

At: Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu
Corfforaethol

Dyddiad: 23 Medi 2015

Rhif Union: 01824712575

ebost: dcc_admin@denbighshire.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL, DYDD LLUN, 28 MEDI 2015 am 9.30 am yn YSTAFELL BWYLLGORA 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYN

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 5 - 20)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 27 Gorffennaf 2015.

5 DIOGELU CORFFORAETHOL (Tudalennau 21 - 46)

I ystyried adroddiad gan y Pennaeth Archwilio Mewnol (copi'n amgaeedig) ar adroddiad Archwiliad Mewnol diweddar ar Ddiogelu Corfforaethol a gafodd sgôr sicrwydd 'Isel'.

- 6 RHAGLEN TRAWSNEWID CAFFAEL** (Tudalennau 47 - 64)
Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Rhaglen Caffael (copi'n amgaeedig) ar y Rhaglen Trawsnewid Caffael.
- 7 PROSES Y GYLLIDEB 2015/16** (Tudalennau 65 - 74)
Ystyried adroddiad gan y Pen Swyddog Cyllid sy'n rhoi diweddariad ar y broses i gyflawni'r gyllideb refeniw ar gyfer 2016/17 (copi'n amgaeedig).
- 8 CYMERADWYO'R DATGANIAD O GYFRIFON 2014/15** (Tudalennau 75 - 252)
Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid (copi ynghlwm) ar y Datganiad o Gyfrifon 2014/15.
- 9 ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS 2014/15 - DIWEDDARIAD**
(Tudalennau 253 - 276)
Ystyried adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid (copi ynghlwm) ar y gweithgareddau Rheoli Trysorlys (copi ynghlwm).
- 10 ADRODDIAD BLYNYDDOL EICH LLAIS** (Tudalennau 277 - 286)
Ystyried adroddiad gan y Swyddog Cwynion Corfforaethol (copi wedi'i amgáu) sy'n rhoi trosolwg o'r adborth a gafwyd drwy bolisi adborth cwsmeriaid Sir Ddinbych 'Eich Llais' yn ystod y cyfnod 01.04.14 – 31.03.15.
- 11 MONITRO DARPARWYR GWASANAETH A ARIENNIR GAN Y CYNGOR**
(Tudalennau 287 - 302)
I ystyried adroddiad gan y Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio (copi'n amgaeedig) sy'n rhoi i'r Pwyllgor gyfle i roi sylwadau ar a chyfrannu at y fframwaith drafft ar gyfer sefydlu a monitro Darparwyr Gwasanaethau a Ariennir gan y Cyngor.
- 12 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL**
(Tudalennau 303 - 308)
Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor (copi wedi'i amgáu).

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Ann Davies
Stuart Davies
Peter Duffy

Alice Jones
Jason McLellan
Barry Mellor

Aelod Lleyg

Paul Whitham

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Llun, 27 Gorffennaf 2015 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ann Davies, Alice Jones a/ac Jason McLellan (Cadeirydd) a Mr Paul Whitham (Aelod Lleyg).

Roedd y Cynghorwyr R.L. Feeley a J. Thompson-Hill yn bresennol fel arsylwyr.

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (GW), Pennaeth Archwilio Mewnol (IB), Pennaeth Busnes, Gwella a Moderneiddio (AS), Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd (LR), Dirprwy Swyddog Monitro/Cyfreithiwr (LJ), Rheolwr Busnes Gwarchod y Cyhoedd (IM), Cynrychiolwyr Swyddfa Archwilio Cymru (GB a GE) a Gweinyddwr y Pwyllgor (CIW).

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd E.A. Jones i'w chyfarfod cyntaf yn dilyn ei phenodiad i'r Pwyllgor.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr) Barry Mellor

2 DATGANIADAU O GYSYLLTIAD

Datganodd Mr P. Whitham gysylltiad personol yn Eitem 8 ar yr Agenda ("Adroddiad Cyffredinol Archwilydd - Rheoli Gwryiadau cynnar") fel cyn Swyddog CBS Wrecsam a oedd wedi ymddeol yn 2010, ac y byddai'n cael ei gynnwys yn yr ystadegau a ddangosir yn yr adroddiad.

3 MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

4 COFNODION

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd ar 20 Mai, 2015.

Cywirdeb:-

Esboniodd Mr P. Whitham ei fod wedi cyflwyno ymddiheuriad am absenoldeb ar gyfer y cyfarfod.

PENDERFYNWYD – yn amodol ar yr uchod, derbyn a chymeradwyo'r cofnodion fel cofnod gwir a chywir.

5 PROSES CYLLIDEB 2015/16

Roedd adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid, a oedd yn rhoi diweddariad ar y broses i gyflawni'r gyllideb referniw ar gyfer 2015/16 a 2016/17, wedi ei ddsbarthu eisoes.

Roedd y Cyflwynodd y Cynghorydd J Thompson-Hill yr adroddiad a darparu manylion y ddau weithdy cyllideb aelodau cyntaf a oedd wedi canolbwyntio ar y cynigion a ohiriwyd o weithdai cyllideb blaenorol, a chafodd y cynigion a argymhellwyd yn y gweithdai eu cymeradwyo gan y Cyngor ar 7 Gorffennaf. Roedd y cynigion yn dod i gyfanswm o £650 mil ac yn canolbwyntio ar effeithlonrwydd a moderneiddio. Roedd cyfres arall o fesurau, gwerth £640 mil, wedi'i gyflwyno i'r Cyngor yn amlinellu'r arbedion a gynhyrchir yn sgil penderfyniadau rheoli o fewn gwasanaethau. Cymeradwywyd cynnig arall a gyflwynwyd gan yr Aelodau, a gallai arbed hyd at £900 y flwyddyn.

an Ni chodwyd unrhyw bryderon ar ôl ystyried y cynigion yn y Cydbwyllgor Ymgynghori Lleol.

Mae'r gweithdy cyllideb a gynhaliwyd ym mis Mehefin wedi canolbwyntio ar gynllunio ariannol a rhagolygon economaidd, ac roedd wedi nodi ystyriaethau cenedlaethol a fyddai'n effeithio ar gynllunio cyllideb y Cyngor. Rhagwelwyd y byddai'r bwch yn y gyllideb ar gyfer 2016/17 yn tua £8.8m, a hyd yma, roedd cynigion gwerth cyfanswm o £4m wedi'u cymeradwyo. Roedd y lefel sylweddol o ansicrwydd yn debygol o fodoli o ran y Setliad Llywodraeth Leol tebygol dros y misoedd nesaf. Yn absenoldeb gwybodaeth fwy dibynadwy am y Setliad, byddai angen i gynlluniau'r gyllideb barhau i ddatblygu cynigion i gwmpasu amrywiaeth o wahanol sefyllfaoedd.

Roedd effaith cyhoeddiadau Cyllideb yr Haf ar weinyddiaethau datganoledig yn aneglur, a chafodd adolygiad o wariant ei drefnu ar gyfer yr hydref a fyddai'n llywio lefel y Grant Bloc i Gymru. Deallwyd y byddai adolygiad ar lefel Llywodraeth Cymru pan fyddai manylion Setliad y Llywodraeth Leol yn dod i'r amlwg. Roedd arwyddion yn awgrymu y bydd y Grant Bloc i Gymru yn wastad yn nhermau arian parod ar gyfer y ddwy flynedd nesaf ond byddai penderfyniadau polisi yn llywio'r dyraniad rhwng y ddwy gyllideb fwyaf arwyddocaol yng Nghymru, sef cyllideb Llywodraeth leol a chyllideb iechyd. Oherwydd y ddau adolygiad o wariant, byddai'r Setliad Drafft ar gyfer Llywodraeth leol yn cael ei gyhoeddi yn ddiweddarach eleni.

Roedd cyfres o gyfarfodydd wedi eu cynnal gyda gwasanaethau i adolygu cyllidebau ac i ystyried cynigion cyllideb newydd. Yn ystod gweithdy mis Mehefin ystyriwyd amlinelliad o rai o'r cynigion sy'n dod i'r amlwg, a byddai'r rhain yn cael eu datblygu ymhellach yn ystod yr haf. Roedd ffurflen wedi cael ei rhoi i Aelodau er mwyn eu helpu i gyflwyno unrhyw gynigion i'w hystyried, a hyd yma, cafodd chwech o gynigion eu cyflwyno a'u hasesu.

Byddai cynigion cyllideb a nodwyd yn cael eu mireinio a'u cyflwyno i'r gweithdy cyllideb ym mis Hydref 2015, gyda'r bwriad o gyflwyno rhai ohonynt i'r Cyngor eu

cymeradwyo ym mis Rhagfyr. Byddai'r gweithdy ym mis Rhagfyr yn canolbwyntio ar gynigion terfynol i gydbwysu'r gyllideb, a byddai'r cofnodion ffurfiol yn cael eu cymryd ym mhob gweithdy cyllideb yn y dyfodol. Byddai'r holl gynigion sy'n dod i'r amlwg yn cael eu hasesu gan yr adran Gyllid i benderfynu ar effaith y gyllideb debygol yn 2016/17. Cafodd y siart proses cyllideb diweddaraf ei gynnwys fel Atodiad 1, a chafodd manylion am y broses ymgynghori eu cynnwys yn yr adroddiad.

Cyfeiriodd yr aelodau at yr ansicrwydd o ran cyllideb y DU i Gymru, ac awgrymodd y gallai fod angen mwy o Weithdai i ystyried unrhyw oblygiadau, a rheoli unrhyw risgiau canlyniadol, yn dilyn cyhoeddi'r setliad. Amlinellodd y Cynghorydd Thompson-Hill y broses, gan gynnwys amserlenni, a dywedodd yn sicr y gallai Gweithdai Cyllideb ychwanegol gael eu galw yn ôl yr angen. Nododd bwysigrwydd ystyried barn yr Aelodau, y mewnbwn gan wasanaethau ac adborth yn dilyn ymgysylltu â'r cyhoedd. Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd, cytunodd y Pwyllgor y dylid galw Gweithdy Cyllideb yn ystod, neu ar ôl, yr ail wythnos ym mis Medi.

Mewn ymateb i gwestiwn gan Mr P. Whitham ynghylch darparu sicrwydd y byddai cynigion cyllideb 2015/16 yn cael eu cyflwyno, esboniodd y Cynghorydd Thompson-Hill bod adroddiadau rheolaidd ar gynnydd darpariaeth cynlluniau'r flwyddyn gyfredol wedi cael eu cyflwyno i'r Cabinet bob mis. Cadarnhaodd fod 73% o'r arbedion a nodwyd eisoes wedi eu cyflawni heb unrhyw broblemau mawr, ac na fyddai unrhyw effaith andwyol ar gyllideb 2016/17.

Mynegodd y Cadeirydd bryder ynghylch ffigurau presenoldeb isel mewn Gweithdai ac awgrymodd bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i amseriad cyfarfodydd, a'r posibilrwydd o gynnal cyfarfodydd gyda'r nos. Cyfeiriodd yr HLHRDS at ganlyniad yr arolwg a wnaed, a ofynnodd am farn yr Aelodau ar gynnal cyfarfodydd gyda'r nos. Cytunodd i godi'r mater gydag Arweinyddion Grwpiau a chyfleu'r pryderon a fynegwyd gan yr Aelodau ynghylch ffigurau presenoldeb isel.

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol: -

- (a) yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad ar y wybodaeth ddiweddaraf.
- (b) yn cytuno bod Gweithdy Cyllideb yn cael ei drefnu ym mis Medi, 2015, ac
- (c) yn gofyn i'r HLHRDS gyfleu'r pryderon a fynegwyd gan y Pwyllgor ynghylch ffigurau presenoldeb isel yn y Gweithdai Cyllideb i Arweinwyr y Grwpiau.
(GW, RW i Weithredu)

6 ADRODDIAD GWELLA BLYNYDDOL SAC 2014/15

Roedd adroddiad gan y Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad, a oedd yn rhoi diweddariad ar y broses i gyflawni'r gyllideb refeniw ar gyfer 2016/17, wedi ei ddsbarthu eisoes.

Cyflwynodd y Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad yr adroddiad a oedd yn crynhoi canfyddiadau allweddol Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ynglŷn â threfniadau cynllunio ac adrodd Sir Ddinbych er mwyn cyflawni dyletswyddau gwelliant parhaus statudol. Hysbysodd yr adroddiad y Pwyllgor o Gasgliad a Chynigion Gwella Swyddfa Archwilio Cymru. Y casgliad cyffredinol

oedd:-

“Parhaodd y Cyngor i wneud cynnydd o ran cyflawni gwelliannau ym mhob un o'i amcanion blaenoriaeth ac mae ei hanes o ran cyflawni ei amcanion ariannol yn golygu ei fod mewn sefyllfa dda i sicrhau gwelliant parhaus yn 2015-16.”

Ni chafwyd unrhyw argymhellion ffurfiol a dim ond dau Gynnig Gwella oedd wedi'u gwneud. Esboniwyd y byddai Swyddfa Archwilio Cymru yn disgwyl i'w hargymhellion gael eu gweithredu, ac roedd y cynigion wedi'u cynnwys yn yr adroddiad. Roedd rhestr o gasgliadau allweddol o amrywiol gyrrff archwilio wedi'u rhestru o Dudalen 8 o'r adroddiad, ac roeddent yn cynnwys y meysydd Perfformiad, Defnydd o Adnoddau, Llywodraethu, Cynllunio Gwelliant ac Archwiliadau Adrodd, ac Archwilio Cyfrifon. Cafodd y negeseuon allweddol eu crynhoi yn yr adroddiad.

Gyda chymorth cyflwyniad PowerPoint, rhoddodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru (GB) grynodedb manwl o'r materion a'r meysydd canlynol: -

- Cyfranwyr Asesu Perfformiad.
- Canfyddiadau Asesu Perfformiad.
- Adnoddau Defnyddwyr.
- Llywodraethu.
- Cynigion ar gyfer Gwella.
- Casgliad Cyffredinol.

Cafodd y ddau gynnig ar gyfer gwella eu hamlygu gan gynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru, a oedd yn argymhell y dylai'r Cyngor: -

- Sicrhau bod swyddogaethau a chyfrifoldebau yn glir ar gyfer cyflawni'r amcan tai fforddiadwy newydd.
- Adolygu ei arferion gwaith yn erbyn yr argymhellion yn Adroddiadau Cenedlaethol Llywodraeth Leol 2014-15 yr Archwilydd Cyffredinol, a gweithredu gwelliannau yn ôl yr angen

Cododd Aelodau y materion canlynol a darparwyd ymatebion perthnasol:-

- Eglurodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru nad yw archwilio perfformiad mewn perthynas â darparu Gofal Cymdeithasol i Oedolion wedi'i gynnwys yn rhaglen waith Swyddfa Archwilio Cymru. Fodd bynnag, cadarnhaodd y gellid codi'r mater gyda swyddogion AGGCC, neu eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu perthnasol i'w hystyried. Cytunodd y Cadeirydd i godi'r mater yng nghyfarfod Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio.

- Mewn ymateb i gwestiynau'n ymwneud â chywirdeb ffigurau a ddarparwyd mewn perthynas â darparu Tai Fforddiadwy yn Sir Ddinbych, darparodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru fanylion y ffigurau ar gyfer 2014/15. Esboniodd ei bod yn glodwiw bod y broblem wedi cael ei nodi gan Sir Ddinbych a oedd wedi bodloni Safon Ansawdd Tai Cymru. Cyfeiriwyd at y cyfraniad sylweddol a gafwyd gan Lywodraeth Cymru tuag at dai fforddiadwy a'r Diwygiad Cymhorthdal Refeniw Tai. Cyfeiriodd yr HLHRDS at adroddiad y Grŵp Tasg a Gorffen a oedd wedi ei gymeradwyo gan y Cabinet. Byddai hyn yn cael ei gwmpasu yn y Strategaeth Dai a'r Cynllun Cyflawni cyn ceisio cymeradwyaeth yn dilyn arweiniad

gan y Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio ynghylch y broses, a chytunwyd y byddai'r Cadeirydd yn cael ei ddiweddarau o ran cynnydd yn y dyfodol.

- Ymatebodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru i gwestiwn gan y Cynghorydd J.A. Davies ynghylch gofalu am gleifion a gaiff eu rhyddhau o'r ysbyty. Eglurodd fod crynodeb o Adroddiad Blynyddol AGGCC, sy'n rhoi manylion am y gwaith a wnaed, wedi'i ddarparu, a bydd yr Adroddiad Blynyddol nesaf, gan gynnwys adroddiad cynnydd, yn cael ei drefnu ar gyfer ei gyflwyno yn yr hydref.

- Cyfeiriodd y Cadeirydd at yr argymhellion yn Atodiad 5. Eglurodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru, er nad oedd unrhyw rwymedigaeth i'w derbyn, y byddai SAC yn ceisio tystiolaeth bod yr argymhellion wedi cael eu hystyried. O ystyried natur pwysig y materion a godwyd, teimlai'r Cadeirydd y byddai'n briodol i ddarparu rhesymau dros achosion o ddiffyg derbyn. Gofynnodd hefyd am gael tystiolaeth ynghylch y camau a gymerir i fynd i'r afael â'r argymhellion. Darparodd yr HBIM sicrwydd bod yr argymhellion wedi cael ystyriaeth o ddifrif, a bod Penaethiaid Gwasanaeth wedi ymgynghori ar astudiaethau cenedlaethol. Amlinellodd y gweithdrefnau a fabwysiadwyd ar gyfer ymdrin ag argymhellion, a goblygiadau astudiaethau cenedlaethol, a chadarnhaodd y byddai adroddiad cryno yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ym mis Medi.

- Mewn ymateb i gwestiwn gan Mr P. Whitham, cadarnhaodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru ei fod yn teimlo bod trefniadau rheoli risg y Cyngor yn gadarn ac yn addas at y diben.

Nododd y Pwyllgor y Casgliadau, y Cynigion Gwella, a'r Canfyddiadau Allweddol o adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru. Byddai Cynlluniau Olrhain o ran y Cynigion Gwella yn cael ei hadrodd yn ôl i Swyddfa Archwilio Cymru fel rhan o ymateb y Cyngor cyfan i'r Gwelliant Blynyddol. Hysbyswyd y Pwyllgor fod ymateb y Cyngor yn cael ei gydlynu gan y Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad, a gofynnwyd am ymateb gan y gwasanaethau i ardaloedd perthnasol erbyn diwedd mis Gorffennaf, 2015, cyn ei gyflwyno i'r Cyngor ym mis Medi, 2015.

PENDERFYNWYD - *bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol:* -

- (a) *yn derbyn yr adroddiad ac yn nodi'r casgliadau, y cynigion gwella, a chanfyddiadau allweddol adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru.*
- (b) *yn cefnogi'r gwaith o sefydlu Cynlluniau ar gyfer olrhain y Cynigion Gwella.*
- (c) *yn nodi bod y Cynlluniau yn cael eu hadrodd yn ôl i Swyddfa Archwilio Cymru fel rhan o ymateb y Cyngor cyfan i'r Gwelliant Blynyddol.*
- (d) *yn gofyn i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd fonitro'r mecanwaith o ran dilyn y Strategaeth Tai a Pholisi Tai Fforddiadwy, ac*
- (e) *yn cytuno bod y Pennaeth Busnes, Gwella a Moderneiddio yn mynd ar drywydd ac yn hyrwyddo'r argymhellion cenedlaethol fel yr amlinellir yn yr adroddiad.*

(GW, AS i Weithredu)

7 ADRODDIAD SAC – GWYDNWCH ARIANNOL CYNGHORAU CYMRU

Roedd Adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid, ar astudiaeth genedlaethol Swyddfa Archwilio Cymru o gadernid trefniadau rheoli a chynllunio er mwyn cefnogi

gwytnwch ariannol ym mhob Cyngor, gan ganolbwyntio ar sut mae Cyngorau yn cynllunio ac yn cyflwyno eu hymrwymiadau cyllideb, wedi'i ddsbarthu yn flaenorol.

Roedd adroddiad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan y teitl "The Financial Resilience of Councils in Wales" wedi ei gynnwys fel Atodiad 1. Roedd ffocws yr adroddiad yn cwmpasu cyfnod cynllunio ariannol 2014-15 ac yn cyflwyno cynlluniau ariannol 2013-14. Roedd hefyd yn dadansoddi hanes perfformiad ariannol Cyngorau yn 2011-12 a 2012-13. Byddai'r Cyngor yn ystyried yr adroddiad a'r argymhellion a wnaed yn ofalus.

Eglurodd y Cynghorydd J. Thompson-Hill fod y broses o bennu cyllideb y Cyngor wedi'i diwygio'n sylweddol yn ystod 2014/15 er mwyn ystyried arbedion ar gyfer 2015/16 a 2016/17. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor canolig wedi cael ei ddiweddarau yn 2014 a chaiff ei adolygu ar hyn o bryd ar gyfer ei gyhoeddi yn yr hydref. Byddai canfyddiadau perthnasol yr astudiaeth a'r arfer gorau yn cael ei ymgorffori yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig diwygiedig, a fyddai'n cynnwys strategaeth cronfeydd wrth gefn cynhwysfawr. Roedd y Cyngor wedi cyflwyno cyllidebau cytbwys bob blwyddyn ac roedd yn hyderus y byddai ei brosesau'n parhau i wneud hynny.

Darparodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru (GB) grynodedb byr o Atodiad 1 a chyfeiriodd yn benodol at yr argymhellion ar dudalennau 10 ac 11. Cadarnhaodd y byddai'r adroddiad diweddarau pellach sydd i'w ystyried ym mis Ionawr, 2016, yn cynnwys manylion am y gwaith a fydd yn cael ei wneud yn yr hydref, ac yn ymgorffori ystyriaeth o'r naw argymhelliad.

Cyfeiriodd Mr P. Whitham at dudalen 35 o'r adroddiad "Nodweddion trefniadau llywodraethu da" ac awgrymodd y gallai'r rhain gael eu hystyried a'u hymgorffori yn yr hunanasesiad i wella'r ymarfer. Cadarnhaodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru y byddai'r materion hyn yn cael eu hymgorffori yn y gwaith ac yn cael eu cynnwys yn yr adroddiad lleol i gael eu gyflwyno i'r Pwyllgor.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cadeirydd, cadarnhaodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru na fu unrhyw newidiadau dramatig i Bolisi Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Eglurodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru y byddai'r ffocws ar gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio a chronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio. Cadarnhawyd y byddai'r gwaith sydd i'w wneud yn cynnwys y mater o allanoli a'r mater o gyfeiriad y teithio.

Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd, cytunwyd ar gael diweddariad pellach ym mis Ionawr, 2016, oherwydd cwblhawyd asesiad mwy manwl gyda'r nod o 'archwilio iechyd ariannol awdurdodau, ynghyd â sut y cawsant eu cyllidebu a sut maent yn cyflawni'r arbedion gofynnol, er mwyn rhoi sicrwydd bod yr Awdurdodau yn wydn yn ariannol' gan Swyddfa Archwilio Cymru.

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol: -

- (a) yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad, ac
  - (b) yn cytuno i dderbyn diweddariad pellach ym mis Ionawr, 2016.
- (GB i Weithredu)**

8 **ADRODDIAD YR ARCHWILYDD CYFFREDINOL - RHEOLI YMADAWIADAU CYNNAR**

Roedd adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid wedi cael ei ddsbarthu yn flaenorol.

Cyflwynodd y Cynghorydd J. Thompson-Hill yr adroddiad ar yr astudiaeth genedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru, gan archwilio a allai cyrff cyhoeddus Cymru ddangos eu bod yn sicrhau gwerth am arian o ddefnyddio ymadawiadau cynnar i reoli neu leihau costau'r gweithlu.

Cyflwynodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru (GB) yr adroddiad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan y teitl 'Rheoli Gwryiadau cynnar ar draws Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru', Atodiad 1. Eglurodd y byddai cynnydd ar yr argymhellion ar Dudalen 11 yn cael eu dadansoddi a'r canlyniadau'n cael eu cynnwys yn adroddiad y flwyddyn nesaf.

Tynnwyd sylw'r Pwyllgor at nifer, cost, cost gyfartalog, a chyfnod ad-dalu cyfartalog gadael yn gynnar gan gorff cyhoeddus unigol, rhwng mis Ebrill 2010 a mis Rhagfyr 2013, fel y nodir ar Dudalen 55 o'r adroddiad. Amlinellodd Cynrychiolydd Swyddfa Archwilio Cymru yr ystadegau yn ymwneud â Sir Ddinbych, o gymharu ag Awdurdodau Lleol eraill, a chadarnhaodd fod y ffigurau a ddarparwyd yn dangos bod gwryiadau cynnar wedi bod yn rhesymol ac yn dangos gwerth da am arian.

Cadarnhaodd yr HLHRDS bod y ffigurau a'r ystadegau a gynhwysir yn yr adroddiad wedi cael eu trosglwyddo i Reolwr y Gwasanaethau Adnoddau Dynol.

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn yr adroddiad ac yn ardystio'r argymhellion a wnaed.

9 **CYFANSODDIAD MODEL NEWYDD**

Roedd adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (HLHRDS), a oedd yn rhoi diweddariad ar fabwysiadu cyfansoddiad model newydd i Gymru yn y dyfodol, eisoes wedi cael ei ddsbarthu.

Esboniodd yr HLHRDS bod Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol angen i unrhyw newidiadau a fwriedir i Gyfansoddiad y Cyngor gael eu hystyried yn gyntaf cyn cael eu mabwysiadu'n ffurfiol gan y Cyngor Llawn. Roedd yr Erthyglau arfaethedig yn dilyn ymgynghoriad gyda'r Gweithgor Cyfansoddiad, Atodiad 1, yn adlewyrchu'r newidiadau a wnaed i Gyfansoddiad Enghreifftiol Cymru. Mae'r newidiadau allweddol drafft arfaethedig mewn perthynas â'r penderfyniadau hynny a ddirprwywyd i swyddogion neu Aelodau wedi eu cynnwys fel Atodiad 2, gyda Rheolau Trefn Cyflogi Swyddogion wedi'u cwmpasu yn Atodiad 3. Roedd Cynllun Tâl yr Aelodau, Atodiad 4, yn cynnwys y cynllun, a gafodd ei wneud o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 mewn perthynas â Rheoliadau Panel Taliadau Annibynnol Cymru (IRPW), a oedd yn berthnasol i daliadau a wneir i Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig Awdurdodau Lleol. Cafodd Penderfyniadau Dirprwyedig a Phenderfyniadau allweddol y Cabinet a Swyddogion, fel y maent yn yr adroddiad, eu hamlinellu gan yr HLHRDS.

Hysbyswyd y Pwyllgor fod y Cyngor, ar 4 Tachwedd, 2014, wedi dirprwyo awdurdod i'r Swyddog Monitro i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cyfansoddiad o ganlyniad i ddarpariaethau Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygiedig) 2014. Cafodd y newidiadau perthnasol eu nodi yn Atodiad 3. Yn ei gyfarfod ar 7 Gorffennaf, 2015, cymeradwyodd y Cyngor gynnig na fyddai costau teithio yn cael eu talu i Aelodau sy'n mynychu cyfarfodydd yn rhinwedd sylwedydd. Cafodd Atodlen ddiwygiedig o Gydabyddiaeth ei gynnwys fel Atodiad 4.

Darparodd yr HLHRDS grynodedb manwl o'r adroddiad a'i Atodiadau ac amlygwyd y meysydd a'r materion canlynol: -

Cyfansoddiad Enghreifftiol Cymru, Atodiad 1.

Cafwyd crynodeb o'r prif newidiadau gan yr HLHRDS:-

- Adran 2.6 - Newidiadau i'r Cyfansoddiad.
- Adran 3.3 - Cymryd Rhan - Aelodau.
- Adran 4 – Cyfrifoldebau'r Cyngor Llawn a Rheolau Sefydlog.
Cyfeiriwyd yn benodol at:-
  - 4.11 - Cyfarfodydd Cyffredin, a chyfeiriwyd yn benodol at 4.11.12.
  - 4.17 - Mynychu o Bell.
  - 4.18 - Cwestiynau gan y Cyhoedd.
  - 4.19 - Cwestiynau gan Aelodau.
  - 4.20 - Cynigion yr Hysbysiad.
  - 4.25 - Pleidleisio, a 4.25.3 Dull pleidleisio a hyblygrwydd.
  - 4.31 - Ffilmio a Defnyddio Cyfryngau Cymdeithasol yn ystod Cyfarfodydd.
  - 4.34 - Penodi Dirprwy Aelodau ar Gyrrff y Cyngor.
- Adran 5 - Y Cabinet.
  - 5.6 - Dirprwyo Swyddogaethau.
- Adran 6 - yr Arweinydd. Gyda chyfeiriad at Adran 4.
  - 6.3 - Ymddiswyddiad, Diswyddo, Anghymwyso ac Atal.

Mewn ymateb i gwestiwn gan Mr P. Whitham, cadarnhaodd yr HLHRDS fod yr Aelod Lleyg ar y Pwyllgor Safonau wedi cael ei gynnwys gan y diffiniad o Aelod yn 2.2 Diffiniadau yn y Cyfansoddiad.

Ymatebodd yr HLHRDS i gwestiynau gan y Pwyllgor mewn perthynas â mater sancsiynu trydar yn ystod cyfarfodydd y Cyngor.

Dirprwyaethau i Aelodau'r Cabinet, Atodiad 2.

- Materion Allweddol a Materion Strategol nad ydynt yn Allweddol.
- Diffiniad o Benderfyniad Allweddol.
- Y broses ar gyfer penderfyniadau dirprwyedig Aelodau fel y nodir yn y siart llif.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cadeirydd, rhoddodd yr HLHRDS fanylion am y dull newydd i'r sefyllfa wreiddiol, y byddai pob penderfyniad 'nad yw'n allweddol' yn cael

ei wneud gan ddeiliaid portffolio unigol ac nid y Cabinet llawn, gyda disgrisiwn i gyfeirio at y Cabinet os ystyrir ei fod yn angenrheidiol. Esboniodd y byddai hyn yn amodol ar y mater dan sylw a bod elfen o farn mewn perthynas â phenderfyniadau allweddol.

Rheolau Trefn Cyflogi Swyddogion, Atodiad 3.

Cyfeiriodd yr HLHRDS at Reoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygiedig) 2014. Amlinellodd y tri phrif newid i'r Rheoliadau Rheol Sefydlog blaenorol, fel y manylir yn yr adroddiad.

Mewn ymateb i gwestiwn gan y Cadeirydd, rhoddodd yr HLHRDS fanylion y weithdrefn gamymddwyn a chyfeiriodd at gynnwys Adran 6 o'r ddogfen a oedd yn ymwneud â Chamau Disgyblu. Cadarnhaodd hefyd nad oedd y broses ar gyfer gweithredu newidiadau i'r Cyfansoddiad wedi newid a chyfeiriwyd at 2.6.1 o Gyfansoddiad y Model newydd.

Rhestr Tâl Aelodau, Atodiad 4.

Cyfeiriodd yr HLHRDS at y Rhybudd o Gynnig a gynhaliwyd yn y Cyngor ym mis Gorffennaf. Cyfeiriodd at y newid a amlinellir yn Atodlen 2 a oedd yn nodi na fydd taliad yn cael ei wneud am gostau teithio arsylwyr.

Mewn ymateb i gais gan y Cadeirydd ynghylch ystyried camau i ymgynghori ag aelodaeth ehangach y Cyngor ar y newidiadau arfaethedig, cytunodd yr HLHRDS fod adroddiad yn cael ei gyflwyno i gyfarfod y Pwyllgor ym mis Medi, 2015 yn manylu ac yn mynd i'r afael ag agweddau eraill ar y Cyfansoddiad Enghreifftiol. Cytunodd hefyd y gellid trefnu gweithdy arbennig, ar ôl mis Medi, i ystyried agweddau yn ymwneud yn benodol â'r Cyfansoddiad.

PENDERFYNWYD - *bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol: -*

- (a) *yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.*
- (b) *yn cytuno y byddai adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor ym mis Medi, 2015 i ystyried Rhan 2 o'r Cyfansoddiad Enghreifftiol, ac*
- (c) *yn gofyn bod gweithdy arbennig yn cael ei drefnu, ar ôl mis Medi, i ystyried agweddau yn ymwneud yn benodol â'r Cyfansoddiad.*

(GW i Weithredu)

10 ADRODDIAD COMISIYNWYR GWYLIADWRIAETH A RIPA

Mae adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd (HLHRDS) wedi'i ddisbarthu'n flaenorol.

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro yr adroddiad a oedd yn cynnwys copi o adroddiad yr arolygiad diweddar, Atodiad 1, yn dilyn ymweliad y Comisiynwyr Gwylidwriaeth â'r Cyngor ar 21 Mai 2015. Roedd yn ofynnol i'r Cyngor o dan God Ymarfer y Swyddfa Gartref i adrodd yn rheolaidd, o leiaf bob blwyddyn, i'r Aelodau ar y defnydd o'r pwerau dan RIPA, a chafodd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yr holl adroddiadau arolygu allanol.

Ychydig iawn o weithgarwch a fu o ran y defnydd o'r pwerau, gyda dim ond un cais ar y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd ers yr arolygiad diwethaf ar 14 Mehefin, 2012. Gall hyn fod yn rhannol oherwydd bod dulliau datblygedig eraill o gael tystiolaeth yn cael eu datblygu, megis 'paru data' a rhannu gwybodaeth. Cynhaliodd y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd y Cofnod Canolog RIPA ac roeddent yn gyfrifol am gynnal goruchwyliad rheolaethol o'r ceisiadau a chynnal gwiriadau sicrhau ansawdd ar safonau'r ceisiadau.

Ar hyn o bryd, caiff pob aelod o'r Tîm Gweithredol Corfforaethol eu henwi'n Swyddogion Awdurdodi ar geisiadau gan Swyddogion Ymchwilio. Dylid ystyried unrhyw wylriadwriaeth o weithwyr, lle cafwyd honiadau o droseddau, a'i awdurdodi gan y Swyddog Monitro, a oedd hefyd yn Uwch Swyddog Cyfrifol o dan y ddeddfwriaeth. Mae pob aelod o'r Tîm Gweithredol Corfforaethol (heblaw am y Swyddog Adran 151 a benodwyd yn ddiweddar) wedi cael hyfforddiant RIPA pwrpasol i'w paratoi yn eu rôl fel 'Swyddogion Awdurdodi'. Roedd manylion yr hyfforddiant a ddarperir, ynghyd â threfniadau ar gyfer y dyfodol, wedi cael eu cynnwys yn yr adroddiad.

Mae'r ddogfen Polisi a Gweithdrefnau RIPA wedi cael ei diweddarau i adlewyrchu'r argymhellion ym mharagraff 11 o'r adroddiad. Tynnwyd sylw at y risg o beidio gwella safonau ceisiadau a sicrhau bod swyddogion yn barod i wneud penderfyniadau cyfreithlon a oedd yn cydymffurfio â'r Ddeddf Hawliau Dynol a'r Ddeddf Diogelu Data.

araoa Bu i hyn ymgorffori'r un achos a gynhaliwyd yn Sir Ddinbych yn ystod y tair blynedd diwethaf, lle cafodd y Cyngor ganmoliaeth am y broses a fabwysiadwyd mewn perthynas â'r ymgyrch prawf a brynwyd. Roedd yr Arolygydd wedi nodi'r angen am fwy o wybodaeth am y math o gudd-wybodaeth a gafwyd, mwy o ofal wrth gwblhau'r ffurflen gais, gwelliant o ran gwaith papur sy'n ymwneud â gwylriadwriaeth, a gwella'r broses canslo. Nododd ei fod yn fodlon ar y trefniadau ar gyfer teledu cylch cyfyng a theimlai eu bod yn gadarn.

Cyfeiriodd y DMO at yr argymhellion a gynhwysir ar dudalen 6 o'r Adroddiad Arolygu. Cadarnhaodd bod y materion y cyfeirir atynt wedi cael eu nodi ac yr eir i'r afael â hwy, a bod y ddogfen Polisiâu a Gweithdrefnau wedi'i diweddarau a'i diwygio yn unol â'r argymhellion. Amlinellwyd manylion y rhaglen hyfforddiant a ddarparwyd gan yr Awdurdod ar gyfer yr aelodau perthnasol o staff.

Cymeradwyodd y Pwyllgor waith 'Gweithgor RIPA' y Cyngor mewn perthynas â darparu hyfforddiant a chadw dogfen Polisi a Gweithdrefnau RIPA y Cyngor yn gyfoes, ac ar gael i bob swyddog sy'n arfer y pwerau. Diolchodd y Cadeirydd a'r Aelodau i'r swyddogion am y gwaith a wnaed

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.

(GW, LJ i Weithredu)

Roedd adroddiad gan y Pennaeth Archwilio Mewnol yn cyflwyno'r Siarter Archwilio Mewnol ddiwygiedig ar gyfer ei gymeradwyo, wedi'i ddsbarthu ymlaen llaw.

Eglurodd yr HIA fod yr IAC wedi cael ei diweddarau yn dilyn gweithdrefnau ailstrwythuro diweddar o fewn y gwasanaeth Archwilio Mewnol. Roedd Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus yn gofyn bod Pennaeth yr Adain Archwilio Mewnol yn datblygu a chynnal a chadw IAC cyfredol. Diffiniodd y Siarter bwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb gweithgarwch yr adain archwilio mewnol ac roedd yn cynnwys manylion:-

- y diffiniad o archwilio mewnol;
- llinellau adrodd Pennaeth yr adain Archwilio Mewnol;
- Hawliau mynediad yr adain Archwilio Mewnol;
- cwmpas gwaith yr adain Archwilio Mewnol;
- Strwythur ac adnoddau'r adain Archwilio Mewnol; a
- Chyfrifoldebau archwilydd mewnol.

Y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol oedd yn gyfrifol am gymeradwyo'r IAC, a chan fod y Siarter presennol wedi dyddio yn dilyn newidiadau i strwythur y gwasanaeth Archwilio Mewnol, cafodd IAC diwygiedig ei gynnwys fel Atodiad 1.

Darparodd yr HIA yr ymatebion canlynol i gwestiynau a materion a godwyd gan Aelodau:-

- Y Siarter Archwilio Mewnol i gael ei ddsbarthu i'r holl Aelodau Etholedig yn eu hysbysu bod y maes arbennig hwn o waith wedi cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.
- gwaith yn cael ei wneud mewn perthynas â datblygu Cynllun Twyll Corfforaethol, ac ymwybyddiaeth o'r mater yn cael ei godi gyda'r Tîm Gweithredol Corfforaethol a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth gyda golwg ar gynhyrchu adroddiad blynyddol.
- darparwyd cyfeiriad at wytnwch ariannol a manylion y gwaith a wnaed ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru, a chynhyrchu Adroddiad Archwilio Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru.
- manylion y broses fonitro o ran Swyddog Adran 151, a chadarnhad y gellid ymgymryd ag adolygiad pellach yn 2016, os oes angen.
- monitro grantiau i gyrrff allanol i gael eu cwmpasu o fewn Fframwaith y Sefydliadau Hyd Braich, gydag asesiadau risg yn cael eu cynnal bob blwyddyn i asesu meysydd a allai fod angen eu harchwilio. Adroddiad i'w gyflwyno ym mis Medi, 2015.

Yn dilyn trafodaeth bellach:-

PENDERFYNWYD – *yn amodol ar y camau y cytunwyd arnynt uchod, bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.*
(IB i Weithredu)

12 ADBORTH O'R CYFARFOD CYDRADDOLDEB CORFFORAETHOL

Am nad yw'r Cynghorydd M.L. Holland bellach yn aelod o'r Pwyllgor:-

PENDERFYNWYD - bod HLHRDS yn ceisio enwebiadau gan Aelodau'r Pwyllgor i wasanaethu fel cynrychiolydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar y Grŵp Cydraddoldeb Corfforaethol.

(GW i Weithredu)

13 RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (a gylchredwyd eisoes) i'w ystyried.

Cadarnhaodd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor yn amodol ar gynnwys yr adroddiadau canlynol:-

28 Medi 2015:-

- Cyfansoddiad Enghreifftiol Newydd - Rhan 2.
- Cyllid y Cyngor i Ddarparwyr Gwasanaeth.

18 Tachwedd 2015:-

- Adroddiad Hunan-werthuso y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

27 Ionawr 2016:-

- Adborth ar Wytwnch Ariannol.

Cafwyd yr ymatebion canlynol i gwestiynau gan Mr P. Whitham ynghylch cyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor: -

- Cafwyd cadarnhad bod Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi cael ei gyflwyno i'r Cyngor ym mis Mai, 2015, ac y byddai'n cael ei gyflwyno yn flynyddol.
- Cynhaliwyd ymarfer Hunanwerthuso y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn 2013, a byddai'n cael ei gynnwys yn y Rhaglen Waith i'r Dyfodol ar gyfer cyfarfod mis Tachwedd, 2015d.
- Cafodd y Gofrestr Risg Gorfforaethol ei chyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad bob chwe mis, er mwyn asesu'r ffordd y rheolir risgiau, a byddai'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cael adroddiad blynyddol ar y fframwaith rheoli risg cyffredinol. Cytunodd yr HLHRDS i gysylltu â'r Pennaeth Busnes, Gwella a Moderneiddio ar y mater hwn.

Cyfeiriodd Mr P. Whitham at amserlen drafft Blaenraglen Waith y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a baratowyd a'i ddisbarthu gan yr HIA yn 2014. Awgrymodd ei fod yn cael ei adolygu gyda'r bwriad o gyfarwyddo'r gwaith o gasglu eitemau busnes ar gyfer y Rhaglen Waith i'r Dyfodol.

PENDERFYNWYD - yn amodol ar yr uchod bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.
(GW, AS i Weithredu)

RHAN II

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD - dan ddarpariaethau Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972 i wahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitemau a ganlyn, ar y sail ei bod yn debygol y bydd gwybodaeth eithriedig yn cael ei datgelu, fel y'i diffinnir ym mharagraffau 12, 13, 14 o Ran 4, Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972.

14 ADOLYGIAD YMARFER PLANT

Roedd adroddiad cyfrinachol gan y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd wedi cael ei ddsbarthu'n flaenorol.

Roedd yr adroddiad gan yr Adolygiad Ymarfer Plant, a gynhaliwyd ar blentyn yn Sir Ddinbych gan y Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant, wedi cael ei ddsbarthu gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod. Eglurwyd bod canllawiau Llywodraeth Cymru yn darparu'r fframwaith ar gyfer cynnal Adolygiadau Ymarfer Plant pan fo plant yn marw ac roedd arwydd y gallai fod yn berthnasol i gam-drin neu esgeulustod. Roedd y plentyn y cyfeiriwyd ato yn yr adroddiad yn hysbys i'r adran ac roedd ar y gofrestr amddiffyn plant.

Mewn ymateb i gwestiynau gan Aelodau, cadarnhaodd yr HCFS nad oedd y broses adolygu yn fecanwaith i roi bai, ond yn canolbwyntio ar yr hyn y gellid ei ddysgu, a fyddai'n helpu i ymarfer a gwella'n gyffredinol, gan leihau risg yn y dyfodol. Dechreuwyd y broses gan Grŵp Adolygu Ymarfer Plant y Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant, a byddai'n nodi a ddylid cynnal adolygiad, a pha fath o adolygiad oedd yn ofynnol o dan yr amgylchiadau. Byddai'r Panel yn sefydlu natur yr adolygiad, y cylch gorchwyl a'r agweddau i ganolbwyntio arnynt. Byddai hyn yn cael ei lywio gan y llinell amser aml-asiantaeth a'r safbwyntiau proffesiynol, a darparodd yr HCFS fanylion y dulliau ymchwilio newydd a hen.

Byddai'r teulu mewn profedigaeth yn ymgysylltu â'r hwyluswyr adolygu i rannu eu persbectif, a gyda'r wybodaeth hon, byddai digwyddiad wedi'i hwyluso yn cael ei gynnal a fyddai'n cynnwys cyfranogwyr allweddol yn yr achos. Cafodd y broses a fabwysiadwyd ei hamlinellu yn yr adroddiad ac, ar y diwedd, y nod oedd nodi meysydd i'w gweithredu o ganlyniad i'r dadansoddiad a'r safbwyntiau. Byddai adroddiad a Chynllun Gweithredu yn cael eu paratoi, ei adrodd i'r Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant a'i gyhoeddi wedi hynny.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd gan Aelodau ynghylch yr amgylchiadau trasig yn ymwneud â'r achos dan sylw, darparodd yr HCFS grynodedb manwl o'r achos ac amlinellu'r gwahanol ddulliau a fabwysiadwyd i ymgymryd ag ymchwiliad a'r ymagweddau gwahanol a fabwysiadwyd yng Nghymru a Lloegr. Eglurodd y

HLHRDS mai'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol oedd y fforwm mwyaf priodol i dderbyn yr adroddiad, ac i roi sicrwydd i'r Aelodau bod yr adolygiad wedi arwain at Gynllun Gweithredu a fyddai'n cael ei fonitro gan y Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant.

Darparodd y swyddogion yr ymatebion canlynol i gwestiynau a materion a godwyd gan Aelodau o'r Pwyllgor:-

- Cadarnhaodd yr HCFS bod diogelu plant wedi ei gynnwys ar y Gofrestr Risg fel rhan o'r broses rheoli risg.
- Eglurwyd gan yr HCFS y byddai'n bwysig dysgu o'r adolygiadau a bod canlyniadau yn cael eu rhannu gydag Awdurdodau, sefydliadau a phartïon eraill sydd â diddordeb.
- Amlygodd y WAOR bwysigrwydd cynnwys y gwersi a ddysgwyd o ran oedolion yn ogystal â phlant diamddiffyn. Darparwyd amlinelliad o'r broses a'r ffocws ar gyfer darparu cefnogaeth a chymorth i oedolion yn yr amgylchiadau hyn gan yr HCFS.
- Amlygwyd yr angen i wireddu natur a'r effeithiau a'r goblygiadau difrifol sy'n codi o iselder ôl-enedigol.
- Y posibilrwydd o gynhyrchu rhestr wirio ar gyfer ei ddefnyddio yn ystod y broses drosglwyddo.

Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd, nododd y Pwyllgor: -

- y ffeithiau trasig yn ymwneud â'r achos dan sylw.
- y prosesau a'r systemau a gychwynnwyd gan Grŵp Adolygu Ymarfer Plant y Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant.
- bod nifer o feysydd ar gyfer gwella yn cael eu nodi fel rhan o'r Adolygiad.
- bod yr adolygiad a gynhaliwyd wedi bod yn drylwyr, a'i fod wedi rhagweld y byddai'r gwersi a ddysgwyd yn cael eu hymgorffori ar gyfer ymarfer gorau yn y dyfodol.

Amlygodd y Cadeirydd y tair prif elfen a nodwyd yn yr adroddiad a oedd yn cynnwys materion yn ymwneud â chyfathrebu, trosglwyddo gwybodaeth a lefel y gefnogaeth a gynigir. Eglurodd y WAOR y byddai'n bwysig i'r Pwyllgor gael sicrwydd bod y Cynllun Gweithredu wedi cael ei gweithredu'n llawn, a chytunwyd y byddai adroddiad cynnydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn dilyn cyfnod o ddeuddeg mis.

Yn dilyn trafodaeth bellach:-

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol: -

- yn cael yr adroddiad.*
- yn nodi canlyniad yr adolygiad a'r hyn a ddysgwyd a'r camau arfaethedig i fynd i'r afael â'r diffygion a nodir.*
- yn gofyn am adroddiad cynnydd ar weithrediad y Cynllun Gweithredu ymhen 12 mis.*
(LR, GW i Weithredu)

15 DIWEDDARIAD CONTRACT PFI

Cafodd adroddiad cyfrinachol gan y Prif Swyddog Cyllid, a roddodd ddiweddariad ar y prosiect i derfynu cytundeb Cynllun Ariannu Preifat Neuadd Sir y Cyngor, ei ddsbarthu gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod.

Cyflwynodd y Cynghorydd J. Thompson-Hill yr adroddiad ac eglurodd fod yr adroddiad manwl a gafodd ei gyflwyno i'r Cabinet, Atodiad 1, yn amlinellu'r sefyllfa mewn perthynas â'r prosiect i derfynu'r cytundeb cyfreithiol sy'n sail i Gynllun Ariannu Preifat Neuadd y Sir. Roedd yr adroddiad yn nodi manylion y Cynllun Ariannu Preifat a'r rhesymeg dros derfynu, sef i arbed arian i'r Cyngor ac osgoi rhwymedigaeth hirdymor, gan nodi'r achos busnes sylfaenol dros derfynu. Cadarnhaodd nad oedd cytundeb terfynol rhwng y partiön wedi ei gyrraedd drwy drafodaethau gwirfoddol, ac o ganlyniad, cafodd hysbysiad ffurfiol i derfynu ei gyhoeddi ar 14 Mai, 2015.

Ers cyfarfod y Cabinet, roedd trafodaethau wedi aildechrau ac roedd yn ymddangos yn gadarnhaol. Ymddangosai terfyniad cynt na'r hyn oedd yn ofynnol drwy gontract i fod yn bosibl, a byddai o fudd i'r Cyngor yn ariannol, ac yn dilyn cytundeb ar ddyddiad, gellid dechrau ar y broses o drafod gwerthoedd iawndal. Roedd y Cyngor wedi comisiynu cyngor technegol arbenigol gan Bartneriaethau Lleol, cangen o Gymdeithas Llywodraeth Leol, a oedd yn cynorthwyo gyda'r trafodaethau a'r gwaith cynllunio prosiect. Ymgynghorwyd â chynghorwyr trysorlys y Cyngor ar faterion rheoli'r trysorlys sy'n deillio o'r trafodiad. Roedd tîm prosiect yn ystyried y gwahanol elfennau o'r prosiect wrth iddynt ddatblygu, er mwyn sicrhau bod y swyddogaethau rheoli cyfleusterau yn yr adeilad yn cael eu trosglwyddo'n ddidrafferth ar ôl derfynu'r cytundeb.

Cafodd manylion y costau terfynu, y broses ymgynghori a'r camau gweithredu i liniaru'r risgiau eu hymgorffori yn yr adroddiad.

Codwyd y materion canlynol a darparwyd ymatebion i gwestiynau gan Aelodau'r Pwyllgor:-

Codwyd y materion canlynol a darparwyd ymatebion i gwestiynau gan Aelodau'r Pwyllgor:-

- Cafwyd cadarnhad bod Swyddfa Archwilio Cymru wedi cael gwybod am y datblygiadau a'r cynnydd o ran y Prosiect Cynllun Ariannu Preifat.
- Mewn ymateb i bryderon a godwyd gan Mr P. Whitham ynglŷn â'r angen i sicrhau bod unrhyw risgiau cysylltiedig yn cael eu rheoli'n briodol, eglurwyd bod y risgiau a'r costau sy'n gysylltiedig â'r prosiect wedi cael eu cofnodi yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol. Tynnodd y Cynghorydd Thompson-Hill sylw at y risgiau a allai godi o beidio bwrw ymlaen â'r prosiect.
- Cafodd natur gymhleth agwedd ariannol y prosiect ei amlinellu gan y Cynghorydd Thompson-Hill. Cyfeiriodd at Dudalen 3 o'r adroddiad i'r Cabinet a oedd yn cynnwys yr agwedd ariannol a'r broses ar gyfer gwerthuso'r eiddo.
- Pwysleisiodd y WAOR (GW) bwysigrwydd egluro agwedd a phroses ariannol o ran y ffigurau prisio yng Nghyfrifon terfynol y Cyngor yn glir, er mwyn sicrhau tryloywder o safbwynt y wasg a'r cyhoedd.

Yn dilyn trafodaeth bellach:-

PENDERFYNWYD - bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn ac yn nodi'r diweddaraf ar y prosiect.
((RW i weithredu))

Daeth y cyfarfod i ben am 13.55 p.m.

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr)
Barry Mellor

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod: 28 Medi 2015

Aelod / Swyddog Arweiniol: Ivan Butler – Pennaeth Archwilio Mewnol

Awdur yr Adroddiad: Ivan Butler – Pennaeth Archwilio Mewnol

Teitl: Adroddiad Archwilio Mewnol – Diogelu Corfforaethol

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybod i'r Pwyllgor am adroddiad Archwilio Mewnol diweddar ar Ddiogelu Corfforaethol a gafodd sgôr sicrwydd 'Isel'.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r Pwyllgor yn cael adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol ar gyfer pob cyfarfod sy'n cynnwys manylion yr adroddiadau Archwilio Mewnol a gyhoeddwyd. Mae'r rhain fel arfer yn adroddiadau sicrwydd 'Uchel' neu 'Canolig'.

Pan fyddwn yn cyhoeddi neu sgôr sicrwydd 'Isel' neu 'Dim' mewn adroddiad, bydd y Pwyllgor yn derbyn yr adroddiad fel rhan o'i raglen i sicrhau ei fod yn gwbl ymwybodol o'r adroddiad a gallant drafod y gwelliannau sydd i'w gweithredu gyda'r rheolwr perthnasol .

3. Beth yw'r Argymhellion?

Mae'r Pwyllgor yn rhoi sylwadau ar yr adroddiad Archwilio Mewnol ac yn cytuno ar y sicrwydd mae ei angen bod y cynllun gweithredu o fewn yr adroddiad yn cael ei weithredu'n effeithiol ac o fewn y terfynau amser y cytunwyd arnynt.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad Archwilio Mewnol llawn wedi'i gynnwys fel Atodiad 1 i'r adroddiad eglurhaol. Y neges allweddol sy'n codi o'r adroddiad yw, er bod gan y Cyngor fesurau ar waith i reoli diogelu, nid yw'r rhain yn gadarn ac nid ydynt wedi'u hymgorffori ar draws holl swyddogaethau'r Cyngor.

Mae angen i ddiogelu gael ei weld fel maes 'corfforaethol', yn hytrach na dim ond maes ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol neu Addysg, felly mae angen i'r Cyngor godi ymwybyddiaeth drwy lansio'r Polisi

Diogelu Corfforaethol a sicrhau bod ei aelodau etholedig a swyddogion yn cael eu hyfforddi'n ddigonol.

Mae'r adroddiad Archwilio Mewnol yn cynnwys cynllun gweithredu sy'n codi 12 meysydd i'w gwella. Mae'r Panel Diogelu Corfforaethol wedi cymryd perchnogaeth o'r cynllun gweithredu drwy'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau, ac mae camau gweithredu, cyfrifoldebau ac amserlenni wedi eu cytuno i fynd i'r afael â'r holl faterion.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes costau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi eu gwarchod.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae'r adroddiad wedi cael ei drafod a'i gytuno gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau a'r Panel Diogelu Corfforaethol

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i amddiffyn plant ac oedolion diamddiffyn, felly gall methu mynd i'r afael â'r cynllun gweithredu a chael trefniadau diogelu cadarn gael goblygiadau difrifol pe bai digwyddiad, yn ddeddfwriaethol ac o ran enw da.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn.

Denbighshire Internal Audit Services
Caledfryn, Smithfield Road, Denbigh LL16 3RJ

Corporate Safeguarding

August 2015

Lisa Hodson BA (Hons) PG (Dip) CMIIA
lisa.hodson@denbighshire.gov.uk

07747 461646

Samantha Davies
samantha.davies@denbighshire.gov.uk

01824 706982

Ivan Butler CMIIA, MBA, Head of Internal Audit Services

Tudalen 23

Purpose & Scope of Review

The Chief Executive requested an internal audit review of corporate safeguarding to ensure that there are robust arrangements in place to safeguard children and vulnerable adults across the Council and in organisations providing services on its behalf. Our review covered the following areas:

- Governance and scrutiny arrangements
- Risk management
- Policy and procedures
- Recruitment
- Training and awareness
- Voluntary organisations and third party contractors

Assurance Rating (Based on areas reviewed)

	High Assurance	Risks and controls well managed
	Medium Assurance	Risks identified but are containable at service level
	Low Assurance	Risks identified that require meeting with Corporate Director/Lead Member
	No Assurance	Significant risks identified that require member / officer case conference

Audit Opinion

The Council has got measures in place to manage safeguarding, but these are not robust and have not been embedded across all of the Council's functions.

Our review highlighted that there is still the misconception that safeguarding is the role of Social Services and not a corporate responsibility. Increasing awareness of safeguarding through ensuring that the Corporate Safeguarding Policy is available to members of staff and elected members, and providing training will ensure that roles and responsibilities are clear, so that any safeguarding concerns can be reported and addressed promptly.

The Corporate Safeguarding Panel has a role in embedding safeguarding arrangements across the Council. While the Panel provides an opportunity to share information and ensure that there are effective processes in place to manage safeguarding, it is not currently fulfilling its roles and responsibilities as detailed in its terms of reference. There has also been a lack of independent scrutiny of the Panel, as it does not report to senior management or elected members, although a Director and two elected members do sit on the Panel.

Safeguarding arrangements could also be strengthened through having a corporate mechanism for recording and managing safeguarding risks, and similarly for the reporting of safeguarding incidents. This would provide a tool for encapsulating key information to raise awareness of safeguarding issues, so that preventative measures can be put in place and to learn lessons where necessary.

While there is evidence of good practice in place to manage safeguarding within some services, arrangements lack cohesion corporately. A low assurance rating has been given due to the number of risks/issues raised.

Action Plan

Audit Review of: Corporate Safeguarding
Date: August 2015
Action Plan Owner: Corporate Director - Communities

Corporate Risk/Issue Severity Key

	Critical - Significant CET and Cabinet intervention
	Major - intervention by SLT and/or CET with Cabinet involvement
	Moderate - Containable at service level. Senior management and SLT may need to be kept informed

Risk/Issue No.	Risk/Issue	Action	Who	When
Tudalen 25	The Corporate Safeguarding Panel is not fulfilling its roles and responsibilities as detailed in its Terms of Reference. Once the membership of the Panel is reviewed, there needs to be better marketing of the Panel, as currently there is a lack of awareness and scrutiny of its work	The Panel's terms of reference will be circulated and reviewed to confirm that the roles and responsibilities detailed are still relevant.	Corporate Safeguarding Panel	November 2015
		Where services are not represented currently on the Panel, Heads of Service have been contacted to identify officers who can attend. We will also establish whether services can provide a deputy if the service representative is unable to attend.	Corporate Director: Communities	September 2015
		Service representatives will ensure that their service is aware of the existence of the Panel and that they are aware to use them as a point of contact.	Corporate Safeguarding Panel	September 2015
		The Panel will develop a forward work programme.	Corporate Safeguarding Panel	October 2015
2.	Safeguarding risks are not always recorded and shared corporately to ensure that key risks have been identified and managed appropriately by services.	A communication will be sent to ensure that Heads of Service consider safeguarding when reviewing their risk registers. A question on safeguarding will also be included in the service challenge.	Corporate Director: Communities	October 2015

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Action	Who	When
3.	The Deprivation of Liberty Safeguards (DoLS) process would benefit from a review as, currently, applications are not being prioritised and passed for assessment promptly. This results in poor customer service and could put the Council at risk of a legal challenge.	<p>Establish a DoLS Co-ordinator post to manage and prioritise applications.</p> <p>Train more Best Interest Assessors (BIA) to undertake BI assessments.</p> <p>Incorporate role of BIA within new practitioner job descriptions.</p>	Head of Service: Community Support Services	<p>September 2015</p> <p>December 2015</p> <p>January 2016</p>
4.	The Corporate Safeguarding Policy has not been made available to members of staff to help ensure that they are clear of their roles and responsibilities in relation to safeguarding. A lack of awareness could result in ineffective controls being put in place to prevent or manage safeguarding incidents, resulting in serious harm or death.	<p>The Corporate Safeguarding Policy will be reviewed to ensure that it is up-to-date. The intention is to re-launch the Policy in April 2016 to take account of new legislation and guidance.</p> <p>The Policy is currently included in the induction process and on our website, but we will consider other briefing notes and guidance on safeguarding in the meantime.</p>	Corporate Safeguarding Panel & Communications Group	April 2016
5.	The Safeguarding Action Plan would benefit from a review to ensure that the actions are up-to-date and still relevant. The Plan has not been effectively monitored, which could result in actions not being effectively managed. Consideration should be given to passing the responsibility of monitoring the Plan to the Corporate Safeguarding Panel.	The Social Services Education Management Team (SSEMT) no longer exists, so the Corporate Safeguarding Panel will take over responsibility for monitoring the Safeguarding Action Plan. The Plan will be reviewed to determine whether existing actions are relevant and to take account of any new actions that should be included. This will be linked to the review of the Corporate Safeguarding Policy.	Corporate Safeguarding Panel	October 2015

Tudalen 26

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Action	Who	When
6.	There is no formal mechanism for recording and sharing safeguarding incidents and near misses corporately. This could result in a lack of awareness, so appropriate measures may not be put in place to prevent safeguarding incidents.	<p>This is a standing item on the Corporate Safeguarding Panel agenda. We will also share case reviews where there is a corporate perspective for lessons learned.</p> <p>As part of the development of the CRM system, we will look at the feasibility of having a corporate system for recording safeguarding incidents.</p> <p>Service representatives will report any key messages from Panel meetings to members of staff within their services.</p>	<p>Corporate Safeguarding Panel</p> <p>Corporate Director: Communities & Head of Service: Customer and Education Support</p> <p>Corporate Safeguarding Panel</p>	<p>November 2015</p> <p>December 2015</p> <p>October 2015</p>
7.	Not all services have considered what performance measures are needed in relation to safeguarding. Having this in place will assist in providing assurance that safeguarding arrangements are working effectively.	To be incorporated into the review of the Panel's terms of reference to identify whether performance management information needs to be obtained from services.	Corporate Safeguarding Panel	November 2015
8.	There is insufficient vetting of new starters, as the authenticity of certificates supplied to prove qualifications and professional membership are not verified for key posts within the Council. This increases the risk of inappropriate appointments and may mean that children and vulnerable adults are not adequately protected if certificates are fake.	Determine the key posts within the Council that could have an impact on safeguarding. Then we will review the process for these posts to ensure that there are adequate checks done, either by the Council or through an external body. Every new employee contract issued makes reference to safeguarding.	Corporate Safeguarding Panel	October 2015
9.	HR advises that new employees should not start work before a Disclosure Barring Service (DBS) check is returned, unless in exceptional cases. However, services are not allowing sufficient time for the DBS check to be cleared before the employee starts work. If adequate arrangements are not being put in place to counteract this, this may result in a lack of adequate protection for children and vulnerable adults.	<p>To be included in the above review. HR does monitor this and the relevant head of service is contacted where an employee has started employment without a DBS check being in place. The Corporate Safeguarding Panel also receives a report from HR detailing this.</p> <p>HR is doing a presentation to SLT on Safer Recruitment in September.</p>	Corporate Safeguarding Panel	October 2015

Tudalen 27

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Action	Who	When
10.	There is a general lack of awareness about safeguarding amongst staff due to a lack of training. This could result in employees not fulfilling their duty of care in reporting safeguarding issues.	There have been training initiatives on safeguarding in some services, but a corporate safeguarding training package is currently being developed by the Learning & Development Specialist (HR). It is hoped that this package will be piloted in October 2015.	Corporate Safeguarding Panel	December 2015
11.	Not all of the elected members have attended mandatory training on safeguarding so may not be clear of their roles and responsibilities. Having an elected member responsible for corporate safeguarding will assist in preventing the misconception that safeguarding is the role of Social Services and Education.	<p>We have recently carried out a training session for elected members on safeguarding.</p> <p>There are planned briefing sessions on safeguarding and Child Sexual Exploitation to County Council starting in November 2015. The Leader has agreed to include corporate safeguarding into his portfolio.</p>	Corporate Director: Communities	December 2015
12.	Safeguarding arrangements with third party contractors are not robust to ensure that they have appropriate processes in place to manage safeguarding. Due to a lack of awareness, project managers within the Council may not incorporate safeguarding into the contract management process.	<p>To be discussed with the Interim Head of Finance and Assets & Head of Legal, HR and Democratic Services.</p> <p>Key points of conversation to be addressed include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contractor DBS checks • Ensuring that Council staff responsible on site for the contractor and managing the tendering/contract process are clear of their responsibilities in respect of safeguarding • Ensure contracts terms and conditions (including JCT) in relation to DBS checks are appropriate • Ensure that self-assessment arrangements as part of contract management are appropriate 	Corporate Director: Communities	December 2015

Tudalen 28

Background

There have been several reports that have included a review of safeguarding arrangements within the Council during the past year, including the following:

- Wales Audit Office's report on *Local Authority Arrangements to Support Safeguarding of Children 2014/15: Denbighshire County Council* (July 2014)
- Internal Audit's report on *Corporate Safeguarding* (February 2014)
- *Annual Report on Adult Protection in Denbighshire 1st April 2013 to 31st March 2014*, reported to Partnership Scrutiny Committee (December 2014)
- *Regional and Local Arrangements to Safeguard Children and Vulnerable Adults* report to Cabinet (June 2014)

Review Outcomes & Risks Arising

Does the Council have clear and appropriate governance and scrutiny arrangements for managing its safeguarding arrangements and responsibilities?

Opinion

Governance and scrutiny arrangements are in place for managing the Council's safeguarding arrangements, but are not embedded. The Corporate Safeguarding Panel needs to review its terms of reference to ensure that it is clear of its responsibilities for safeguarding. Additionally, there is insufficient independent scrutiny of the Panel, as it does not report directly to Corporate Executive Team (CET), Cabinet or a scrutiny committee.

The Social Services and Well-being Act (Wales) will be implemented in April 2016 (although public sector organisations can introduce measures earlier than this) to reform existing safeguarding arrangements for children and introduce new measures for adults at risk. This includes putting in place new regional structures to replace the Local Safeguarding Children Boards and the Adult Protection Committee.

Governance arrangements for the North Wales Safeguarding Children Board (NWSCB) appear to be robust, as there is a clear reporting structure and documented terms of reference for both the NWSCB and the local safeguarding delivery groups. A similar two-tier approach is being put in place to provide oversight of safeguarding arrangements for vulnerable adults.

The Council established a Corporate Safeguarding Panel in February 2014, with membership that includes senior managers, lead elected members and designated managers to represent every service. Its purpose is to ensure that there are robust arrangements in place for managing safeguarding and there is a documented terms of reference for the Panel that includes some of the following responsibilities:

- Bring together interdepartmental work in the safeguarding field and ensure effective corporate communication.
- Ensure that appropriate training is available for officers and elected members.
- Accept and challenge the Annual Report of the Statutory Director.
- Approve the Policy and Guidelines for Safeguarding of every service in the Council and receive information about the performance management arrangements of every service in relation to their safeguarding responsibilities.
- Produce an Annual Report for CET, Cabinet and the appropriate scrutiny committee.

Our discussions with the designated managers represented on the Panel established that they are, overall, clear of their roles and responsibilities for safeguarding and have received training in this area. However, it is evident

from our review of the meeting minutes that the arrangements for the Panel are not fully embedded and, while there is good practice, for example with Panel representatives raising awareness of safeguarding at their service managers meetings, this is not consistently applied by the service representatives.

**Risk/Issue
1
Moderate**

Arrangements for the Corporate Safeguarding Panel are not fully embedded as:

- it is not fulfilling its responsibilities as detailed in its terms of reference. For example, the Panel has not received the Annual Report of the Statutory Director and no annual report has been submitted to CET, Cabinet or the appropriate scrutiny committee. This has resulted in a lack of corporate oversight in monitoring and challenging the work of the Panel;
- the membership of the Panel needs to be reviewed in light of recent restructures and the Revenues & Benefits team transferring to Civica. It would also be useful to ensure that there is a designated person in place to cover in the absence of a Panel member;
- there is a general lack of awareness from members of staff as to who their Panel representative is; and
- minutes detailed a number of apologies from Panel members who could not attend.

At Senior Leadership Team (SLT) in January 2015, the Corporate Director: Communities raised the need to review membership of the Corporate Safeguarding Panel and asked heads of service to prioritise attendance at these meetings.

Does the Council have a comprehensive risk management approach to support how it meets its safeguarding responsibilities?

Opinion

There are measures in place to ensure that safeguarding risks are being identified but the process is not robust, as all key risks may not have been identified and there is a lack of corporate oversight of these risks to confirm that they are being appropriately managed. Improvements are also needed in the Deprivation of Liberty Safeguards (DoLS) process to ensure that applications are prioritised promptly.

A review of services’ risks registers identified that safeguarding risks are not always included. While this may be reasonable depending on the nature of the service, some key services that come into regular contact with children and vulnerable adults, such as Education, and Planning and Public Protection (when transporting children and vulnerable adults in taxis), do not include safeguarding risks.

From our discussions with designated service representatives of the Corporate Safeguarding Panel, there is also a noticeable difference in how services manage safeguarding risks. For example, the Communication, Marketing and Leisure Service has a risk in relation to safeguarding on its risk register, and there is a meeting held monthly to raise awareness of safeguarding issues and highlight risks within the service. The Panel representative for Highways and Environmental Services has asked each manager to carry out a risk assessment to identify safeguarding risks within their area. However, currently, there is no process to ensure that any safeguarding risks identified by services are shared corporately to ensure that they are being effectively managed.

**Risk/Issue
2
Moderate**

The process for managing safeguarding risks by services is currently inconsistent, as some risks are detailed on a service’s risk register, others have developed risk assessments for each section within their service, and other risks may not have been detailed at all. Additionally, there is a lack of corporate oversight of safeguarding risks to ensure that key risks are being identified and appropriately managed.

While the Community Support Service (formerly known as the Adult and Business Service) does not have a specific risk in relation to safeguarding on its risk register, there is a risk in relation to a successful challenge that the Council could be illegally depriving people of their liberty due to a Supreme Court ‘Cheshire West’ ruling in March 2014. As with other local authorities, Denbighshire has seen a considerably increase in the number of DoLS cases it receives (approximately 250 cases compared to 17 the previous year). To manage this risk, the Council has been:

- training more social workers to be best interest assessors to determine whether care home residents or hospital patients who lack the capacity

to consent to their care are being deprived of their liberty;

- ensuring that all DoLS applications are passed to the Service Manager: Specialist Services to prioritise cases based on risk; and
- putting in place a dedicated administrative post (on a fixed-term basis) to ensure that there is no delay in processing DoLS applications.

A RAG status is used to prioritise applications when they are received and our review established that there are a significant number of applications received that have not been given a priority status (approximately 90 cases). The Ministry of Justice’s Code of Practice for DoLS (2008) details that:

“The regulations for Wales specify that all assessments required for a standard authorisation must be completed within 21 days from the date the assessors were instructed by the supervisory body.” (p.46)

However, there is no timescale given in the Code of Practice for passing the application to the assessor upon receipt by the Council.

Risk/Issue 3 Moderate	Due to the number of DoLS applications being received by the Council, there is a delay in prioritising these applications and passing them to assessors for assessment, with some applications dating back to May 2014. This could mean that there are some applications that are of higher priority that are not being dealt with, and puts the Council at risk of a legal challenge.
--	--

The Corporate Director: Communities explained that assessments for deprivation of liberty are not done purely by reviewing the DoLS application, but there will be a care plan in place that will have considered issues of capacity.

Are the Council's policies, procedures and processes providing adequate assurance on safeguarding?

Opinion

This area is weak, due to there being no Corporate Safeguarding Policy available to members of staff and elected members, and the Safeguarding Action Plan not being regularly monitored, resulting in a lack of awareness, and possibly key actions not being undertaken. While there is good work being carried out in services, there is no mechanism for recording and sharing safeguarding incidents corporately.

County Council approved a Corporate Safeguarding Policy in October 2013 as, despite a range of approaches in place, the Council could not be confident that robust safeguarding practice had been embedded within all of its functions. The Policy is comprehensive, detailing the responsibilities of the Council, its staff and elected members. At the time of its approval, discussions were underway to devise the most appropriate method for raising awareness of the Policy, with a target date of publication being April 2014.

**Risk/Issue
4
Moderate**

Despite the Corporate Safeguarding Policy having been approved in 2013, it has never been shared with members of staff. The Corporate Safeguarding Panel has been working on the Policy recently and plans to make it available via the intranet. Having a clear policy that is available to members of staff and elected members will increase their awareness of safeguarding and help to ensure that they are clear of their roles and responsibilities.

A Safeguarding Action Plan has been in existence since 2009 and is used as a driver for making improvements to manage safeguarding corporately. The overall responsibility for monitoring the implementation of the Action Plan is with the Social Services and Education Management Team (SSEMT) and the latest version of the Plan is dated March 2014, although the Corporate Director: Communities believes that it has been updated since then.

**Risk/Issue
5
Moderate**

The Safeguarding Action Plan does not appear to have been reviewed since March 2014, and there are some timescales detailed within the Plan dating back to 2011. It would therefore benefit from a full review to ensure that the actions detailed are still relevant and that there are appropriate timescales provided to implement them.

While there may be actions detailed within the Plan that apply specifically to Education and/or Social Services, there are other corporate actions detailed, for example to manage safeguarding arrangements with the Council's partners. Therefore, we consider that it would be more appropriate for the Corporate Safeguarding Panel to monitor the implementation of the Action Plan.

Discussions with representatives of the Corporate Safeguarding Panel

identified that most, but not all, services have processes in place to record safeguarding incidents and that these are discussed at Panel meetings.

**Risk/Issue
6
Moderate**

While safeguarding issues may be raised at the Corporate Safeguarding Panel meetings, the process for sharing information is still not robust due to a lack of a formal mechanism to record and share safeguarding incidents corporately. This will assist in raising awareness of safeguarding issues, as well as ensure that they are handled consistently, and that the Council learns lessons from incidents if they do occur. Without the Corporate Safeguarding Policy being available to members of staff, there is a risk that they are unclear of their responsibilities in reporting safeguarding incidents.

**Risk/Issue
7
Moderate**

Some services, such as Community Support Service and Communication, Marketing and Leisure, have specific performance indicators in relation to safeguarding that are reported through to the Performance Scrutiny Committee. In February 2014, the Corporate Safeguarding Panel was considering what performance data in relation to safeguarding needs to be collated but no progress appears to have been made in gathering this information from services.

Has the Council assured itself that it has appropriate systems for the safe recruitment of staff and that these are working effectively?

Opinion

There are appropriate systems in place to ensure that safeguarding is considered during the recruitment process, but members of staff should only commence employment before their Disclosure and Barring Service (DBS) check has been cleared in exceptional circumstances, and this does not always appear to be the case. Additionally, more rigorous checks should be undertaken on the authenticity of certificates supplied for qualifications and professional membership.

The corporate Recruitment and Selection Procedure states that for posts that involve working with vulnerable adults and children, there should be particularly vigilant checks of references and employment history. Recruiting managers are asked to check qualifications listed on the person specification at interview through reviewing original or certified copies of the certificates (or contacting the relevant organisation if these cannot be provided).

**Risk/Issue 8
Moderate**

We have raised in a previous HR review about the importance of checking the authenticity of certificates for qualifications and to prove membership of a professional organisation for key posts. At the time, HR planned to review which posts may need extra verification, but we were advised by HR that no additional check is being carried out currently and the Recruitment and Selection Procedure does not tell recruiting managers that they need to do this.

The corporate DBS policy details that for posts requiring an enhanced check, these must be sought as soon as the employment offer has been accepted. HR advises that employees should not start work before the DBS check is returned. In exceptional circumstances, a head of service/ head teacher's approval is needed so that the employee can commence employment before the DBS check has been cleared; however, they need to complete a risk assessment to confirm that there are appropriate supervision arrangements in place in the meantime.

**Risk/Issue 9
Moderate**

Our testing of a sample of recruitments that required a DBS check identified that the majority of members of staff had commenced employment before their DBS check had been cleared. While our discussions with their line managers identified that most had carried out a risk assessment, we are still concerned that line managers are not allowing sufficient time for the DBS check to be returned before the employee starts work. In fact, there were four school-based posts in our sample of ten where two had started within two weeks of the date of the offer letter, and two who had started before the appointment letter had been issued (although references had been taken up prior to them starting).

Has the Council assured itself that members of staff and elected members are appropriately trained in safeguarding?

Opinion While safeguarding is incorporated in the induction process, members of staff and elected members have not been adequately trained in safeguarding and this has led to a general lack of understanding of what safeguarding is.

The corporate induction process for new starters is now incorporated in the 'Denbighshire Way', to assist with improvements in the Council's approach for customer services. An officer within the Customers and Education Support Service monitors the induction process quarterly to check that an induction has been carried out for all new starters and covered the key elements, including safeguarding. However, there is currently no check to ensure that people moving posts have an induction to their new role.

As part of our equalities awareness review, we carried out a telephone survey of Council staff (including school staff) and elected members and incorporated questions relating to safeguarding. The survey highlighted a lack of awareness around safeguarding, as most members of staff were unaware of their key contact for safeguarding (apart from those located in schools), and that a Corporate Safeguarding Policy exists. There was more awareness amongst elected members, as they knew who their key contact for safeguarding was and were aware of the Policy.

The Corporate Director: Communities explained that they are planning to put in place a corporate safeguarding training group and are currently reviewing online safeguarding training packages that could deliver training to all members of staff.

Risk/Issue 10 Moderate The training and guidance provided to members of staff is inconsistent across services. Both the Children and Family Service and Education, for example, provide comprehensive training on safeguarding to their members of staff but some other services do not provide any training or guidance. Every employee has a duty of care to report safeguarding issues, but a lack of training may mean that they not clear what should be reported.

Safeguarding is classed as a mandatory training course for elected members. The last session was held in 2012, which only 53% of members attended. Further sessions for safeguarding are being planned between May and July 2015 where it is hoped that attendance will be improved. The Corporate Director: Communities also plans to carry out several briefing sessions on safeguarding to County Council starting in September 2015. This will focus on lessons learned from Rotherham Council, to culminate in an action plan for child sexual exploitation prevention.

**Risk/Issue
11
Moderate**

There is a significant number of elected members that have not attended mandatory training on safeguarding. This may mean that they are not clear of their roles and responsibilities in relation to safeguarding. While there are two elected members who are represented on the Corporate Safeguarding Panel, they represent Social Services and Education and there is no overall elected member responsible for safeguarding. This could create a misconception that safeguarding is only the responsibility of these services.

Has the Council assured itself that there are appropriate arrangements in place with voluntary organisations and third party contractors?

Opinion Safeguarding arrangements with both voluntary organisations and third party contractors are currently under review.

Contractors and sub-contractors funded by the Council are responsible for arranging their own checks, e.g. DBS. While safeguarding arrangements form part of social care contracts and some other service contracts, in our previous safeguarding review, we were unable to provide assurance that similar arrangements exist for other standard contract arrangements.

A working group has been set up with representatives from the Collaborative Procurement Service and Property Services to review the current process, using approved contractor lists to identify where framework agreements can be set up instead. The process has taken longer than expected due to the number of submissions received from suppliers.

In addition, the Proactis source-to-contract solution is being rolled out across both Flintshire County Council and Denbighshire County Council for the management of tender and quotation exercises, as well as for approved lists and contracts. This should ensure that safeguarding matters are factored into the process and DBS checks are carried out where appropriate. However, there is still reliance on project managers to decide whether these controls are relevant to the contract.

Due to the general lack of awareness of safeguarding matters across the Council, project managers may be unaware of their roles and responsibilities for this area and may not factor safeguarding checks into the contract management process where appropriate.

During our previous review of safeguarding, we raised some recommended actions to assist in improving controls within the third party contractors’ process. While progress has been made with implementing them, some actions are still not complete, including:

Risk/Issue 12 Moderate

- introducing a clause into the formal contract agreement to help ensure that all relevant contractors have robust processes in place in respect of safeguarding;
- capturing small scale service requests into the procurement process, e.g. minor works for vulnerable adults;
- introducing self-assessments for providers within the designated framework agreements, i.e. areas of work that impact on children and vulnerable adults, as part of contract monitoring procedures; and

issuing factual and useful information, e.g. contact details within the Council to contractors within the designated framework agreements (where safeguarding is an essential factor) so that

they are aware of the referral process and the need to report allegations or concerns should they arise.

An officer from the Communication, Marketing and Leisure Service has been involved in collating local intelligence on all voluntary organisations that exist within the area (focusing on children's groups). The work has been extensive due to the number of organisations that exist, but has been useful to assess their knowledge of safeguarding and the processes they have in place to manage it. The profiling of the organisations will continue until the end of the year but, in the meantime, a public awareness campaign is being planned to raise awareness of safeguarding matters with parents of children associated with the voluntary groups.

Once the above work is complete, a lessons learned exercise is planned and results can be fed into a similar exercise for vulnerable adults.

Follow up review of Taxi and Operator Licensing

We carried out a review of Taxi and Operator Licensing in September 2014 and raised four moderate risks/issues. We reviewed these as part of our Corporate Safeguarding audit and the results are detailed in Appendix 1.

Appendix 1- Action Plan

Audit Follow-up Review of: Taxi and Operator Licensing
Date: August 2015
Action Plan Owner: Head of Planning and Public Protection

Corporate Risk/Issue Severity Key	
	Critical – Significant CET and Cabinet intervention
	Major – intervention by SLT and/or CET with Cabinet involvement
	Moderate – Containable at service level. Senior management and SLT may need to be kept informed

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Agreed Action Responsibility & Timescale	Current Status	Further Action Needed
Tudalen 42	<p>The Licensing Team does not pursue character reference and bankruptcy checks for new operator licences, despite this being a key step in the revised process.</p> <p>Checks of this nature ensure that the Council discharges its responsibility in this area, in line with the Local Government Act 1976 Part II – Hackney Carriages & Private Hire, and helps to reduce the risk of an unsuitable person being licenced as a taxi operator in the county.</p>	<p>The Licensing Team will undertake character reference and bankruptcy checks for new operator licences.</p> <p>Public Protection Manager – Immediately</p>	<p>In progress</p> <p>No new operator licences have been issued since our previous review.</p> <p>The Public Protection Business Manager does not consider the checks on character references to be beneficial as these are not verified. Therefore, the process needs to be reviewed and bankruptcy checks for new operators incorporated.</p>	<p>Review the current process for new operator licences to incorporate bankruptcy checks. Justification also needs to be provided that the Council is meeting its duty of care in respect of the Local Government Act if character reference checks are not carried out.</p> <p>Update the application forms on Denbighshire County Council’s website to reflect the checks carried out as part of the application process.</p>

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Agreed Action Responsibility & Timescale	Current Status	Further Action Needed
Tudalen 43	<p>2. The Licensing Team has arrangements in place with the former First Contact Team (FCT) within Social Services for sharing internal intelligence about prospective taxi drivers that may affect the decision to grant a licence. However, the FCT (now split into two teams - Single Point Of Access (SPOA) and Children's Gateway) only provides a response when there is a potential issue and does not provide confirmation when checks are clear.</p> <p>In our opinion, this is insufficient and Social Services should provide confirmation on all checks carried out regardless of their outcome. There is a risk that a check is not done or the results are overlooked, but the Licensing Team still issues a licence, potentially to an unsuitable individual who poses a safeguarding threat, because they have heard nothing to the contrary.</p>	<p>The process for managing safeguarding checks from the Licensing Team for Taxi Drivers and other Public Service Vehicles is currently being clarified, as agreement is needed on what information should be returned and how.</p> <p>The main issue is that much of the information held by Social Services relates to allegations rather than facts proven by legal process. We need to identify how to respond when the information relates to an allegation and when it has been verified by investigation or other legal process. The legality of sharing this information under the Data Protection Act is currently being considered by the Legal service.</p> <p>Other agencies, such as CSSIW (Care & Social Services Inspectorate Wales) and CAFCASS (Children & Family Court Advisory & Support Service) use forms that ask specific questions, which we will complete and return. These are all recorded and retained in the email database for audit. A similar system may be required for the Licensing Team checks.</p> <p>Strategy and Development Officer/ Safeguarding Service Manager - September 2014</p>	<p>Complete</p> <p>Applications are input onto the Uniform Database and a weekly report is emailed directly to Social Services on a weekly basis. The report details the name of the applicant, their address, date of birth and reference number. Licences are not issued until a response has been received from Social Services.</p> <div style="text-align: center;"> <p>licensing driver applications example.</p> </div>	<p>N/A</p>

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Agreed Action Responsibility & Timescale	Current Status	Further Action Needed
		<p>The Strategy and Development Officer is meeting with the service manager responsible for safeguarding in early September to determine how Social Services will respond to these checks and clarify how we will share any relevant information. Following this, a meeting will be held with the Licensing Team to agree the proposed process.</p> <p>Strategy and Development Officer/ Senior Technical Officer (Licensing) - September 2014</p>		
Tudalen 44	<p>DBS and DVLA checks for driver licence renewals are being undertaken retrospectively after a licence is issued.</p> <p>There is a risk that unsuitable or disqualified individuals are licensed to drive taxis in Denbighshire, which poses a threat to the public and safeguarding of vulnerable people.</p> <p>The risk is further perpetuated in relation to DBS checks, as changes to legislation mean that the Council no longer has sight of the DBS results directly and is reliant on the individuals to bring them in for processing. Our testing shows that, in several cases, this has not happened, with some DBS checks still outstanding several months after the licence was renewed.</p> <p>As the licences have already been</p>	<p>We will immediately implement a system of ensuring that no driver is issued with a renewal licence until we have seen the DBS and/or DVLA check, where applicable.</p> <p>We will also review our procedure to implement a system of appropriate warning for drivers due for both renewal of licences and renewal of DBS to ensure that they are clear that no licence will be issued until all relevant documents have been checked.</p> <p>Public Protection Manager - Immediate and new system to be reviewed and implemented from December 2014</p>	<p>Complete</p> <p>Positive results were obtained from our testing of a sample of licence renewals. We also established that:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drivers are given three months' notice for renewals, and applicants are advised that the licences will not be issued until DBS and DVLA checks have been completed; • there is on-going work to identify a more appropriate method for accessing DVLA; • the DBS process is currently being reviewed (in conjunction with HR); • there is on-going work to develop an agreement to share information with North Wales Police; and • there is work to develop more appropriate performance measures for granting of licences. 	N/A

Risk/ Issue No.	Risk/Issue	Agreed Action Responsibility & Timescale	Current Status	Further Action Needed
	renewed, there is no incentive for drivers to submit their DBS results, nor is there a trigger point for suspending licences if the DBS check is not returned.			
Tudalen 45 4.	<p>The general housekeeping and filing of taxi licence records could be improved. During our testing, we were unable to locate some documentation in relation to vehicle plate applications because of the filing backlog. Nor could we verify from the files that two letters confirming driver licence revocations were sent.</p> <p>We acknowledge that current circumstances have contributed to this issue, such as maternity leave, recent restructuring within the service and the transition onto a new computer system.</p> <p>As a paper-intensive function, we consider that taxi licensing would benefit from using the corporate electronic records management system (EDRMS) and suggest its use is considered for the section.</p>	<p>We will review our document management systems, which will involve making better use of the Uniform database and any possible use of EDRMS.</p> <p>Public Protection Manager – April 2015</p>	<p>In progress</p> <p>The Uniform database is now live and should promote more electronic working through scanning and saving documents onto the system (although the process is not consistent at present).</p> <p>The filing backlog has not reduced, as priority has been given to approving applications. This has been compounded by staffing resources being reduced, but approval has been obtained for an additional 0.4 FTE administrative member of staff.</p> <p>The Licensing Team does not currently use the corporate EDRMS system.</p>	<p>Once additional resources are in place, deal with the filing backlog to ensure that documentation can easily be found.</p> <p>Liaise with the Corporate Information Manager to pursue using the EDRMS system.</p>

Report Recipients

- Corporate Director: Communities
- Leader of the Council
- Corporate Safeguarding Panel members
- Strategic Procurement Manager
- HR Services Manager
- Public Protection Manager
- Senior Leadership Team
- Chief Executive
- Section 151 Officer
- Chair - Performance Scrutiny Committee
- Lead Member for Social Care Adult & Children's Services
- Lead Member for Education
- Lead Member for Finance, Corporate Plan & Performance
- Corporate Governance Committee
- Scrutiny Co-ordinator

Key Dates

Review commenced	February 2015
Review completed	May 2015
Reported to Corporate Governance Committee	28 September 2015
Proposed date for 1st follow up review	November 2015

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill Jamie Groves - Pennaeth Cyllid, Asedau a Thai
Awdur yr Adroddiad:	Tom Booty - Rheolwr y Rhaglen Gaffael
Teitl:	Rhaglen Trawsnewid Caffael

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae nifer o bryderon wedi'u codi gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn ystod y 18 mis diwethaf sy'n ymwneud â chaffael. Yng nghyfarfod 20 Mai 2015, cyflwynodd y Pennaeth Cyllid, Asedau a Thai Dros Dro ddiweddariad llafar ar gaffael, ac amlinellodd er mwyn mynd i'r afael â'r rhain a diffygion eraill a nodwyd yn ein gweithgarwch caffael, y bydd angen rhaglen ehangach o drawsnewid. Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu strwythur a chynnwys y rhaglen drawsnewid i roi sicrwydd y bydd materion yn cael sylw a bydd strwythurau a phrosesau newydd yn cael eu rhoi ar waith i wella perfformiad mewn perthynas â chaffael.

Bydd yr adroddiad yn dod gyda chyflwyniad yn y cyfarfod gan roi rhagor o gefndir, ynghyd â dadansoddiad o'r contractau a gaffaelwyd drwy'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol (NPS) yn unol â chais y Pwyllgor yng nghyfarfod 20 Mai 2015.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi hyder i'r pwyllgor y bydd materion a diffygion a nodwyd yn flaenorol yn cael sylw a'u cywiro drwy gyflawni'r Rhaglen Trawsnewid Caffael.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Mae'r adroddiad hwn er gwybodaeth.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae trefniadau newydd, mwy cadarn, wedi cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod y Rhaglen Trawsnewid Caffael yn cael ei chyflawni'n effeithiol. Mae hyn wedi cynnwys penodi Rheolwr Rhaglen ymroddedig i gyfeirio'r trawsnewid sydd ei angen yn y ffordd y mae'r Cyngor yn caffael nwyddau, gwasanaethau a gwaith. Disgwylir i'r dull hwn gael y canlyniadau allweddol canlynol:

1. arbed arian drwy gaffael yn fwy effeithiol ac effeithlon;
2. cyflawni mwy o fudd, a gwell budd i'r gymuned trwy'r broses gaffael; a
3. darparu mwy o gymorth a gwell cymorth i fusnesau lleol wella ansawdd eu cynigion a gwella'u siawns o ennill contractau'r Cyngor.

Bydd y rhaglen yn cael ei threfnu yn 5 prosiect ar wahân:

- **Dogfen Strategaeth** - a fydd yn darparu strategaeth gaffael a fabwysiadwyd i'r Cyngor a manylu ein safbwynt ar feysydd polisi allweddol fel budd cymunedol ac ymgysylltu â busnesau lleol, ynghyd â nodi sut y bydd perfformiad yn cael ei fesur a'i fonitro;
- **Defnyddio Technoleg** - sydd â'r amcan allweddol o sicrhau bod y system eGaffael ar waith ac yn weithredol;
- **Datblygu Cyflenwyr Lleol** - a fydd yn nodi ac yn darparu dulliau a fydd yn helpu busnesau lleol i roi cynnig ac ennill busnes gan y Cyngor a sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus;
- **Uwchsgilio'r gweithlu** - a fydd yn sicrhau bod swyddogion sy'n ymwneud â gweithgarwch caffael ar draws y Cyngor yn cael yr hyfforddiant a'r cymorth cywir i'w galluogi i gyflawni eu rôl yn effeithiol; a
- **Strwythur Trefniadaethol** - a fydd yn adolygu'r ffordd y mae'r gwasanaeth caffael corfforaethol cyfredol yn gweithredu a chynnig gwelliannau i ddarparu gwasanaeth sy'n fwy effeithiol a chost effeithiol.

Mae'r Rhaglen Trawsnewid wedi'i chyfarwyddo gan fwrdd trawsnewid lefel uchel a fydd yn monitro ac yn cyfeirio cyflawniad y rhaglen. Y rolau allweddol fydd sicrhau bod prosiectau cyfansoddol y rhaglen yn cael eu cyflawni ar amser, o fewn y gyllideb ac at drothwy ansawdd derbyniol, a bod budd y rhaglen ar y trywydd iawn er mwyn ei gyflawni. Bydd aelodaeth yn cynnwys y Penaethiaid Gwasanaeth lle mae gweithgarwch caffael sylweddol, Aelodau Cabinet perthnasol, Cadeiryddion y Pwyllgorau Archwilio Perfformiad a Llywodraethu Corfforaethol, ynghyd â chynrychiolydd allanol o'r Ffederasiwn Busnesau Bach er mwyn sicrhau bod barn a gofynion y gymuned fusnes yn cael eu hystyried.

Mae manylion mwy cynhwysfawr ynghylch y rhaglen a'r strwythurau llywodraethu yn Atodiad 1. Mae cerrig milltir allweddol y rhaglen yn cynnwys:

30 Medi 15 - "Canllaw Cryno i Gaffael" yn cael ei gynhyrchu a'i ddosbarthu
 1 Hydref 15 – dechrau hyfforddiant caffael electronig (busnesau) mewnol ac allanol
 31 Hydref 15 - Strategaeth Gaffael ddrafft wedi'i chyflawni a dechrau ymgynghori
 31 Rhagfyr 15 - Strategaeth Gaffael derfynol wedi'i chyflawni yn dilyn ymgynghori
 31 Rhagfyr 15 – Canllaw "Gwerthu i'r Cyngor" i fusnesau'n cael ei gyhoeddi
 23 Chwefror 16 - Strategaeth Gaffael a CPR diwygiedig yn cael eu mabwysiadu gan y Cyngor
 4 Ebrill 16 - holl gyfleoedd tendro Cyngor Sir Ddinbych yn cael eu cynnal yn electronig

Mae methu mynd i'r afael â'r pryderon gyda gweithgarwch caffael yn y Cyngor a nodir mewn adroddiadau archwilio gwahanol wedi'i nodi a'i gofnodi fel risg benodol yn y prosiect i ddatblygu strategaeth gaffael ddiwygiedig. Bydd hyn yn golygu, wrth i'r strategaeth ddatblygu, y bydd yn cael gwiriadau cyson yn erbyn y risg hon, a fydd yn sicrhau bod unrhyw bolisiau neu brosesau newydd arfaethedig yn mynd i'r afael â'r materion hyn ac yn sicrhau nad yw camgymeriadau'n cael eu hailadrodd, ac y bydd unrhyw ddiffygion presennol mewn prosesau neu dulliau'n cael sylw.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae elfennau allweddol o'r rhaglen hon yn ymwneud â blaenoriaethau o fewn y Strategaeth Uchelgais Economaidd a Chymunedol ac mewn perthynas â hyn, bydd yn mynd i'r afael â'r ddau ddarn penodol o waith yn y Cynllun Corfforaethol:

- Sut mae'r Cyngor yn gweithio gyda chyflenwyr; a
- Budd Cymunedol

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Y brif gost ariannol o gyflawni'r rhaglen yw penodi Rheolwr Rhaglen am 12 mis. Mae'r rôl hon yn hanfodol er mwyn datblygu a chyflawni rhaglen drawsnewid gadarn, ac mae cost hyn wedi'i ddiwallu o fewn y gyllideb bresennol ar gyfer y swyddogaeth gaffael gorfforaethol.

Bydd datblygu a chyflawni'r rhaglen yn effeithio ar yr holl wasanaethau, gan fod pob gwasanaeth yn caffael. Mae cyflwyniad ar y rhaglen eisoes wedi cael ei wneud i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a diweddariadau rheolaidd wedi'u cynnwys. Bydd datblygiad y strategaeth yn ymgynghori â Phenaethiaid Gwasanaeth a swyddogion perthnasol o fewn eu timau i sicrhau bod y strategaeth yn realistig ac yn gyflawnadwy.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Prif ysgogydd y Rhaglen Trawsnewid Caffael fydd datblygu a chyflawni'r Strategaeth Gaffael ddiwygiedig. Unwaith y bydd yn cael ei datblygu, byddwn yn deall effaith bosibl unrhyw newidiadau a argymhellir yn y strategaeth ar staff a'r gymuned yn gliriach. Bydd asesiad o effaith ar gydraddoldeb llawn yn cael ei gynnal yn Rhagfyr 2015 (wedi'i gynnwys fel carreg filltir ar gyfer y prosiect) yn dilyn y cyfnod ymgynghori ar y strategaeth. Yn ystod y cyfnod hwn y byddwn yn disgwyl cael dealltwriaeth gliriach o'r polisïau a'r cynigion caffael ac felly'n gallu ymgymryd â'r asesiad.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Bydd datblygu strategaeth gaffael yn destun ymgynghoriad cynhwysfawr wedi'i drefnu i ddechrau ar ôl cwblhau'r ddogfen strategaeth ddrafft ddechrau mis Tachwedd 2015. Bydd hyn yn golygu ymgysylltu â nifer eang o randdeiliaid, yn fewnol ac yn allanol, a bydd yn cynnwys Penaethiaid Gwasanaeth a swyddogion allweddol eraill o'r Cyngor, Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru, sefydliadau partner a'r gymuned fusnes. Bydd adroddiad yn manylu ar ganlyniad yr ymgynghoriad ar gael yn Rhagfyr 2015.

Cyn yr ymgynghoriad ffurfiol a nodir uchod, mae'r Ffederasiwn Busnesau Bach, Cyngor Busnes Cymru a Busnes Cymru yn cymryd rhan i ddatblygu'r strategaeth ddrafft ac yno i sicrhau bod anghenion y gymuned fusnes yn cael eu hadlewyrchu, a bod cymorth a chynghor priodol ar waith i fusnesau lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dylai'r trefniadau newydd wella prosesau caffael y Cyngor a helpu i sicrhau y cydymffurfir â rheoliadau mewnol ac allanol. Bydd fframwaith caffael cadarn yn helpu i sicrhau bod gwerth am arian.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae manylion llawn y risgiau sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Trawsnewid Caffael wedi'u cofnodi ar Verto - system rheoli prosiectau'r Cyngor, ac maent yn cynnwys:

- Diffyg adnoddau rheoli rhaglen/prosiect – a reolir drwy benodi Rheolwr Rhaglen ac asesiad parhaus o anghenion adnoddau gan y Pennaeth Gwasanaeth;
- Diffyg effaith ar yr economi leol - a reolir drwy ymgysylltu â'r gymuned fusnes leol a diweddariadau rheolaidd i'r Bwrdd Uchelgais Economaidd a Chymunedol er mwyn sicrhau bod anghenion busnesau lleol yn cael eu hystyried, a bod mesurau priodol ar waith i'w cefnogi i wneud cynigion o safon uchel mewn ymateb i geisiadau gan y Cyngor am ddyfynbrisiau neu dendrau;
- Methu ymdrin â phryderon a nodwyd mewn adroddiadau archwilio amrywiol - a reolir gan ystyriaeth lawn o adroddiadau perthnasol (fel yr adroddiad archwilio ar gaffael gwaith adeiladu) ac yna i gynnig a gweithredu prosesau newydd i fynd i'r afael â'r diffygion ac annog dull "cywir y tro cyntaf".

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Does dim angen penderfyniad.

Procurement Transformation Programme

Version 0.6, July 2015

Programme Organisation

It is proposed that the transformation programme is headed by a Procurement Transformation Board which will be responsible for overall delivery of the programme and ensuring inter-dependencies between projects are recognised and addressed. Below the Programme Board will sit five distinct projects, each entered individually onto the VERTO project management system. To inform both project delivery and the overall programme, a number of task and finish groups will be established. These groups will be multi-disciplinary – and in some cases multi-agency – who will look at specific elements of the transformation programme. This organisation structure is illustrated in the diagram attached at the end of this paper.

PROGRAMME LEVEL

Procurement Transformation Board

It is proposed that the transformation programme is directed by a high level transformation board. The main role of the board is to monitor and direct the delivery of the transformation programme, providing a strategic overview to:

- ensure the constituent projects of the programme are being delivered on time, budget and to an acceptable quality threshold;
- have a clear sight of the benefits that the programme should deliver and continually monitor and evaluate whether or not the constituent projects and associated activities will deliver those benefits;
- help ensure that resources – time and money – are used effectively and in a way that optimises the delivery of benefits;
- Provide clear direction on policy issues relating to procurement (e.g. Fair Trade, Living Wage, etc.);
- be advocates of the transformation to ensure that the change message is delivered effectively and that the required culture change is embedded with both officers and members; and
- more generally ensure that communication with key stakeholders (including national bodies and other public sector organisations) is taking place.

Membership of the Board

Proposed membership is based on specific posts or representation as outlined in the table below:

Organisation & Post	Specific Board Role
Head of Finance, Assets & Housing Jamie Groves	Programme Executive – with overall accountability for the delivery of the programme and its benefits. Also Head of Service with significant responsibilities for procuring major works contracts.
Head of Highways & Environmental Services Steve Parker	Head of Service with significant responsibilities for procuring major works contracts and thus can provide insight into appropriateness and deliverability of any changes to the procurement process. Also Project Executive for “use of Technology” and “Upskilling the workforce” projects, and thus can report to the board on progress and issues with these projects.
Head of Community Support Services Phil Gilroy	Head of Service with significant responsibilities for procuring major social care contracts and thus can provide insight into appropriateness and deliverability of any changes to the procurement process.
FSB Representative Mike Learmond	Key board role will be to ensure that the views and requirements of the local business community are considered and taken into account in the development of the procurement strategy and the wider transformation programme.
Lead Member for Finance & Efficiency Cllr Julian Thompson-Hill	Lead member for the service in which the joint collaborative procurement service sits, but also with key responsibilities in relation to budget and financial matters. Key board role will be to chair the board meetings and to ensure that any costs associated with the procurement transformation are properly assessed and monitored, and that the programme delivers financial efficiencies.
Lead Member for Economic Development Cllr Hugh Evans	Key board role will be to ensure that the transformation programme establishes the right structures, processes and support mechanisms to enable local businesses to tender for council contracts, and to ensure that any policies and procedures associated with community benefits help develop the skills base within the county and provide opportunities to develop local supply chains.
Lead Member for Modernising & Performance Cllr Barbara Smith	Key board role in ensuring the transformation is consistent with the council’s wider modernisation programme and is consistent with current good practice.
Chair of Performance Scrutiny Cllr David Simmons	Performance Scrutiny meets to scrutinise the performance of the council, particularly in relation to budget, financial matters and corporate policies. Key board role (along with the Lead Member for Finance & Efficiency) will be to ensure that the programme delivers financial efficiencies, but also to ensure that there are clear and unambiguous policies agreed in relation to procurement and embedded in the Procurement Strategy.

<p>Chair of Corporate Governance Committee Cllr Jason McLellan</p>	<p>Corporate Governance Committee is responsible for ensuring that the Council’s systems of governance are robust. Recently a number of issues regarding procurement processes have been highlighted as issues as a result of audit inspections, and have subsequently been considered by Corporate Governance Committee. Key board role will be to ensure that the development of the strategy and other related projects of the procurement transformation programme address previously identified shortcomings in systems and governance.</p>
---	--

This Board will be supported by Advisors without any voting or decision-making powers. The primary role of these support members is to advise the Board. Individuals may be invited onto the Board in this support role as required or requested. It is envisaged that regular attendees would be:

- Strategic Procurement Manager
- Programme Manager – Procurement
- Project Managers for constituent projects (Use of Technology, Strategy Document, Organisational Structure & Upskilling the Workforce) as and when required.

PROJECT LEVEL

It is proposed that the programme is organised into four clear and distinct – but inter-related – projects as detailed below. Each project will be individually entered onto Verto, and each should have a nominated Project Manager who will be responsible for managing the delivery of the project and providing any update reports required.

PROJECT 1: Strategy Document

Project Executive: Jamie Groves

Project Manager: Tom Booty

Key objectives of this project will be to:

- understand the current procurement legislation and policy guidance (particularly Directive 2014/24/EU and the Wales Procurement Policy Statement), and subsequently develop our own local policies that fit within this framework – particularly in relation to local suppliers and community benefits;
- develop a performance management framework with key performance indicators and associated baselines to ensure that the impact of any changes to processes, and of procurement activity generally, can be effectively measured;
- produce a Procurement Strategy document and have it adopted; and
- update the existing Contract Procedure Rules (CPR’s) to ensure consistency with the legislative environment and the Procurement Strategy

PROJECT 2: Use of Technology

Project Executive: Steve Parker

Project Manager: Tom Booty

Key objectives of this project will be to:

- ensure that the eProcurement system is in place and operational by the required legal date in 2018;
- ensure that adequate training and support for relevant council officers has been provided and that this training has resulted in a system that is adopted consistently across the council and that officers using the system are getting it right first time;
- ensure that adequate awareness, training and support has been provided to the council's existing suppliers and potential suppliers, and that this has resulted in no reduction in the number of local suppliers servicing the council; and
- ensure that the information provided on the council's website is up to date, relevant, and enables suppliers to understand what is required of them when tendering for council contracts, and when such contracts are due for renewal.

PROJECT 3: Local Supplier Development

Project Executive: TBC

Project Manager: TBC

Key objectives of this project will be to:

- to identify and deliver mechanisms that will help local businesses bid and win business from council contracts and other public sector organisations;
- to identify and secure any additional resources that may be required in order to deliver the required support to local businesses;
- produce a range of guidance documents and other support mechanisms to assist businesses in bidding for public sector contracts, and ensure these are easily available on the internet or other appropriate place; and
- work with partners (such as Business Wales) to ensure that there is an ongoing training programme and support mechanism for local businesses to ensure that they continue to have opportunities to bid for council and other public sector contracts.

PROJECT 4: Upskilling the Workforce

Project Executive: Steve Parker

Project Manager: Tom Booty

Key objectives of this project will be to:

- identify all council staff currently involved in procurement activity, analyse roles and responsibilities of those involved, and come up with a revised list (preferably shorter) of those council staff who should be involved in procurement activity going forward;

- develop a competency framework to assess the current competencies and skills gaps of those involved in procurement (both corporately and within services), and subsequently develop and deliver a training programme that addresses identified needs; and
- produce a range of guidance documents and other support mechanisms to assist people involved in the procurement process and ensure these are easily available on either the intranet or internet or other appropriate place.

PROJECT 5: Organisational Structure

This project will not commence until 2016

Project Executive: Jamie Groves

Project Manager: TBC

Key objectives of this project will be to:

- develop a greater understanding of the category management approach, and agree the categories that will be used (being mindful of how other public sector organisations in Wales are categorising to aid future collaboration and/or reorganisation); and
- improve the performance and service provided by the joint procurement collaboration team for the same or less cost.

TASK & FINISH GROUPS

To support the development of the overall programme and constituent projects in an inclusive and collaborative manner, it is proposed to establish a series of Task & Finish Groups looking at specific elements of the overall transformation programme. Some of these will be specific to an individual project, whilst others will be relevant to a number of projects. The following key principles will apply to these Task & Finish Groups:

- each Task & Finish Group will have a very clear and measurable output that they will be expected to deliver;
- no group should meet more than 6 times;
- work by group members needs to happen outside the meeting itself to ensure the outputs are delivered
- each group will have a nominated leader who will be responsible for arranging the meetings and reporting on the work of the group

The following tables detail the expected outputs from the Task and Finish groups.

eProcurement System

OUTPUTS:	<p>Develop and agree the templates that are required for the eProcurement system</p> <p>Develop the content and agree a programme of training sessions for officers who will require training in the eProcurement system</p> <p>Ensure that a corporate Contracts Register is in place and published on the council's website</p> <p>Ensure that the system also establishes a mechanism for identifying and recording <u>all</u> contract tender exemptions, so that this information is available in one centralised, easily accessible location (<i>refer to Audit Review of Corporate Procurement – May 2015</i>)</p> <p>Ensure that improved control and recording of purchasing through cards, petty cash and travel claims is considered and a mechanism for improving control and recording (preferably through Proactis) is developed and implemented (<i>refer to Audit Review of Corporate Procurement – May 2015</i>)</p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Arwel Staples – DCC/FCC Strategic Procurement Manager</p> <p>Stuart Andrews – DCC/FCC Senior Procurement Officer</p> <p>Lisa Price – DCC/FCC Procurement Officer</p> <p>Roy Kewley – DCC ICT Business Partner</p> <p>Rhys Lloyd Jones – DCC Senior Management Accountant (TBC)</p>

Revised Contract Procedure Rules

OUTPUTS:	<p>Revise the current Contract Procedure Rules (CPR) to take account of recent changes to legislation, the revised Wales Policy Procurement Framework, and any policy decisions made in relation to the development of Denbighshire's revised Procurement Strategy</p> <p>Consider looking at a two phase approach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phase 1 – minor revision to ensure CPR's are legally compliant following European Directive in Feb 2015. This approach should not require any committee approval; and • Phase 2 – more comprehensive revision to take account of Wales Procurement Policy Statement (Jun 2015) and generally make the CPR's as straightforward and easy to read as possible. <p>A key objective of phase 2 should be to try and ensure that Denbighshire and Flintshire share the same CPR's</p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Arwel Staples – DCC/FCC Strategic Procurement Manager</p> <p>Rachel Sanders – DCC/FCC Procurement Officer</p> <p>Louise Davies – DCC Contracts Manager</p> <p>Lisa Jones – DCC Solicitor</p> <p>Louise Pedreski – FCC Legal</p>

Local Supplier Development

OUTPUTS:	<p>Clear policy statement in relation to how we intend to engage with and support local suppliers</p> <p>Review and agree any eProcurement templates for suppliers to ensure they are fit for purpose and easy to use for local businesses</p> <p>Develop a communication strategy for engaging with existing and potential suppliers about the eProcurement system</p> <p>Develop the content and agree a programme of training sessions for local businesses about eProcurement</p> <p>Develop and produce guidance documents (and other appropriate mechanisms) to assist local businesses understand what the legal requirements are/will be in relation to electronic tendering and including a “how to” guide</p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Arwel Staples – DCC/FCC Strategic Procurement Manager</p> <p>Stuart Andrews – DCC/FCC Senior Procurement Officer</p> <p>Kirsty Hutton Davies – DCC Business Liaison Officer</p> <p>Mike Learmond – Federation of Small Businesses</p> <p>Carys Griffiths – Business Wales Tendering Manager</p>

Community Benefits

OUTPUTS:	<p>Clear policy statement on Community Benefits, including clarity on what the priorities for Denbighshire should be (e.g. targeting economically inactive, supporting social enterprise, etc)</p> <p>develop a matrix to illustrate what the expectations are against different spend thresholds and or procurement categories and how these need to be written into contract documentation</p> <p>provide guidelines on how community benefits will be measured and monitored, and what procedures need to be followed if community benefits are not being achieved as expected (or as contracted in the contract documentation)</p> <p>Develop and produce guidance documents (and other appropriate mechanisms) to assist council officers and local businesses understand what is meant by the term community benefits and how the council expects them to be delivered through the procurement process</p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Arwel Staples – DCC/FCC Strategic Procurement Manager</p> <p>Tania Silva – DCC Framework Manager (TBC)</p> <p>Tony Ward – DCC Principal Manager – Business Support (TBC)</p>

Performance Management

OUTPUTS:	<p>Agreed set of clear and quantifiable performance indicators for procurement (including those that will be required from Welsh Government, but also others that will be locally relevant)</p> <p>Analysis report detailing performance against those indicators for the last 3 years</p> <p>Establishment of baselines for the performance indicators and setting clear targets for improvement, and ensure these transfer across to Service Business Plan</p> <p><i>NOTE: Performance Indicators should include some measures of current spend (possibly looking at the agreed categories), and should establish clear savings targets</i></p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Arwel Staples – DCC/FCC Strategic Procurement Manager</p> <p>Mike White – DCC/FCC Senior Procurement Officer</p> <p>Iolo McGregor – DCC Strategic Planning & Performance Officer</p> <p>Rhys Lloyd Jones – DCC Senior Management Accountant (TBC)</p>

Training & Guidance

OUTPUTS:	<p>Identify which staff across the organisation are currently involved in procurement activity</p> <p>Develop a competency framework (with reference to Wales Procurement Policy Statement) and provide a report assessing those staff involved in procurement activity against the competency framework.</p> <p>Based on analysis of the staff involved and the competency framework, along with awareness of other elements such as eProcurement, provide a revised list of names/roles who should continue to be involved in the procurement process (<i>the assumption is this will be a reduced number of people</i>)</p> <p>Develop and undertake a survey of middle managers to assess their awareness and understanding of the procurement process (<i>this should provide measurable performance measures which can be used year on year to assess whether staff knowledge and understanding of procurement is improving</i>)</p> <p>Develop the content, agree and effectively communicate a programme of training sessions for those officers who will retain an ongoing responsibility for procurement activity, ensuring that the training is targeted so that officers get the training they require based on the competency framework</p> <p>Develop and produce guidance documents (and other appropriate mechanisms) to assist officers undertaking procurement activity and ensure they are available in a clear and accessible manner on the staff intranet</p>
MEMBERS:	<p>Tom Booty – DCC Programme Manager – Procurement</p> <p>Stuart Andrews – DCC/FCC Senior Procurement Officer</p> <p>Helen Sutton – DCC/FCC Senior Procurement Manager</p> <p>John Rees – DCC Learning & Development Specialist (TBC)</p>

Contract Management

OUTPUTS:	Review current contract management arrangements and identify necessary improvements to create a more rigorous and robust contract management culture within the council, with particular consideration of: <ul style="list-style-type: none"> • Ensuring that sensible structures are in place and sufficient resources available to deliver robust contract management; • Developing strong internal and external relationships that facilitate delivery; • Ensuring that payments are made to the supplier in line with the contract; • There are effective mechanisms in place to handle change within a contract;
MEMBERS:	TBC

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Procurement Transformation Programme 28 September 2015

Equality Impact Assessment

Procurement Transformation Programme

Contact: Tom Booty
Finance, Assets & Housing
Updated: 7 September 2015

1. What type of proposal / decision is being assessed?

A strategic or service plan

2. What is the purpose of this proposal / decision, and what change (to staff or the community) will occur as a result of its implementation?

The main driver of the Procurement Transformation Programme will be the development and delivery of the revised Procurement Strategy. Once this is developed we will have a clearer understanding of the potential impact of any changes recommended in the strategy on staff and the community. A full equality impact assessment will be undertaken in December 2015 (included as a milestone for the project) following the strategy consultation period. It is at this stage we expect to have a clearer understanding of the procurement policies and proposals and thus will be able to undertake the assessment.

3. Does this proposal / decision require an equality impact assessment? If no, please explain why.

*Please note: if the proposal will have an impact on people (staff or the community) then an equality impact assessment **must** be undertaken*

Yes

Full assessment scheduled to be undertaken in December 2015.

4. Please provide a summary of the steps taken, and the information used, to carry out this assessment, including any engagement undertaken

(Please refer to section 1 in the toolkit for guidance)

Assessment to be undertaken in December 2015.

5. Will this proposal / decision have a positive impact on any of the protected characteristics (age; disability; gender-

reassignment; marriage and civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation)?
(Please refer to section 1 in the toolkit for a description of the protected characteristics)

Assessment to be undertaken in December 2015.
---

6. Will this proposal / decision have a disproportionate negative impact on any of the protected characteristics (age; disability; gender-reassignment; marriage and civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation)?

Assessment to be undertaken in December 2015.
---

7. Has the proposal / decision been amended to eliminate or reduce any potential disproportionate negative impact? If no, please explain why.

No	Assessment to be undertaken in December 2015.
----	---

8. Have you identified any further actions to address and / or monitor any potential negative impact(s)?

No	Assessment to be undertaken in December 2015.
----	---

Action(s)	Owner	By when?
<Please describe>	<Enter Name>	<DD.MM.YY>
<Please describe>	<Enter Name>	<DD.MM.YY>
<Please describe>	<Enter Name>	<DD.MM.YY>
<Please describe>	<Enter Name>	<DD.MM.YY>
<Unrestrict editing to insert additional rows>	<Enter Name>	<DD.MM.YY>

9. Declaration

Every reasonable effort has been made to eliminate or reduce any potential disproportionate impact on people sharing protected characteristics. The actual impact of the proposal / decision will be reviewed at the appropriate stage.

Review Date:	31/12/15
--------------	----------

Name of Lead Officer for Equality Impact Assessment	Date
Tom Booty	07/09/15

Please note you will be required to publish the outcome of the equality impact assessment if you identify a substantial likely impact.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh, Prif Swyddog Cyllid
Teitl:	Proses y Gyllideb 2016/17

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y broses i ddarparu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2016/17.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa gyfredol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Ystyried y diweddariad diweddaraf a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r cynnydd diweddaraf o ran y broses o bennu'r gyllideb fel a ganlyn:

	<u>2015/16</u>	<u>2016/17</u>
	£'000	£'000
Targed Arbedion	8,259	8,853
Cynigiedig		
Cam 1	3,715	870
Cam 2	3,571	1,785
Cam 3	473	-
Cam 4		1,290
Cam 5 (*hyd yma)		4,178
Cyfanswm y Cynigion	7,759	8,123

Mae'r sefyllfa'n dangos bwch posib yn y gyllideb o £730 mil ar sail y rhagdybiaethau cynllunio diweddaraf yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r rhagdybiaethau allweddol yn cynnwys y canlynol:

- Gostyngiad o 4% yn y Grant Cynnal Refeniw (yn nhermau arian parod)
- Cynnydd o 2.75% yn Nhreth y Cyngor
- Cynnydd o 1% mewn cyflogau (ar gyfartaledd)
- Cynnydd o oddeutu 8% mewn pensiynau (cyfredol a diffyg)
- Newidiadau i reolau Yswiriant Gwladol, cynnydd o oddeutu 26%

Mae nifer o'r cynigion a gynhwysir yng Ngham 5 yn cael eu datblygu ar hyn o bryd ac felly nid oes ganddynt werthoedd amcangyfrifedig eto. Mae'r bwlch yn y gyllideb fel y'i cyfrifwyd yn cynnwys rhai elfennau o arian at raid. Fodd bynnag, mae rhai pwysau ychwanegol posibl yn dod i'r amlwg o'r sector gofal cymdeithasol a allai negyddu effaith gadarnhaol. Bydd cynigion a gyflwynir gan aelodau etholedig yn cael eu cynnwys fel rhan o gynigion Cam 5. Hyd yn hyn, mae gwasanaethau a'r adran gyllid wedi asesu pedwar o'r chwe chynnig.

Mae'r cynigion hyd yn hyn a nodir yng Ngham 5 wedi eu categoreiddio fel a ganlyn:

Dadansoddiad fesul Effaith	Nifer yr Eitemau	Gwerth (£000)
Gostyngiadau cyllidebol technegol - dim effaith ar lefelau gwasanaeth	9	964
Effeithlonrwydd - dim effaith negyddol ar lefelau gwasanaeth ond effaith ar staffio	21	1,219
Cynnydd mewn Ffioedd a Thaliadau neu gyfraniadau incwm allanol ychwanegol	2	320
Newid i lefel gwasanaeth a dderbynnir gan y cyhoedd	9	940
Lleihau gwasanaeth / tynnu gwasanaeth yn ôl	7	667
Anhysbys	8	68
Cyfanswm	56	4,178

Cynhaliwyd gweithdy cyllideb ar 5 Mehefin a oedd yn canolbwyntio ar gynllunio ariannol a rhagolygon economaidd. Nodwyd rhai ystyriaethau cenedlaethol a fydd yn effeithio ar gynllunio cyllideb y Cyngor. Eglurwyd fod y bwlch a ragwelir yn y gyllideb ar gyfer 2016/17 yn oddeutu £8.8 miliwn a, hyd yma (o ystyried y pecyn a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 7 Gorffennaf), mae gwerth £4 miliwn o gynigion wedi eu cymeradwyo. Rhoddwyd esboniad o'r tybiaethau ac amlygwyd mai'r mwyaf arwyddocaol o'r rhain yw lefel y setliad i awdurdodau lleol ar ffurf y Grant Cynnal Refeniw. Mae pob newid yn y ganran i werth y setliad yn cyfateb i oddeutu £1.4 miliwn. Ar hyn y bryd nid oes unrhyw arwydd o lefel y setliad tebygol, gallai fod yn well neu'n waeth na ffigur y cynllun canolog o -4%.

Fel rheol fe gyhoeddir setliad drafft Llywodraeth Leol Cymru ddechrau mis Hydref. Fodd bynnag, mae cryn dipyn o ansicrwydd o hyd ynghylch lefel ac amseriad Setliad Llywodraeth Leol Cymru. Ni fydd union effaith cyhoeddiadau Cyllideb yr Haf ar gyllidebau gweinyddiaethau datganoledig yn glir hyd nes y

cyhoeddir yr Adolygiad o Wariant Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar 25 Tachwedd. Bydd hyn yn penderfynu ar lefel y Grant Bloc i Gymru. Yn dilyn hyn (am oddeutu mis) bydd Llywodraeth Cymru yn pennu ei chyllideb, gan gynnwys y setliad i Lywodraeth Leol. Gallai hyn olygu na fyddwn yn derbyn y setliad drafft tan ddechrau mis Ionawr.

O ran lefel y setliad, mae'r Sefydliad Astudiaethau Cyllid wedi asesu y gallai setliadau gweinyddiaethau datganoledig Llywodraeth y Deyrnas Unedig fod yn wastad yn nhermau arian parod yn ystod y ddwy flynedd nesaf, yn rhannol oherwydd meysydd 'gwarchoddedig' o wariant yn ffurfio rhan arwyddocaol o'r bloc cyffredinol o gyllid datganoledig (iechyd ac ysgolion yn bennaf). Felly, y mater yng Nghymru yw'r polisi ar lefel genedlaethol a fydd yn llywio dosbarthiad cyllid rhwng llywodraeth leol ac ieuchyd.

Bydd cyhoeddiad hwyr tebygol y setliad drafft yn golygu y bydd angen newid amserlen y gyllideb. Mae'r rhaid i'r Cyngor bennu ei gyllideb yn barod ar gyfer cynhyrchu ac anfon biliau Treth y Cyngor ym mis Mawrth. Mae'r amserlen gyfredol ynghlwm wrth Atodiad 1. Mae'n debygol y bydd angen cyfarfod ychwanegol o'r Cyngor Llawn i gwblhau'r gyllideb ym mis Chwefror.

Mae amserlen y gyllideb yn dal yn tybio y bydd rhai cynigion yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor er cymeradwyaeth ym mis Rhagfyr. Tybir y bydd unrhyw gynnig a gyflwynir cyn cyhoeddir setliad yn canolbwyntio ar effeithlonrwydd a moderneiddio, yn hytrach na lleihau gwasanaethau neu gynyddu ffioedd a thaliadau.

Mae cynigion yn cael eu datblygu a byddant yn cael eu cyflwyno mewn gweithdai cyllideb. Cynhelir gweithdai cyllideb ar 26 Hydref ac 14 Rhagfyr, ond bydd dyddiad neu ddyddiadau pellach yn cael eu cynnig fis Tachwedd. Argymhellir bod y cynigion a gyflwynir mewn gweithdai cyllideb yn canolbwyntio ar y meysydd y mae'r effeithiau mwyaf yn debygol o fod, boed hynny mewn perthynas â lleihau neu newid gwasanaeth rheng flaen neu gynydd mewn ffioedd neu daliadau. Dylai cynigion sy'n canolbwyntio ar effeithlonrwydd ac sy'n cynnwys ailstrwythuro gwasanaethau gael eu hadrodd fel rhan o'r papur cyllideb i'r Cyngor (gan gynnal yr asesiadau effaith priodol) oherwydd na ddylid trafod penderfyniadau sy'n cael eu dirprwyo i benaethiaid gwasanaeth yn fanwl mewn gweithdai cyllideb.

Ni chafodd awgrym y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn ei gyfarfod diwethaf, i gynnal gweithdai ychwanegol ym mis Medi, ei gymeradwyo gan arweinwyr y grwpiau gwleidyddol. Fodd bynnag, cytunwyd i ddarparu sesiynau briffio yn ôl yr angen pan fo newidiadau neu gyhoeddiadau sy'n effeithio ar y gyllideb.

Mae'r Adran Gyllid yn asesu pob cynnig i benderfynu ar effaith debygol y gyllideb yn 2016/17. Fe wneir hyn i sicrhau bod unrhyw gost ymlaen llaw neu gost amnewid yn cael ei chynnwys yn y cyfrifiad ac i ddarparu asesiad risg ariannol o ran a yw'r amserlenni'n rhesymol i gyflawni'r cynigion yn llawn neu'n rhannol yn 2016/17. Mae'r Adran Gyllid hefyd yn y broses o asesu nifer o

themâu ar draws pob maes cyllideb (nid gwasanaeth benodol). Bydd yr asesiadau hyn yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol:

- Tâl a chyllidebu sy'n gysylltiedig â staff - archwilio cysondeb ar draws rhagdybiaethau cyllideb gwasanaeth a dadansoddiad manwl o gyhoeddiadau diweddar ynghylch cyflog byw ac amser teithio o'r cartref i'r gwaith
- Ffioedd a Thaliadau - asesu cyllidebau incwm a pholisïau codi tâl a, lle bo'n briodol, meincnodi i sefydliadau eraill
- Caffael – asesu cyflenwadau a gwariant gwasanaethau
- Grantiau – asesu ffynonellau grant refeniw, risgiau sy'n gysylltiedig â chyllid ansicr a data i lobïo am fwy o ddad-neilltuo grantiau i'r prif Grant Cynnal Refeniw
- Meincnodi ariannol - profi dangosyddion cost gwasanaethau allweddol ac archwilio amrywiadau sylweddol i arfer da
- Cyllideb Ariannu Cyfalaf - adolygiad llawn o gyfrifo'r gyllideb ar gyfer y rhagdybiaethau diweddaraf sy'n cefnogi'r Cynllun Corfforaethol, asesiad o gostau a gofynion benthyca yn y dyfodol a thrafodion sylweddol diweddar (fel terfynu'r contract y Cynllun Ariannu Preifat a phrynu system gymorthdalur Cyfrif Refeniw Tai). Diben yr asesiadau hyn yw nodi meysydd posibl o arbedion ar gyfer 2016/17 a 2017/18 a darparu rhywfaint o sicrwydd o ran gwerth am arian. Bydd y dadansoddiad hefyd yn bwydo i mewn i adolygiad nesaf y Cynllun Ariannol Tymor Canolog sy'n cael ei ddrafftio ar hyn o bryd.

Yn ystod mis Medi/Hydref, cynhelir adolygiad o gronfeydd wrth gefn a darpariaethau Cyngor. Diben yr adolygiad hwn yw canfod a yw'r risgiau ariannol neu'r rhesymau eraill dros gadw symiau penodol yn dal yn berthnasol. Bydd adroddiad ar ganlyniadau'r adolygiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet fis Tachwedd, ynghyd â'r effaith bosibl ar broses y gyllideb.

Mae Atodiad 1 yn cynnwys siart diweddaraf proses y gyllideb ac mae Atodiad 2 yn cynnwys fersiwn ddiwygiedig.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllideb y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd arni yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Efallai y bydd ar y Cyngor angen cyflawni gwerth £8.8 miliwn o arbedion a mesurau eraill yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Bydd Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb yn cael ei gwblhau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol wrth i'r broses fynd rhagddi.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae adroddiadau blaenorol wedi tynnu sylw manwl at y broses ymgynghori sylweddol a wnaed i gyflawni cyllidebau 2015/16 a 2016/17.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd hon yn parhau'n broses heriol iawn gyda rhai penderfyniadau anodd i'w gwneud ar hyd y ffordd. Mae ymrwymiad a chefnogaeth aelodau etholedig wrth wneud penderfyniadau ac archwilio'r broses yn hanfodol.

Nod y broses gyllidebol yw sicrhau bod y Cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Wedi eu hymgorffori i mewn i'r broses mae nifer o bwyntiau adolygu er mwyn sicrhau ei bod yn aros ar y trywydd iawn a bod modd ei diwygio os nad ydyw. Mae'r ansicrwydd ynghylch lefel ac amseriad y setliad yn golygu y gall y bwlch amcangyfrifedig yn y gyllideb newid ar gyfer 16/17 ond mae'n rhaid ystyried hyn yng nghyd-destun y tebygolrwydd y bydd setliadau negyddol yn parhau yn y tymor canolig.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r Cyngor wedi ei wynebu a byddai methu cyflawni strategaeth gyllidebol effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

Mae proses y gyllideb yn fesur rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion cyllideb mewn modd cynlluniedig ac amserol. Mae'r broses fel yr amlinellwyd yn cynnwys digon o gyfleoedd i adolygu a diwygio os oes angen. Bydd lefel y cynigion a nodwyd ym mis Mehefin drwy ymgynghori â gwasanaethau a'r cynigion a gyflwynwyd gan aelodau yn llywio gweddill y broses.

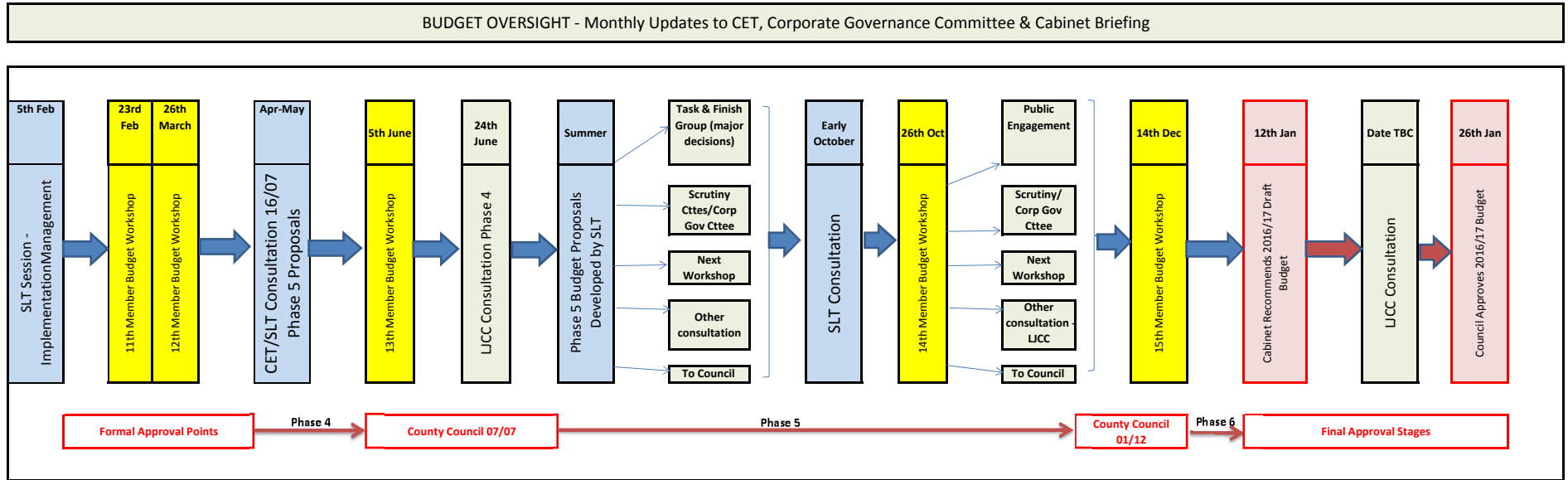
Mae rheoli risg proses y gyllideb yn ystyriaeth allweddol i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac mae risgiau penodol wedi eu nodi mewn adroddiadau blaenorol. Mae'r risgiau ariannol a'r risgiau i wasanaethau yn cael eu nodi a'u hamlygu mewn gweithdai cyllideb wrth iddynt drafod y cynigion.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

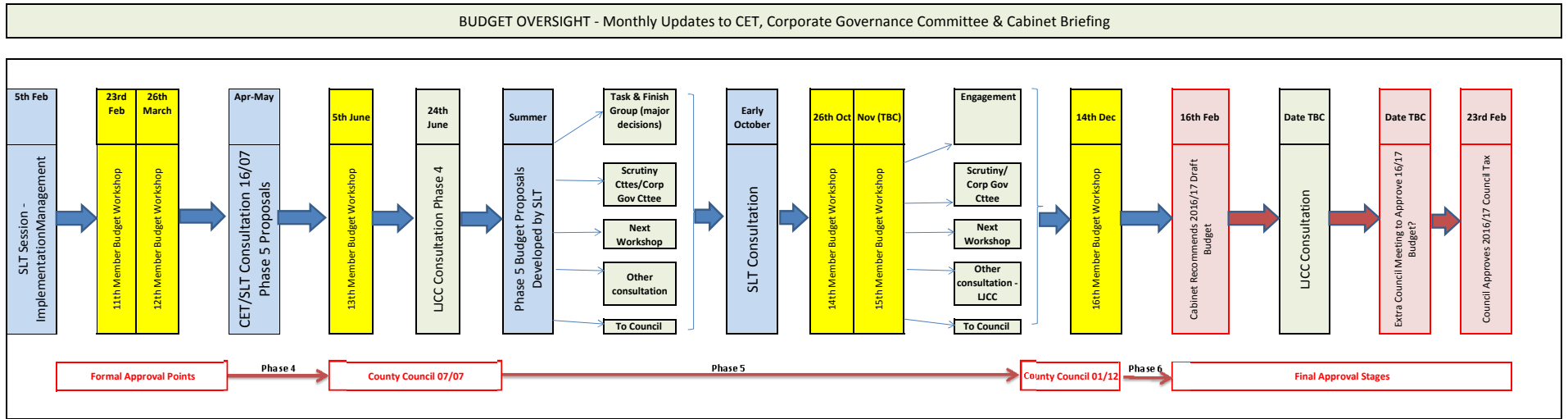
PROPOSED BUDGET PROCESS 2016/17

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

PROPOSED BUDGET PROCESS 2016/17

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Swyddog Arweiniol:	Richard Weigh, Prif Swyddog Cyllid
Awdur yr Adroddiad:	Steve Gadd, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Cymeradwyo Datganiad Cyfrifon 2014/15

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i baratoi datganiad cyfrifon sy'n cydymffurfio â safonau cyfrifo cymeradwy. Mae'n rhaid i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo'n ffurfiol gan aelodau etholedig ar ran y Cyngor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Cymeradwywyd datganiadau ariannol 2013/14, yn amodol ar archwiliad, gan y Prif Swyddog Cyllid ar 25 Mehefin 2015. Dosbarthwyd y cyfrifon drafft i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar 23 Gorffennaf 2015 fel y cytunwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor ym mis Mai.

Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio yn gofyn i'r Cyngor gymeradwyo'r cyfrifon archwiliedig, gan gynnwys barn yr archwilydd allanol, yn ffurfiol erbyn diwedd mis Medi. Cafodd cymeradwyo'r cyfrifon archwiliedig ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Mae Sefydliad Siartredig Cyllid a Chyfrifeg Cyhoeddus (CIPFA) yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol, yn seiliedig ar IFRS ac mae'r Cyngor wedi paratoi cyfrifon 2014/15 yn unol â'r Cod hwnnw.

Mae'r cyfrifon yn cynnwys barn gyfrifo a thystysgrif archwilio diamod.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr aelodau etholedig yn cymeradwyo Datganiad Cyfrifon 2014/15 sydd yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn.

Bydd gofyn i'r Cadeirydd ac i'r Prif Swyddog Cyllid lofnodi'r Cyfrifon a'r Llythyr o Sylwadau yn y cyfarfod.

4. Manylion yr Adroddiad

Cafodd y cyfrifon sy'n cael eu cyflwyno eu paratoi yn unol â'r safonau cyfrifo gofynnol.

Cyfes o safonau cyfrifo sy'n cael eu defnyddio ledled y byd yw'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Cafodd y Safonau eu datblygu ar gyfer y

sector breifat ond, mewn egwyddor, mae'r mwyafrif helaeth o drafodion yr un fath o ran cyfrifo beth bynnag yw'r sector. Gan fod yna rai meysydd lle mae triniaeth gyfrifo'r sector cyhoeddus yn wahanol i'r Safonau rhyngwladol (oherwydd, er enghraifft, gofynion deddfwriaethol) cafodd set ychwanegol o safonau eu cyflwyno ar eu cyfer sy'n cael eu galw yn Safonau Cyfrifo'r Sector Cyhoeddus.

Roedd y cyfrifon ar gael i'w harchwilio yn ôl y gofyn ac maen nhw hefyd wedi bod ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio. Bu Swyddfa Archwilio Cymru yn archwilio'r cyfrifon a bydd trosolwg o'u canfyddiadau a'u hasesiad o'r broses yn cael eu cyflwyno mewn adroddiad i'r Pwyllgor.

Arweiniodd y broses archwilio at rai newidiadau technegol ac at gywiriadau a newidiadau eraill. Bydd rhagor o fanylion o'r rhain yn cael eu cyflwyno yn adroddiad yr archwiliwr.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae cyhoeddi Datganiad Cyfrifon yn sail i stiwardiaeth a llywodraethu ariannol y Cyngor ac felly mae'n cefnogi holl wasanaethau a blaenoriaethau'r Cyngor.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Does dim costau ychwanegol yn codi o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai fod templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei lenwi a'i atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Ddim yn berthnasol.

8. Pa ymgynghori a wnaed?

Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi gweithio'n agos â'r tîm Cyllid er mwyn sicrhau fod yr archwiliad yn cael ei gwblhau mewn pryd ac yn llwyddiannus.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Unwaith eto, mae'r Datganiad Cyfrifon wedi derbyn barn archwilio ddiamod. Mae hyn yn gryn lwyddiant o gofio am faint a chymhlethdod y cyfrifon. Bydd gweithdrefnau mewnol yn parhau i gael eu hadolygu'n flynyddol er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn dal yn darparu datganiadau ariannol o ansawdd da. Bydd hyn yn ystyried y materion a godwyd yn yr archwiliad sydd wedi eu codi yn yr adroddiad archwilio.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Byddai'r Cyngor yn torri ei ddyletswydd statudol pe na fyddai'n gallu cymeradwyo'r cyfrifon erbyn 30 Medi.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn gofyn i'r Cyngor sefydlu trefniadau rheoli ariannol priodol. Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio yn gofyn i'r Cyngor gymeradwyo'r cyfrifon archwiliatedig erbyn 30 Medi.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DATGANIAD CYFRIFON 2014/15

DATGANIAD CYFRIFON
CYNGOR SIR DDINBYCH
2014/15

CYNNWYS:

ADRAN	TUDALEN
1. CYFLWYNIAD A RHAGYMDRODD EGLURHAOL	1-9
2. DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU	10-11
3. DATGANIADAU ARIANNOL A NODIADAU YNGLŶN Â'R CYFRIFON Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Y Fantolen Datganiad Llif Arian Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon	15-16 17-18 19-21 22 23-114
4. DATGANIADAU ATODOL Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai Nodiadau ynglŷn â'r Datganiadau Atodol	116 117 118-120
5. ADRODDIAD YR ARCHWILIWR ALLANOL	121-122
6. DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL	125-148
7. GEIRFA	149-156

CYFLWYNIAD

Awdurdod unedol yng Nghymru yw Cyngor Sir Ddinbych gyda phoblogaeth o dros 95,000. Mae Sir Ddinbych yn cynnwys cyrchfannau gwyliau'r Rhyl a Phrestatyn ar hyd arfordir gogledd Cymru, Dyffryn Clwyd, Corwen yn ne'r Sir a thref Llangollen, sy'n boblogaidd ymhlith twristiaid. Mae hefyd yn cynnwys trefi castellog hanesyddol Rhuddlan, Dinbych a Rhuthun, a dinas gadeiriol fechan Llanelwy. Mae 47 o gynghorwyr etholedig i gynrychioli amrywiol wardiau'r sir. Mae'r Cyngor yn cyflogi oddeutu 4,500 o staff.

Daeth y Cyngor Sir i fodolaeth ym mis Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod fawr o wasanaethau gan gynnwys ysgolion, gofal cymdeithasol, priffyrdd, casglu a gwaredu gwastraff, cynllunio, datblygu economaidd, twristiaeth, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden a llawer yn rhagor.

Ar ddiwedd pob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu Datganiad Cyfrifon sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth ac sy'n dangos ar be y gwariodd y Cyngor ei arian. Mae'r cyfrifon hyn yn mynd yn fwyfwy technegol ac yn anos eu deall. Pwrpas y Cyflwyniad yn yr adran nesaf yw ceisio cyflwyno rhai o'r rhifau mwyaf pwysig mewn dull mwy dealladwy.

Pe bai gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r cyfrifon, byddai croeso i chi gysylltu â'r Prif Swyddog Cyllid, Cyngor Sir Ddinbych, Neuadd y Sir, Ffordd Wynnstay, Rhuthun, LL15 1YN. At hynny, mae gennych hawl cyfreithiol i archwilio'r cyfrifon cyn cwblhau'r archwilio. Hysbysebwyd yn y wasg leol i ddweud fod y cyfrifon ar gael i'w harchwilio.

DATGANIAD CYFRIFON

Mae'r Cyngor yn cynhyrchu Datganiad Cyfrifon bob blwyddyn yn unol â gofynion cyfreithiol, safonau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Cod) yn y Deyrnas Unedig, gyda'r amcanion canlynol:

- Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a phroffesiynol.
- Rhoi gwybodaeth ynglŷn â chyllid y Cyngor i ddefnyddwyr gwasanaeth, etholwyr, trethdalwyr busnes, trethdalwyr lleol, Cynghorwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.
- Dangos stiwardiaeth o arian cyhoeddus

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys yr adrannau canlynol:

Adran 1 - Rhagymadrodd Eglurhaol

Mae'r Rhagymadrodd hwn gan y Prif Swyddog Cyllid yn darparu crynodeb o weithgareddau ariannol y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn.

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Mae hyn yn amlinellu dyletswyddau'r Prif Swyddog Cyllid wrth baratoi'r cyfrifon, a chyfrifoldebau'r Cyngor wrth gadw at y rheoliadau perthnasol.

Adran 3 – Prif Ddatganiadau Ariannol a Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon

Mae Cod 2014 yn mynnu fod cyfrifon awdurdod lleol yn cydymffurfio gyda'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r prif ddatganiadau ariannol yn cynnwys:

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae hyn yn dangos yr addasiadau a wnaed i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i gyflawni gofynion cyfrifeg statudol, i'w alinio gyda'r sail gyfrifyddol y seiliwyd y lefel Treth y Cyngor am y flwyddyn arni.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cyfrif hwn yn grynodeb o'r arian a gynhyrchwyd ac a wariwyd wrth ddarparu gwasanaethau ac wrth reoli'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'n cynnwys pob gwariant beunyddiol ac incwm perthynol ar sail groniadol, ynghyd â thrafodion sy'n mesur gwerth yr asedau a dreuliyd mewn gwirionedd yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn dangos amcanestyniad o werth y buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogeion yn ystod y flwyddyn.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn rhoi ciplun o sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2015. Mae'n amlinellu gwerth yr eitemau y mae'n berchen arnynt (asedau) a gwerth yr hyn sy'n ddyledus i eraill (ymrwymadau). Mae' ymgorffori holl gyllid y Cyngor, o ran cyfalaf a refeniw.

Datganiad Llif Arian

Mae hyn yn rhoi crynodeb ynglŷn ag arian parod y Cyngor a thrafodion sy'n gyfwerth ag arian parod dros y flwyddyn, gan ddangos yr union arian parod a dderbyniwyd ac a wariwyd a'r newid a fu yn sefyllfa'r Cyngor o safbwynt arian parod.

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon

Darperir nodiadau eglurhaol ar ôl y prif ddatganiadau ariannol ac ar ôl y datganiadau ariannol atodol. Mae'r nodiadau yn cyflwyno gwybodaeth ychwanegol i roi cymorth er mwyn deall y cyfrifon.

Adran 4 - Datganiadau Ariannol Atodol a Nodiadau

Cyfrif Refeniw Tai (CRT)

Mae gofyn ar i Gynghorau gyfrifo costau gwasanaeth tai'r cyngor ar wahân trwy gyfrwng Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r cyfrif hwn yn dangos ymhle y caiff arian ei wario'n cynnal ac yn rheoli tai'r cyngor, yn talu cymhorthdal i Lywodraeth Cymru a sut y cyfarfyddir â'r costau hyn gyda rhenti ac incwm arall.

Mae'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Malansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn dod â'r holl symudiadau o fewn cronfeydd wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai ynghyd.

Adran 5 - Adroddiad yr Archwiliwr Allanol

Mae'r cyfrifon hyn yn amodol ar archwiliad allanol annibynnol gan archwilydd a benodir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ac mae'r adroddiad hwnnw wedi ei gynnwys yn yr adran hon.

Adran 6 - Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae hyn yn amlinellu dull gweithredu'r Cyngor wrth sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o lywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol.

Adran 7 - Geirfa

Mae'r adran hon yn cynnwys rhestr o rai o'r diffiniadau a fabwysiedir at ddiben cyfrifon a gwblheir yn unol â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

ADRAN 1 - RHAGYMDRODD EGLURHAOL

1.1 ADOLYGIAD Y FLWYDDYN – GWARIANT REFENIW

Bydd y Cyngor yn sefydlu cyllideb refeniw pob blwyddyn. Mae hon yn gyllideb ar gyfer y gwasanaethau y bydd yn eu darparu yn ystod y flwyddyn ac a fydd yn cael eu hariannu gan ddefnyddwyr gwasanaeth, Grantiau Llywodraeth Cymru a Threth y Cyngor a Threthdalwyr Busnes. Ar gyfer 2014/15, y gyllideb gros oedd £280.9m. Sefydlwyd a darparwyd targed cynilon o £7.1m yn 2014/15. Mae'r Cyngor wedi gwneud arbedion o bron i £13.5m yn y tair blynedd ddiwethaf ac mae'n debygol o wneud arbedion o dros £17m yn y tair blynedd nesaf.

Erbyn diwedd y flwyddyn, roedd y Cyngor wedi gwario £1.3m yn llai nag yr oedd wedi cyllidebu ar ei gyfer ar gyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol.

Balansau, Darpariaethau a Chronfeydd Wrth Gefn

Mae'r sefyllfa refeniw derfynol eleni wedi golygu ei bod yn bosibl i wneud cyfraniad net o £5.3m i gronfeydd wrth gefn yn y cyfrifon.

Balansau cyffredinol y Cyngor erbyn hyn yw £7.6m. Mae'n rhaid i'r Cyngor wneud yn siŵr ei fod yn cadw digon o arian yn y balansau hyn i fod yn siŵr y gall ymdrin ag unrhyw broblemau annisgwyl y bydd yn eu hwynebu. Mae manylion yr holl ddarpariaethau a chronfeydd wrth gefn wedi'u cynnwys yn y Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon.

Sut Rydym yn Rhoi Gwybod am ein Cyllideb

Bob mis, bydd adroddiad cyllideb yn cael ei gyflwyno i Gabinet y Cyngor (grŵp o 8 o Gynghorwyr sy'n gwneud nifer o benderfyniadau ar ran y Cyngor) sy'n esbonio sut y mae gwasanaethau yn gwario eu harian o'i gymharu â'u cyllideb. Ar ddiwedd y flwyddyn, bydd adroddiad terfynol (a elwir yn ganlyniad) yn dangos y sefyllfa diwedd blwyddyn.

Ond, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu ei Ddatganiad Cyfrifon mewn modd sy'n diwallu gofynion rhoi gwybod ariannol y DU a rhyngwladol. Yn anffodus, mae'r gofynion hyn yn gymhleth iawn ac yn dechnegol eu natur. Mae hyn yn golygu bod angen nifer o addasiadau cyfrifo ar gyfer yr adroddiadau cyllideb arferol i sicrhau y gall y Cyngor gynhyrchu ei Gyfrifon. Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa derfynol y rhoddwyd gwybod i'r Cynghorwyr amdani. Yn y Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon mae esboniad o'r addasiadau a wnaed rhwng y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'r symiau y rhoddwyd gwybod amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'i chymeradwyo gan y Cabinet ym mis Mehefin 2015.

	Adroddiad Canlyniad Refeniw Terfynol £000
Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	
Gwella a Moderneiddio Busnes	3,706
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	2,358
Cyllid ac Asedau	7,343
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	18,733
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,597
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	32,044
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	8,142
Datblygiad Economaidd a Busnes	1,227
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	6,069
Cwsmeriaid a Chefnogaeth Addysg	2,455
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	4,346
Ysgolion	64,540
Corfforaethol	15,875
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	169,435
Arall	
Arian Cyfalaf/ Llog Buddsoddi	13,330
Lefiau	4,342
Cyfanswm Gwariant (ac eithrio CRT)	187,107
Llai Cyllid	(188,418)
Canlyniad Terfynol	(1,311)
Cyfraniad at Gronfeydd Wrth Gefn a Balansau Cyffredinol y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt i'r Aelodau:	
Dyrannwyd fel a ganlyn:	
Balansau wedi'u Clustnodi - Gwasanaethau	(584)
Trosglwyddiadau Arfaethedig i Gronfeydd Wrth Gefn	(566)
Penodol	
Cronfa Buddsoddi i Arbed	(235)
Cronfa'r Cynllun Corfforaethol	(280)
Balansau Ysgolion	354
Cyfanswm	(1,311)

1.2 **ADOLYGIAD Y FLWYDDYN – GWARIANT CYFALAF**

Bob blwyddyn bydd y Cyngor yn gwario arian ar eitemau fydd yn bodoli am gyfnod hir fel tir, adeiladau, ffyrdd, cerbydau ac offer. Bydd yr eitemau hyn yn cael eu galw yn asedau a bydd y Cyngor yn eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau am flynyddoedd i ddod. Bydd gwariant ar yr asedau hyn yn cael ei alw yn wariant cyfalaf.

Mae'r tabl isod yn dangos faint y gwnaeth y Cyngor ei wario ar ei asedau fesul bloc gwasanaeth yn 2014/15 a sut yr ariannwyd y gwariant:

Gwariant	£000
Cyllid ac Asedau	1,117
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	11,784
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,927
Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	1,072
Datblygiad Economaidd a Busnes	3,520
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	1,877
Gwella Busnes a Moderneiddio	363
Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid	9,311
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	107
Cyfrif Refeniw Tai	3,585
Cyfanswm	35,663
Ariannu	
Grantiau	20,003
Benthyca â Chymorth	2,250
Benthyca Darbodus	9,026
Derbyniadau Cyfalaf	1,286
Gwariant Cyfalaf sy'n cael ei dalu o Gronfa'r Cyngor	3,098
Cyfanswm	35,663

Mae gwariant ar Brosiectau mawr yn ystod y flwyddyn yn cynnwys:

Prosiect	Disgrifiad	2014/15 £000
Y Rhyl	Gwaith Atgyweirio Amddiffynfeydd Arfordirol	476
Y Rhyl	Gwaith Amddiffyn yr Arfordir Gorllewin Y Rhyl – Cam 3	2,909
Datblygiad Harbwr y Rhyl	Gwaith ar y Bont Beicio/Cerddwyr, Unedau ar y Cei, Sgwâr Cyhoeddus a Wal y Cei	239
Llanelwy	Gwaith ar Bont Elwy	423
Y Rhyl	Atgyweiriadau i Bont Y Foryd A548	1,838
Rhuthun	Gwaith Gwella Bwnd Llifogydd Glasdir	249
Corwen	Cynllun Lliniaru Llifogydd	357
Y Rhyl	Gorllwein Y Rhyl – Cam 2, Cyfleusterau i Gerddwyr a Beicwyr	600
Y Rhyl	Rheiliau Promenad Newydd	273
Y Rhyl	Buddsoddiad Gofal Iechyd Cefndy	301
Ysgol y Llys, Prestatyn	Adnewyddu, Ailfodelu ac Estyniad	753
Ysgol Twm o'r Nant, Dinbych	Estyniad ac Adnewyddu'r Safle Presennol	896
Ysgol Bodnant, Prestatyn	Ysgolion yr 21ain Ganrif – Gwaith Estyniad ac Adnewyddu	423
Ysgol Glan Clwyd, Llanelwy	Ysgolion yr 21ain Ganrif – Estyniad, Ailfodelu a Gwaith Adnewyddu (Dyluniad)	402
Y Rhyl	Ysgolion yr 21ain Ganrif - Ysgol Newydd	4,202
Y Rhyl	Caffael/Dymchwel Eiddo a Gwaith Tir y Cyhoedd	2,869
Tai Cyngor	Gwelliannau Mawr	2,430
Tai Cyngor	Addasiadau i'r Anabl	240
Prestatyn, Canolfan Y Nova	Gwaith Ailddatblygu	1,163
Dinbych	Cyfraniad i Adeiladu Canolfan Fenter Ieuencid	210

1.3 MATERION ERAILL

Pensiynau

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn aelod o Gronfa Bensiwn Clwyd

Yn unol â'r gyfraith, mae'n rhaid i'r gronfa pensiwn gyfrifo faint o arian fyddai'n ddyledus ganddo pe bai pob aelod unigol â hawl i gael eu taliad pensiwn yn syth. Yna, bydd rhaid iddo gyfrifo faint o arian sydd ganddo mewn buddsoddiadau. Oherwydd y problemau gyda'r economi a'i effaith ar gyfranddaliadau a buddsoddiadau a'r ffaith bod pobl yn byw yn hirach yn gyffredinol, mae gan y gronfa pensiwn lai mewn buddsoddiadau na'r swm y byddai'n gorfod ei dalu allan mewn theori. Gelwir hyn yn ddiffyg. Er ei bod yn annhebygol iawn y bydd y Cyngor yn gorfod talu'r arian hwn, mae'n rhaid iddo ddangos y diffyg yn y cyfrifon. Mae'r nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon yn dangos manylion pellach.

Cynllun Busnes Tai

Mae'r cyngor yn berchen ar 3,428 o dai cyngor – a elwir y stoc dai. Ers 2005, mae'r cyngor wedi buddsoddi bron i £60m i wella ei stoc dai a bydd yn cyflawni Safon

Ansawdd Tai Cymru yn 2014. Mae rhan o'r buddsoddiad hwn wedi bod drwy fenthycia ac mae gan y cyngor Gynllun Busnes Stoc Tai 30-mlunedd manwl sy'n helpu i sicrhau fod y buddsoddiad mewn tai y cyngor yn parhau i fod yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy yn y tymor hir. Mae Cynllun Busnes y Stoc Tai yn cael ei adolygu'n rheolaidd a'i gymeradwyo'n ffurfiol gan gabinet y cyngor bob blwyddyn ac mae'n parhau i fod yn gryf yn ariannol.

Mae'n rhaid i'r cyngor gyfrifo am incwm a gwariant ar ei stoc dai ar wahân i weithgareddau eraill a gelwir hyn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Mae bob Cyfrif Refeniw Tai yn Nghymru ar hyn o bryd yn rhan o system gymhorthdal cenedlaethol sy'n golygu bod incwm rhent dros ben yn gorfod cael ei dalu i Lywodraeth y DU. Cynigir y bydd system gymhorthdal y CRT yn cael ei ddiddymu ym mis Ebrill 2015 ac er nad yw'r manylion wedi cael eu cwblhau eto, mae'n debygol y bydd y canlyniadau ariannol ar ran y cyngor yn gadarnhaol. Bydd Cynllun Busnes Stoc Tai newydd yn cael ei ddatblygu yn ystod 2014/15 i baratoi ar gyfer y newidiadau arfaethedig.

Benthycia a Buddsoddiadau

Strategaeth y Cyngor yn 2013/14 oedd parhau i gadw balansau benthycia a buddsoddi mor isel â phosibl trwy ddefnyddio gweddill arian dros dro, ond cadw lefel arian sy'n ddigonol. Mae balansau buddsoddi yn cael eu monitro yn barhaus gyda'r nod o gynnal lefelau digonol i ddiwallu gofynion llif arian y Cyngor. Bu i'r Cyngor fenthycio £10m o'r newydd yn ystod y flwyddyn i gefnogi ei gynlluniau gwario cyfalaf ac i fanteisio ar gyfraddau benthycio ffafriol. Mae sefyllfa trysorlys y cyngor yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol gydol y flwyddyn. Dyled y Cyngor ar 31 Mawrth 2014 oedd £142m a'r balansau buddsoddi oedd £32.5m.

Polisiâu Cyfrifo a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh)

Mae'r Polisiâu Cyfrifo wedi'u nodi yn llawn yn Nodyn 1 y cyfrifon. Dyma'r pumed flwyddyn y mae cyfrifon y Cyngor wedi'u cynhyrchu i gydymffurfio â safonau rhyngwladol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol. Mae'r Cod wedi mabwysiadu'r newidiadau i IAS 19 – Buddiannau Gweithwyr, ac, o ganlyniad, mae gofyn i'r Cyngor mewid ei bolisi cyfrifo ar gyfer Buddiannau Gweithwyr. Mae'r newid wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o gydrannau costau buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y cyfrifon a diffiniadau newydd o feini prawf cydnabod ar gyfer costau gwasanaeth a buddiannau terfynu cyflogaeth. Nid yw'r newid hwn yn cael effaith ar sefyllfa ariannol y Cyngor na'r fantolen, fodd bynnag, mae addasiadau wedi eu gwneud, sy'n gofyn am ailddatgan Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn 2012/13, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r nodiadau priodol i'r cyfrifon. Mae'r newidiadau hyn wedi eu nodi yn Nodyn 50 y Cyfrifon.

Swyddogaethau Statudol

Doedd dim newidiadau sylweddol i swyddogaethau statudol y Cyngor yn ystod 2014/15.

Digwyddiadau Tywydd Eithafol

Am yr ail flwyddyn yn olynol, mae'r Cyngor wedi gorfod delio â llifogydd sylweddol. Ym mis Rhagfyr 2013, dioddefodd rannau o'r Rhyl ddifrod sylweddol yn sgil llifogydd arfordirol. Cost delio'r â'r llifogydd oedd oddeutu £72k ond roedd angen gwaith

cyfalaf sylweddol i drwsio a gwella'r isadeiledd a'r amddiffynfeydd arfordirol. Derbyniwyd oddeutu £1m gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r gwaith yma.

MMI

Daeth Cwmni Yswiriant Mutual Municipal Insurance Co. (MMI) i ben yn 1992. MMI oedd prif yswiriwr tua 95% o gynghorau lleol yn y DU, gan gynnwys awdurdodau oedd yn bodoli cyn Sir Ddinbych. Gan fod MMI yn gwmni oedd o dan berchnogaeth gilyddol aelodau ei awdurdod lleol, yr aelodau sy'n gyfrifol am yr ymrwymadau (hawlio) sy'n codi o ddigwyddiadau cyn 1992. Mae effaith hawliau yn parhau i godi, ynghyd â'r dirywiad yn yr enillion o fuddsoddiadau gan olygu bod y rhai sy'n gweinyddu materion MMI yn rhagamcanu efallai na fydd gan y cwmni ddigon o adnoddau i ariannu'r holl hawliau yn y dyfodol, gan olygu y bydd yn rhaid i'r aelodau blaenorol gyfrannu at y diffyg.

Mae darpariaeth wedi'i wneud yng nghyfrifon 2014/15 i gynnwys yr ymrwymiad a ragwelwyd fel y cynghorwyd gan y rhai sy'n gweinyddu materion MMI ond mae posibilrwydd y bydd yr ymrwymadau yn cynyddu yn y dyfodol.

Y Cynllun Corfforaethol

Yn ystod 2012/13, ymrwymodd y Cyngor i gyflawni Cynllun Corfforaethol uchelgeisiol oedd yn bwriadu darparu buddsoddiad o dros £120m mewn ysgolion, cyfleusterau gofal cymdeithasol a ffyrdd dros y pump i saith mlynedd i ddod. Bydd ariannu allanol yn cyfrannu at gyfanswm cost buddsoddiad mewn ysgolion a ffyrdd ond mae'r Cynllun yn dibynnu ar adnoddau mewnol i ariannu benthyciad ac i ddarparu arian. Bydd buddsoddiad o'r fath yn helpu i wella gwasanaethau allweddol ond nid yw hyn heb risg ac felly mae mesurau wedi'u sefydlu i asesu darpariaeth a fforddiadwyedd y cynllun yn barhaus.

Yn 2013/14, datblygwyd prosiectau unigol o fewn y Cynllun Corfforaethol, gan gynnwys buddsoddiad mewn priffyrdd a phontydd ac ysgolion. Roedd y gwariant ar brosiectau'r Cynllun Corfforaethol yn £5.2m yn 2013/14 a rhagwelir y bydd yn £15.7m yn 2014/15.

Edrych i'r Dyfodol

Mae'n debygol y bydd setliadau cyllid y llywodraeth leol yn lleihau ymhellach yn y tair i bum mlynedd sydd i ddod felly bydd yn rhaid lleihau'r swm mae'r Cyngor yn ei wario bob blwyddyn yn unol â hynny. Bydd rhaid gwneud penderfyniadau anodd iawn i sicrhau bod y Cyngor yn parhau i ymdopi gyda'r arian sydd ar gael. Fel rhan o broses bennu cyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2015/16 ac i'r dyfodol, bydd yr holl wasanaethau yn cael eu hadolygu er mwyn penderfynu sut y bydd gwasanaethau yn cael eu darparu yn y dyfodol. Mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn disgrifio'r broses hon mewn mwy o fanylder.

Richard Weigh
Prif Swyddog Ariannol (Swyddog Adran 151)

ADRAN 2 - DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU

Cyfrifoldebau'r Cyngor Sir

Mae'n rhaid i'r Cyngor Sir:

- (i) wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Prif Swyddog Cyllid yw'r unigolyn hwnnw;
- (ii) rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
- (iii) cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Llofnod..... Dyddiad:.....

CADEIRYDD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- (i) dewis polisiau cyfrifo addas a'u cymhwyso yn gyson;
- (ii) gwneud dyfarniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus;
- (iii) cydymffurfio â Chod yr awdurdod lleol.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:

- (i) cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfredol;
- (ii) cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif: Prif Swyddog Cyllid

Rwy'n tystio bod y cyfrifon a gyflwynwyd yn rhoi trosolwg gwirioneddol a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar y dyddiad rhoi gwybod a'i incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

Richard Weigh
Prif Swyddog Ariannol (Swyddog Adran 151)

Dyddiad

**ADRAN 3:
DATGANIADAU
ARIANNOL
A
NODIADAU
YNGLŶN Â'R
CYFRIFON
2014/15**

Cynnwys

Nodyn	Tudalen
Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn	15
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	17
Y Fantolen	19
Datganiad Llif Arian	22
Nodyn 1 Polisiâu Cyfrifo	23
Nodyn 2 Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto	41
Nodyn 3 Dyfarniad Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifo	41
Nodyn 4 Tybiaethau am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr	42
Nodyn 5 Eitemau o Incwm a Gwariant Materol	44
Nodyn 6 Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen	44
Nodyn 7 Addasiadau Rhwng y Sail Cyfrifo ar Sail Ariannu dan y Rheoliadau	45
Nodyn 8 Gwariant Gweithredu Arall	50
Nodyn 9 Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	50
Nodyn 10 Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	50
Nodyn 11 Treth y Cyngor	50
Nodyn 12 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	51
Nodyn 13 Eiddo, Peiriannau ac Offer	52
Nodyn 14 Eiddo Buddsoddi	58
Nodyn 15 Offerynnau Ariannol	59
Nodyn 16 Dyledwyr	61
Nodyn 17 Arian a Chywerthoedd Arian Parod	62
Nodyn 18 Asedau ar Werth	62
Nodyn 19 Credydwyr	62
Nodyn 20 Darpariaethau	63
Nodyn 21 Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd	64
Nodyn 22 Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	67
Nodyn 23 Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio	70
Nodyn 24 Datganiad Llif Arian - Gweithgarwch Gweithredu	75
Nodyn 25 Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi	75
Nodyn 26 Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu	76
Nodyn 27 Symiau a Adroddwyd ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu adnoddau	76
Nodyn 28 Gweithgareddau Masnachu	82
Nodyn 29 Gwasanaethau Asiantaeth	84
Nodyn 30 Lwfansau Aelodau	85
Nodyn 31 Tâl Swyddogion	85
Nodyn 32 Costau Archwilio Allanol	89
Nodyn 33 Incwm Grant	90
Nodyn 34 Partïon Cysylltiedig	91
Nodyn 35 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	95
Nodyn 36 Prydlesau	96
Nodyn 37 Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg	98
Nodyn 38 Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig	99
Nodyn 39 Cynlluniau Pensiwn Budd a Ddiffiniwyd	100
Nodyn 40 Rhwymedigaethau Amodol	106
Nodyn 41 Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol	107
Nodyn 42 Asedau Treftadaeth	111
Nodyn 43 Asedau Treftadaeth: Crynodeb Trafodion Pum Mlynedd	113

Nodyn	Tudalen
Nodyn 44 Asedau Treftadaeth: Gwybodaeth Bellach ar y Casgliad Amgueddfeydd	113

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pwrpasau sefydlu treth y cyngor a rhent. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i'r llinell cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

	Nodyn	Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf		Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
		Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000			
Balans ar 31 Mawrth 2013		(9,798)	(34,524)	(1,046)	(2,797)	(3,577)*	(51,742)	(84,411)	(136,153)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2013/14									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	CI&E	2,836		903			3,739		3,739
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	CI&E							(19,756)	(19,756)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		2,836		903			3,739	(19,756)	(16,017)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	(10,065)		(1,144)	341	593	(10,275)	10,275	
Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	22	(7,229)		(241)	341	593	(6,535)	(9,481)	(16,017)
		7,111	(7,111)				0		
Cynnydd/Lleihad yn 2013/14		(118)	(7,111)	(241)	341	593	(6,536)	(9,481)	(16,017)
Balans ar 31 Mawrth 2014		(9,916)	(41,635)	(1,287)	(2,456)	(2,984)	(58,278)	(93,892)	(152,170)

*Mae balans agoriadol Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso ar gyfer 31 Mawrth 2013 wedi cael ei leihau gan £50k er mwyn gwahardd grant Cynllun Tai i Gartrefi, a ddylai fod wedi cael ei drin fel asiantaeth yng nghyfrifion 2012/13.

	Nodyn	Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf		Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
		Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000			
Balans ar 31 Mawrth 2014		(9,916)	(41,635)	(1,287)	(2,456)	(2,984)	(58,278)	(93,892)	(152,170)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2013/14 (Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	CI&E	7,104		4,438			11,542		11,542
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	CI&E							30,203	30,203
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		7,104		4,438			11,542	30,203	41,745
Adasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	(12,296)		(5,083)	(559)	1,349	(16,589)	16,589	
Cynydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		(5,192)		(645)	(559)	1,349	(5,047)	46,792	41,745
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	22	5,954	(6,034)	80			0		
Cynnydd/Lleihad yn 2014/15		762	(6,034)	(565)	(559)	1,349	(5,047)	46,792	41,745
Balans ar 31 Mawrth 2015		(9,154)	(47,669)	(1,852)	(3,015)	(1,635)	(63,325)	(47,100)	(110,425)

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

2013/14				2014/15			
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Nodyn	Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
13,152	(1,669)	11,483	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd		13,179	(1,970)	11,209
19,502	(7,838)	11,664	Gwasanaethau Diwylliannol a Pherthnasol		18,060	(6,194)	11,866
116,552	(24,475)	92,077	Gwasanaethau Plant ac Addysg		122,148	(24,526)	97,622
18,379	(9,146)	9,233	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddio		17,238	(7,273)	9,965
23,875	(11,223)	12,652	Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant		16,971	(6,821)	10,150
14,461	(12,749)	1,712	Tai Awdurdod Lleol (CRT)		18,349	(13,092)	5,257
39,788	(37,130)	2,658	Gwasanaethau Tai		40,012	(38,893)	1,119
53,685	(18,073)	35,612	Gofal Cymdeithasol Oedolion		52,917	(18,441)	34,476
5,017	(2,139)	2,878	Gwasanaethau Cynllunio		5,875	(2,238)	3,637
20,041	(6,387)	13,654	Craidd Corfforaethol a Democrataidd		11,481	(3,753)	7,728
277	0	277	Costau heb eu Dosbarthu		492		492
324,729	(130,829)	193,900	Cost y Gwasanaethau		316,722	(123,201)	193,521
15,517	0	15,517	Gwariant Gweithredu Arall	8	13,897	(407)	13,490
19,680	(698)	18,982	Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu	9	19,089	(786)	18,303
	(224,660)	(224,660)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	10		(213,772)	(213,772)
		3,739	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau*				11,542

2013/14				2014/15			
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Nodyn	Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
		7,355	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar adbriso asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer	23			(20,796)
		2,955	Colledion amhariad ar asedau nad ydynt yn gyfredol sy'n berthnasol i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn				3,351
		(30,066)	Ail-fesur atebolwydd budd net a ddiffiniwyd /(Ased)	39			47,648
		(19,756)	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				30,203
		(16,017)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				41,745

* Gellir dod o hyd i ddadansoddiad goddrychol o'r Incwm a'r Gwariant sydd wedi'u cynnwys yn yr (Arian Dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn Nodyn 27 Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor fel ag yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbriso Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

31 Mawrth 2014 £000		Nodyn	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2015 £000
120,050	Anheddau Cyngor		107,187	
189,210	Tir ac Adeiladau Eraill		197,926	
6,937	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		6,096	
106,422	Isadeiledd		113,786	
4,120	Asedau Cymunedol		2,647	
5,829	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		10,393	
1,799	Asedau Dros Ben na chânt eu Dal i'w Gwerthu		2,067	
434,367	Eiddo, Peiriannau ac Offer	13	440,102	
9,078	Asedau Treftadaeth	42	9,023	
10,042	Eiddo Buddsoddi	14	8,375	
7	Buddsoddiadau Hirdymor	15	5	
987	Dyledwyr Hirdymor	15	915	
454,481	ASEDAU HIRDYMOR			458,420
24,074	Buddsoddiadau Byrdymor	15	23,386	
1,121	Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu (<1bl)	18	5,168	
1,524	Rhestrau Eiddo		1,264	
23,714	Dyledwyr Byrdymor	16	32,264	
8,836	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	17	2,373	
59,269	ASEDAU CYFREDOL			64,455
(8,118)	Benthyciadau Tymor Byr	15	(5,135)	
(25,946)	Credydwyr Byrdymor	19	(25,454)	
(817)	Darpariaethau	20	(733)	
(2,441)	Darpariaeth ar gyfer Absenoldebau Cronedig	20	(2,834)	
(2,490)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	33	(1,953)	
(1,731)	Grantiau Cyfalaf A Dderbyniwyd Ymlaen Llaw	33	(1,802)	
(41,543)	DYLEDION PRESENNOL			(37,911)

31 Mawrth 2014 £000		Nodyn	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2015 £000
(9,684)	Credydwyr Hirdymor	15	(9,528)	
(3,302)	Darpariaethau	20	(473)	
(134,090)	Benthyciadau Hirdymor	15	(140,202)	
(172,961)	Dyledion Hirdymor Eraill	23	(224,336)	
0	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw	33	0	
(320,037)	DYLEDION HIRDYMOR			(374,539)
152,170	ASEDAU NET			110,425
(9,916)	Cronfa'r Cyngor		(9,154)	
(41,635)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi		(47,669)	
(1,287)	Cyfrif Refeniw Tai		(1,852)	
(2,456)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		(3,015)	
(2,984)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso		(1,635)	
(58,278)	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio	22		(63,325)
(62,878)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		(77,190)	
172,961	Y Gronfa Bensignau Wrth Gefn		224,336	
(206,756)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(197,429)	
(1)	Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		0	
341	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		349	
2,441	Cyfrif Absenoldebau Digolledol Cronedig Byrdymor		2,834	
(93,892)	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	23		(47,100)
(152,170)	CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			(110,425)

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chywerthoedd arian parod y Cyngor yn ystod y cyfnod rhoi gwybod. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod, drwy ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Cyngor yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n codi o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol i ragweld hawliau ar lifoedd arian y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycia) i'r Cyngor.

Tudalen 100

2013/14 £000		Nodyn	2014/15 £000
3,739 (28,877)	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod		11,542 (21,182)
557	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu		2,036
(24,581)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	24	(7,604)
37,632 (10,833)	Gweithgareddau Buddsoddi Gweithgareddau Cyllido	25 26	15,241 (1,174)
2,218	(Cynnydd) neu leihad net mewn arian parod neu gywerthoedd arian parod		6,463
11,054 (2,218)	Arian parod neu drafodion sy'n gyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod rhoi gwybod Cynnydd/(Lleihad) mewn arian parod		8,836 (6,463)
8,836	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod	17	2,373

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon

1. Polisiau Cyfrifo

i. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2014/15 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2015. Mae gofyn i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys 'Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014/15' (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Mae'r confensiwn cyfrifo a fabwysiadir yn y Datganiad Cyfrifon yn gost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbriso categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r Cyngor hefyd yn cydymffurfio â Chod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2014/15 (SERCOP), sy'n sefydlu arferion priodol mewn perthynas ag adrodd cyson ynghylch arian islaw lefel y Datganiad Cyfrifon a phenderfynu ar gyfanswm cost y gwasanaethau.

Mae cyflwyniad y Cyngor o'r cyfrifon yn cydymffurfio â mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r Prif Datganiadau yn cynnwys:

- Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Y Fantolen
- Datganiad Llif Arian

ii. Cyfrifyddu ar gyfer Ysgolion yr Awdurdod Lleol

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig yn cadarnhau bod y cydbwysedd rheoli ar gyfer ysgolion a gynhelir gan yr awdurdod lleol (h.y. y categorïau hynny o ysgol a nodir yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, fel y'i diwygiwyd) yn gorwedd gyda'r awdurdod lleol.

Mae y cod hefyd yn nodi bod asedau, rhwymedigaethau, cronfeydd wrth gefn a llifau arian parod yr ysgolion yna yn cael eu cydnabod yn natganiadau ariannol yr awdurdod lleol.

Felly mae trafodion, llifau arian parod a balansau ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr awdurdod fel pe baent yn drafodion, llifau arian a balansau yr awdurdod.

iii. Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir gweithgaredd ar gyfer y flwyddyn y caiff ei gynnal, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Caiff ffioedd, taliadau a rhenti gan gwsmeriaid eu cyfrif fel incwm ar y dyddiad y mae'r Cyngor yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Caiff cyflenwadau o nwyddau a gwasanaethau eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio. Lle ceir bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y cânt eu defnyddio, cânt eu cario fel rhestr eiddo ar y Fantolen.
- Cyfrifir y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail cyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifoedd arian sydd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y contract.
- Lle cydnabyddir incwm a gwariant ond nad ydyw arian parod wedi'i dderbyn neu ei dalu, cofnodir y dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ar y Fantolen. Lle ceir amheuaeth y caiff dyledion eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir tâl i refeniw am yr incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosibl.

iv . Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac arian parod a gedwir mewn cyfrifon adnau sy'n ad-daladwy ar orchymyn. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth. Mae hyn yn golygu bod 'Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod' yn cynnwys arian parod a gedwir mewn banc, cyfrifon adnau ar alw a chyfrifon galw mynediad uniongyrchol.

v. Codi taliadau ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau canlynol i gofnodi'r gost o ddal asedau nad ydynt yn gyfredol yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisiad a lleihad yng ngwerth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronodig yn y Gronfa Adbrisiad wrth gefn y gall y colledion gael eu dileu yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol sy'n gyfystyr â swm a gyfrifir ar sail darbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllaw statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio eu disodli gan gyfraniad ym Malans Cronfa'r Cyngor (MRP) drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vi. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Yn ogystal â chyflogau a thâl, gall y buddiannau tymor byr i weithwyr gynnwys gwyliau blynyddol â thâl i weithwyr cyfredol. O ganlyniad, gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (neu unrhyw ffurf o absenoldeb, e.e. amser mewn llaw) a enillir gan weithwyr ond nid wedi'u cymryd cyn diwedd y flwyddyn, ac y gall gweithwyr eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar y cyfraddau cyflog a thâl cymwys yn y flwyddyn gyfrifo ganlynol, sef y cyfnod y gall y gweithiwr gymryd y budd. Caiff y cronriad ei godi ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg yn Narpariaeth y Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth gefn fel bod buddiannau gwyliau'n cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

Buddiannau Dod â Swydd i Ben

Mae buddiannau dod â swydd i ben yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad gan y swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, ac yn cael eu codi ar sail cronriad i'r llinell gwasanaeth addas yn unol â'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yn gynt na phryd na chaiff yr awdurdod bellach dynnu'r cynigion buddion yn ôl neu bryd y bydd yr awdurdod yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Lle bydd buddiannau dod â swydd i ben yn cynnwys codi pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn Natganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl cyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita neu ar ran yr Adran Addysg (DfE).
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Darparodd y ddau gynllun fuddiannau wedi'u diffinio i aelodau (cyfandaliadau a phensiynau ymddeoliad), a enillwyd gan weithwyr sydd wedi gweithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na all y rhwymedigaeth i'r buddiannau hyn gael eu pennu ar y Cyngor fel arfer. Cyfrifir y cynllun felly fel pe bai'n gynllun cyfrannu wedi'i ddiffinio, ac nid yw'r Fantolen yn nodi unrhyw rwymedigaeth i dalu'r buddiannau hyn yn y dyfodol. Caiff llinell y Gwasanaethau Plant

ac Addysg yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei chodi gyda chyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Pensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Caiff y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddiannau wedi'i ddiffinio:

- Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Clwyd sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraiddd drwy ddefnyddio'r dull uned wedi'i rhagamcanu – h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillir gan weithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiad gweithwyr ac ati, ac amcangyfrifon enillion wedi'u rhagamcanu ar gyfer gweithwyr cyfredol.
- Mae rhwymedigaethau yn cael disgownt i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 3.3%.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd sy'n cael eu priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen am eu pris teg:
  - gwarannau wedi'u dyfynnu – pris cynnig cyfredol
  - gwarannau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
  - gwarannau unedol – pris cynnig cyfredol
  - eiddo – gwerth y farchnad.
- Caiff y newid yn rhwymedigaeth pensiynau net ei ddadansoddi i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys

- cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt
- cost gwasanaeth yn y gorffennol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau yn codi o benderfyniadau'r flwyddyn hon y mae eu heffeithiau yn ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg mewn Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau Na Ddosbarthwyd.
- cost llog – y cynnydd disgwylidig yng ngwerth cyfredol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth iddynt fod flwyddyn yn nes at gael eu talu - wedi'i debydu i'r Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn unol â Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff hyn ei gyfrifo drwy gymhwyso'r gyfradd ostyngol a ddefnyddiwyd i fesur y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod - gan ystyried unrhyw newid yn y rhwymedigaeth net budd diffiniedig yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniad a thalu buddion.

Ail-fesur yn cynnwys:

- Adenillion ar asedau cynlluniau - ac eithrio symiau a gynhwyswyd mewn llog net ar yr atebolrwydd buddiannau diffiniedig net - tâl i'r Gronfa Bensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall
- Enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwaraidd wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u codi i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.
- cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau gweithiwr i'r gronfa bensiwn

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn, felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor sydd angen cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach, na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir iddynt godi o ganlyniad i roi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon), yn cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif drwy ddefnyddio'r un polisiau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

vii. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdoddir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod rhoi gwybod - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, gwneir datgeliad yn nodiadau'r natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol fel y cawsant eu hamcangyfrif.

Nid yw digwyddiadau a gynhaliwyd ar ôl dyddiad awdurdodi'r cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

viii. Offerynnau Ariannol**Dyledion Ariannol**

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg ac yn cael eu cario ar gost wedi'u hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd log effeithiol yw'r gyfradd sy'n union ddisgownt o'r taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer yr holl fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig); a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n cynnwys addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu yn ôl eu trefn o gost wedi'i amorteiddio y benthyciad newydd neu'n un wedi'i addasu, ac mae'r ysgrifennu i lawr i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol.

Lle mae premiymau neu ddisgowntiau wedi cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad o'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Caiff asedau ariannol eu dosbarthu i ddau fath:

- benthyciadau a symiau derbyniadwy – asedau gyda thaliadau sy'n sefydlog neu wedi'u penderfynu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol
- asedion sy'n barod i'w gwerthu – asedau gyda phris wedi'i ddyfynnu ar y farchnad a/neu ddim gyda thaliadau sefydlog neu wedi'u penderfynu

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau derbyniadwy ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg. Maent yn cael eu mesur wedyn ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer yr holl fenthyciadau mae'r Cyngor wedi'i wneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ddyledus ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog cronodig) a'r llog sydd wedi'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan amharwyd ar asedau oherwydd y tebygolrwydd sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb yn cael eu gwneud, mae'r ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a thâl yn cael ei godi ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau derbyniadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hwn. Mae colled yr amhariad yn cael ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llif arian diwygiedig yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd log wreiddiol yr ased.

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ddatgydnabod yr ased yn cael ei gredydu neu ei ddebydu i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Benthyciad Meddal

Mae benthyciad meddal yn fenthyciad y mae'r Cyngor wedi'i roi i gorff allanol am gyfradd llog sy'n is na chyfradd y farchnad. Yn yr achos hwn, mae angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Fodd bynnag, os ystyrir bod maint y trafodyn yn de-minimis, nid oes angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Mae'r Cyngor wedi gosod y lefel de-minimis hon am £150k ar gyfer bob benthyciad unigol a roddir.

ix. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Os ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, mae grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol:

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd wedi'u hatodi i'r taliadau
- y derbynnir y grant neu'r cyfraniadau.

Nid yw'r symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y bydd amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Amodiad yw'r amodau sy'n nodi bod y manteision economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth sydd wedi'u hymgorffori yn yr ased a gafwyd drwy ddefnyddio'r grant neu gyfraniad sy'n gorfod cael ei ddefnyddio gan y derbynnydd fel y nodir, neu bydd yn rhaid dychwelyd y buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial am wasanaeth yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a roddwyd fel blaendal fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau refeniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle mae grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad ydyw'r grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

x. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth Diriaethol ac Anniriaethol (disgrifir yn y crynodeb hwn o bolisiau cyfrifo sylweddol fel Asedau Treftadaeth)

Cedwir Asedau Treftadaeth y Cyngor mewn nifer o safleoedd. Mae gan Amgueddfa'r Rhyl (o fewn Llyfrgell y Rhyl), Carchar Rhuthun a Phlas Newydd gasgliadau parhaol. Mae'r ddau ddiwethaf yn benodol i safle, gan adrodd straeon am yr eiddo a'u preswylwyr, tra bod casgliad y Rhyl yn archwilio pob agwedd ar y dref a'i hamgylchedd. Mae arddangosfa Treftadaeth flynyddol yn cael ei chodi am fis yn Llyfrgell Dinbych. Mae ardal arddangos dros dro yn Amgueddfa'r Rhyl, a newidir bob chwarter, ac un yn Nantclwyd y Dre. Mae cofadail rhestredig, Castell Dinas Brân, hefyd yn Sir Ddinbych.

Cedwir casgliadau o Asedau Treftadaeth i gefnogi prif amcan amgueddfeydd y Cyngor h.y. gofalu am dreftadaeth Sir Ddinbych, ei gwneud yn hygyrch i bawb drwy ysbrydoli, dysgu a mwynhau.

Cydnabyddir Asedau Treftadaeth a'u mesur (gan gynnwys trin enillion a cholledion ailbriso) yn unol â pholisiau cyfrifo'r Cyngor ar eiddo, cyfarpar ac offer. Fodd bynnag, mae rhai o'r rheolau mesur wedi'u llacio mewn perthynas ag Asedau Treftadaeth wrth i'r Cyngor ystyried y byddai cael prisiadau ar gyfer casgliadau yn cynnwys cost anghyfartal o'i gymharu â'r buddion a ddarperir i ddefnyddwyr datganiadau ariannol. Mae hyn oherwydd natur amrywiol yr asedau a gedwir a'r diffyg mewn gwerthoedd tebyg. Mae'r casgliadau'n gymharol sefydlog ac nid oes unrhyw gaffaeliadau diweddar neu roddion.

Mae'r holl waith gofalu am gasgliadau yn cydymffurfio â safonau Comisiynu Amgueddfeydd a Galerïau. Ystyrir oes asedau'r casgliadau yn amhenodol oherwydd gwaith ataliol a gynhaliwyd gan Wasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych, ac oherwydd natur yr eitemau dan sylw. Felly nid ydyw'n addas newid y dibrisiad.

Mae'r Cyngor yn cadw at ganllawiau Cymdeithas yr Amgueddfeydd ar waredu.

xi. Cysylltiadau â Chwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan y Cyngor hwn ddiddordebau mewn sawl cwmni, fodd bynnag ni ystyrir unrhyw un o'r rhain yn faterol ac nid yw cyfrifo grŵp wedi'u paratoi. Dangosir manylion pellach yn y nodiadau i'r cyfrifon.

xii. Rhestrau Eiddo

Caiff storfeydd y Gwasanaethau Amgylcheddol eu prisio am bris prynu cyfartalog. Cydnabyddir nad ydyw hyn yn cydymffurfio â'r Cod, sydd angen rhestrau eiddo i gael eu prisio ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy net. Mae hyn oherwydd y cyfyngiadau gyda'r feddalwedd gyfrifiadurol a ddefnyddir gan y storfeydd ac sy'n annhebygol o newid yn y tymor byr. Mae'r rhestr eiddo yng Ngofal Iechyd Cefndy yn cael ei phrisio ar bris y gost ddiweddaraf yn hytrach na'i hasesu rhwng y gost a gwerth sylweddoladwy net ac sydd felly'n gwyo o'r Cod. Mae hyn i adlewyrchu'r anwadalrwydd gyda rhai o'r gwerthoedd nwyddau dan sylw, ac ystyrir ei fod yn ddull prisio rhesymol. Mae Storfa Offer y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i ddatblygu gyda'r GIG. I gydymffurfio gydag arfer cyffredinol ar gyfer offer o'r fath, caiff y rhestr eiddo ei thrin fel eitem referniw.

Caiff pob Rhestr Eiddo arall ei chynnwys yn y Fantolen ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy.

xiii. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu.

Mesurir eiddo buddsoddi ar y dechrau ar sail cost ac yn ddiweddarach ar sail gwerth teg, yn seiliedig ar y swm y gellid cyfnewid yr ased rhwng partion gwybodus hyd braich. Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hadbrisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae unrhyw enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £10,000), i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

xiv. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau ar y cyd yw gweithgareddau yr ymgwymerir â nhw gan y Cyngor ar y cyd â mentrwyr eraill, sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr, yn hytrach

na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn nodi yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwariant a'r incwm o weithgaredd unrhyw weithrediad o'r fath.

xv. Prydlesau

Caiff prydlesau eu dosbarthu fel prydlesau cyllid, lle bydd telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol pob risg a gwobr sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer gan y prydleswr i'r prydlesai. Caiff pob prydles arall ei dosbarthu fel prydles weithredu.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladu, caiff yr elfennau tir ac adeiladau eu hystyried ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Caiff trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl eu cyfrif dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Prydlesai

Prydlesau Ariannol

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gedwir dan brydlesau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar eu gwerth teg a fesurir ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol taliadau isafswm y brydles, os ydynt yn is). Caiff yr ased a gydnabyddir ei baru gan ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Caiff costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor eu hychwanegu at swm cludo'r ased. Caiff premiymau a delir wrth ddechrau prydles eu rhoi wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles. Caiff rhenti amodol eu nodi fel treuliau yn y cyfnodau perthnasol.

Caiff taliadau prydlesau eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer – fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles, a
- thâl cyllid (caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir dan brydlesau ariannol eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisiâu a ddefnyddir yn gyffredinol gydag asedau o'r fath, yn amodol ar godi tâl dibrisio dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol a amcangyfrifir yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu dibrisiad neu ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth sy'n codi ar asedau ar brydles. Yn hytrach, gwneir cyfraniad doeth blynyddol o gyllid refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor, drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Caiff rhent a delir dan brydlesau gweithredu eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost y gwasanaethau sy'n manteisio ar ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu offer ar brydles.

Y Cyngor fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu beiriannau neu offer, caiff yr ased perthnasol ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau neu Offer neu Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei ddiddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu), wedi' baru gan ased prydles (dyledwr hirdymor) ar y Fantolen.

Caiff rhent prydlesau derbyniadwy eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer - fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles yn gynnwys unrhyw breimymau a dderbyniwyd, a
- incwm cyllid (caiff ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaiff yr enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth ei waredu ei ganiatáu drwy statud i gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae angen ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi'i dderbyn, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan gaiff y swm dyledus o ran ased y brydles ei setlo gan daliad rhent mewn blynyddoedd ariannol y dyfodol, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan dderbynnir rhent y dyfodol, defnyddir yr elfen ar gyfer y derbyniadau cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr dyledwr y brydles. Yn y cam hwn, caiff y derbyniadau cyfalaf gohiriedig eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau anghyfredol yn cael eu talu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredu

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles weithredu dros eiddo neu beiriant neu offer, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm rhentu ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xvi. Refeniw Anghyfnewid*Cydnabod Refeniw o Draffodion Anghyfnewid*

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion anghyfnewid eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 Cyfrifo Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ar wahân i pan gânt eu dehongli neu eu haddasu i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus fel y cânt eu hegluro yn y Cod a/neu IPSAS 23, "Refeniw o Draffodion Digyfnewid (Trethi a Throsglwyddiadau)

Traffodion trethi

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion trethi eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r digwyddiad trethadwy'n digwydd, cyn belled â bod yr asedau yn bodloni diffiniad ased ac yn bodloni meini prawf ar gyfer cael eu cydnabod fel ased.

Traffodion anhrethadwy

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion trosglwyddo eu cydnabod yn y cyfnod y bydd y trefniad trosglwyddo yn rhwymo. Ni chaiff gwasanaethau mewn nwyddau eu cydnabod.

Pan fo trosglwyddiad yn amodol ar amodau sy'n golygu bod angen dychwelyd yr adnoddau a drosglwyddwyd os na chânt eu bodloni, bydd yr awdurdod yn cydnabod dyled nes i'r amod gael ei fodloni.

Sail Mesur Dosbarthiadau Refeniw Mawr o Draffodion Anghyfnewid

Caiff refeniw trethu ei fesur ar werth enwol arian parod, a chywerthoedd arian parod.

Caiff asedau a refeniw a gydnabyddir o ganlyniad i drosglwyddiad eu mesur ar werth teg yr asedau a gydnabyddir ar ddyddiad y cydnabod:

- Caiff asedau ariannol eu mesur ar eu gwerth enwol oni bai bo gwerth amser arian yn berthnasol, a phryd hynny, defnyddir gwerth presennol, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ostyngol sy'n adlewyrchu'r risg cynhenid o gadw'r ased; a
- Caiff asedau anariannol eu mesur ar eu gwerth teg, a bennir drwy gyfeirio at werthoedd arsylladwy'r farchnad neu drwy arfarniad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn prisio. Caiff symiau derbyniadwy eu cydnabod pan fo trefniant trosglwyddo sy'n rhwymo ar waith ond nad yw arian parod neu asedau eraill wedi'u derbyn.

xvii. Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rhai sy'n manteisio ar gyflenwad neu wasanaeth yn unol ag egwyddorion prisio *Cod Ymarfer Adrodd Gwasanaeth CIPFA 2014/15* (SERCOP). Caiff costau llawn gorbenion a gwasanaethau cymorth eu rhannu rhwng defnyddwyr mewn cyfrannedd â'r manteision a ddefnyddir

gan sawl methodoleg gan gynnwys cofnodi amser, nifer yr eitemau a ddefnyddir ac ati. Yr unig gostau na chodir ar y gwasanaethau yw:

- Y Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n gysylltiedig â statws y Cyngor fel sefydliad amlswyddogaeth a democrataidd.
- Costau Heb Eu Dosbarthu – cost manteision dewisol a roddir i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad y gellir eu codi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Mae'r ddau gategori cost hyn yn cael eu diffinio yn SERCOP a chânt eu cyfrif fel penawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant Net ar Wasanaethau Parhaus.

xviii. Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisiâu cyfrifo oni bai bo angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

xix. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail cronadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei godi fel gwariant pan fydd yn digwydd.

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys:

- pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn gallu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu
- amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a ddaw tra bo asedau yn cael eu hadeiladu.

Bernir bod cost asedau a gafaelir ar wahân i'w prynu yn werth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan fo ased yn cael ei gaffael drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cludo'r ased a roddir gan y Cyngor.

Yna caiff asedau eu cludo yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- anheddau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol
- pob ased arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fyr neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer gwerth teg.

Mae adbriso dilynol o ran asedau anghyfredol wedi'u cynllunio fel rhan o asesiad parhaus er mwyn i bob ased gael ei adbriso cyn pen pum mlynedd o'i brisiad blaenorol, er y bydd newidiadau materol i brisiad asedau yn cael eu haddasu yn y cyfnod dros dro wrth iddynt ddigwydd. Cafodd 20% o asedau'r Cyngor eu hadbriso yn ystod 2014/15. Caiff cynnydd o ran prisiadau eu paru gan gredydau i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i gydnabod enillion na wireddwyd. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd ar wasanaeth o'r blaen.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwynnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbrisió Wrth Gefn yn cynnwys enillion adbrisió a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae enillion a godwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai amhariad fod ar ased. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cludo'r ased, caiff swm amhariad ei gydnabod ar gyfer y diffyg.

Pan gaiff colledion amhariad eu nodi, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisió ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisió Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisió Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff colled amhariad ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiad a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiad

Darperir ar gyfer dibrisiad ar bob ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiadwy dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol feidraidd y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliad ac asedau cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiad ar y sail ganlynol:

- anheddau ac adeiladau eraill - dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo yn ôl amcangyfrif y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer – dull llinell syth
- isadeiledd – dyraniad llinell syth dros 40 mlynedd.

Cydrannu

Pan fo gan ased Eiddo, Peiriant ac Offer gydrannau mawr sydd â chost sylweddol o ran cyfanswm cost yr eitem, caiff y gydrannau eu dibrisio ar wahân.

Ar asedau dros £750,000 byddem yn ystyried cydrannu elfen os yw'n ymddangos yn briodol i roi gwerth ar wahân h.y. os yw elfen o'r ased hwnnw yn heneiddio ar gyfradd anghymesurol sylweddol o gymharu â gweddill yr adeilad a lle mae cost y gydran yn sylweddol (h.y. 20% o gyfanswm cost yr ased) mewn perthynas â chyfanswm cost yr ased.

Caiff enillion adbriso eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaethau rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a gânt eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cludo ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Dal i'w Werthu. Caiff yr ased ei ailbriso'n syth cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion o ran gwerth teg eu cydnabod hyd at swm unrhyw golledion blaenorol yn unig a gydnabyddir yn y Gwarged neu Golled ar Darpariaeth Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiad ei godi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Os na fydd asedau yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu bellach, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu swm cludo cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau a gânt eu dal i'w Gwerthu; cânt eu haddasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddio neu adbriso a fyddai wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adenilladwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Ni chaiff asedau a gaiff eu gadael neu eu sgrapio eu hailddosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriant, Offer neu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei diddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau (os oes rhai), eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu). Caiff unrhyw enillion adbriso a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na £10,000 eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae angen i dderbynebau gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir eu defnyddio, neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol). Caiff derbynebau eu hadfeddu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei dalu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xx. Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae contractau PFI yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau lle mae'r cyfrifoldeb am ddarparu'r eiddo, peiriannau ac offer sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau yn trosglwyddo i gontractwr y PFI. Oherwydd y bernir bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaethau a ddarperir dan ei gynlluniau PFI, ac oherwydd y bydd perchnogaeth yr eiddo, peiriannau ac offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tal ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir dan y contractau ar ei Fantolen fel rhan o Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Llofnodwyd contract PFI ar gyfer darparu llety swyddfa i'r Cyngor yn Rhuthun am 25 mlynedd yn 2002/03. Dechreuodd y gwasanaeth ym mis Mai 2004. Cydbwyswyd cydnabod yr asedau anghyfredol hyn trwy gydnabod atebolrwydd am symiau'n ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau.

Mae'r asedau anghyfredol a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbrisio a'u dibrisio yn yr un dull ag eiddo, peiriannau ac offer y mae'r Cyngor yn berchennog arnynt.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y PFI bob blwyddyn yn cael eu dadansoddi dan 5 pennawd:

- gwerth teg y gwasanaethau a gafwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- tâl cyllid – tâl llog o 6.19% ar y ddyled sy'n ddyledus ar y Fantolen, caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- rhent amodol – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- taliad tuag at ddyled – sy'n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI (caiff proffil ysgrifennu i lawr ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles ariannol)
- costau disodli cylch oes - caiff cyfran o'r symiau taladwy ei phostio i'r Fantolen fel rhagdaliad ac yna caiff ei chydabod fel ychwanegiadau i Eiddo, Peiriannau ac Offer pan gaiff y gwaith perthnasol ei wneud.

xxi. Darpariaethau, Dyledion Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn**Darpariaethau**

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Cyngor sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan ellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codir o'r ddarpariaeth sydd eisoes yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - pan ddaw'n llai na thebygol y bydd bellach angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu fod setliad is na'r hyn a ddisgwylid yn cael ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei dychwelyd a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), dim ond pan fo'n bron yn sicr y caiff ad-daliad ei dderbyn os bydd y cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth y caiff hyn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-daliadau Cyflog yn deillio o Hawliadau am Dâl Anghyfartal

Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth am gostau setlo achosion am ôl-dâl sy'n deillio o daliadau gwahaniaethol a wnaed cyn i'r Awdurdod weithredu ei strategaeth cyflogau cyfartal.

Dyledion Digwyddiadol

Mae dyled ddigwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Mae dyledion digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan wneid darpariaeth fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw dyledion digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol

Mae ased digwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Nid yw asedau digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon pan fydd yn debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxii. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn neilltuo symiau penodol wrth gefn er dibenion polisïau yn y dyfodol neu ar gyfer treuliau annisgwyl. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu drwy ddosrannu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xxiii. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i

gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn ystod y flwyddyn. Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chostau'r gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycia, yna bydd trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau y codwyd amdanynt yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn fel nad oed unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxiv. TAW

Caiff TAW taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond cyhyd ac nad oes modd ei adfer gan Adran Refeniw a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW derbyniadwy ei eithrio o'r incwm.

2. Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto

Mae Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16 (y Cod) wedi cyflwyno nifer o newidiadau i bolisiau cyfrifeg. Bydd y newidiadau canlynol yn dod i rym 1 Ebrill 2015:

- SAARh 13 Mesur Gwerth Teg – mae'r safon hon, sy'n gofyn am gymhwysiad arfaethedig, yn cyflwyno diffiniad cyson o Werth Teg. Bydd angen cynnwys datgeliadau o fewn datganiadau ariannol yr awdurdodau os yw'r safon yn cael effaith faterol ar y Datganiad o Gyfrifon. Bydd mabwysiadu'r safon hon yn golygu mesur Asedau Dros Ben yn ôl gwerth y farchnad yn hytrach na'u gwerth defnydd presennol, fel y maent ar hyn o bryd. Bydd Eiddo ac Offer gweithredol yn parhau i gael eu prisio yn ôl eu gwerth defnydd presennol -tai cymdeithasol neu gost adnewyddu a ddibrisiwyd. O ganlyniad, oherwydd gwerth isel yr Asedau Dros Ben a ddelir gan y Cyngor, nid yw'r safon hon yn debygol o gael effaith sylweddol ar y Datganiad o Gyfrifon, er y gall fod datgeliadau ychwanegol.
- Ardollau IFRIC 21 – Mae'r dehongliad hwn yn rhoi canllawiau ynghylch pryd y dylid cydnabod atebolrwydd ar gyfer ardoll a osodir gan lywodraeth. Mae'n cwmpasu cyfrifeg ar gyfer all-lifau a osodir ar endidau gan lywodraeth. Nid yw'r newid hwn yn debygol o gael effaith sylweddol ar y Datganiad o Gyfrifon.
- Gwelliannau Blynyddol i'r SAARhau (Cylch 2011 – 2013). Man welliannau yw'r rhain, yn bennaf i ddarparu eglurhad, ac nid ydynt yn debygol o gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

3. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiau Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifo a amlinellir yn Nodyn 1, bu'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

- **Cynllun Ariannu Preifat** – Ystyrir bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan drefniadau Cynlluniau Ariannu Preifat a hefyd ei fod yn rheoli gwerth gweddilliol yr ased ar ddiwedd y contract. Mae'r polisi cyfrifo ar gyfer y Cynllun Ariannu Preifat (Swyddfeydd Neuadd y Sir) a chontractau tebyg wedi cael ei gymhwyso i'r trefniadau hyn a chaiff yr asedau eu cydnabod fel Eiddo,

Peiriannau ac Offer ym Mantolen y Cyngor. Mae'r nodyn 37 ynglŷn â'r cyfrifon yn rhoi manylion pellach.

- **Dosbarthiad Prydlesau** – Yn flaenorol mae'r Cyngor wedi cynnal dadansoddiad i ddsbarthu'r prydlesau y mae'n eu dal, fel prydlesai ac fel prydleswr, naill ai'n gweithredu neu'n ariannu prydlesau. Mae'r polisi cyfrifo ar gyfer prydlesau wedi cael ei gymhwysu i'r trefniadau hyn a chaiff asedau ychwanegol eu cydnabod fel Eiddo, Peiriannau ac Offer ym Mantolen y Cyngor. Gellir dod o hyd i fanylion pellach yn Nodyn 36 ynglŷn â'r Cyfrifon.
- **Prisio'r Stoc Tai** – Y sail prisio a gafodd ei fabwysiadu at ddibenion cyfrifo o dan Safon Cyfrifo Rhyngwladol 16 (Eiddo, Peiriannau ac Offer) yw Gwerth Teg ac ystyrir o dan God Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth mai Gwerth Defnydd Presennol fel Tai Cymdeithasol yw hyn. Y fethodoleg prisio a gymhwyswyd yw'r Gwerth Meddiant Gwag Wedi'i Addasu (a adwaenir fel y Dull Goleufa).

Mae'r dull hwn yn ceisio gosod gwerth ar gyfer yr ased, yn seiliedig ar Werth Teg (gwerth y farchnad) gan gymryd fod 'meddiant gwag' o'r ased sydd yna'n cael ei amrywio i adlewyrchu defnydd yr ased fel tŷ cymdeithasol sydd eisoes â thenant. Egwyddorion gwaelodol y dull hwn yw:

- Caiff ased cynrychioladol ei defnyddio fel arfer fel sail i brisio set o asedau tebyg.
- Penderfynir ar Werth Teg yr ased (gwerth y farchnad) o dystiolaeth ynglŷn â gwerthiant eiddo cymharol. Mae hyn yn rhoi gwerth 'meddiant gwag'.
- Caiff elfen o ddisgownt ei roi ar werth y farchnad i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti / arenillion y sector preifat a rhenti / arenillion y sector tai cymdeithasol. Bwriedir i hyn adlewyrchu'r llifoedd arian gwahaniaethol a fyddai'n digwydd rhwng y ddau fath o landlord o ystyried fod eisoes denant yn yr eiddo a bod unrhyw werth datblygol yn cael ei anwybyddu (fel y caiff parhad y defnydd presennol ei gymryd yn ganiataol o dan Gwerth Defnydd Presennol).

Mae'r Cyngor wedi ei fodloni fod y cyfrannau a ddefnyddir i gyfrifo'r gwerthoedd yn defnyddio'r Dull Goleufa yn rhesymol ac yn gyson â phrisiadau blaenorol. Ar hyn o bryd nid oes canllawiau yng Nghymru sy'n diffinio'r cyfrannau o fewn y fethodoleg hon yn benodol, y mae rhai ohonynt yn dibynnu ar ddyfarniadau proffesiynol sy'n benodol i amgylchiadau lleol.

O ran y datganiadau ariannol, mae gan Dai Cyngor werth llyfr net o £107,187k fel ar 31 Mawrth 2015 (£120,050k ar 31 Mawrth 2014) yn unol â Nodyn 13 - *Eiddo, Peiriannau ac Offer*.

4. Tybiaethau a Wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys rhai ffigyrau wedi'u hamcangyfrif sydd wedi eu seilio ar dybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynglŷn â'r dyfodol neu sydd fel arall ag ansicrwydd yn perthyn iddynt. Amcangyfrifir trwy roi cyfrif o brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu'r

balansau â sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau a oedd ym Mantolen Y Cyngor ar 31 Mawrth 2015 y mae rhyw gymaint o risg y byddant yn addasu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf fel a ganlyn:

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Dibrisir asedau yn ystod eu hoes ddefnyddiol sy'n ddibynnol ar dybiaethau ynglŷn â lefelau atgyweirio a chynnal a chadw a wneir yn y dyfodol mewn perthynas ag asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd modd i'r Cyngor gynnal ei wariant presennol ar atgyweirio a chynnal a chadw, gan beri amheuaeth ynglŷn â hyd yr oes ddefnyddiol sydd wedi ei bennu i rai o'r asedau. Os cwtogir oes ddefnyddiol ased, mae'r dibrisiad yn cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Caiff eiddo, peiriannau ac offer eu hailbrizio yn ysbeidiol a'u profi'n flynyddol am ddangosyddion o amhariad. Mae angen dyfarniadau i wneud asesiad p'un ai bod dangosydd o amhariad neu beidio. Mae'r profiad amhariad yn cynnwys archwilio'r gwariant cyfalaf a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol i ganfod p'un ai i hynny arwain at gynnydd yng ngwerth ased neu at amharu â'r gwerth hwnnw. Cafodd cyngor ei roi i briswyr y cyngor. Os yw'r canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r tybiaethau, bydd gwerth asedau Eiddo Peiriannau ac Offer wedi cael eu datgan yn rhy uchel neu'n rhy isel. Byddai hyn yn cael ei amrywio y tro nesaf y byddai'r asedau'n cael eu prisio.

Gwerth yr Eiddo, y Peiriannau a'r Offer a ddatgelir ar y Fantolen yw £436,185k a cheir rhagor o wybodaeth o fewn Nodyn 13.

Dyled Pensiwn

Mae'r amcangyfrif o'r ddyled net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau yn ymwneud â chyfradd y disgownt a ddefnyddir, y gyfradd yr amcanestynir y bydd cyflogau'n cynyddu, newid mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiynau. Defnyddir cwmni o actiwariaid ymgynghorol i ddarparu cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r tybiaethau y dylid eu cymhwyso.

Gwerth y ddyled pensiwn a'r gronfa pensiynau wrth gefn gyfatebol sydd wedi ei datgelu ar y Fantolen yw £224,336k. Mae gwybodaeth fanwl wedi ei chynnwys o fewn Nodiadau 23, 38 a 39.

Croniad Buddiannau Gweithwyr

Cyfrifwyd croniad buddiannau gweithwyr (gwyliau blynyddol ac amser hyblyg) ar sail sampl o weithwyr. Balans y Cyfrif Absenoldeb Cronnol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2015 oedd £2,834k a manylir ynglŷn â hynny yn Nodyn 23.

Ôl-ddyledion

Cynhaliwyd adolygiad o ddyled sydd heb ei thalu a gwnaed lwfans ar gyfer dyledion ag amheuaeth yn eu cylch. Rhaid i unrhyw lwfans a wneir ar gyfer dyledion i'r dyfodol y mae amheuaeth yn eu cylch fod wedi eu seilio ar amcangyfrif. Mae'r lwfans a wnaed yn

un doeth ond gan nad yw'r holl newidiadau i'r gyfundrefn les wedi'u gweithredu hyd yn hyn efallai y bydd angen adolygu'r lwfans y flwyddyn nesaf.

Mae'r cyngor yn gwneud darpariaeth gyffredinol ar gyfer drwgddyledion a darpariaethau penodol mewn perthynas â Threth y Cyngor (Nodyn 11), Trethi Annomestig Cenedlaethol (Nodyn 12) a Rhenti Tai (Nodyn 2 y Cyfrif Refeniw Tai)

5. Eitemau o Incwm a Gwariant Materol

Pan na ddatgelir eitemau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r nodiadau perthnasol, mae natur a swm yr eitemau materol yn ymddangos yn y nodyn hwn ynglŷn â'r cyfrifon. Nid oes eitemau o'r fath i adrodd yn eu cylch gogyfer â 2014/15.

6. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon gan y Prif Swyddog Cyllid ym mis Medi 2015. Nid yw digwyddiadau sydd wedi digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol nac yn y nodiadau. Pan fo digwyddiadau a ddigwyddodd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau a oedd mewn bodolaeth ar 31 Mawrth 2015, yna bydd y ffigurau yn y datganiadau ariannol a'r rhai o fewn y nodiadau wedi cael ei hamrywio ym mhob ffordd yn faterol i adlewyrchu traweffaith yr wybodaeth hon.

Rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad adrodd mae y trafodiad canlynol wedi digwydd.

Cyfrif Refeniw Tai - Adolygiad Cymhorthdal Tai

Ar Ebrill 2, 2015, gorffenodd y system Cymhorthdal Tai yng Nghymru. O dan y system gymhorthdal, penderfynodd y Llywodraeth faint o rent y dylid ei gadw yn lleol gan gyngorhau, gyda'r gweddill yn cael ei dalu fel cymhorthdal i Drysorlys Ei Mawrhydi. Mae Llywodraeth Cymru a Thrysorlys Ei Mawrhydi wedi dod i gytundeb i ganiatau i'r un ar ddeg o awdurdodau yng Nghymru sydd gyda stoc o dai cyngor i ddod allan o system gymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai (C.R.T.) ac i ddod yn hunan-gyllidol o Ebrill 2015.

Mae gan y cytundeb dwy ran; yn gyntaf roedd yn ofynnol i awdurdodau i brynu eu ffordd allan o system gymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai bresennol drwy dalu ffigur setliad unwaith ac am byth i Drysorlys Ei Mawrhydi, ac yn ail mae Awdurdodau wedi cytuno i gap ar fenthyca C.R.T.

Mae pob un o'r un ar ddeg o awdurdodau tai wedi i ymrwymo i'r cytundeb a daeth y system gymhorthdal i ben yn Ebrill 2015. Ffigur setliad y cymgor oedd £40,045k, ac yn unol â gofynion Trysorlys E.M. benthycwyd y swm gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar Ebrill 2, 2015.

Cytundeb Prosiect Menter Cyllid Preifat

Daeth y Cytundeb Prosiect Menter Cyllid Preifat sy'n cwmpasu Neuadd y Sir, Rhuthun ac adeiladau cysylltiedig i ben ar Ddydd Gwener, Medi 4ydd. Cymerodd y Cyngor y camau hyn i arbed arian dros weddill tymor y contract a oedd yn dod i ben yn 2029. O ganlyniad i derfynu'r Cytundeb Prosiect Menter Cyllid Preifat, mae swm o iawndal yn daladwy i'r cwmni a ddelir y Cytundeb Menter Cyllid Preifat. Nid oedd y swm terfynol

wedi ei gytuno eto ond disgwylir iddo fod o fewn ystod o werthoedd ariannol disgwyliedig yn unol â achos busness y Cyngor ar gyfer terfynu.

7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ynglŷn â'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr y mae'n Cyngor yn eu cydnabod yn ystod y flwyddyn yn unol â'r arferion cyfrifeg priodol ynglŷn â'r adnoddau hynny sydd wedi eu pennu gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod eu defnyddio i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw.

Mae'r canlynol yn amlinellu disgrifiad o'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu haddasu.

Balans Cronfa'r Cyngor

Cronfa'r Cyngor yw'r gronfa statudol y mae'n rhaid talu holl dderbyniadau'r awdurdod iddi ac y mae'n rhaid cwrdd â holl ddyledion yr awdurdod ohoni, ar wahân i'r graddau y bod rheolau statudol yn dweud yn wahanol. Gall y rheolau hyn hefyd nodi ym mha flwyddyn ariannol y dylai dyledion a thaliadau effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor, nad yw o anghenraid yn unol â'r arfer gyfrifeg briodol. Mae Balans Cronfa'r Cyngor felly'n crynhoi'r adnoddau y mae gan y Cyngor y grym statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiadau cyfalaf yn niwedd y flwyddyn ariannol. I awdurdodau tai, fodd bynnag, nid yw'r balans ar gael i'w gymhwyso i ariannu gwasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Balans y Cyfrif Refeniw Tai

Mae Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn adlewyrchu'r rhwymedigaeth statudol i gynnal cyfrif refeniw ar gyfer darpariaeth tai cyngor awdurdod lleol yn unol â Rhan VI Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Mae'n cynnwys balans yr incwm a'r gwariant fel sydd wedi ei ddiffinio gan Ddeddf 1989 sydd ar gael i ariannu gwariant mewn perthynas â swyddogaeth y Cyngor fel landlord.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn dal enillion gwaredu tir ac asedau eraill, sydd wedi eu cyfyngu gan statud rhag cael ei defnyddio i wneud dim ar wahân i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i gael eu rhoi i'r naill ochr i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa wrth gefn yn dangos yr adnoddau sydd eto i'w cymhwyso at y pwrpasau hyn ar ddiwedd y flwyddyn.

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

Mae Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso yn dal y grantiau a'r cyfraniadau a dderbyniwyd tuag at brosiectau cyfalaf y mae'r Cyngor wedi cwrdd â'r amodau ar eu cyfer a fyddai fel arall yn ei gwneud yn ofynnol i ad-dalu'r arian sydd eto i'w gymhwyso i gwrdd â gwariant. Caiff y balans ei gyfyngu gan delerau grant o ran y gwariant cyfalaf y gellir ei gymhwyso yn ei erbyn ac/neu gan y flwyddyn ariannol y dylai hyn ddigwydd.

2014/15	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	(17,352)	(5,290)			22,642
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	(9,436)	(4,468)			13,904
Symudiadau yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(2,549)				2,549
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau sydd wedi eu cymhwyso	15,601	2,410			(18,011)
Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(4,409)				4,409
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddi-ddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,291)	(254)			1,545
Cynhwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	6,391	1,620			(8,011)
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	2,284	813			(3,097)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	643			(643)	
Cymhwysiad grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf				1,992	(1,992)

2014/15	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf: Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,782	254	(2,036)		
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu wariant cyfalaf presennol			1,478		(1,478)
Cyfraniad oddi wrth y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau anghyfredol.					
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu taliadau i gyd-gronfa derbyniadau cyfalaf y Llywodraeth					
Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn ar dderbyn arian parod			(1)		
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig: Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					1
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Annol: Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(16)	8			8
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau: Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	(19,330)	(577)			19,907
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	15,767	413			(16,180)
Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol yn bennaf Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(381)	(12)			393
Cyfanswm yr addasiadau	(12,296)	(5,083)	(559)	1,349	16,589

2013/14	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	(18,606)	(3,390)			21,996
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	(6,303)	(2,483)			8,786
Cymudiadau yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(2,551)				2,551
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau sydd wedi eu cymhwyso	17,175	2,400			(19,575)
Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(4,646)				4,646
Cynnwys eitemau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(932)	(220)			1,152
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	7,732	1,524			(9,256)
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	2,071	1,034			(3,105)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,149			(2,149)	
Cymhwysiad grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf				2,742	(2,742)

2013/14	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
<p>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf: Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</p>	337	220	(557)		
<p>Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu wariant cyfalaf presennol</p>			903		(903)
<p>Cyfraniad oddi wrth y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau anghyfredol.</p>					
<p>Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu taliadau i gyd-gronfa derbyniadau cyfalaf y Llywodraeth</p>					
<p>Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn ar dderbyn arian parod</p>			(5)		
<p>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig:</p>					
<p>Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</p>					5
<p>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:</p>					
<p>Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.</p>	(16)	11			5
<p>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:</p>					
<p>Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</p>	(21,216)	(606)			21,822
<p>Cyfraniadau pensiwn cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn</p>	14,636	361			(14,997)
<p>Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol yn bennaf</p>					
<p>Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnu, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.</p>	105	5			(110)
<p>Cyfanswm yr addasiadau</p>	(10,065)	(1,144)	341	593	10,275

8. Gwariant Gweithredu Arall

2013/14 £000		2014/15 £000
8,478	Praesept yr Heddlu	8,729
4,594	Praesept Awdurdod Tân	4,342
1,488	Praeseptau Cyngor Cymuned	1,550
662	(Enillion)/colledion ar Asedau ar Werth a chael gwared ar asedau nad ydynt yn gyfredol	(1,430)
295	Costau Gweinyddu Pensiwn	299
15,517	Cyfanswm	13,490

9. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2013/14 £000		2014/15 £000
9,071	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	9,250
7,878	Llog net ar y rhwymedigaeth net ddiffiniedig (ased)	7,173
(293)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	(257)
2,308	Incwm a gwariant mewn perthynas ag eiddo buddsoddi a newidiadau yn eu pris teg	2,265
18	Incwm buddsoddi arall	(128)
18,982	Cyfanswm	18,303

10. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol

2013/14 £000		2014/15 £000
(51,946)	Incwm Treth y Cyngor	(53,810)
(29,052)	Cyfraddau annomestig	(29,631)
(123,348)	Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(115,539)
(20,314)	Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(14,792)
(224,660)	Cyfanswm	(213,772)

11. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o newidiadau a godwyd yn unol â gwerth eiddo preswyl, sydd wedi'u dosbarthu yn naw band prisio, gan amcangyfrif gwerthoedd 1 Ebrill 2003 ar gyfer y diben penodol hwn. Cyfrifir taliadau drwy ystyried yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, pob Cyngor Cymuned a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, a rhannu'r swm hwn gyda Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i drosi'r rhif yn gyfwerth â Band D, a'i addasu ar gyfer disgowntiau. Y sylfaen dreth yw 38,349 yn 2014/15 (38,000 yn 2013/14).

Y swm sylfaenol (yn cynnwys praesept Cyngor Cymuned a phraesept Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd) ar gyfer eiddo Band D oedd £1,379.73 (£1,336.35 yn 2013/14) ac fe'i lluosogir gan y gyfran a fanylir ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus.

Roedd biliau treth y cyngor yn seiliedig ar luosyddion bandiau A i I:

Band	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer yr eiddo ar 31 Maw 15	3,947	7,135	14,244	7,680	5,329	3,580	1,957	303	170

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

2013/14 £000		2014/15 £000
51,946 (8,478) (193)	Treth y Cyngor sy'n gasgladwy Swm sy'n daladwy i Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru Darpariaeth am beidio â thalu Treth y Cyngor	53,810 (8,729) (172)
43,275	Enillion net o Dreth y Cyngor	44,909
41,642 1,488 145	Hollt Cyngor Sir Ddinbych: Cyngor Sir Ddinbych Cynghorau Cymuned Gostyngiad Cyfradd Annomestig Dewisol	43,248 1,550 111
43,275		44,909

12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR ar sail genedlaethol. Nododd Llywodraeth Cymru'r gyfradd o 47.3c yn 2014/15 (46.4c yn 2013/14) ac yn ddibynnol ar effeithiau trefniadau trawsnewidiol, mae busnesau lleol yn talu cyfraddau a gyfrifir drwy luosi eu gwerth ardrethol gyda'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu cyfraddau sy'n ddyledus gan drethdalwyr yn ei ardal, ond yn talu'r enillion i'r gronfa NNDR a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aiddosbarthu'r symiau sy'n daladwy i awdurdodau lleol ar sail y swm penodol fesul pen o'r boblogaeth.

Roedd incwm yr NNDR (ar ôl gostyngiad a darpariaethau) o £20,498k ar gyfer 2014/15 (£20,722k ar gyfer 2013/14) yn seiliedig ar gyfanswm cyfradd ardrethol o £58,999k am y flwyddyn.

Dadansoddiad o'r enillion net o gyfraddau annomestig:

2013/14 £000		2014/15 £000
20,722	Trethi annomestig casgladwy	20,498
(206)	Cost Iwfans Casglu	(211)
(257)	Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg	(196)
0	Ad-daliadau o log	0
20,259	Talu i'r Gronfa Genedlaethol	20,091
29,052	Aiddosbarthu o'r Gronfa Genedlaethol	29,631

13. Eiddo, Peiriannau ac Offer

2014/15	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Cost neu Brisiad									
Ar 1 Ebrill 2014	144,611	239,345	22,312	140,372	4,231	1,860	7,964	560,695	4,321
Ychwanegiadau	3,543	8,073	1,388	11,737	55	0	6,274	31,070	0
Cynhydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn y Gonfa Adbrisio Wrth Gefn	(9,299)	13,549	0	0	0	1,564	0	5,814	371
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrisio a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(4,468)	(12,243)	0	0	0	(100)	(430)	(17,241)	(110)
Dadgydnabod - gwaredu	(254)	(736)	(49)	0	0	0	0	(1,039)	0
Dadgydnabod - arall	0	0	(6,103)	0	0	0	0	(6,103)	0
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	0	(2,201)	0	0	0	(1,488)	0	(3,689)	0
Symudiadau eraill mewn cost neu brisio	(26)	(3,382)	838	4	(1,570)	336	(110)	(3,910)	(22)
Ar 31 Mawrth 2015	134,107	242,405	18,386	152,113	2,716	2,172	13,698	565,597	4,560

2014/15	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig									
Ar 1 Ebrill 2014	(24,561)	(50,135)	(15,375)	(33,950)	(111)	(61)	(2,135)	(126,328)	(313)
Tâl dibrisiad	(3,071)	(5,791)	(2,854)	(3,279)	0	(24)	0	(15,019)	(69)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	5,005	16,166	0	0	0	0	0	21,171	292
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau Colledion/(gwrthdroadau)	0	0	0	0	0	22	0	22	0
amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn Colledion/(gwrthdroadau)	(2,230)	(1,121)	0	0	0	0	0	(3,351)	0
amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	(2,089)	(6,950)	(106)	(1,094)	(55)	0	(1,170)	(11,464)	0
Dadgydnabod - gwaredu	0	7	29	0	0	0	0	36	0
Dadgydnabod - arall	0	0	6,103	0	0	0	0	6,103	0
Dadgydnabod – Asedau ar Werth	0	122	0	0	0	0	0	122	0
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad	26	3,223	(87)	(4)	97	(42)	0	3,213	22
Ar 31 Mawrth 2015	(26,920)	(44,479)	(12,290)	(38,327)	(69)	(105)	(3,305)	(125,495)	(68)
Gwerth Llyfr Net									
Ar 31 Mawrth 2015	107,187	197,926	6,096	113,786	2,647	2,067	10,393	440,102	4,492
Ar 31 Mawrth 2014	120,050	189,210	6,937	106,422	4,120	1,799	5,829	434,367	4,008

2013/14	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeilada u Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau , Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymuned ol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfansw m eiddo, peirianna u ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Cost neu Brisiad									
Ar 1 Ebrill 2013	163,636	221,430	19,490	126,870	3,537	1,856	10,917	547,736	4,321
Ychwanegiadau	6,196	15,981	2,822	9,647	694	4	2,013	37,357	0
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrizio a gydnabyddir yn y Cronfa Adbrizio Wrth Gefn	(22,538)	9,649	0	0	0	0	0	(12,889)	0
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrizio a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(2,483)	(6,389)	0	0	0	0	(906)	(9,778)	0
Dadgydnabod - gwaredu	(220)	(654)	0	0	0	0	0	(854)	0
Dadgydnabod - arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	0	(812)	0	0	0	0	(65)	(877)	0
Symudiadau eraill mewn cost neu brizio	0	140	0	3,855	0	0	(3,995)	0	0
Ar 31 Mawrth 2014	144,611	239,345	22,312	140,372	4,231	1,860	7,964	560,695	4,321

2013/14	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig									
Ar 1 Ebrill 2013	(25,904)	(40,758)	(12,398)	(29,355)	(81)	(46)	(2,133)	(110,675)	(255)
Tâl dibrisiad	(3,161)	(5,389)	(2,572)	(2,975)	0	(15)	0	(14,112)	(58)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	7,105	2,115	0	0	0	0	0	9,220	0
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwasanaethau Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	(2,601)	(354)	0	0	0	0	0	(2,955)	0
Dadgydnabod - gwaredu	0	22	0	0	0	0	0	22	0
Dadgydnabod - arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2014	(24,561)	(50,135)	(15,375)	(33,950)	(111)	(61)	(2,135)	(126,328)	(313)
Gwerth Llyfr Net									
Ar 31 Mawrth 2014	120,050	189,210	6,937	106,422	4,120	1,799	5,829	434,367	4,008
Ar 31 Mawrth 2013	137,732	180,672	7,092	97,515	3,456	1,810	8,784	437,061	4,066

Dibrisiad

Mae'r cyfraddau oes ddefnyddiol a dibrisio wedi'u defnyddio wrth gyfrifo dibrisiad:

- Anheddau Cyngor – 15-75 mlynedd
- Tir ac Adeiladau Eraill (gan gynnwys asedau treftadaeth) - 1-194 o flynyddoedd
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer – 3-10 mlynedd
- Isadeiledd – 40 mlynedd

Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac a Reolir

Mae tir ac adeiladau eraill yn cynnwys tir ar gyfer ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac a reolir.

Adolygiad Cofrestr Asedau

Fel rhan o ymarfer parhaus caiff gwerthoedd llyfr net sero eu hadolygu ac, os oes angen, eu tynnu o'r Gofrestr Asedau. Bydd hyn yn arwain at dynnu'r gwerthoedd llyfr gros a dibrisiad. Os yw hyn yn digwydd, caiff y gofrestr ei haddasu yn ystod y flwyddyn.

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2015, mae'r Cyngor wedi ymrwmo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Peiriannau neu Offer yn 2015/16 a'r dyfodol, am gost wedi'i gyllidebu o £26,753k. Roedd ymrwymadau tebyg 31 Mawrth 2014 yn £3,095k. Y prif ymrwymadau yw:

Prosiect	Amcangyfrif Contract	Taliadau i 31 Mawrth 2015	Cyfanswm Taliadau Contractau yn y
	£000	£000	£000
Ysgol y Llys -Adnewyddu, Ailfodelu ac Estyniad	2,110	2,003	107
Ysgol Bodnant, Prestatyn – Estyniad ac Ailfodelu'r Safle Presennol ,	2,792	138	2,654
Y Rhyl, Ysgol Newydd	21,619	3,570	18,049
Y Rhyl – Caffael/Dymchwel Eiddo	183	120	63
Y Rhyl – Gwaith Tir y Cyhoedd	1,019	873	146
Ysgol Glan Clwyd – Estyniad, Ailfodelu a Gwaith Adnewyddu (Dyluniad)	508	274	234
Canolfan Y Nova, Prestatyn – Gwaith Ailddatblygu	3,762	864	2,898
Gwaith Amddifyn yr Arfordir Gorllewin Y Rhyl – Cam 3	4,290	2,461	1,829
A548 – Pont Y Foryd	1,850	1,556	294
Rhyl – Tai Cyngor – Cam 2	692	213	479
Cyfanswm	38,825	12,072	26,753

Adbriso

Fel rhan o'r rhaglen i adbriso'r holl asedau o fewn pum mlynedd i'w prisiad blaenorol, mae cyfran o'r eiddo rhydd-ddaliadol ac ar brydles, sy'n cynnwys portffolio eiddo'r Awdurdod, wedi'u prasio gan Mrs C Jones Black BSc (Anrh.) MRICS, ar y seiliau a nodir isod, yn unol â Datganiadau Prisiadau asedau a Nodiadau Canllaw Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, ond nad oedd yr holl eiddo wedi'u harchwilio. Nid oedd hyn yn ymarferol nac

wedi'i ystyried gan y prisiwr o fod yn hanfodol ar gyfer diben prisio. Cynhaliwyd archwiliadau rhwng Tachwedd 2014 a Mehefin 2014.

Cafodd eiddo a ystyriwyd gan yr Awdurdod yn weithredol eu prisio ar sail gwerth marchnad agored ar gyfer defnydd presennol, neu le nad oedd modd asesu oherwydd nad oedd marchnad ar gyfer yr ased, y gost ddisodli wedi'i dibrisio. Prisiwyd Asedau Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer, Isadeiledd ac asedau cymunedol, ar gost hanesyddol. Caiff anheddau Cyngor eu prisio ar y gwerth gyfredol mewn defnydd fel tai cymdeithasol.

Mae'r Datganiad canlynol yn dangos y cynnydd yn rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer adbrisio asedau sefydlog.

	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau dros ben £000	Cyfanswm £000
Cariwyd ar gost hanesyddol Prisiwyd ar werth deg ar:			6,096		6,096
31 Mawrth 2015	30,713	108,161			138,874
31 Mawrth 2014	17,968	33,812			51,780
31 Mawrth 2013	16,986	35,320			52,306
31 Mawrth 2012	12,784	0		2,067	14,851
31 Mawrth 2011	28,736	20,633			49,369
Cyfanswm y Gost neu Brisiad	107,187	197,926	6,096	2,067	313,276

Fel rhan o'r rhaglen barhaus yn 2014/15 adolygwyd yr asedau canlynol:

Ysgolion Cynradd ac Addysg Cyn Oed Ysgol

PFI

Safleoedd Diwydiannol

Tai Cyngor – Corwen a'r Cylch

Tai Cyngor – Prestatyn, Meliden a Dyserth

Nodwyd eleni bod y dull prisio ysgol gynradd wedi ei gwblhau yn wahanol yn seiliedig ar y dull cyfatebol modern ond yn cymryd i ystyriaeth y nifer ar gofrestr yn yr ysgol yn erbyn y capasiti presennol. Gan y gallai'r dull hwn gael ei gymhwyso i'r ysgolion uwchradd, cytunwyd i ddod a'u hailbrisiad ymlaen o 2016/17 i 2014/15

Roedd adolygiad blynyddol wedi ei wneud hefyd o Eiddo Buddsoddi, Asedau sy'n cael eu Hadeiladu ac eiddo a Ddelir i'w Gwerthu.

Colledion Amhariad

Yn 2014/15, mae'r Awdurdod wedi cydnabod colled amhariad mewn perthynas a'i anheddau Cyngor. Dymchwelwyd Tŷ Newydd a Rhodfa Hendre, Meliden, 22 eiddo i gyd ym misoedd Hydref a Thachwedd, 2014. Cyfanswm y golled amhariad oedd £775,775 a chodwyd £97,160 yn erbyn y Gronfa Ailbrisiu a £678,615 yn erbyn y llinell ar gyfer Tai Awdurod Lleol (CRT) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r tir sy'n weddill, 1.2 erw, wedi cael ei ailbrisiu i £240,000.

14. Eiddo Buddsoddi

Mae'r eitemau canlynol o incwm a gwariant wedi'u cyfrifo yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2014/15 £000	2013/14 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddi	(402)	(424)
Treuliau gweithredu uniongyrchol yn codi o Eiddo Buddsoddi	117	179
(Enillion)/colled net	(285)	(245)

Nid oes unrhyw gyfyngiad ar allu'r Cyngor i wireddu'r gwerth yn ei eiddo buddsoddi neu ar hawl y Cyngor i daliad yr incwm ac enillion y gwaredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaeth gytundebol i brynu, adeiladu neu ddatblygu eiddo buddsoddi, neu atgyweiriadau, cynnal a chadw neu wella. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2014/15 £000	2013/14 £000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	10,042	12,633
Ychwanegiadau:		
• Gwariant dilynol	185	0
Gwaredu	0	(40)
Enillion/(colledion) net o addasiadau gwerth teg	(2,459)	(2,551)
Trosglwyddiadau:		
• (i)/o Restrau Eiddo	0	0
• (i)/o Eiddo, Peiriannau ac Offer	697	0
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	8,375	10,042

15. Offerynnau Ariannol

Categoriâu o Offerynnau Ariannol

Caiff y categorïau o offerynnau ariannol eu cario yn y Fantolen:

Tymor Hir 31-Maw-14 £000	Cyfredol 31-Maw-14 £000		Tymor Hir 31-Maw-15 £000	Cyfredol 31-Maw-15 £000
7	24,074	Buddsoddiadau Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	5	23,386
7	24,074	Cyfanswm y buddsoddiadau	5	23,386
987	21,955	Dyledwyr Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	915	29,911
987	21,955	Cyfanswm y Dyledwyr	915	29,911
(134,090)	(8,118)	Benthyciadau Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(140,202)	(5,135)
(134,090)	(8,118)	Cyfanswm y Benthyciadau	(140,202)	(5,135)
(9,684)	(89)	Dyledion Hirdymor Eraill PFI a dyledion prydles ariannol	(9,305)	(379)
(9,684)	(89)	Cyfanswm Dyledion Hirdymor Eraill	(9,305)	(379)
(9,684)	(22,982)	Credydwyr Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	(9,528)	(22,480)
(9,684)	(22,982)	Cyfanswm y Credydwyr	(9,528)	(22,480)

Nid yw'r ffigyrau ar gyfer dyledwyr a chredydwyr yn y tabl uchod yn cynnwys taliadau o flaen llaw a derbyniadau o flaen llaw oherwydd nid ydynt yn offerynnau ariannol gan fod yr arian wedi cael ei dalu/dderbyn eisioes. Mae ffigyrau ar gyfer y flwyddyn flaenorol wedi cael eu newid oherwydd hyn, fel a ganlyn: Mae Dyledwyr Cyfredol wedi cael eu gostwng £1,759k o £23,714k; a Chredydwyr Presennol wedi cael eu gostwng £2,964k o £25,946k.

Mae'r benthyciad sy'n weddill yn y tabl uchod yn cynnwys benthyciad a dderbyniwyd o Gynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix, sy'n rhaglen a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Derbyniodd y Cyngor fenthyciad o £181k yn ystod 2011/12 a £15k yn ystod 2013/14 a'r balans ar y benthyciad hwn ar 31 Mawrth 2015 yw £88k.

Mae'r Cyngor hefyd yn aelod o Cyclescheme, sy'n fenter eithrio rhag talu treth Llywodraeth y DU, a gyflwynwyd i annog gweithwyr i feicio i'r gwaith, ac felly'n lleihau llygredd amgylcheddol. Mae'r Cyngor yn rhoi benthyciadau i weithwyr ar gyfer y diben hwn, a'r balans sy'n weddill ar 31 Mawrth 2015 yw £8k.

Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn yn fenthyciadau meddal, gan eu bod dan y lefel de-minimis.

Gwariant, Enillion a Cholledion Incwm

Mae enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant mewn perthynas ag offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

Dyledion Ariannol 2013/14 £000	Asedau Ariannol 2013/14 £000		Dyledion Ariannol 2014/15 £000	Asedau Ariannol 2014/15 £000	Cyfanswm 2014/15 £000
9,071		Traul Llog Colledion dadgydnabod	9,250		9,250
9,071		Cyfanswm traul mewn Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	9,250		9,250
	(293)	Incwm llog Enillion dadgydnabod		(257)	(257)
	(293)	Cyfanswm incwm Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau		(257)	(257)

Gwerthoedd Teg Asedau a Dyledion

Caiff asedau ariannol a dyledion ariannol y Cyngor eu cario yn y Fantolen ar y gost wedi'i hamorteiddio. Mae'r IFRS yn gofyn bod Gwerthoedd Teg yr asedau a'r dyledion hyn yn cael eu datgelu ar gyfer dibenion cymharu. Diffinnir gwerth teg fel y swm y gellir cyfnewid ased amdano, neu setliad dyled, rhwng partiön gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich. Gwerth Teg offeryn ariannol wrth ei gydnabod am y tro cyntaf yw pris y trafodyn fel arfer. Roedd dyled y Cyngor oedd yn weddill 31 Mawrth 2014 a 31 Mawrth 2015 yn cynnwys benthyciadau o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWL) a Chynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix. Mae'r PWLB wedi darparu symiau Gwerth Teg i'r Cyngor mewn perthynas â'i bortffolio dyledion. Mae'r PWLB wedi asesu'r Gwerthoedd Teg drwy gyfrifo'r symiau y byddai'r Cyngor yn gorfod eu talu i ddileu'r benthyciadau ar y dyddiad hwn.

Yn achos buddsoddiadau'r Cyngor, roedd bron pob un o'r rhain yn adneuo'n tymor gyda Banciau a Chymdeithasau Adeiladu. Roedd dyddiadau aeddfedu'r buddsoddiadau hyn o fewn 12 mis i ddyddiad y Fantolen. Nid yw contractau'r adneuo'n tymor yn caniatáu adbryniant cynamserol. Nid oedd nam ar unrhyw un o'r buddsoddiadau (h.y. mewn risg o ddiffyg dalu). Mae gwerthoedd teg ar gyfer buddsoddiadau felly wedi'u hasesu fel bod yr un peth â chario'r swm ar y Fantolen.

Mae Gwerth Teg yn fwy na'r swm cario oherwydd bod benthyciadau'r Cyngor yn rhedeg ar gyfraddau a oedd yn sefydlog ar y pryd y cawsant eu cymryd. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog ar gyfraddau sy'n uwch na'r cyfraddau benthycyca newydd cyfatebol ar ddyddiad y Fantolen yn golygu y byddai'r Cyngor yn gorfod talu mwy na'r swm cario os ydyw'n dewis ad-dalu ei fenthyciadau ar y dyddiad hwnnw.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifir fel a ganlyn:

Swm Cario 31 Mawrth 2014 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2014 £000		Swm Cario 31 Mawrth 2015 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2015 £000
(142,208)	(191,641)	Dyledion Ariannol	(145,337)	(236,364)
(9,684)	(9,684)	Credydwy'r Hirdymor	(9,528)	(9,528)
(151,892)	(201,325)	Cyfanswm Dyledion Ariannol	(154,865)	(245,892)
24,081	24,081	Benthyciadau a Symiau	23,391	23,391
987	987	Derbyniadwy	915	915
		Dyledwy'r Hirdymor		
25,068	25,068	Cyfanswm Asedau Ariannol	24,306	24,306

16. Dyledwy'r

	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2014 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	12,283	7,970
Awdurdodau Lleol eraill	7,519	7,696
Cyrff GIG	1,211	1,229
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	41	93
Endidau ac unigolion eraill	11,210	6,726
Cyfanswm	32,264	23,714

17. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Mae balans arian parod a chywerthoedd arian parod yn cynnwys yr elfennau a ganlyn:

31 Mawrth 2014 £000		31 Mawrth 2015 £000
340	Arian sydd gan y Cyngor	497
(4)	Cyfrifon cyfredol banc	(3,424)
8,500	Arian sydd yn y cyfrif mynediad uniongyrchol	5,300
8,836	Cyfanswm Arian a Chywerthoedd Arian Parod	2,373

18. Asedau i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2014/15 £000	2013/14 £000
Balans yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn	1,121	554
Asedau sydd wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
• Eiddo, Peiriannau ac Offer	3,679	812
• Arall	0	65
Colledion Adbrisió	(311)	(60)
Enillion Adbrisió	1,334	30
Asedau sydd ddim wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
• Eiddo, Peiriannau ac Offer	(112)	0
Asedau a werthwyd	(543)	(280)
Balans yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn	5,168	1,121

19. Credydwyr

	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2014 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	(2,669)	(4,143)
Awdurdodau Lleol eraill	(2,521)	(2,079)
Cyrff GIG	(288)	(412)
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(2)	(65)
Endidau ac unigolion eraill	(19,974)	(19,247)
Cyfanswm	(25,454)	(25,946)

20. Darpariaethau

	Cronfa Yswiriant £000	Hawliadau Cyflog Cyfartal/ôl-dâl £000	Darpariaethau eraill £000	Cyfanswm £000
Balansau ar 1 Ebrill 2014	(1,044)	(2,100)	(975)	(4,119)
Darpariaeth ychwanegol a wnaed yn 2014/15	(483)	(21)	(370)	(874)
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2014/15	652	2061	202	2,915
Symiau na ddefnyddiwyd a wyrdrowyd yn 2014/15	6	0	866	872
Balans ar 31 Mawrth 2015	(869)	(60)	(277)	(1,206)
Tymor Hir	(342)		(131)	(473)
Tymor Byr	(527)	(60)	(146)	(733)

Y Ddarpariaeth ychwanegol ar y Fantolen yw y Ddarpariaeth Absenoldebau Cronedig o (£2,834k), ((£2,441K) yn 2013/14). Mae hyn yn ymwneud â'r ddarpariaeth sydd ei hangen ar gyfer y buddion y mae gweithwyr wedi'u cronni ond sydd heb eu cymryd ar ddyddiad y Fantolen. Oherwydd bod hwn yn ddarpariaeth dybiannol ac na ellir cydnabod symudiadau hwn yn y cyfrif refeniw, mae'r balansau wedi'u heithrio o'r tabl uchod.

Cronfa Yswiriant

Sefydlwyd y gronfa yswiriant fewnol i ariannu rhagamcan cost setlo risgiau yswiriedig.

Ar 31 Mawrth 2015, mae darpariaeth o £869k wedi'i neilltuo ar gyfer rhagamcan cost llawn talu atebolrwydd yswiriant.

Mae'r holl hawliau iawndal yn ddi-nod yn unigol ac yn ymwneud ag anafiadau personol neu ddifrod i eiddo lle mae'r bai honedig ar yr Awdurdod (e.e. heb drwsio, heb gyflawni dyletswydd). Darperir ar gyfer yr hawliau lle mae'n debygol y bydd rhaid i'r Awdurdod dalu yn seiliedig ar brofiad y gorffennol o setlo hawliau.

Rydym yn disgwyl talu £527k yn y ddeuddeg mis nesaf, a thalu'r gweddill, sef £342k yn yr un i bum mlynedd nesaf. Gall yr Awdurdod gael ad-daliad gan ei yswirwyr ond nes y bydd hawliau yn cael eu setlo, ni fydd incwm yn cael ei gydnabod oherwydd y bydd yr yswirwyr yn ad-dalu symiau ar ôl y £10k cyntaf yn unig.

Hawliadau Cyflog Cyfartal/Ôl-dâl

Dyma gronfa i dalu am unrhyw atebolrwydd posibl a all godi.

Mae'r darpariaethau eraill i gyd yn ddi-nod yn unigol.

21. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o Gronfa'r Cyngor a balansau'r Cyfrif Refeniw Tai mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu arian ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a ddaeth o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddiwallu gwariant Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn 2014/15.

	Balans ar 1 Ebrill 2013	Trosglwyddo allan 2013/14	Trosglwyddo i mewn 2013/14	Balans ar 31 Mawrth 2014	Trosglwyddo allan 2014/15	Trosglwyddo i mewn 2014/15	Balans ar 31 Mawrth 2015
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau gan ysgolion dan gynllun dirprwyo (i)	(2,870)	401	(1,423)	(3,892)	1,257	(903)	(3,538)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir fel rhan o Gynllun Corfforaethol Y Cyngor (vi)</u>							
Buddsoddiad Strategol Ysgolion yr 21ain Ganrif	(9,798)	1,739	(4,402)	(12,461)	1,831	(4,490)	(15,120)
Buddsoddiad Strategol Tai Gofal Ychwanegol	(500)	59	(1,755)	(2,196)	302	(400)	(2,294)
Cynlluniau Tref/Datblygiad Economaidd	(515)	0	0	(515)	0	(193)	(708)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau Penodol</u>							
Grant Menter Cyllid Preifat (ii)	(3,901)	0	(573)	(4,474)	0	(2,591)	(7,065)
Grantiau Refeniw heb eu defnyddio	(780)	706	(480)	(554)	361	(460)	(653)
Rheoli Gwastraff Cynaliadwy (v)	(3,305)	1,795	(2,385)	(3,895)	100	(273)	(4,068)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn a ddelir ar gyfer Achosion Gyfreithiol</u>							
Gofynion Deddf Cynllunio Gwlad a Thref (a.106)	(1,640)	103	(6)	(1,543)	146	(14)	(1,411)
Statws Sengl (iii)	(1,003)	221	0	(782)	412	0	(370)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Mawr Eraill</u>							
Cefnogi Pobl (iv)	(2,992)	0	0	(2,992)	0	0	(2,992)
Cynlluniau Cyfalaf	(296)	713	(1,321)	(904)	381	(693)	(1,216)
Lleoliadau Arbenigol	(890)	0	0	(890)	0	0	(890)
Adferiad Blwydd-dalialau	(302)	0	(493)	(795)	5	(135)	(925)

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2014/15

	Balans ar 1 Ebrill 2013	Trosglwyddo allan 2013/14	Trosglwyddo i mewn 2013/14	Balans ar 31 Mawrth 2014	Trosglwyddo allan 2014/15	Trosglwyddo i mewn 2014/15	Balans ar 31 Mawrth 2015
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cronfa Yswiriant	(567)	0	(183)	(750)	17	0	(733)
Cronfa Rheoli Risg	(142)	0	(25)	(167)	0	(54)	(221)
Dosbarthu Newid	(675)	485	(319)	(509)	481	(540)	(568)
<u>Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Digwyddiadau Mawr</u>							
Urdd	(209)	113	(21)	(117)	90	(21)	(48)
Etholiadau	(22)	0	(31)	(53)	0	(40)	(93)
Cynnal a Chadw yn y Gaeaf	(226)	150	0	(76)	0	0	(76)
CDLI	(61)	15	(25)	(71)	4	0	(67)
Tywydd Garw	0	0	0	0	0	(100)	(100)
<u>Cronfeydd Wrth Gefn Y Gwasanethau</u>							
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	(250)	141	(141)	(250)	0	0	(250)
Prif Brosiectau'r Priffyrdd	(79)	0	0	(79)	0	0	(79)
Datblygiad Rhwydweithiau TG	(162)	0	0	(162)	0	0	(162)
Cyfarwyddiaeth Amgylchedd	(146)	10	(1)	(137)	4	(13)	(146)
Dylunio a Datblygu	(120)	0	0	(120)	0	0	(120)
Gweinyddu Cyllid Allanol	(110)	124	(164)	(150)	99	(79)	(130)
Cyllid a Chyfreithiol	(123)	40	0	(83)	0	(45)	(128)
Refeniw a Budd-daliadau	0	0	0	0	0	(402)	(402)
Y Tu Allan i'r Sir/Adennill Costau	0	10	(341)	(331)	0	(28)	(359)
Crwner	0	0	(30)	(30)	0	(70)	(100)
Prosiectau Blwyddyn Ysgol	0	0	0	0	0	(16)	(16)
Datblygu Rhwydwaith TG i Ysgolion	0	0	0	0	0	(120)	(120)
<u>Arall</u>							
Offer Gwasanaethau Contract	(108)	0	0	(108)	0	0	(108)
Cronfa Ymddeoliad Cynnar - Ysgolion	(716)	558	0	(158)	232	(120)	(46)
Moderneiddio Addysg	0	0	(99)	(99)	6	0	(93)
Cyllid Cyfalaf (llog ad-daliad TAW)	(360)	0	0	(360)	360	0	0
Datblygu Systemau TG (EDRMS)	(40)	0	(40)	(80)	40	0	(40)

Tudalen 143

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2014/15

	Balans ar 1 Ebrill 2013	Trosglwyddo allan 2013/14	Trosglwyddo i mewn 2013/14	Balans ar 31 Mawrth 2014	Trosglwyddo allan 2014/15	Trosglwyddo i mewn 2014/15	Balans ar 31 Mawrth 2015
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Prosiect Adfywio (ad-daliad TAW)	(72)	0	0	(72)	0	(48)	(120)
A.117 Deddf Iechyd Meddwl	(52)	0	0	(52)	0	0	(52)
Cronfa wrth gefn Aelodau Ardal	(47)	3	0	(44)	14	(11)	(41)
Cyllideb Gyfun Gwasanaethau Cyfarpar Cymunedol	(17)	5	0	(12)	0	(3)	(15)
Cynllunio Darpariaeth i Gymru	(204)	40	(84)	(248)	83	(83)	(248)
Cynllun Benthyciad Effeithlonrwydd Ynni	(32)	30	(16)	(18)	18	0	0
Cronfa Trawsnewid Rhanbarthol Gogledd Cymru	0	0	(17)	(17)	10	0	(7)
Hyfforddiant ar y cyd	(38)	8	0	(30)	0	0	(30)
Bws Melyn	(101)	110	(9)	0	0	0	0
Cynlluniau Arwyddo	(96)	11	0	(85)	23	(27)	(89)
Ffioedd Cartrefi Gofal	(358)	0	0	(358)	0	0	(358)
Cronfa Amwynder Gofal Cymdeithasol	(25)	11	0	(14)	0	0	(14)
Diogelu Cyllid Trosiannol Ysgolion	(562)	775	(213)	0	0	0	0
Arolwg Preswylwyr	(12)	0	0	(12)	0	(5)	(17)
Newid Sianel	0	0	(252)	(252)	0	0	(252)
Bwrdd Lleol Diogelu Plant	0	0	(64)	(64)	3	(43)	(104)
Moderneiddio Gofal Cymdeithasol	0	0	(300)	(300)	0	0	(300)
Plant gydag Anableddau	0	0	(250)	(250)	92	0	(158)
Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol	0	0	(24)	(24)	0	(20)	(44)
Prosiect Digidol	0	0	0	0	0	(46)	(46)
Pensiwn Gwasanaeth Tân	0	0	0	0	0	(142)	(142)
Iechyd & Diogelwch	0	0	0	0	0	(177)	(177)
Cyfanswm	(34,524)	8,736	(15,487)	(41,635)	6,371	(12,405)	(47,669)

Tudalen 144

Rhoddir manylion isod am brif gronfeydd wrth gefn y Cyngor:

- (i) Balansau gan yr ysgolion dan gynllun dirprwyo: Yn unol ag adran 48 Deddf Safonau Ysgol a Fframwaith 1998, mae cynllun Sir Ddinbych ar gyfer ariannu ysgolion yn darparu ar gyfer trosglwyddo balansau ysgolion unigol.
- (ii) Grant Menter Cyllid Preifat: Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn derbyn grant Cynllun Ariannu Preifat (PFI) gan y llywodraeth ac yn gwneud taliadau cytundebol dan un cynllun PFI (Nodyn 37). Mae pwysau'r grant PFI yn fwy yn y blynyddoedd blaenorol felly pan fydd y grant blynyddol yn fwy na'r taliadau cytundeb ar gyfer y flwyddyn, bydd yr incwm ychwanegol yn cael ei drosglwyddo i gronfa PFI i dalu gwariant y blynyddoedd i ddod.
- (iii) Statws Sengl: dyma gronfa a grëwyd i dalu unrhyw gostau cyflog ychwanegol, y presennol a'r dyfodol, sydd wedi codi o ganlyniad i'r Cytundeb Statws Sengl.
- (iv) Cronfa wrth gefn Cefnogi Pobl: Mae'r gronfa wedi'i sefydlu i liniaru effaith y lleihad arfaethedig mewn arian grant.
- (v) Rheoli Gwastraff Cynaliadwy: dyma arian grant y mae'n rhaid ei ddefnyddio ar brosiectau gwastraff penodol fydd yn cael eu cyflawni yn y dyfodol. Mae wedi'i sefydlu i liniaru effaith lleihad arian grant yn y dyfodol.
- (vi) Ysgolion yr 21ain Ganrif a Thai Gofal Ychwanegol: Fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol, penderfynodd y Cyngor ei fod am ddechrau cynllun uchelgeisiol o fuddsoddiad cyfalaf mewn ysgolion, priffyrdd, gofal ychwanegol ac adfywio. Mae'r gronfa wrth gefn wedi'i sefydlu i neilltuo arian parod sydd ei angen i ariannu prosiectau amrywiol.

22. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio

31 Mawrth 2014 £000		31 Mawrth 2015 £000
(9,916)	Cronfa'r Cyngor	(9,154)
(41,635)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi (Nodyn 21)	(47,669)
(1,287)	Cyfrif Refeniw Tai	(1,852)
(2,456)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	(3,015)
(2,984)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	(1,635)
(58,278)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	(63,325)

Balansau Refeniw

Mae balansau refeniw Cronfa'r Cyngor ar gael i'r Cyngor Sir ar gyfer pwrpasau cyffredinol neu benodol ac yn cynrychioli croniant gorniferoedd y gorrffennol yng Nghyfrif Refeniw Cronfa'r Cyngor. Nid yw balansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn rhan o Falansau Cronfa'r Cyngor ac maent yn cael eu nodi ar wahân.

31 Mawrth 2014 £000		Trosglwyddo (i mewn)/allan £000	31 Mawrth 2015 £000
	<u>Balansau Refeniw Cronfa'r Cyngor</u>		
(8,693)	Balansau Cyffredinol	1,085	(7,608)
(981)	Balansau a Glustnodwyd	(195)	(1,176)
(242)	Balansau Gwasanaethau Amgylcheddol	(128)	(370)
(9,916)	Cyfanswm Balansau Cronfa'r Cyngor	762	(9,154)
(1,287)	Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(565)	(1,852)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Bydd incwm o werthu asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf, ac yna gellir ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd.

2013/14 £000			2014/15		
			Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cyfanswm 2013/14 £000
(2,797)	A	Balans ar 1 Ebrill	(2,297)	(159)	(2,456)
(518)		Derbyniadau – Gwerthiant Asedau	(1,698)	(254)	(1,952)
(39)		Derbyniadau – Grantiau a Ad-dalwyd	(84)	0	(84)
(5)		Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0	(1)	(1)
(3,359)			(4,079)	(414)	(4,493)
735	Tynnu	Wedi'i gymhwyso yn ystod y flwyddyn:			
168		Gwariant Cyfalaf Ariannol - arall	1222	64	1,286
		Adbryniant dyledion	0	192	192
(2,456)		Balans ar 31 Mawrth	(2,857)	(158)	(3,015)

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

2013/14 £000		2014/15	
		£000	£000
(3,577)	Balans ar 1 Ebrill (wedi'i diwygio)		(2,984)
	A grantiau a chyfraniadau a gafwyd yn y flwyddyn		
(17,914)	- Cronfa'r Cyngor	(12,382)	
(2,400)	- Cyfrif Refeniw Tai	(2,410)	
(1,410)	- Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(3,863)	(18,655)
	Llai grantiau a chyfraniadau sydd wedi'u cynhwyso yn ystod y flwyddyn		
16,402	- Grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn	11,438	
2,742	- Grantiau a gafwyd mewn blynyddoedd blaenorol	1,992	
3,173	- Grantiau a chyfraniadau eraill a gafwyd	6,573	20,003
(2,984)	Balans ar 31 Mawrth		(1,636)

23. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio

31 Mawrth 2014 £000		31 Mawrth 2015 £000
(62,878)	Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn	(77,190)
(206,756)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(197,429)
341	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	349
(1)	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0
172,961	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	224,336
2,441	Cyfrif absenoldebau cronedig	2,834
(93,892)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio	(47,100)

Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion y Cyngor a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau ac Offer. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion crynodol eu:

- adbriso i lawr neu eu gwanhau gan gollir enillion
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau gan gollir enillion drwy ddibrisio, neu
- gwerthu gan wireddu'r enillion.

Mae'r Gronfa Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion adbriso a gynhwyd ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Gronfa Wrth Gefn. Caiff enillion a gronwyd cyn y dyddiad eu cyfuno ym malans y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2013/14 £000		2014/15	
		£000	£000
(76,304)	Balans ar 1 Ebrill		(62,878)
(14,857)	Adbrisió asedau yn uwch	(32,035)	
25,167	Adbrisió asedau yn is a cholledion nam ddim yn cael eu talu o'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	14,590	
10,310	Nid yw gweddill neu ddiffyg adbrisiad yr asedau anghyfredol yn cael eu cynnwys yn y gweddill/diffyg darpariaeth Gwasanaethau.		(17,445)
2,578	Gwahaniaeth rhwng dibrsiad gwerth teg a dibrsiad cost hanesyddol	2,427	
0	Addasiad	(2)	
538	Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd	708	
3,116	Swm a ddiddymwyd yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		3,133
(62,878)	Balans ar 31 Mawrth		(77,190)

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae cost caffael, adeiladu neu wella yn cael ei ddebydu o'r Cyfrif fel dibrsiad, colledion nam ac amorteiddiad yn cael ei dalu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gan gysoni o'r Gronfa Adbrisió Wrth Gefn i newid ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r symiau a neilltuwyd gan y Cyngor ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion cydnabyddedig ar asedau a roddwyd ac sydd eisoes i'w defnyddio gan y Cyngor. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion prisio cronedig ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Adbrisió ar gyfer enillion o'r fath. Mae Nodyn 7 yn darparu manylion ffynhonnell yr holl drafodion sy'n rhan o'r Cyfrif, ac eithrio'r rhai sy'n cynnwys y Gronfa Adbrisió wrth gefn.

2013/14 £000		2014/15 £000	2014/15 £000
(207,190)	Balans ar 1 Ebrill Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â gwariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:		(206,756)
21,996	• Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	22,642	
8,756	• Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	14,926	
30	• Colledion/enillion adbriso ar asedau i'w gwerthu	(1,022)	
4,646	• Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	4,409	
1,152	• Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,545	
36,580			42,500
(3,116)	Addasu symiau a adawyd allan o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn		(3,133)
33,464	Swm net a adawyd allan o gost asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn		39,367
	Ariannu Cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn:		
(903)	• Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(1,478)	
(19,575)	• Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi'u cymhwyso i arian cyfalaf	(18,011)	
(2,742)	• Defnyddio grantiau ar gyfer ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso	(1,992)	
(9,256)	• Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor a balansau cyfrif refeniw tai	(8,011)	
(3,105)	• Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(3,097)	
(35,581)			(32,589)
2,551	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		2,549
(206,756)	Balans ar 31 Mawrth		(197,429)

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn cynnwys y gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol ar gyfer rhoi cyfrif am incwm a gwariant yn ymwneud ag offerynnau ariannol penodol a dioddef colledion neu fanteision o enillion ar gyfer darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau a dalwyd a gostyngiadau a dderbyniwyd ar adbryniant buan benthyciadau. Mae premiymau a gostyngiadau yn cael eu debydu neu eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pryd a wariwyd, ond byddant yn cael eu tynnu o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Dros amser, bydd cost neu incwm yn dychwelyd i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer lliniaru'r baich ar dreth y cyngor.

2013/14 £000		2014/15 £000
336	Balans ar 1 Ebrill	341
5	Cyfran y premiymau/gostyngiadau a wariwyd/a gafwyd yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i'w bilio/credydu i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	8
5	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	8
341	Balans ar 31 Mawrth	349

Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn cynnwys gwahaniaeth amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer buddion ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fuddion ar ôl cyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r buddion gael eu hennill gan weithwyr dros flynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r atebolrwydd i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Ond, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i ariannu manteision a enillwyd oherwydd bod y Cyngor yn gwneud cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa bensiwn neu'n talu unrhyw bensiwn y mae'n gyfrifol amdano yn uniongyrchol. Felly, mae balans debyd y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i'w diwallu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi'i neilltuo erbyn amser talu'r buddion.

2013/14 £000		2014/15 £000
196,202	Balans ar 1 Ebrill	172,961
(30,066)	Ailfesur y rhwymedigaeth buddiannau net a ddiffinnir	47,648
21,822	Newid eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu neu eu credydu i'r arian dros ben neu'r diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	19,907
(14,997)	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	(16,180)
172,961	Balans ar 31 Mawrth	224,336

Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn ymwneud ag incwm y dyfodol fydd yn cael ei dderbyn gan ddyledwyr tymor hir lle nad oedd y blaenswm gwreiddiol wedi'i ariannu gan fenthyca. Mae'r rhain wedi codi pan mae'r Cyngor wedi rhoi morgeisi i gyn denantiaid Tai Cyngor i'w galluogi i brynu eu cartrefi dan y cynllun 'Hawl i Brynu'. Ad-dalwyd y morgeisi terfynol yn ystod 2014/15.

2013/14 £000		2014/15 £000
(6)	Balans ar 1 Ebrill	(1)
	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
5	Trosglwyddiad i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	1
(1)	Balans ar 31 Mawrth	0

Cyfrif absenoldebau cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn cynnwys y gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar Falans Cronfa'r Cyngor sy'n deillio o absenoldebau a enillwyd, ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor wedi'i niwtralu gan drosglwyddiadau i neu o'r cyfrif.

2013/14 £000		2014/15 £000	2014/15 £000
2,551	Balans ar 1 Ebrill		2,441
(2,551)	Setlo neu ganslo'r cronid a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(2,441)	
2,441	Symiau cronedig ar ddiwedd y flwyddyn bresennol	2,834	
(110)	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnu, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		393
2,441	Balans ar 31 Mawrth		2,834

24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol

2013/14 £000		2014/15 £000
3,739	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod	11,542
(247)	Cynnydd/(Lleihad) Rhestrau Eiddo	(260)
(69)	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr Hirdymor	(72)
(3,591)	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr/Taliadau ymlaen llaw	5,442
60	Cynnydd/(Lleihad) mewn croniant llog buddsoddi	12
(456)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Credydwyrr/Derbynebaw ymlaen llaw	1,679
(29)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Croniant Llog Benthyciad	(27)
333	Trosglwyddiadau (i)/o'r Darpariaethau	2,520
(617)	Darpariaethau Dyledion Drwg	(346)
(21,996)	Dibrisiad	(21,232)
(8,786)	Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer ac Amhariad	(15,314)
(2,551)	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(2,549)
(6,825)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(3,727)
15,921	Arall	12,692
557	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	
	Gwerthu Eiddo, Peiriannau ac Offer	2,036
(24,581)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	(7,604)

25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2013/14 £000		2014/15 £000
40,680	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	33,108
102,000	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	231,600
149	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	78
(557)	Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol.	(2,036)
(78,000)	Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	(232,302)
(26,640)	Derbynebaw eraill o weithgareddau buddsoddi	(15,207)
37,632	Llifoedd arian net o Weithgareddau Buddsoddi	15,241

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2013/14 £000		2014/15 £000
(10,015)	Derbynebau cyfalaf benthycu tymor byr a thymor hir	(10,000)
(2,586)	Derbynebau eraill o weithgareddau ariannu	
116	Taliadau i leihau'r ddyled sy'n weddill mewn perthynas â phrydlesau ariannol a chytundebau Cynllun Ariannu Preifat y fantolen	89
1,652	Ad-dalu benthycu tymor byr a thymor hir	6,908
0	Taliadau eraill ar gyfer gweithgarwch ariannu	1,829
(10,833)	Llif arian net o weithgarwch ariannu	(1,174)

27. Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad incwm a gwariant gan y gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r hyn a nodwyd gan y Cod Ymarfer Rhoi Gwybod am Wasanaeth. Ond, bydd penderfyniadau ynglŷn â dyrannu adnoddau yn cael eu gwneud gan Gabinet y Cyngor ar sail yr adroddiadau cyllideb sy'n cael eu dadansoddi ar draws blociau gwasanaeth. Mae'r adroddiadau yn cael eu paratoi ar sail wahanol i'r polisiau cyfrifo a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol. Yn benodol:

- ni fydd ffioedd mewn perthynas â gwariant cyfalaf (lle bydd dibrisiadau, adbriso a cholledion nam sy'n fwy na'r balans yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn ac amorteiddiad yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr)
- mae cost buddiannau ymddeol yn seiliedig ar lif arian (tal cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach na chostau gwasanaeth cyfredol buddiannau a gronnwyd yn y flwyddyn.
- mae gwariant ar rai gwasanaethau cefnogi wedi'u cyllidebu yn ganolog ac ni chodir tâl ar flociau gwasanaeth

Dyma incwm a gwariant prif flochiau gwasanaeth y Cyngor a gofnodwyd yn yr adroddiadau cyllideb ar gyfer y flwyddyn:

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth	Ysgolion	Gwasanaethau Cymorth Cymunedol	Corfforaethol	Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Datblygiad Economaidd a Busnes	Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid a Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden a Chynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Pob Bloc Gwasanaeth Arall	Cyfanswm
2014/15	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(5,190)	(14,645)	(35,154)	(10,667)	(1,556)	(8,042)	(8,878)	(7,880)	(92,012)
Grantiau llywodraeth	(7,243)	(772)	(273)	(1,961)	(1,576)	(2,677)	(562)	(422)	(15,486)
Cyfanswm incwm	(12,433)	(15,417)	(35,427)	(12,628)	(3,132)	(10,719)	(9,440)	(8,302)	(107,498)
Trefniant gweithwyr	59,219	15,093	2,417	7,000	5,253	9,212	10,501	14,255	122,950
Costau gwasanaeth eraill	17,754	32,368	48,885	24,361	7,248	8,308	7,605	7,454	153,983
Adaliadau gwasanaeth cefnogi									
Cyfanswm Gwariant	76,973	47,461	51,302	31,361	12,501	17,520	18,106	21,709	276,933
Gwariant Net	64,540	32,044	15,875	18,733	9,369	6,801	8,666	13,407	169,435

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth	Ysgolion	Gwasanaethau Oedolion a Busnes	Corfforaethol	Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd Tai a Datblygu Cymunedol	Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid a Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden a Chynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Pob Bloc Gwasanaeth Arall	Cyfanswm
2013/14	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(2,960)	(10,794)	(34,529)	(13,987)	(2,042)	(6,723)	(7,981)	(8,704)	(87,720)
Grantiau llywodraethol	(7,190)	(3,035)	(33)	(497)	(448)	(2,240)	(416)	(3,314)	(17,173)
Cyfanswm incwm	(10,150)	(13,829)	(34,562)	(14,484)	(2,490)	(8,963)	(8,397)	(12,018)	(104,893)
Treuliau gweithwyr Cwm	56,310	14,657	2,336	8,729	5,898	8,217	9,835	13,967	119,949
Costau gwasanaeth eraill	16,956	32,539	49,530	25,656	6,351	7,523	7,273	9,625	155,453
Ad-daliadau gwasanaeth cefnogi	0	0	45	59	0	0	0	0	104
Cyfanswm Gwariant	73,266	47,196	51,911	34,444	12,249	15,740	17,108	23,592	275,506
Gwariant Net	63,116	33,367	17,349	19,960	9,759	6,777	8,711	11,574	170,613

Cysoni Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth gyda Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2013/14 £000	2014/15 £000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth	170,612	169,435
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogi heb eu cynnwys yn y Dadansoddiad	26,643	25,051
Cyfrif Refeniw Tai	1,712	5,257
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad	479	(2,690)
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad heb eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(5,546)	(3,532)
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	193,900	193,521

Cysoni Dadansoddiadau Goddrychol

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r dadansoddiad goddrychol o'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae pob grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru wedi ei gynnwys yn y Llinell Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth: am fanylion pellach cyfeiriwch at Nodyn 33 – Incwm Grant os gwelwch yn dda. Mae'r grantiau, cyfraniadau a chymorthdaliadau a dderbyniwyd gan bob corff arall wedi eu cynnwys yn y llinell 'Ffioedd, Taliadau & Incwm Arall'.

2014/15	Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadansoddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyranriad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasanaethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(92,012)	(15,738)	(13,092)	(22,067)	1,672	44,612	(96,625)		(96,625)
Incwm llog a buddsoddiadau								1,880	1,880
Incwm o dreth y cyngor				172			172	(53,810)	(53,638)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(15,486)			(10,496)			(25,982)	(159,962)	(185,944)
Cyfanswm Incwm	(107,498)	(15,738)	(13,092)	(32,391)	1,672	44,612	(122,435)	(211,892)	(334,327)
Trefnoliau gweithwyr	122,950	(3,305)	2,640	4,924	(117)	(8,004)	119,088		119,088
Costau gwasanaeth eraill	153,983	643	5,262	24,322	(3,914)	(31,763)	148,533	(571)	147,962
Ad-daliadau Gwasanaeth Cefnogi		15,641	689	415		(3,969)	12,776		12,776
Dilosiad, amorteiddiad a nam		27,810	9,758			(876)	36,692		35,282
Taliadau llog				40	(1,173)		(1,133)	16,423	15,290
Praeseptau ac Lefiau								14,621	14,621
Enillion neu Golledion ar werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol								(560)	(560)
Cyfanswm Gwariant	276,933	40,789	18,349	29,701	(5,204)	(44,612)	315,956	29,913	344,459
Arian Dros Ben neu Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	169,435	25,051	5,257	(2,690)	(3,532)	0	193,521	(181,979)	10,132

2013/14	Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadansoddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyraniad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasanaethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(87,720)	(3,771)	(12,749)	2,323	2,401	(15,912)	(115,428)		(115,428)
Incwm llog a buddsoddiadau								2,031	2,031
Incwm o dreth y cyngor				193			193	(51,946)	(51,753)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(17,173)				1,579		(15,594)	(172,714)	(188,308)
Cyfanswm Incwm	(104,893)	(3,771)	(12,749)	2,516	3,980	(15,912)	(130,829)	(222,629)	(353,458)
Treuliau gweithwyr	119,953	(7,385)	2,203			12,408	127,179		127,179
Costau gwasanaeth eraill	155,448	16,676	5,696	(2,074)	(8,185)	(564)	166,997	325	167,322
Ad-daliadau Gwasanaeth Cefnogi	104	(2,063)	689			2,373	1,103		1,103
Dilysiad, amorteiddiad a nam		23,186	5,873			1,695	30,754		30,754
Taliadau llog				37	(1,341)		(1,304)	16,949	15,645
Præseptau ac Lefiau								14,560	14,560
Enillion neu Golledion ar werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol								634	634
Cyfanswm Gwariant	275,505	30,414	14,461	(2,037)	(9,526)	15,912	324,729	32,468	357,197
Arian Dros Ben neu Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	170,612	26,643	1,712	479	(5,546)	0	193,900	(190,161)	3,739

28. Gweithrediadau Masnachu

Ymgorfforir gweithrediadau masnachu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae rhai yn rhan greiddiol o un o wasanaethau'r Awdurdod i'r cyhoedd (ee casglu ysbwriel), tra bod eraill yn wasanaethau cefnogi i wasanaethau'r Awdurdod i'r cyhoedd (ee arlwyio ysgolion). Dyrennir ad-delir gwariant y gweithrediadau hyn i'r penawdau yng Ngwariant Gweithredu Net y Gweithrediadau Parhaus. Dim ond swm gweddillol o'r arian net dros ben ar weithrediadau masnachu gaiff ei dalu fel Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi (gweler Nodyn 9):

2013/14				2014/15		
Trosiant	Gwariant	(Arian dros ben) /Diffyg	GWEITHGARWCH	Trosiant	Gwariant	(Arian dros ben) /Diffyg
£000	£000	£000		£000	£000	£000
(508)	542	34	Gwasanaethau Amgylcheddol	(445)	453	8
(1,213)	1,198	(15)	Sign Shop	(1,210)	1,124	(86)
(2,895)	2,894	(1)	Glanhau Adeiladau	(2,818)	2,768	(50)
(4,616)	4,634	18	Arlwyio	(4,473)	4,345	(128)
			Cyfanswm Gwasanaethau Amgylcheddol			

Trefniadau Partneriaeth

Rheolir **Partneriaeth Prosesu Cosbau Cymru (PPCC)** gan y Cyngor ac mae'n gyfrifol am weinyddu Rhybuddion Talu Cosb ar ran Sir Ddinbych, Gwynedd, Ynys Môn, Wrecsam, Sir Benfro, Powys, Ceredigion, Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg a Sir y Fflint.

Mae'r Cyngor yn derbyn yr holl incwm ac yn talu symiau i bartneriaid yn seiliedig ar y nifer o Rybuddion a roddir. Mae'n cadw ffi weinyddol am y gwasanaeth hwn. Yn 2014/15 cododd y Cyngor £307k i weithredu'r Uned PPCC. Ad-dalwyd y swm fel a ganlyn: Sir Ddinbych £28k, Gwynedd £46k, Ynys Môn £5k, Wrecsam £18k, Sir Benfro £48k, Powys £19k, Ceredigion £35k, Pen-y-bont ar Ogwr £50k, Bro Morgannwg £33k a Sir y Fflint £25k.

Prosiect Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (PTGGGC) - mae 5 awdurdod lleol (Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Gwynedd) wedi dod ynghyd i gaffael datrysiadau ar gyfer trin gwastraff gweddillol. Cyngor Sir y Fflint sy'n arwain ar y prosiect. Gan fod hwn yn drefniant pwyllgor ar y cyd, mae datganiadau ariannol ar wahân yn cael eu paratoi gan Gyngor Sir y Fflint. Yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cyfrifon Awdurdodau Lleol, dylai pob awdurdod gyfrifo eu rhan o'r asedau, dyledion, incwm a gwariant yn eu Datganiad Cyfrifon. Gwariant gros a wnaed gan y cydbwyllgor yn 14/15 oedd £419k (£783k yn 13/14). Cafwyd cyllid cyfatebol gan gyfraniadau cyfartal gan yr holl awdurdodau sy'n cyfranogi o £83.8k a grant gan Lywodraeth Cymru o £200k. Mae cyfran Sir Ddinbych o'r gwariant gros yn cael ei gofnodi dan Cost Net Gwasanaethau yn y Datganiad

Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei gyfran o'r asedau net o fewn ei ddatganiadau ariannol 2014/15 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn amherthnasol

Hwb Gwastraff Bwyd Dwyrain Gogledd Cymru – Daeth cyfleuster gwastraff bwyd Biogen Y Waen yn gwbl weithredol ar ddiwedd mis Gorffennaf 2014. Mae'r 3 awdurdod lleol sy'n ffurfio'r Hwb (Conwy, Sir Ddinbych, a Sir Y Fflint) yn anfon tunelldd Isafswm Gwarantiedig cyfunol blynyddol dan gontract o 11,000 tonnelli i gael eu trin yng nghyfleuster y Waen. Yn 2014/15 gwariwyd cyfanswm a £627k o gostau cysylltiedig (mae hyn yn cynnwys y Cyfnod Gwasanaethau Interim cyn i'r prif safle ddod yn weithredol a Chyfnod y Prif Gontract). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyfrannu £109k Cymorth Refeniw yn ystod 2014/15. Ym mis Gorffennaf 2014, trosglwyddodd Llywodraeth Cymru £1,134k i'r Hwb ar gyfer Cyn-daliad am Wasanaethau, a drosglwyddwyd yn uniongyrchol ym mis Awst i Biogen Waen Cyfyngedig.

Uned Cynllunio Rhag Argyfwng – mae Sir Ddinbych yn cyfrannu tuag at gostau cynnal yr Uned Cynllunio Rhag Argyfwng a weithredir gan Gyngor Sir y Fflint. Cyfraniad Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2015 oedd £103k.

Tîm Dyletswydd Brys Gogledd Cymru – Mae'r Tîm Dyletswydd Brys yn ceisio darparu gwaith cymdeithasol brys o ansawdd uchel er mwyn ymateb i argyfyngau sy'n digwydd tu allan i oriau swyddfa arferol. Mae'r Tîm yn darparu gwasanaeth i bobl (plant ac oedolion) sydd mewn argyfwng ac yn byw yn siroedd Wrecsam, Sir y Fflint neu Sir Ddinbych. Yn 14/15 cyfraniad Sir Ddinbych oedd £236k.

Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Conwy a Sir Ddinbych – Partneriaeth statudol aml-asiantaeth yw Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Conwy a Sir Ddinbych sy'n cael ei gynnal yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Ei bwrpas yw atal plant a phobl ifanc rhag troseddu a diogelu eu lles, gwarchod y cyhoedd a chynorthwyo i adfer y difrod a achoswyd i ddiodefwyr eu troseddau. Yn 14/15 cafwyd cyfanswm o gostau ychwanegol o £168k.

Taith (Consortiwm Cludiant Rhanbarthol Gogledd Cymru) – Cyngor Sir y Fflint yw'r corff arweiniol sy'n gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol y Cydbwyllgor hwn. Mae cyfran y Cyngor o'r incwm a'r gwariant (£16k) wedi ei nodi dan Cost Net Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ar sail poblogaeth. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei chyfran o'r asedau net hyn o fewn ei ddatganiadau ariannol 2014/15 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn anfaterol.

GwE – Cyngor Gwynedd yw'r corff arweiniol sy'n gyfrifol am baratoi datganiadau ariannol y Cydbwyllgor hwn. Cyfraniad y Cyngor ar gyfer 2014/15 oedd £539k. Mae'r datganiadau ariannol drafft 2014/15 ar gyfer GwE yn nodi diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau o £482k. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei chyfran o'r asedau net hyn o fewn ei ddatganiadau ariannol 2014/15 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn anfaterol. Byddai cyfran y Cyngor o'r asedau net yn gyfartal i £666k yn seiliedig ar ganran o gyfraniad y Cyngor i'r cyd-bwyllgor (15.14%).

Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy – Sefydlwyd y cyd-bwyllgor hwn yn Mai 2015 gan 3 awdurdod lleol (Sir Ddinbych, Sir Y Fflint a Wrecsam) er mwyn hybu a gwella gwaith y A.H.N.E. Cyngor Sir Ddinbych yw'r corff arweiniol ar gyfer paratoi datganiadau ariannol y Cyd-bwyllgor. Cyfraniad Sir Ddinbych ar gyfer 2014/15 oedd £168k. Nid yw Cyngor Sir Ddinbych wedi cynnwys ei gyfran o'r asedau net o fewn ei ddatganiadau ariannol yn 2014/15 ar y sail bod y symiau hyn yn cael eu hystyried i fod yn amherthnasol.

29. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae gwaith asiantaeth yr Awdurdod wedi'i fanylu isod: nid yw'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae Priffyrdd a Gwasanthaethau Amgylcheddol yn cyflawni gwaith Asiantaeth Gefnffyrdd Gogledd & Chanolbarth Cymru (AGGCC) ar ran Llywodraeth Cymru. Cyngor Gwynedd yw'r awdurdod arweiniol ar gyfer yr AGGCC. Cyngor Sir Ddinbych sy'n gyfrifol am gynnal a chadw rhwydwaith y cefnffyrdd yn y Sir ac mae Cyngor Sir Gwynedd yn ad-dalu'r Awdurdod am y gwaith hwn. Amcangyfrifir bydd yr Awdurdod yn derbyn £2,291k mewn perthynas â gwaith AGGCC a wnaed yn 2014/15 (£2,510k yn 2013/14): o hyn roedd £232k yn ymwneud â gwasanaethau goruchwyllo a gweinyddol a ddarparwyd (£326k yn 2013/14).

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/ bancio ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru ac yn gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Derbyniodd Cyngor Sir Ddinbych un ad-daliad o £25k yn 2014/15, a dosbarthwyd benthyciadau pellach o £170k.

Benthyciadau Gwella Cartrefi – Datblygwyd y cynllun benthyciadau gwella cartrefi mewn partneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Awdurdodau Lleol yng Nghymru, sy'n gweithredu fel asiantau Llywodraeth Cymru, fel ffordd o ddarparu arian ychwanegol i berchnogion/landlordiaid i dodd â'u hadeiladau i fyny i safon ar gyfer perchnogaeth, gwerthu neu rent barhaus. Bydd yr arian ar gael am uchafswm o 15 mlynedd a bydd engen ei ad-dalu i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Mawrth 2030. Derbyniwyd incwm o £223k gan Gyngor Sir Ddinbych oddiwrth Llywodraeth Cymru yn ystod 2014/15.

30. Lwfansau Aelodau

Mae'r holl Aelodau'n derbyn cyflog sylfaenol bob blwyddyn. Mae rhai o'r Aelodau'n ymgymryd â swyddi uwch ac felly'n derbyn cyflog uwch. Mae'r holl lefelau cyflog yn cael eu gosod gan gorff cenedlaethol o'r enw Panel Tâl Annibynnol

	2014/15 £000	2013/14 £000
Cyflogau	812	808
Treuliau	31	37
Cyfanswm	843	845

31. Tâl Swyddogion

a) Nifer y gweithwyr oedd â thâl, ac eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, o £60,000 neu fwy.

2013/14		2014/15			
Cyfanswm Gweithwyr	Band Tâl	Staff Mewn Ysgolion	Staff Tu Allan i Ysgolion	Cyfanswm y Gweithwyr	Gadael yn ystod y flwyddyn
14	£60,000 - £64,999	8	10	18	4
6	£65,000 - £69,999	3	2	5	0
5	£70,000 - £74,999	4	5	9	2
3	£75,000 - £79,999	1	0	1	0
0	£80,000 - £84,999	1	1	2	0
1	£85,000 - £89,999	2	1	3	0
1	£90,000 - £94,999	0	0	0	0
3	£95,000 - £99,999	1	1	2	0
0	£100,000 - £104,999	0	0	0	0
0	£105,000 - £109,999	0	0	0	0
0	£110,000 - £114,999	0	0	0	0
0	£115,000 - £119,999	0	0	0	0
0	£120,000 - £124,999	0	0	0	0
0	£125,000 - £129,999	0	0	0	0
1	£130,000 - £134,999	0	1	1	0
34	Cyfanswm	20	21	41	6

Dylid nodi bod y tabl hwn yn cynnwys yr Uwch Swyddogion a fanylir yn y tablau isod.

Gadawodd nifer o swyddogion yn ystod y flwyddyn felly bydd eu tâl yn cynnwys unrhyw daliadau derbyniadwy wrth derfynu eu cyflogaeth.

b) Mae'r tablau a ganlyn yn amlinellu'r datgeliadau tâl ar gyfer Uwch Swyddogion sydd â chyflogau o lai na £150,000 ond yn hafal i neu'n fwy na £60,000 y flwyddyn. Nid oes unrhyw Uwch Swyddogion gyda chyflogau o £150,000 neu fwy.

Mae'r golofn "Lwfans treuliau" yn cynnwys unrhyw dâl adleoli a lwfansau ceir.

2014/15 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd, lwfansau a chyflog ar sail performiad Nodyn 1 £	lawndal am golli swydd £	Lwfans Treuliau £	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn £	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 11.8% Nodyn 2 £	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol £	Adennill diffygion cyfraniadau pensiwn Nodyn 3 £	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Weithredwr	132,144		0	132,144	16,583	148,727	14,328	163,055
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Cwsmeriaid	82,112		0	82,112	11,647	93,759	10,063	103,822
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol	95,022		0	95,022	11,890	106,912	10,273	117,185
Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol	81,282		8,000	89,282	10,171	99,453	8,787	108,240
Penaethiaid Gwasanaeth: Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	63,795		0	63,795	7,962	71,757	6,879	78,636
Addysg	74,832		0	74,832	9,363	84,195	8,090	92,285
Priffyrdd & Amgylchedd	74,832		0	74,832	9,363	84,195	8,090	92,285
Cyllid ac Asedau	64,867		0	64,867	8,117	72,984	7,013	79,997
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	63,391		0	63,391	8,117	71,508	7,013	78,521
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	67,358		0	67,358	8,428	75,786	7,282	83,068
Cwsmeriaid a Chymorth Addysg	61,549		0	61,549	7,701	69,250	6,654	75,904
AD Strategol tan 31/07/2014	20,270		0	20,270	2,542	22,812	2,196	25,008
Tai a Datblygiad Cymunedol tan 21/11/2014	45,185	18,322	0	63,507	5,175	68,682	4,471	73,153
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	70,121		0	70,121	8,773	78,894	7,580	86,474
Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	68,617		0	68,617	8,585	77,202	7,417	84,619
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	61,549		0	61,549	7,701	69,250	6,654	75,904
	1,126,926	18,322	8,000	1,153,248	142,118	1,295,366	122,790	1,418,156

Tudalen 164

Nodyn 1: Mae gan y Prif Weithredwr hawl i Gyflog ar Sail Perfformiad (CSP). Mae hyn yn cael ei ystyried gan banel tâl sydd yn cynnwys cynghorwyr a chynghorydd allanol. Yn 2013/14 a 2014/15 dyfarnwyd y Prif Weithredwr £8k. Cyn 2013/14, mae'r Prif Weithredwr wedi hepgor yr hawl hon. Nid oes gan unrhyw swyddog arall yr hawl i CSP.

Nodyn 2: Mae'r golofn hon yn cynnwys cost buddiannau pensiwn i'r awdurdod gan yr unigolion yn ystod y flwyddyn ariannol honno.

Nodyn 3: Mae'r golofn hon yn cynnwys cost i'r awdurdod er mwyn adennill swm diffygion pensiwn. Mae'n rhaid i'r awdurdod godi swm bob blwyddyn i Gronfa'r Cyngor er mwyn lleihau diffygion pensiwn. Mae'r pris hwn yn cael ei ddyrannu ar draws y gwasanaethau yn seiliedig ar gostau pensiwn y swyddi yn y gwasanaethau hynny ac felly nid yw'n rhan o unrhyw daliad i swyddogion.

Nodyn 4: Mae'r Prif Weithredwr yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol am ei rôl fel Swyddog Canlyniadau ar gyfer etholiadau lleol a chyffredinol (gyda chostau yn cael eu had-dalu ymhob achos heblaw am Etholiadau Cyngor Sir). Yn 2014/15 roedd hyn yn dod i £4,413 ynghyd â chostau pensiwn o £994: roedd yr ad-daliad a dderbyniwyd yn (£5,109). Y ffigurau ar gyfer 2013/14 oedd £55 a £12, gyda ad-daliad o (£55).

Cynqor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2014/15

2013/14 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd, lwfansau a chyflog ar sail perfformiad Nodyn 1 £	lawndal am golli swydd £	Lwfans Treuliau £	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn £	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 11.8% Nodyn 2 £	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol £	Adennill diffygion cyfraniada u pensiwn Nodyn 3 £	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Weithredwr	132,411		161	132,572	15,222	147,794	13,932	161,726
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Cwsmeriaid	94,901		161	95,062	11,202	106,264	10,253	116,517
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Moderneiddio a Lles tan 31/03/2014	94,931		161	95,092	11,202	106,294	10,253	116,547
Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol	94,901		0	94,901	11,202	106,103	10,253	116,356
Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol o 10/03/2014	4,781		0	4,781	566	5,347	518	5,865
Penaethiaid Gwasanaeth: Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	79,746		161	79,907	9,413	89,320	8,615	97,935
Addysg	74,747		0	74,747	8,823	83,570	8,075	91,645
Priffyrd & Amgylchedd	74,747		161	74,908	8,823	83,731	8,075	91,806
Cyllid ac Asedau	64,750		161	64,911	7,643	72,554	6,995	79,549
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	63,274		161	63,435	7,643	71,078	6,995	78,073
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	65,375		0	65,375	7,717	73,092	7,063	80,155
Cwsmeriaid a Chymorth Addysg	61,438		0	61,438	7,252	68,690	6,637	75,327
AD Strategol	61,438		161	61,599	7,252	68,851	6,638	75,489
Tai a Datblygiad Cymunedol	64,750		161	64,911	7,643	72,554	6,995	79,549
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	68,642		141	68,783	8,102	76,885	7,416	84,301
Gwasanaethau Cyfreithiol a Democraidaidd	64,750		141	64,891	7,643	72,534	6,995	79,529
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	60,223		161	60,384	7,252	67,636	6,638	74,274
	1,225,805	0	1,892	1,227,697	144,600	1,372,297	132,346	1,504,643

- c) Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost fesul band a chost llawn diswyddiadau gorfodol ac eraill yn y tabl isod:

Band cost pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Nifer llawn o becynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael fesul band	
	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15
£0 - £20,000	16	22	49	51	65	73	£364,810	£558,694
£20,001 - £40,000	1	6	9	8	10	14	£272,559	£389,473
£40,001 - £120,000	1	4	1	4	2	8	£126,055	£441,527
Cyfanswm	18	32	59	63	77	95	£763,424	£1,389,694

Mae'r costau a ddangosir yn y tabl uchod yn cynnwys costau diswyddo a phob cost ymadael arall. Mae'r rhain yn cynnwys cost straen pensiwn. Mae straen pensiwn yn codi pan fod gweithiwr yn ymddeol yn fuan heb ostyngiad pensiwn actiwaraid. Mae'r straen pensiwn yn daladwy dros dair blynedd ond mae'r Cyngor yn dewis talu'r costau hyn yn ystod blwyddyn gyntaf ymddeoliad.

- d) Mae'nofynnol i gyrrff adrodd ddatgelu cymhareb tâl rhwng tâl canolrifol pob gweithiwr yr awdurdod yn ystod y flwyddyn a'r un ar gyfer Prif Weithredwr yr awdurdod. Yn 2014/15 roedd tâl y Prif Weithredwr yn £133,000. Tâl canolrifol y gweithlu oedd £21,530. Felly, roedd y gymhareb yn 6.18:1. Yn 2014/15 roedd tâl ar gyfer staff yn amrywio o £5,267 i £97,128. Mae'r tâl yn cynnwys cyflog a chyflog ar sail perfformaid ac nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo neu gyfraniadau pensiwn y cyflogwr.

32. Costau Archwilio Allanol

Mae'r Cyngor yn wynebu'r costau canlynol mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio ceisiadau grant, arolygiadau statudol ac i wasanaethau nad ydynt yn cael eu harchwilio, a ddarperir gan archwilyr allanol yr Awdurdod

	2014/15 £000	2013/14 £000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gynhelir gan yr archwilydd a benodwyd am y flwyddyn	178	178
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a'r Mesur Llywodraeth Leol	94	94
Ffioedd yn daladwy am ardystio ceisiadau grant a ffurflenni am y flwyddyn	93	110
Ffioedd yn daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y flwyddyn	0	1
	365	383
Ad-daliad ffi Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2013/14	0	(58)
Costau Archwilio Allanol	365	325

Mae ad-daliad ffi Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2013/14 yn ymwneud ag ad-daliad o oddeutu 15% o ffi archwilio 2012/13 mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a ffioedd a dalwyd mewn perthynas â'r mesur Llywodraeth Leol. Nid yw'r ad-daliad yn ymwneud â ffioedd a dalwyd mewn perthynas ag ardystio hawliau grantiau a ffurflenni.

33. Incwm Grant

Fe greydodd y Cyngor y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2014/15

	2014/15 £000	2013/14 £000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol		
Grantiau a chyfraniadau eraill	(316)	(399)
Llywodraeth Cymru – Grant Lliniaru Llifogydd	(788)	(2,267)
Llywodraeth Cymru – Grant Cyfalaf Cyffredinol	0	(1,844)
Llywodraeth Cymru – Trawsnewid Addysg Gyfrwng Cymraeg 3-18 yng Ngogledd Sir Ddinbych	0	(1,741)
Llywodraeth Cymru – Grantiau Ardal Adfywio Strategol (W.R.H.I.P)	(3,105)	(5,976)
Llywodraeth Cymru – Grant Cludiant Rhanbarthol	0	(853)
Llywodraeth Cymru – Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(2,410)	(2,400)
Llywodraeth Cymru – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	(4,427)	(1,170)
Llywodraeth Cymru – Grant Dysgu yn y Gymru Ddigidol	0	(557)
Llywodraeth Cymru – Datblygiad Harbwr y Rhyl	0	(2,441)
Llywodraeth Cymru – Llywybrau mwy diogel mewn Cymunedau	(356)	0
Llywodraeth Cymru – Cronfa Cludiant Lleol	(264)	0
Llywodraeth Cymru – Gwaith Amddiffyn yr Arfordir Gorllewin – Y Rhyl – Cam 3	(2,909)	0
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(217)	(666)
Cyfanswm	(14,792)	(20,314)
Credydwyd i Wasanaethau		
Grant Ôl-16 APADGOS Llywodraeth Cymru	(4,051)	(3,859)
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(3,099)	(3,103)
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(1,924)	(1,521)
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(1,302)	(1,302)
Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	(643)	(505)
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(5,975)	(6,359)
Grant Gwasanaethau Iechyd Meddwl Llywodraeth Cymru	(44)	(119)
Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	(1,078)	(836)
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy Llywodraeth Cymru	(2,202)	(2,376)
Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(1,821)	(465)
Grant Cydgyfeirio Llywodraeth Cymru	(113)	(2,256)
Grant Cytundeb Canlyniadau Llywodraeth Cymru	(1,039)	(1,057)
Grantiau Eraill gan Lywodraeth Cymru	(2,691)	(1,660)
Grant Amddifadedd Disgyblion (derbyniwyd trwy Gyngor Gwynedd 13/14)	(2,242)	(1,087)
Grant Effeithiolrwydd Ysgol (derbyniwyd trwy Gyngor Gwynedd 13/14)	(874)	(986)
Grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai / Treth y Cyngor DWP	(502)	(736)
Grantiau Eraill	(4,986)	(6,661)
Cyfanswm Grantiau a Greddydwyd i Wasanaethau	(34,586)	(34,888)

Yn ogystal â'r grantiau a nodir yn y tabl uchod, derbyniodd y Cyngor y cymhorthdaliadau canlynol o'r Adran Gwaith a Phensiynau: £25,817k mewn perthynas â Lwfansau Rhent (£25,375k yn 2013/14) a £7,920k mewn perthynas â Ad-daliadau Rhent (£7,802k yn 2013/14). Datgelir y rhain yn Nodyn 27 o dan Ffioedd, Taliadau & Incwm Gwasanaeth Arall.

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau sydd ynghlwm wrthynt y byddai angen dychwelyd yr arian neu eiddo i'r rhoddwr pe na fodlonir unrhyw amodiad o'r fath. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2014 £000
Derbyniadau Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw		
Symiau Gohiriedig	(1,802)	(1,731)
Cyfanswm	(1,802)	(1,731)
Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw		
Grant Cronfa Goffa Treftadaeth Genedlaethol	(12)	0
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	0	(54)
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(123)	(99)
Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	0	(107)
Grant Ieithoedd Ethnig Lleiafrifol Llywodraeth Cymru	(13)	(14)
Grant Potensial CGE	(96)	(96)
Grant Llwyddo'n Lleol	(12)	(13)
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion gan Lywodraeth Cymru	(11)	0
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	0	(1)
Cronfa Cynllun Darlledu Awdurdodau Lleol Llywodraeth Cymru	(1)	(3)
Cymhorthdal Budd-daliadau Tai yr Adran Gwaith a Phensiynau	(1,078)	(1,656)
Grant Adsefydlu Anabledd Dysgu Bryn y Neuadd Llywodraeth Cymru	0	(2)
Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	0	(18)
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(428)	(291)
Cyllid Ychwanegedd Llywodraeth Cymru	(99)	(81)
Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(7)	0
Grant Dysgu Cymunedol Llywodraeth Cymru	(16)	(16)
Grant Rhaglenni Llythrennedd a Rhifedd Llywodraeth Cymru	(20)	(12)
Grant Iaith a Chwarae Llywodraeth Cymru	0	(2)
Grant Llwybrau Dysgu 14-19 Llywodraeth Cymru	(1)	(1)
Grant Addysg Plant Teithwyr	0	(13)
Grant Cronfa Fuddsoddi Leol	0	(11)
Grant Canolfan Ragoriaeth mewn Beicio Llywodraeth Cymru	(28)	0
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(8)	0
Cyfanswm	(1,953)	(2,490)

34. Partïon Cysylltiedig

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai wedi diogelu'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Lywodraeth Ganolog ddylanwad statudol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor - mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith strategol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi

telerau sawl trafodyn sydd gan y cyngor â phartion eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai). Mae grantiau a dderbyniwyd gan adrannau'r llywodraeth wedi'u trafod mewn mwy o fanylder yn Nodyn 33.

Aelodau Etholedig

Gofynnwyd i'r holl Aelodau Etholedig cyfredol i gwblhau datganiad ac i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti yn yr awdurdod. Dychwelodd bob un ddatganiad heblaw am dri.

Gwnaethpwyd y datganiadau materol canlynol ar gyfer 2014/15:

- Mae priod aelod etholedig yn Brif Weithredwr Asiantaeth Menter Sir Ddinbych (gweler y cwmnïau cysylltiedig isod).
- Datganodd aelod etholedig gysylltiad gyda chwni y mae'r Cyngor wedi talu £1,800k i yn 2014/15.
- Datganodd aelod etholedig aelodaeth o Gyngor Cymuned Llanarmon-yn-lâl a rhoddwyd benthyciad tymor byr a grant iddynt yn ystod 2014/15.

Cynhelir rhestr o ddiddordebau aelodau etholedig gan Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, ac mae'n agored i'w harchwilio gan y cyhoedd. Mae nifer o aelodau etholedig hefyd wedi'u penodi gan y Cyngor i wasanaethu ar gyffwrdd eraill sydd â pherthynas ariannol gyda'r Cyngor. Caiff y rhain eu manylu yn yr adran Cwmnïau isod.

Swyddogion

Gofynnwyd i'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaeithiaid Gwasanaeth gwblhau datganiad i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti sydd ganddynt â'r awdurdod. Ni wnaethpwyd unrhyw ddatganiad.

Cyffwrdd Cyhoeddus Eraill

Asiantaeth Pensiynau Athrawon

Mae'r costau pensiwn a godir yn y gyfradd gyfrannu a osodwyd gan yr Adran Addysg ar sail cronfa dybiannol. Mae manylion pensiwn athrawon wedi'u nodi yn nodyn 38.

Cronfa Bensiynau Clwyd

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gorff a dderbyniwyd i Gronfa Bensiynau Clwyd. Mae manylion o'r trafodion a wnaed gyda Cronfa Bensiwn Clwyd wedi'u cynnwys yn nodyn 39.

Cynghorau Cymuned/Tref

Mae Cyfanswm y praeseptau a dalwyd i'r 37 o gynghorau cymuned/tref wedi'u cynnwys yn nodyn 8 ac yn dod i gyfanswm o £1,550k (£1,488k yn 23013/14).

Comisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Mae Comisiynwyr Heddlu & Throseddu ac Awdurdodau Tân ac Achub yn gosod eu ffioedd eu hunain i dalwyr treth y cyngor, sydd wedyn yn cael eu cynnwys ar bil treth y cyngor - mae'r taliadau hyn yn cael eu hadnabod fel y praesept. Mae cyfanswm y praeseptau a'r ardollau a dalwyd i Gomisiynydd Heddlu & Throseddu Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn dod i gyfanswm o £13,071k (£13,072k yn 2013/14). Mae dadansoddiad wedi ei ddarparu yn nodyn 8.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Mae gan yr Awdurdod ddau drefniant cyllideb ar y cyd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr: un ar gyfer darparu storfa Offer Cymunedol; a sefydlwyd yr ail gyda'r nod o sicrhau darpariaeth gwasanaeth integredig o weithiwr cefnogi lechyd a Gofal Cymdeithasol, sy'n cefnogi defnyddwyr gwasanaethau yn y gymuned. Roedd cyfraniad Cyngor Sir Ddinbych i'r storfa Offer Cymunedol yn £211k (£211k yn 213/14) a chyfrannodd yr Awdurdod £50k i'r Gwasanaeth Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol (£50k yn 2013/14).

Cymdeithas Llynwodraeth Leol (CLIL)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC)

Mae'r Cyngor yn aelod o CLIL/CLILC a gwnaed taliadau iddynt o £89k yn 2014/15 (£89k yn 2013/14), a derbyniodd y Cyngor incwm o £40k ganddynt (£8k yn 2013/14).

Cyd-bwyllgor Addysg Cymru (CBAC)

Mae CBAC yn fwrdd arholi, sydd yn darparu cymwysterau ac asesiad arholiadau i ysgolion Sir Ddinbych. Mae is-gadeirydd ei Fwrdd yn Aelod Etholedig o Gyngor Sir Ddinbych. Yn 2014/15 talodd Cyngor Sir Ddinbych £552k i CBAC (£570k yn 2013/14).

Cwmnïau

Mae Cod Ymarfer Cyfrifo yn gofyn i awdurdod sydd â chysylltiadau materol mewn un neu fwy o is-gwmnïau a chwmnïau cysylltiedig baratoi cyfrif refeniw grŵp a mantolen. Nid yw cysylltiadau'r Cyngor â'r cwmnïau perthnasol naill ai'n diwallu'r meini prawf ar gyfer bod yn is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig fel y nodir yn y Cod, neu lle maent yn diwallu'r meini prawf, ni ystyrir eu bod yn faterol mewn perthynas â graddfa gyffredinol gweithrediadau'r Cyngor, ac o ganlyniad nid yw Cyfrifon Grŵp wedi'u paratoi.

Mae manylion y cwmnïau perthnasol fel a ganlyn:

Clwydfro Cyfyngedig (yn masnachu fel Asiantaeth Menter Sir Ddinbych)

Mae Clwydfro yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Amcan y cwmni yw hyrwyddo ac annog gweithgaredd diwydiannol a masnachol neu fenter yn y sir, gyda'r bwriad o leihau diweithdra. Mae datganiadau ariannol Clwydfro a archwiliwyd ar gyfer 2013/14 yn dangos bod asedau net y cwmni ar 31 Mawrth 2014 yn £424,101 a'r golled net ar gyfer y flwyddyn oedd £9,390.

Roedd Bwrdd y Cyfarwyddwyr ar 31 Mawrth 2014 yn cynnwys cyfanswm o bum aelod, pob un ohonynt yn Gynghorwyr Cyngor Sir Ddinbych.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni ar y sail bod Sir Ddinbych yn dal mwy na 20% o'r hawliau pleidleisio, fodd bynnag, ar sail perthnasedd, mae'r tebygolrwydd o risg yn isel ac nid yn debygol o effeithio ar y penderfyniadau a wnaed gan ddefnyddwyr y datganiadau ariannol, ac nid yw'r gweithgaredd yn arwyddocaol i amcanion strategol cyffredinol yr awdurdod.

Gellir cael gwybodaeth ychwanegol gan Asiantaeth Menter Sir Ddinbych, Canolfan Fusnes Clwyd, Ystâd Ddiwydiannol Lôn Parcwr, Rhuthun, LL15 1NJ.

Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan a Mentrau Castell Bodelwyddan Cyf.

Mae Grŵp Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Mae'n elusen gofrestredig a sefydlwyd yn Chwefror 1994. Amcanion yr Ymddiriedolaeth yw datblygu addysg drwy gaffael, cynnwys a dangos gwrthrychau a chasgliadau o natur addysgol, a drwy sefydlu, caffael a rheoli amgueddfeydd, orielau a llyfrgelloedd i'w defnyddio ar gyfer dibenion o'r fath. Mae'r Ymddiriedolaeth yn caffael arteffactau y mae'n eu hadfer, eu cadw a'u harddangos. Mae hefyd yn rheoli parc cyhoeddus ar gyfer gweithgareddau hamdden ac yn hyrwyddo gwerthfawrogiad o'r byd naturiol. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn rhoi grant blynyddol i Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan ac yn ystod 2014/15, derbyniodd yr Ymddiriedolaeth £144,681. Mae'r Cyngor hefyd yn darparu ei wasanaethau cyflog. Roedd Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cynnwys cyfanswm o un ar ddeg aelod, gyda un ohonynt yn Gynghorydd Cyngor Sir Ddinbych.

Nid yw'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol 2014/15 ar gael eto. Fodd bynnag, roedd asedau net y Grŵp ar 31 Mawrth 2014 yn £728,596 ac roedd yr adnoddau sy'n mynd allan am y flwyddyn yn dod i gyfanswm o £11,378.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol. Felly nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan Cyf., Bodelwyddan, LL18 5YA.

Hamdden Clwyd Cyf.

Sefydlwyd Hamdden Clwyd Cyfyngedig 1 Ebrill 2001 fel Sefydliad Nad yw'n Dosbarthu Elw.

Rhoddodd y cwmni orau i fasnachu ddydd Gwener 7 Chwefror 2014 ac mae ymarferydd ansolfedd yn rheoli'r gwaith o ddirwyn y cwmni i ben. Mae'r gwaith hwn yn mynd rhagddo ar hyn o bryd. Dan delerau dyledeb, ystyriwyd y Cyngor fel credydwr ffafriol a hyd yma derbyniodd daliad o £252,547. Mae'r Cyngor yn warantwr ymrwymadau pensiwn y cwmni a amcangyfrifir i fod yn £845,000. Bydd goblygiadau ariannol y Cyngor yn llai na hyn a bydd yn cael ei gadarnhau ar ôl i'r cwmni gael ei ddirwyn i ben.

Cwmni Scala Prestatyn Cyf.

Cafodd y Cwmni ei redeg fel elusen ac yn gwmni cyfyngedig drwy warant ddielw. Caiff gymorth grant gan Gyngor Sir Ddinbych, ac yn ystod 2014/15 derbyniodd Cwmni Scala Prestatyn Cyf. ddyraniad grant o £42,470. Yn 2009/10 cytunodd y Cyngor i roi benthyciad o £80,000 i'r Cwmni ac o ran y benthyciad nodwyd y gall barhau am hyd at ddeng mlynedd. Roedd dechrau'r ad-daliadau wedi'i ohirio tan 2014/15. Fel o 31ain Mawrth, 2015 roedd gan y Cwmni ddyledion yn ystod y flwyddyn sy'n ddyledus i'r Cyngor o £60,721.

35. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol a chontractau PFI/PP), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu yn y dyfodol drwy daliadau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan y Cyngor nad ydyw wedi'i ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn ail ran y nodyn hwn.

	2014/15 £000	2013/14 £000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Agoriadol	185,835	179,463
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Peiriannau ac Offer	31,070	37,357
Eiddo Buddsoddi	185	0
Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	4,409	4,646
Ffynonellau o Arian		
Derbyniadau cyfalaf	(1,478)	(903)
Grantiau a chyfraniadau eraill y Llywodraeth	(21,935)	(23,828)
Symiau a roddwyd o'r neilltu o refeniw:		
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	(1,167)	(1,594)
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(8,062)	(9,306)
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	188,857	185,835

	2014/15 £000	2013/14 £000
Esboniad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (a gefnogir gan gymorth ariannol y llywodraeth)	2,250	5,418
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (heb gefnogaeth cymorth ariannol y llywodraeth)	9,026	10,427
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(7,973)	(9,190)
Derbyniadau Cyfalaf a neilltuwyd	(192)	(168)
Asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol	0	(4)
Asedau a gaffaelwyd o dan gontractau PFI	(89)	(111)
Cynnydd / (gostyngiad) mewn Gofyniad Cyllido Cyfalaf	3,022	6,372

36. Prydlesau

Cyflwyniad

Mae'r Cyngor yn prydlesu rhai o'i eiddo, cerbydau ac eitemau o offer, yn ogystal â phrydlesu rhai o'r eiddo y mae'n berchen arnynt. Mae trefniadau'r prydlesau wedi'u hadolygu a'u dosbarthu fel prydlesau gweithredol neu ariannol fel y disgrifir mewn mwy o fanylder isod.

Awdurdod fel Lesddeiliad Prydlesau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi caffael rhai eiddo o dan brydlesau ariannol.

Caiff yr asedau a gafaelir o dan y prydlesau hyn eu cario yn y Fantolen ar y symiau net canlynol:

	31 Mawrth 14 £000	31 Mawrth 15 £000
Tir ac Adeiladau Eraill	3,408	3,351
	3,408	3,351

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Cyngor wedi caffael eiddo, cerbydau ac eitemau eraill o offer drwy wneud prydlesau gweithredol. Y taliadau prydles lleiaf yn y dyfodol sy'n ddyledus o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 14 £000	31 Mawrth 15 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	2	2
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	10	9
Hwyrach na 5 mlynedd	13	12
	25	23

Roedd y taliadau prydles lleiaf a godwyd ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn yn £2k yn 2014/15 ac yn £35k yn 2013/14.

Awdurdod fel Prydlesydd Prydlesau Weithredol

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo i unigolion o dan brydlesau gweithredol ar gyfer dibenion amrywiol, fel datblygiad economaidd, i ddarparu unedau i fusnesau lleol. Y taliadau prydles lleiaf sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 14 £000	31 Mawrth 15 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	783	798
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	2,479	2,469
Hwyrach na 5 mlynedd	12,131	11,645
	15,393	14,912

37. Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg

Fe wnaeth y Cyngor ymrwymo i gynllun PFI dau ddeg pum mlynedd gyda Neptune PFI Ruthin Ltd, gan ddechrau o ddyddiad dechrau'r gwasanaeth, Mai 2004. Roedd y contractwr am ddylunio, adeiladu, ariannu, gweithredu a rheoli cyfleusterau cyhoeddus i ddarparu gofod dinesig a swyddfa ar gyfer cyfarfodydd, gweithrediadau a swyddogaethau'r Cyngor, ac ar gyfer cyfarfodydd a chynulliadau cyhoeddus eraill. Mae'r cyfleusterau wedi'u lleoli ar nifer o safleoedd ar wahân yn Rhuthun ac yn cynnwys Neuadd y Sir, Neuadd y Dref a storfa'r Sir. Mae gofyn i Neptune PFI Ruthin Ltd drosglwyddo'r adeiladau ar ddiwedd y contract, mewn cyflwr penodol, am ddim.

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Cydnabyddir yr asedau a ddefnyddir i ddarparu'r gwasanaethau ar Fantolen yr Awdurdod. Manylir ar symudiadau yn eu gwerth dros y blynyddoedd fel y manylir yn y dadansoddiad o'r symudiad ar Eiddo, Peiriannau ac Offer yn Nodyn 13.

Dyledion prydles ariannol

Ar ddechrau'r brydles, cafodd gwerth teg yr asedau sefydlog eu cyfateb gyda dyled prydles ariannol. Y ddyled gychwynnol oedd £12,195k, a ostyngodd drwy gyfraniad cyfalaf gan Gyngor Sir Ddinbych o £300k. Mae'r tabl isod yn dangos yr ysgrifennu i lawr o ddyled y brydles yn 2013/14 a 2014/15.

2013/14 £000		2014/15 £000
(9,884)	Balans ar ddechrau'r flwyddyn	(9,773)
111	Ad-dalu Credydwr Prydles	89
(9,773)	Dyledion Prydles Ariannol terfynol	(9,684)
(9,684)	Rhannu rhwng:-	
(89)	Dyled Prydles Ariannol Tymor Hir	(9,305)
	Dyled Prydles Ariannol Tymor Byr	(379)
(9,773)		(9,684)

Taliadau Unedol

Mae'r swm blynyddol a delir i weithredwyr y PFI wedi ei ddadansoddi dan y pedwar pennawd isod:

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i'r gwasanaeth perthnasol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Yn 2014/15, £503k oedd hyn (£550k yn 2013/14) a thaliadau am gyfleustodau ac yswiriant.
- Cost ariannol - £1236k yn 2014/15 (£1231k yn 2013/14).
- Taliad tuag at ddyled - sy'n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI fel y dangosir yn y tabl uchod.
- Costau disodli cylch oes – cydnabyddir fel asedau sefydlog ar y Fantolen os ydynt wedi digwydd neu fel rhagdaliad. Roedd balans ar ddechrau'r flwyddyn ar y rhagdaliadau o £611k. Yn 2014/15 roedd £39k o gostau cylch oes. Gosodwyd

balans o £415k fel rhagdaliad. Ar ddiwedd 2014/15, cyfanswm y rhagdaliad ar y fantolen yw £1,026k.

Mae manylion y taliadau a gaiff eu gwneud yn ystod oes y cynllun fel a ganlyn.
Taliadau a wneir dan y contract PFI

	Gwerth Teg Tâl Gwasanaeth (gan gynnwys costau Hyd oes) £000	Llog a Rhenti Amodol £000	Ad-dalu Dyled £000	Cyfanswm £000
O fewn blwyddyn	676	1,175	378	2,229
O fewn dwy i bum mlynedd	4,118	4,647	1,228	9,993
O fewn chwech i ddeg mlynedd	5,261	4,422	3,142	12,825
O fewn un mlynedd ar ddeg i un mlynedd ar bymtheg	4,025	1,305	4,935	10,265
	14,080	11,549	9,683	35,312

Grantiau a Chronfeydd wrth gefn

Rhoddodd Llywodraeth Cymru grant refeniw PFI i'r Cyngor o £19,000k dros 25 mlynedd gyda chyfradd gyfun o 6.7% felly caiff £35,549k ei dalu i Sir Ddinbych dros y 25 mlynedd. Yn 2014/15, yn lle rhoi taliad arian blynyddol, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnwys y grant PFI fel rhan o'r Setliad Refeniw. Yn 2014/15 talwyd grant o £1,528k (£1,579k yn 2013/14).

Mae pwysiad y grant PFI yn fwy yn y blynyddoedd cynharach felly mae unrhyw warged o ran cronfeydd wedi'i ddyrannu i gronfa wrth gefn i'w ddefnyddio i osod yn erbyn taliadau yn y blynyddoedd diweddarach. Balans y gronfa wrth gefn ar ddiwedd 2014/15 yw £6,040k (£3,684k yn 2013/14).

38. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy wneud cyfraniadau ar sail canran o gyflogau pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, mae'r Cynllun yn gynllun â buddion diffiniedig. Fodd bynnag, nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr a delir gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y Cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifeg. At ddiben y Datganiad Cyfrifon hwn, caiff ei gyfrif ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2014/15, talodd y cyngor sir £4,853k i Bensiynau Athrawon o ran buddiannau ymddeol athrawon, sy'n gyfwerth â 14.1% o gyflog pensiynadwy. Y ffigurau ar gyfer 2013/14 oedd £4,826k ac 14.1%. Yn ogystal, gwnaed taliadau o ran ymddeoliadau cynnar cyfwerth â £390k (£585k yn 2013/14). Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd £1k i fod i gael ei adennill oddiwrth Pensiynau Athrawon o ganlyniad i addasiadau ganslo cyflog. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a

roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig ac fe'u nodir yn Nodyn 39.

39. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig

Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn cael eu talu nes i'r gweithwyr ymddeol, mae ymrwymiad ar y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddiannau hyn) a datgelu pryd y gall gweithwyr gael eu hawliad yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn dau gynllun ar ôl cyflogaeth.

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, mae hwn yn gynllun cyflog terfynol â buddiannau diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwysio dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.
- Trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgrisiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar – mae hwn yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei gyllido, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi'u cronni i dalu'r dyledion pensiynau hyn, a rhaid creu arian parod i dalu taliadau pensiwn gwirioneddol pan fyddant yn daladwy.

- Mae rheolaeth y Gronfa yn cael ei freinio yng Nghyngor Sir y Fflint, sef Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa. Mae'r Cyngor wedi sefydlu Pwyllgor Cronfa Bensiwn sy'n cynnwys pum Cynghorydd o Gyngor Sir y Fflint a phedwar aelod cyfetholedig.

Mae'r Pwyllgor, gyda chymorth ymgynghorwyr proffesiynol y Gronfa, yn ymgymryd â rolau megis penderfynu ar bolisïau mewn perthynas â'r strategaeth fuddsoddi, gweinyddu llywodraethu, cyfathrebu, strategaeth ariannu a darpariaethau rheoli risg.

Am fanylion pellach ynglŷn ag egwyddorion llywodraethu a buddsoddi Cronfa Bensiwn Clwyd, ewch i www.clwydpensionfund.org neu cysylltwch â Chronfa Bensiynau Clwyd yn:

Cronfa Bensiwn Clwyd
Neuadd y Sir
Yr Wyddgrug
Sir y Fflint
CH7 6NA

- Y prif risgiau i awdurdod y cynllun yw'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. codi arian ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, llog bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi tâl ar Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn y symiau sy'n ofynnol yn ôl statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifeg.

Trafodion sy'n gysylltiedig â Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae angen i ni eu gwneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ar ôl cyflogaeth/buddiannau ymddeol ei dynnu allan o Gronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2014/15 £000	2013/14 £000	2014/15 £000	2013/14 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cost y Gwasanaethau <i>Cost gwasanaeth, yn cynnwys:</i>				
• Costau Gwasanaeth Cyfredol	11,943	13,372		
• Costau Gwasanaeth y Gorffennol / (Enillion)	492	277		
• (Enillion)Colled o Setliadau a Chwtogiadau	0	0		
<i>Gwariant Gweithredu Arall:</i>				
• Treuliau Gweinyddu	299	295		
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:				
• Treuliau Llog Net	6,800	7,521	373	357
Cyfanswm y Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	19,534	21,465	373	357
Buddiannau eraill ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar Asedau Cynlluniau (ac eithrio'r swm a nodir yn y Gwariant Llog Net)	(28,376)	9,285		
• (Enillion) a Cholledion Actiwari yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Demograffig	0	10,362		335
• (Enillion) a Cholledion Actiwari yn sgil Newidiadau mewn Rhagdybiaethau Ariannol	75,482	(38,551)	542	(404)
• Arall	0	(10,694)		(399)
Cyfanswm Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	66,640	(8,133)	915	(111)
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Gwrthdroi costau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Ddyled ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer Buddiannau ar ôl Cyflogaeth yn unol â'r Cod	(19,534)	(21,465)	(373)	(357)
Swm gwirioneddol a godir yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn.				
• Cyfraniadau gweithiwr sy'n daladwy i'r cynllun	15,324	14,144		
• Buddiannau ymddeol sy'n daladwy i bensiynwyr			856	853

Asedau Pensiwn a Rhwymedigaethau a Gydabyddir yn y Fantolen

Mae'r swm a nodir yn y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth yr awdurdod o ran ei gynlluniau buddiannau diffiniedig fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2014/15 £000	2013/14 £000	2014/15 £000	2013/14 £000
Gwerth Presennol y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	535,985	440,953	9,162	9,103
Gwerth teg yr Asedau Cynlluniau	(320,811)	(277,095)		
Is-gyfanswm	215,174	163,858	9,162	9,103
Symudiadau eraill yn y rhwymedigaeth (ased)				
Rhwymedigaeth net yn sgil y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig	215,174	163,858	9,162	9,103

Cysoni Symudiadau yn yr Asedau'r Cynllun Gwerth Teg

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2014/15 £000	2013/14 £000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	277,095	272,720
Incwm llog	12,763	11,506
Treuliau gweinyddu	(299)	(295)
Enilliad/(colled) ailfesuriad:		
• Yr elw ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm a gynhwysir yn y gwariant llog net	28,376	(9,285)
• Arall		
Effaith newidiadau yng nghyfraddau'r gyfnewidfa dramor		
Cyfraniadau gan y cyflogwr	15,324	14,144
Cyfraniadau gan weithwyr	3,774	3,722
Buddiannau a dalwyd	(16,222)	(15,417)
Arall		
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	320,811	277,095

Cysoni Gwerth Presennol y Cynllun Rhwymedigaethau (Rhwymedigaeth Buddiannau Diffiniedig)

	Rhwymedigaethau a Ariennir Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaeth nas Ariennir Trefniadau Buddiannau Disgresiwn	
	2014/15 £000	2013/14 £000	2014/15 £000	2013/14 £000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	440,953	458,855	9,103	10,067
Cost gwasanaeth presennol	11,943	13,372		
Cost llog	19,563	19,027	373	357
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,774	3,722		
(Enillion) a cholledion ailfesuriad:				
▪ (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	0	10,362		335
▪ (Enillion) a cholledion actiwari yn sgil newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	75,482	(38,551)	542	(404)
▪ Arall	0	(10,694)		(399)
Cost gwasanaeth blaenorol	115	142		
Colledion/(enillion) a chwtogiad	377	135		
Rhwymedigaethau a ragdybir ar gyfuniad endidau				
Buddiannau a dalwyd	(16,222)	(15,417)	(856)	(853)
Rhwymedigaethau wedi eu dileu ar setliadau				
Balans terfynol ar 31 Mawrth	535,985	440,953	9,162	9,103

Asedau Cynwysedig y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol:

	Gwerth Teg Asedau'r Cynllun 2014/15 £000	2013/14 £000
Arian Parod a Symiau Cywerth ag Arian Parod	9,624	8,313
Ecwitiau		
• DU a ddyfynnwyd	0	27,707
• Byd-eang a ddyfynnwyd	24,061	16,626
• Byd-eang a ddyfynnwyd	11,228	11,084
• UDA	0	8,313
• Japan	0	8,313
• Ewrop	0	8,313
• Marchnadoedd datblygol	19,249	16,626
• Cyffindir	3,208	2,771
• Dwyrain Pell	0	16,626
Is-gyfanswm Ecwiti	57,746	116,379
Bondiau		
Bondiau Tramor Eraill	41,705	38,793
LDI	73,788	0
Is-gyfanswm Bondiau	115,493	38,793
Eiddo:		
• DU	9,624	8,313
• Tramor	12,832	13,855
Is-gyfanswm Eiddo	22,456	22,168
Eraill:		
• Cronfeydd Diogelu	12,832	11,084
• Ecwiti preifat	35,289	33,251
• Isadeiledd	6,416	5,542
• Coed ac Amaeth	6,416	5,542
• Nwyddau	6,416	8,313
• GTAA	48,123	27,710
Is-gyfanswm Eraill	115,492	91,442
Cyfanswm Asedau	320,811	277,095

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynnyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a dyledion buddiannau â Disgresiwn wedi'u hamcangyfrif gan Mercer Human Resource Consulting, cwmni o

actiwariad, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa'r Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2013.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddion Disgresiwn	
	2014/15 £000	2013/14 £000	2014/15 £000	2013/14 £000
Rhagdybiaethau Marwolaeth: Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr presennol:				
• Dynion	23.4 blwyddyn	23.3 blwyddyn	23.4 blwyddyn	23.3 blwyddyn
• Merched	25.9 blwyddyn	25.8 blwyddyn	25.9 blwyddyn	25.8 blwyddyn
Hirhoedledd yn 65 ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:				
• Dynion	26.3 blwyddyn	26.2 blwyddyn		
• Merched	29.3 blwyddyn	29.2 blwyddyn		
Cyfradd Chwyddiant	2.00%	2.40%	2.00%	2.40%
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	3.50%	3.90%		
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau	2.00%	2.40%	2.00%	2.40%
Cyfradd disgowntio buddiannau'r cynllun	3.30%	4.50%	3.10%	4.30%

Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth budd ddiffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwari a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi eu pennu ar sail newidiadau rhesymol posibl ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac mae'n rhagdybio ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra mae'r holl ragdybiaethau eraill yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau o ran hirhoedledd, er enghraifft, yn rhagdybio bod disgwylid oes yn cynyddu neu'n lleihau ar gyfer dynion a merched. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai rhagdybiaethau fod yn rhyngberthynol. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifo'r cynllun h.y. ar sail actiwari yn defnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir. Nid yw'r dulliau na math y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiad sensitifrwydd isod wedi eu newid ers y cyfnod blaenorol.

Newid mewn rhagdybiaethau 31 Mawrth 2014	Effaith ar y rhwymedigaeth net yn sgil y Rhwymedigaeth Budd Ddiffiniedig yn y Cynllun
Hirhoedledd (cynnydd mewn 1 flwyddyn)	10,554
Cyfradd chwyddiant (cynnydd o 0.1%)	10,234
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd o 0.1%) heb ei ddarparu	2,516
Cyfradd ddisgowntio rhwymedigaeth y cynllun (cynnydd o 0.1%)	(10,045)

Risgiau a'r Strategaeth Fuddsoddi

Mae'r Gronfa yn cynnal sefyllfaoedd yn defnyddio amrywiaeth o offerynnau ariannol ac felly mae'n agored i nifer o risgiau ariannol gan gynnwys risgiau credyd a gwrthrannol, risg hylifedd, risg marchnad a risg cyfraddau cyfnewid.

Mae gweithdrefnau rheoli risg yr Awdurdod Gweinyddu yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol a gweithredu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hynny. Mae'r Gronfa Bensiwn yn adolygu ei Ddatganiad Egwyddorion Buddsoddi, a'r Datganiad Strategaeth Ariannu cysylltiedig, yn flynyddol, sy'n gosod polisi'r Gronfa Bensiwn ar faterion fel y math o fuddsoddiadau i'w dal, y balans rhwng gwahanol fathau o fuddsoddiadau, cyfyngiadau buddsoddi a'r ffordd y rheolir risg. Mae'r Gronfa yn cynnal adolygiadau ffurfiol ar ei strwythur, ac elfen allweddol o'r broses adolygu yw risg. Mae'r Gronfa yn dilyn polisi o leihau risg drwy amrywio buddsoddiadau ar draws dosbarthiadau asedau, rhanbarthau buddsoddi a rheolwyr cronfa.

Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcanion y cynllun yw cadw cyfraniadau cyflogwyr mor gyson â phosibl. Mae'r Cyngor Sir wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r cynllun i gyflawni lefel gyllido 100% dros y 19 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro yn flynyddol. Bydd y prisiad tair blynedd nesaf yn cael ei gwblhau ar 31 March 2016.

Bydd yn rhaid i'r cynllun ystyried newidiadau cenedlaethol i'r cynllun dan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Dan y Ddeddf, efallai na fydd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol Cymru a Lloegr, a'r prif gynlluniau pensiwn eraill, yn darparu buddiannau mewn perthynas â gwasanaeth ar ôl 31 March 2014. Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau, o fewn fframwaith cyffredin, i sefydlu cynlluniau cyfartaledd enillion gyfa newydd i dalu pensiynau a buddiannau eraill i weision cyhoeddus penodol.

Rhagwelir y bydd yr awdurdod yn talu £15,575k i'r cynllun yn 2015/16.

Cyfartaledd pwysol hyd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar gyfer aelodau'r cynllun yw 19 mlynedd, 2014/15 (19 mlynedd 2013/14).

40. Rhwymedigaethau Amodol

Gall dyled ddigwyddiadol gael ei diffinio fel naill ai:

- Rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y sefydliad;

neu

- rhwymedigaeth bresennol sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol ond na chaiff ei gydnabod oherwydd:

- (i) Nid yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd er mwyn setlo'r rhwymedigaeth;
neu
- (ii) Ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth gyda digon o ddibynadwyedd.

Municipal Mutual Insurance Cyf. (MMI) oedd prif yswiriwr cyrff y sector cyhoeddus cyn iddo roi'r gorau i ddarparu yswiriant busnes ym mis Medi 1992. Er mwyn sicrhau bod MMI yn rheoli ei fusnes yn drefnus, rhoddwyd cynllun trefniant gyda'i gredydwy'r ar waith. O fewn y Ddarpariaeth Yswiriant a fanylir yn Nodyn 21 mae elfen mewn perthynas â'r Cynllun. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd unrhyw daliad yn y dyfodol a wneir gan MMI ar ôl gosod yr ardoll gychwynnol yn cael ei wneud ar y gyfradd is o 85%. Mae rhagweld hawliadau yn y dyfodol yn ansicr oherwydd natur ddiweddaraf nifer yr hawliadau y mae MMI yn parhau i'w derbyn. Mae'r ardoll yn destun adolygiad gan weinyddwr y cynllun o leiaf bob 12 mis. Er gwaethaf gosod ardoll gychwynnol o 15%, wrth fodelu canlyniadau disgwylidig ar gyfer rheoli busnes MMI yn ddiddyled, nododd y gweinyddwr y gallai'r ardoll amrywio rhwng 9.5% a 28%.

Dylid nodi rhwymedigaeth digwyddiadau o ran costau sy'n parhau sef £1,890k o ran hawliadau Clwyd a £335k o ran hawliadau Rhuddlan.

Rhoddodd Hamdden Clwyd Cyf. y gorau i fasnachu ddydd Gwener 7 Chwefror 2014. Mae gwaith yn dal i fynd rhagddo o ran dirwyn y cwmni i ben, felly nid yw'r goblygiadau cost terfynol i'r Cyngor yn hysbys. Cyfeiriwch at nodyn 34, Partïon Cysylltiedig, ar gyfer y sefyllfa bresennol.

41. Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ac mae'n cydymffurfio â'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf ar gyfer Awdurdodau Lleol.

Fel rhan o fabwysiadu Cod Rheoli'r Trysorlys, cymeradwyodd y Cyngor Strategaeth Reoli'r Trysorlys ar gyfer 2014/15 ar 25 Chwefror 2014. Mae'r Strategaeth yn nodi'r paramedrau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi'r trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hyn.

Mae Strategaeth Reoli'r Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol â Chyfarwyddyd Buddsoddi Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn egluro y dylid rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd, yn hytrach nag arenillion. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Arferion Rheoli'r Trysorlys, yn seiliedig ar geisio cyfradd uchaf dychweliadau sy'n gyson â lefelau priodol diogelwch a hylifedd.

Y prif risgiau a gaiff eu cwmpasu yw:

Risg Credyd: Y posibilrwydd y bydd un ochr offeryn ariannol yn methu â bodloni'i rhwymedigaethau cytundebol, gan achosi colled i'r ochr arall.

Risg Hylifedd: Y posibilrwydd na fydd un ochr yn gallu codi arian i dalu'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol

Risg Marchnad: Y posibilrwydd y bydd gwerth offeryn yn amrywio oherwydd y newidiadau yn y cyfraddau llog, prisiau marchnad ayyb.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg trwy sicrhau bod buddsoddiadau wedi'u lleoli gyda'r llywodraeth ganolog, awdurdodau eraill neu Fanciau a Chymdeithasau Adeiladu sydd â sgorau credyd digon uchel fel y nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys. Bydd cyfyngiad o £8,000k yn cael ei roi ar swm yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda pharti unigol. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £10,000k am gyfnod hirach na blwyddyn.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw brofiad hanesyddol o ddiffygdlu gan barti arall. Mae'r Cyngor yn defnyddio amryw o ddangosyddion yn ogystal â sgorau credyd i benderfynu pwy i fuddsoddi gyda nhw. Mae'r rhain yn cynnwys gwarantau'r Llywodraeth, cryfder ariannol y Wlad a phrisiau cyfranddaliadau. Bydd y Cyngor a'i ymgynghorydd trysorlys yn parhau i ddadansoddi a monitro'r dangosyddion hyn a datblygiadau credyd yn rheolaidd ac yn ymateb yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch y symiau a fuddsodwyd.

Dyledwyr

Cydnabyddir yn yr amgylchedd economaidd presennol y bydd casglu arian dyledus yn anoddach, ond mae'r Awdurdod eisoes wedi buddsoddi mewn methodoleg Rheoli Credyd cryf gyda staff hyfforddedig wedi'u cefnogi gan drefnau effeithiol a ddylai gynnal llif arian a lleihau enghreifftiau o droseddau cytundebol.

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth nominal portffolio buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

		Sgôr Tymor Hir ar adeg Buddsoddi	Sgôr Tymor Hir ar 31/03/2015	Balans a fuddsoddwyd ar 31/03/2015 £000	Dyddiad Ad-dalu			
					0-3 Mis £000	4-6 Mis £000	7-9 Mis £000	10-12 Mis £000
Banciau'r DU	Bank of Scotland	A+	A+	5,000	5,000			
	NatWest	BBB+	BBB+	300	300			
	Barclays	A	A	8,000	8,000			
	Close Brothers	A	A	5,000	5,000			
Llywodraeth y DU	Swyddfa Rheoli							
	Dyled Cyngor	AA+	AA+	4,000	4,000			
Awdurdodau Lleol	Dinas Birmingham			6,300	6,300			
	Cyfanswm			28,600	28,600			

Diffiniad		
Graddau Tymor Hir	AA	Ansawdd Credyd Uchel iawn Disgwyliad o risg credyd isel iawn. Gallu cryf iawn i dalu ymrwymadau ariannol, sydd ddim yn agored yn sylweddol i ddigwyddiadau rhagweladwy.
	A	Ansawdd Credyd Uchel Disgwyliad o risg credyd isel. Gallu cryf i dalu ymrwymadau ariannol, a all fod yn fwy agored i amodau busnes neu economaidd anffafriol nag sy'n wir ar gyfer graddau uwch.
	BBB	Ansawdd Credyd Da Disgwyliad o risg credyd isel ar hyn o bryd. Gallu digonol i dalu ymrwymadau ariannol, ond mae amodau busnes neu economaidd anffafriol yn fwy tebygol o effeithio ar y gallu hwn.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad at gyfleusterau benthyca gan y Bwrdd Benthyca Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Does dim risg yn cael ei adnabod na fydd y Cyngor yn gallu dod o hyd i'r arian i dalu ei ymrwymadau. Mae'r Cyngor hefyd yn gorfod rheoli'r risg na fydd yn agored i ailgyflenwi cyfran helaeth o'r arian a fenthycwyd ar adeg pan mae cyfraddau llog yn anffafriol.

Roedd dadansoddiad aeddfedrwydd dyled PWLB y Cyngor ar 31 Mawrth 2015 fel a ganlyn:

	Blynyddoedd	31-Maw-14 £000	31-Maw-15 £000	%
Benthyciadau Tymor Byr	Llai na 1 blwyddyn	(6,662)	(3,652)	2.52
Benthyciadau Tymor Hir	Dros 1 dan 6	(16,260)	(17,326)	11.97
	Dros 6 dan 10	(9,756)	(10,957)	7.56
	Dros 10 dan 15	(8,763)	(10,891)	7.52
	Dros 15 dan 20	(6,256)	(6,719)	4.64
	Dros 20 dan 25	0	(1,277)	0.88
	Dros 25 dan 30	(6,000)	(6,000)	4.14
	Dros 30 dan 35	0	0	0
	Dros 35 dan 40	(19,125)	(24,250)	16.76
	Dros 40 dan 45	(63,826)	(58,700)	40.56
	Dros 45 dan 50	(5,000)	(5,000)	3.45
Cyfanswm Benthycia Tymor Hir		(134,986)	(141,120)	97.48
Cyfanswm Benthycia ar Swm Nominal		(141,648)	(144,772)	100.00
Llog a Gronnwyd		(1,423)	(1,450)	
Premiwm a Ohiriwyd		983	974	
Cyfanswm Benthycia ar Gost Amorteiddio		(142,088)	(145,248)	

Risg Marchnad

(1) Risg Cyfradd Llog:

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n deillio o symudiadau yn y cyfraddau llog. Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw lliniaru'r risgiau hyn trwy osod terfyn uchaf o 40% ar ddyled allanol a all fod yn destun cyfraddau llog amrywiol. Ar 31 Mawrth 2014 a 31 Mawrth 2015, roedd 100% o'r portffolio dyledion mewn offerynnau cyfradd sefydlog.

Mae buddsoddiadau hefyd yn amodol ar symudiadau mewn cyfraddau llog. Oherwydd bod buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar gyfraddau sefydlog, ond ar gyfer cyfnodau amser byrrach, maent yn fwy agored i symudiadau cyfraddau llog. Mae'n rhaid cydbwyso'r risg yn erbyn y camau gweithredu a gymerwyd i liniaru'r risg credyd.

(2) Risg pris:

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti ac felly ni fydd unrhyw risg prisiau (h.y. y risg y bydd y Cyngor yn dioddef colled o ganlyniad i symudiadau anffafriol ym mhrys yr offerynnau ariannol).

(3) Risg cyfnewid tramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na dyledion ariannol mewn arian tramor. Felly, nid yw'n agored i risg o golli arian o ganlyniad i symudiadau anffafriol yn y cyfraddau cyfnewid.

42. Asedau Treftadaeth

Cysoni Gwerth Asedau Treftadaeth sydd gan yr Awdurdod.

	Cofeb Hynafol Cofrestredig	Plas Newydd	Carchar Rhuthun	Nant Clwyd Y Dre	Cyfanswm Asedau Treftadaeth
	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2014	361	1,146	4,557	3,014	9,078
Dibriadau	0	(8)	(32)	(15)	(55)
31 Mawrth 2015	361	1,138	4,525	2,999	9,023

	Cofeb Hynafol Cofrestredig	Plas Newydd	Carchar Rhuthun	Nant Clwyd Y Dre	Cyfanswm Asedau Treftadaeth
	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2013	361	3,009	4,834	3,594	11,798
Adbrisiad - Enillion	0	86	4	0	90
Adbrisiad - Colledion	0	(1,941)	(248)	(565)	(2,745)
Dibriadau	0	(8)	(33)	(15)	(56)
31 Mawrth 2014	361	1,146	4,557	3,014	9,078

Cofebion Hynafol Cofrestredig

Mae Castell Dinas Bran yn gastell canoloesol sy'n sefyll yn uchel ar fryn uwchben tref Llangollen. Mae hefyd yn safle bryngaer o'r Oes Haearn. Mae wedi'i brisio yn ôl ei gost. Mae Archeolegwyr y Sir wedi dosbarthu cofebion rhestredig eraill ac adeiladau rhestredig fel asedau treftadaeth ond nid oes gwerth ariannol wedi'i neilltuo ar gyfer y rhain. Maent yn cynnwys Tŵr Jiwbilî, Moel Fenlli, Moel y Gaer Llanbedr, Caer Drewyn, Tŷ Baddon Rufeinig Prestatyn. Gellir cael rhagor o wybodaeth gan Archeolegydd y Sir.

Regalia Dinesig

Nid yw Regalia Dinesig wedi'i gynnwys ar y fantolen eto oherwydd bod angen rhagor o wybodaeth. Credir bod y rhan fwyaf o'r Regalia Dinesig yn berchen i'r Cynghorau Tref unigol.

Adeiladau Treftadaeth

Mae gan Sir Ddinbych yr adeiladau treftadaeth a ganlyn. Adbrisiwyd yr adeiladau yn 2013/14 fel rhan o raglen adbrisiio flynyddol. Nid oes prisiad, ar hyn o bryd, ar gyfer yr arteffactau a gedwir yn yr adeiladau.

Plas Newydd – Adeilad Gradd 2 a Thirwedd Rhestredig*

Mae Plas Newydd yn eiddo dau lawr ar wahân sydd wedi'i adeiladu gyda ffrâm bren a drychiadau brics a charreg wedi'u rendro a'u paentio. Mae gan yr amgueddfa tua 400 o arteffactau gan gynnwys dodrefn, eitemau cymdeithasol a domestig (llyfrau, medalau, cerameg a gwisgoedd), effemera a chasgliadau amrywiol.

*Carchar Rhuthun – Carchar Fictoraidd Gradd 2**

Caeodd Carchar Rhuthun fel carchar yn 1916. Prynodd y Cyngor Sir yr adeiladau yn 1926 a'u defnyddio ar gyfer swyddfeydd, archifau'r sir a llyfrgell y dref. Yn ystod yr Ail Ryfel Byd, defnyddiwyd adeiladau'r carchar fel ffatri arfau, cyn ei dychwelyd i'r Cyngor Sir fel pencadlys Gwasanaeth Llyfrgell Sir Ddinbych. Yn 2002, ailwampwyd y carchar yn helaeth a'i ailagor fel amgueddfa. Mae rhai o'r eitemau yn y casgliad yn rhannau annatod o'r adeilad, fel y baddonau carreg, ac mae eraill yn eitemau 2D a 3D sy'n ymwneud â hanes y carchar. Mae hefyd eitemau sy'n cael eu benthyg gan y Galerïau Cyfiawnder yn Nottingham.

Nant Clwyd Y Dre – Adeilad Graddfa 1 a Gerddi Rhestredig*

Prynwyd yr eiddo gan Gyngor Sir Clwyd yn 1984. Roedd yn adfail ond roedd rhaglen i adnewyddu a diogelu'r rhannau allanol a gwblhawyd yng nghanol y 1990au. Cafodd yr eiddo ei adnewyddu yn llawn a'i agor i'r cyhoedd ym mis Mehefin 2007 fel amgueddfa oherwydd ei deilyngdod hanesyddol.

Mae'r eiddo yn cynnwys Tŷ 14eg Ganrif a ehangwyd yn helaeth. Mae'r eiddo yn strwythur rhestredig gradd 1 gyda gardd hanesyddol cofrestredig, gazebo rhestredig gradd 1 a waliau gardd rhestredig. Mae'r mwyafrif o'r eitemau sy'n cael eu harddangos yn atgynhyrchiadau neu o ffynhonnell anhysbys y tu allan i Sir Ddinbych.

Casgliadau Gwasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych

Mae'r casgliad yn dyddio o'r 1960au pan, cyn bodolaeth gwasanaeth amgueddfa neu dreftadaeth, roedd deunydd yn cael ei gasglu gan amryw o adrannau o'r hen awdurdodau lleol. Mae tua 10,000 o wrthrychau yn y casgliad gan gynnwys hanes cymdeithasol a diwydiannol, archif a deunydd archeolegol.

Amgueddfeydd

Mae tua 1,000 o eitemau yn gysylltiedig â'r hen amgueddfa yn Ninbych a tua 3,000 o eitemau unigol yn gysylltiedig ag Amgueddfa'r Rhyl.

Asedau Treftadaeth Anniriaethol

Mae rhai cofnodion hanesyddol yn cael eu cadw yn Swyddfa Cofnodion Sir Ddinbych, ond mae angen ymchwil pellach ar gyfer perchnogaeth rhai o'r cofnodion.

Arall

Yn ystod y flwyddyn, canfuwyd fod gan Ysgol Uwchradd Iun Sir John "Kyffin" Williams. Nid yw'r llun wedi ei brisio'n ffurfiol ond amcangyfrifir bod gwerth y llun rhwng £14,000 a £20,000.

Prisio

Mae'r Gwasanaeth Treftadaeth wedi nodi bod angen prosiect mawr i adolygu'r casgliad. Nes y bydd yr adolygiad hwn wedi'i gwblhau nid oes gwybodaeth union ar gael ynglŷn â gwerth y casgliad.

43. Asedau Treftadaeth: Crynodeb Trafodion Pum Mlynedd

Ar hyn o bryd, nid yw'n ymarferol i roi crynodeb pum mlynedd o'r trafodion.

44. Asedau Treftadaeth: Gwybodaeth Bellach ar y Casgliad Amgueddfeydd**Gwasanaeth Treftadaeth**

Mae'r Gwasanaeth Treftadaeth yn gyfrifol am reoli a datblygu darpariaeth treftadaeth y Sir yn barhaus. Yn 2012/13 gadawodd Swyddog Datblygu Amgueddfeydd yr Awdurdod. Mae'r gwasanaeth wedi derbyn cyllid yn ddiweddar ar gyfer adolygiad strategol a gweithredol llawn o'r gwasanaeth.

Rheoli Casgliadau

Mae rheoli casgliadau yn cael ei arwain gan y Cynllun Achrediadau a Strategaeth Amgueddfeydd Cymru. Mae casgliadau treftadaeth teithiol y Sir yn cael eu cadw yn Storfa'r Sir yn Rhuthun. Mae'r rhain yn cynnwys casgliadau archeolegol (fel canfyddiadau Rhufeinig o Faddondy Prestatyn a chasgliadau canoloesol o Gastell Rhuddlan), casgliadau sy'n gysylltiedig â Merched Llangollen, sawl cadair Eisteddfod a chasgliadau hanes cymdeithasol yn ymwneud â'r sir gyfan. Ar hyn o bryd does dim staff sy'n gyfrifol am ofalu am gasgliadau yn Sir Ddinbych; y rheolwr curadurol sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol. Yn y dyfodol, gobeithir caniatáu mynediad i'r cyhoedd i gasgliadau trwy derfynellau ym mhob amgueddfa a chynnwys casgliadau ar wefannau cydweithio, fel y People's Collection.

Benthyciadau

Bydd nifer o eitemau yn cael eu benthycu i ac o'r Gwasanaeth Treftadaeth. Mae gan Plas Newydd ddodrefn sy'n cael ei fenthycu gan Amgueddfa Cenedlaethol Cymru ac mae'r rhain wedi'u cynnwys ym mholisi yswiriant Sir Ddinbych. Bydd cofrestr fenthyciadau yn cael ei chadw ym mhrif swyddfa'r amgueddfa.

Caffael a Gwerthu

Mae gan y Gwasanaeth Treftadaeth "Lyfryn Dogfennau a Threfnau Amgueddfa", yn ogystal â'r polisiâu eraill a nodwyd uchod, ac mae hwn yn nodi'r trefnau ar gyfer caffael a gwerthu eitemau. Dylai bod gan bob eitem rif unigryw a manylion perchnogaeth a'r math o eitem. Pan fydd eitem yn cael ei dderbyn bydd yr eitem yn rhan swyddogol o gasgliad yr amgueddfa.

ADRAN 4: DATGANIADAU ATODOL

A

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ATODOL

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai

2013/14 £000		Nodyn	2014/15 £000
	GWARIANT		
2,913	Trwsio a chynnal		2,902
2,345	Goruchwylio a rheoli		2,337
15	Rhenti, cyfraddau, trethu a ffioedd eraill		14
3,121	Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai Negyddol yn daladwy		3,219
5,873	Dibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol	5	9,758
18	Costau rheoli dyledion		19
130	Cynnydd mewn darpariaeth dyledion drwg		54
14,415	Cyfanswm Gwariant		18,303
	INCWM		
(12,591)	Rhenti anheddau (Gros)		(12,932)
(158)	Rhenti nad ydynt ar gyfer anheddau (Gros)		(160)
(12,749)	Cyfanswm incwm		(13,092)
	Gwariant net Gwasanaethau y Cyfrif Refeniw Tai fel sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
1,666			5,211
46	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd		46
1,712	Gwariant Net y Gwasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		5,257
	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a gwariant sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
8	Costau Gweinyddu Pensiwn		9
1,366	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg		1,375
(5)	Incwm llog a buddsoddiadau		(6)
222	Llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau net diffiniedig (ased)	6	213
(2,400)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau eraill a gafwyd		(2,410)
903	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar wasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		4,438

Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai

2013/14 £000		2014/15 £000	
(1,046)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 1 Ebrill		(1,287)
903	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai.	4,438	
(1,144)	Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau (gweler isod)	(5,083)	
(241)	(Cynnydd) neu leihad net cyn trosglwyddo i neu o'r cronfeydd wrth gefn		(645)
0	Trosglwyddiadau i neu (o'r) cronfeydd wrth gefn		80
(241)	(Cynnydd) neu leihad yn y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai		(565)
(1,287)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 31 Mawrth		(1,852)

	Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail ariannu dan y Rheoliadau:		
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		
	Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
(5,873)	Y tâl a godir am ddibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol		(9,758)
2,400	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd		2,410
0	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud		0
(220)	Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddi-ddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(254)
	Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
1,524	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf		1,620
1,034	Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai		813
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf		
220	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai		254
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		
11	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		8
	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau		
(606)	Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai.		(577)
361	Cyfraniadau pensiwn gweithiwr yn daladwy yn y flwyddyn		413
	Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol		
5	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai ar sail gronnu, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		(12)
(1,144)	Cyfanswm yr addasiadau		(5,083)

1. Stoc Tai

Roedd cyfanswm stoc tai y Cyngor fel a ganlyn:

2013/14 Nifer yr Eiddo		2014/15 Nifer yr Eiddo
1,863	Tai	1,837
973	Fflatiau	973
618	Byngalos	618
3,454	Cyfanswm	3,428

Yn ystod y flwyddyn, gwerthwyd pedwar eiddo dan y Cynllun Hawl i Brynu. Yn ystod y flwyddyn, roedd 22 eiddo wedi eu dymchwel.

2. Ôl-ddyledion Rhent

Ar 31 Mawrth 2015, roedd ôl-ddyledion rhent y tenantiaid yn £338k, (£326k ar 31 Mawrth 2014) sy'n cynrychioli 2.61% o'r incwm net rhent sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn. Dilëwyd cyfanswm ôl-ddyledion o £43k yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd cyfraniad i'r ddarpariaeth Dyledion Drwg ac Amheus o £54k yn ystod y flwyddyn a'r balans ar ddiwedd y flwyddyn yw £315k.

3. Derbyniadau Cyfalaf

Mae derbyniadau cyfalaf y cyfrif refeniw tai ar gyfer 2014/15 wedi'u crynhoi isod:

2013/14 £000	Derbyniadau Tai	2014/15 £000
200	Gwerthiannau – Cynllun Hawl i Brynu	254
20	Gwerthiannau - Tir	0
0	Gostyngiadau a ad-dalwyd	0
5	Morgeisi	1
225	Cyfanswm Derbyniadau	255

4. Dadansoddiad Gwariant Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai

Yn ystod 2014/15, roedd gwariant cyfalaf o £3,585k ar welliannau i stoc tai y Cyngor. Mae'r cyfanswm gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan bedair ffynhonnell: Y Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (grant y llywodraeth), derbyniadau cyfalaf (o'r cynllun 'Hawl i Brynu') cyfraniadau refeniw Uniongyrchol y Cyfrif Refeniw Tai a Benthycia Darbodus fel y nodwyd yn y tabl isod.

2013/14 £000	Gwariant Cyfalaf Tai	2014/15 £000
294	Rheoli Ansawdd Perfformiad – Prosiect TG	70
6,231	Cynlluniau Gwella	3,515
6,525	Gwariant yn y Flwyddyn	3,585
	<i>Wedi'i ariannu gan:</i>	
2,400	Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (Grant)	2,410
56	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiol	64
1,034	Cyfraniadau refeniw Cyfrif Refeniw Tai uniongyrchol	813
3,035	Benthyca Darbodus	298
6,525	Cyfanswm	3,585

5. Dibrisiant a Cholledion Amhariad ac Ailbrisió Asedau Anghyfredol

Yn unol â'r fframwaith Cyfrifo Adnoddau, bydd ffioedd dibrisiant, amhariad a cholledion adbrisió wedi'u cynnwys yn y Cost Gwasanaethau Net Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r ffi dibrisio yn seiliedig ar werth y Fantolen o'r anheddau ac asedau eraill ac mae'n adlewyrchu'r asedau sy'n bodoli ac a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth, yn hytrach na'r arian a wariwyd arnynt bob blwyddyn. Mae'r amhariad a'r colledion adbrisió yn deillio o ganlyniad i'r broses adbrisió. Mae'r ffi dibrisio, amhariad a cholledion adbrisió'n cael eu cildroi o Gostau Net Gwasanaethau drwy Symudiad ar Ddatganiad CRT. Mae'r cildroad yn dod â phris net cyfalaf i'r CRT yn ôl i bris statudol, sy'n cael ei gyfrifo yn unol ag Penderfyniad Cyffredinol (Cymru) ynghylch Eitem 8 Credyd ac Eitem 8 Debid 2014-15. Nid yw'r ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac ailbrisió yn cael effaith ar falansau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Mae cyfanswm ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac adbrisió ar gyfer 2014/15 yn cael eu dangos isod:

2013/14 £000	Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad CRT	2014/15 £000
3,160	Asedau Gweithredol – Anheddau	3,071
86	Asedau Gweithredol - Systemau cyfathrebu	130
3,246	Cyfanswm Dibrisiant	3,201
2,627	Colledion Amhariad ac Adbrisiad	6,557
5,873	Cyfanswm Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad CRT	9,758

6. Trafodion yn Ymwneud â Buddion Ymddeol

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i gydnabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Ond, mae'r ffi i'r Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar gyfraniad y

cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly bydd gwir gost y buddion ymddeol yn cael eu dileu yn y Datganiad Symudiad Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad Symudiadau Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn.

2013/14 £000	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2014/15 £000
	<u>Cost net y Gwasanaethau</u>	
376	Costau Gwasanaeth Cyfredol	355
0	Costau Gwasanaeth y Gorffennol	0
	<u>Gwariant Gweithredu Net</u>	
8	Treuliau Gweinyddu Pensiwn	9
222	Gwariant Llog Net	213
606	Ffi net i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	577
	Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai	
(606)	Dileu ffioedd net ar gyfer buddion ymddeol yn unol â'r Cod	(577)
362	Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i Gynllun Cronfa Bensiwn Clwyd	413

**ADRAN 5: ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU
CYNGOR SIR DDINBYCH**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych a'r nodiadau cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y Datganiad Symud ar y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ac archwilydd cyffredinol Cymru

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 10, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adrodd Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisiâu cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Sir Ddinbych a pha un a ydynt wedi'u defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagair Esboniadol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel pe bai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaw i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar 31 Mawrth 2015 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y Rhagair Eglurhaol yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cynnwys camddatganiadau ffeithiol faterol berthnasol neu mae'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ddinbych yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Dros ac ar ran

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CH11 9LJ

30 Medi 2015

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Sir Ddinbych sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Adran 6

Datganiad Llywodraethu

Blynyddol

Cyflwyno

Llywodraethu Da a Gwelliant Parhaus

**Asesiad o drefniadau
llywodraethu a gwella'r
Cyngor ar gyfer 2014-15**

Tabl Cynnwys

Cyflwyniad	125
Crynodeb o'n trefniadau llywodraethu.....	126
Canolbwyntio ar ein pwrpas a'r canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth	129
Perfformio'n effeithiol mewn swyddogaethau a rolau a ddiffiniwyd yn glir	132
Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan ac arddangos trefn lywodraethol dda trwy ein hymddygiad	133
Gwneud penderfyniadau hysbys a thryloyw a rheoli risg	135
Datblygu ein capasiti a'n gallu i fod yn effeithiol	138
Ymgysylltu â phobl leol a budd-ddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn	140
Materion llywodraethu arwyddocaol	144
Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu.....	146

Cyflwyniad

Pam bod angen asesiad blynyddol o'n trefniadau llywodraethu?

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gyfrifol am sicrhau bod ganddo drefniadau llywodraethu cadarn er mwyn gwneud pethau'n gywir, yn y dull cywir, ar gyfer yr unigolion cywir, ar yr amser cywir, mewn ffordd gynhwysol, agored, onest ac atebol. Mae llywodraethu da yn hanfodol ar gyfer y Cyngor a'r cyhoedd. Mae'n cefnogi'r Cyngor wrth wneud y penderfyniadau cywir, yn lleihau'r tebygrwydd y bydd pethau'n mynd o'i le ac yn ei amddiffyn pan fo problemau yn codi. Mae'n ysbrydoli hyder i'r cyhoedd ein bod yn gwneud penderfyniadau am y rhesymau cywir, yn diogelu ansawdd gwasanaeth ac yn gwario arian cyhoeddus yn ddoeth.

Mae'r ddogfen hon yn egluro ac yn asesu ein trefniadau llywodraethu ar gyfer 2014-15 ac yn nodi unrhyw welliannau sydd eu hangen i wneud y trefniadau'n fwy cadarn.

Hunan-asesu ein trefniadau

O fewn ein hadolygiad llywodraethu blynyddol, mae'n ofynnol i ni gynnal hunan-asesiad o'n trefniadau. Yn y gorffennol rydym hefyd wedi cynnal hunan-asesiad corfforaethol sy'n dangos sut rydym yn cyflawni gwelliant parhaus, ond yn awr rydym yn cyfuno'r hunan-asesiadau hyn i osgoi dyblygu, gan fod rheoli a monitro perfformiad a gwelliant hefyd yn elfen bwysig o drefniadau llywodraethu da. Mae'r hunan-asesiad arloesol hwn yn ein helpu i ddeall ein cryfderau a'n gwendidau mewn cysylltiad â chwech egwyddor allweddol trefn lywodraethol dda yr ydym yn eu defnyddio yn ein fframwaith llywodraethu.

Canolbwyntio ar ein pwrpas a'r canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth**Perfformio'n effeithiol mewn swyddogaethau a rolau a ddiffiniwyd yn glir****Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan ac arddangos trefn lywodraethol dda trwy ein hymddygiad****Gwneud penderfyniadau hysbys a thryloyw a rheoli risg****Datblygu ein capasiti a'n gallu i fod yn effeithiol****Ymgysylltu â phobl leol a budd-ddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn**

Crynodeb o'n trefniadau llywodraethu

Adolygu effeithiolrwydd

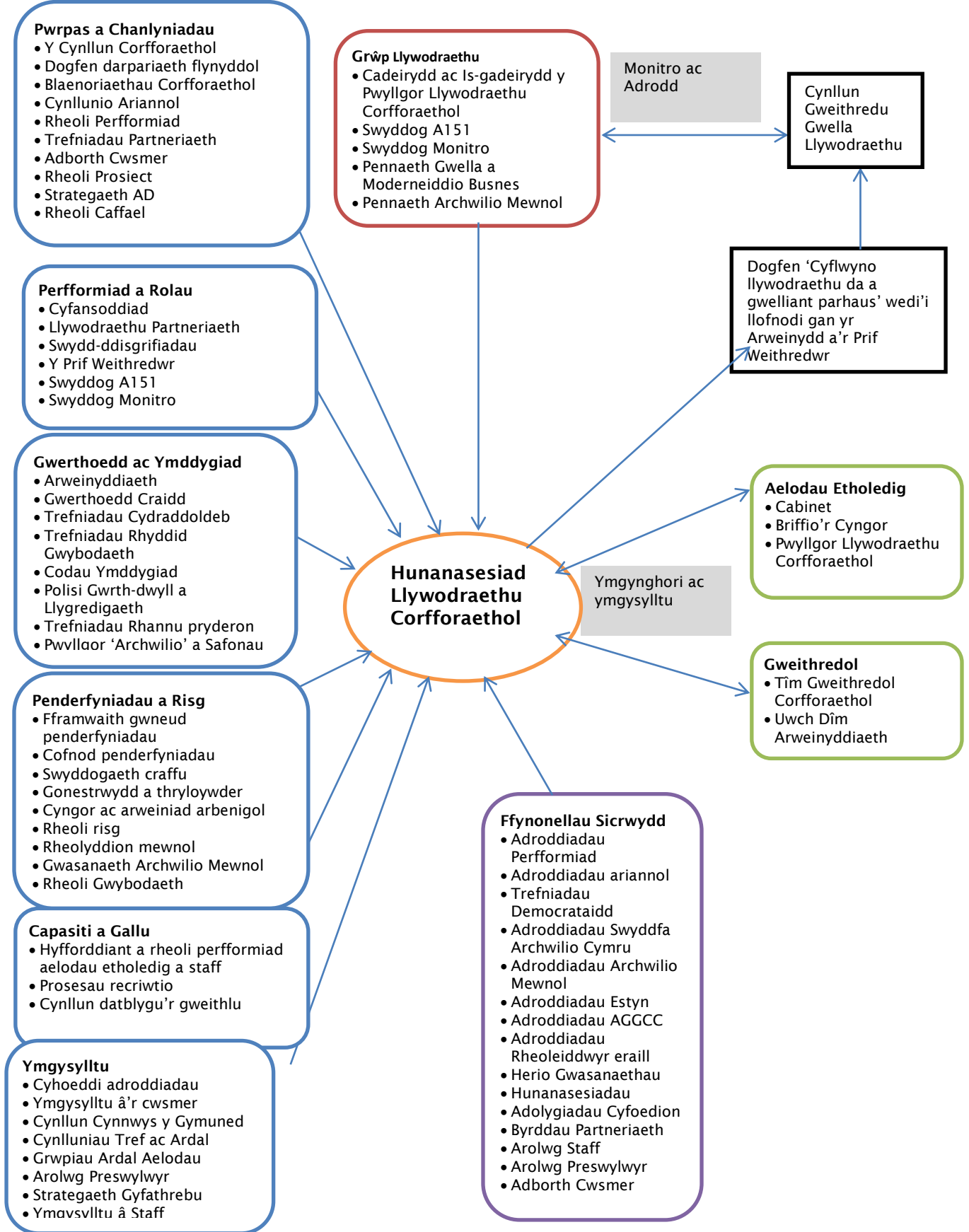
Mae'n ofynnol i ni adolygu effeithiolrwydd ein trefniadau llywodraethu bob blwyddyn, sy'n cynnwys:

- cynnal fframwaith tystiolaeth parhaus sy'n dangos sut y gallwn roi sicrwydd ar ein trefniadau llywodraethu;
- adolygu effeithiolrwydd Cyfansoddiad y Cyngor yn rheolaidd;
- adolygu trefn lywodraethol o fewn gwasanaethau a ddarperir ar ein rhan gan bartneriaid, sefydliadau hyd braich ayyb;
- Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol sy'n cyflawni swyddogaethau craidd 'pwyllgor archwilio', gan gynnwys:
  - adolygiad rheolaidd o'n trefniadau llywodraethu
  - ystyried ac adolygu strategaethau, cynlluniau ac adroddiadau archwilio mewnol ac allanol.
  - adolygu, craffu a chymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol
  - monitro effeithiolrwydd rheoli risg;
- grŵp Llywodraethu 'rhithwir' i fonitro trefniadau llywodraethu, datblygu hunan-asesiad ac unrhyw gynlluniau gweithredu sy'n deillio ohono, gan gynnwys:
  - Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
  - Pennaeth Cyllid ac Asedau (Swyddog A151)
  - Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd (Swyddog Monitro)
  - Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio
  - Pennaeth Archwilio Mewnol
- ymgynghori'n eang ar ein hunan-asesiad gydag uwch reolwyr ac aelodau etholedig;
- darparu hyfforddiant i aelodau etholedig i sicrhau eu bod yn deall yn llwyr eu rolau a'u cyfrifoldebau o ran llywodraethu corfforaethol; a
- defnyddio gwybodaeth o amryw o ffynonellau i lywio ein trefniadau llywodraethu, er enghraifft:
  - heriau gwasanaeth
  - adroddiadau perfformiad
  - rheoli risg
  - adroddiadau rheoleiddwyr allanol
  - Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol

I grynhoi, mae ein hunan-asesiad yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd bod gan y Cyngor drefniadau llywodraethu cadarn. Lle'r ydym wedi nodi meysydd ar gyfer gwella, mae gennym gynllun gweithredu i fynd i'r afael â nhw (Atodiad 1).

Byddwn yn monitro ac yn adrodd ar gynnydd y cynllun gweithredu i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn rheolaidd.

Crynodeb o'n fframwaith llywodraethu

Canolbwyntio ar ein pwrpas a'r canlyniadau i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth

---

...rydym yn glir am yr hyn rydym yn ceisio ei gyflawni

Mae ein Cynllun Corfforaethol 2012-17 yn dangos yn glir yr hyn rydym yn anelu i'w gyflawni ac mae'n cynnwys ein blaenoriaethau am y pum mlynedd. Bob blwyddyn rydym yn datblygu Dogfen Cyflawni'r Cynllun Corfforaethol i ddangos yr hyn rydym yn ddisgwyl ei wneud yn y flwyddyn i ddod i gefnogi cyflawni ein blaenoriaethau a sut y byddwn yn mynd o'i chwmpas. Er ein bod yn aros am yr adroddiad diweddaraf, mae Adroddiadau Gwella Blynyddol blaenorol Swyddfa Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad ein bod yn gwneud cynnydd da i gyflawni ein rhaglen wella, bod ein trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol yn cefnogi hunan-werthusiad dibynadwy a bod ein trefniadau i gefnogi gwelliannau yn dda.

Rydym wedi nodi'n glir sut mae ein blaenoriaethau corfforaethol yn cysylltu â'n cynllun ariannol tymor-canolog ac rydym wedi nodi adnoddau ariannol a staffio i roi cefnogaeth i gyflawni ein hamcanion. Ceisiwyd safbwyntiau trigolion ynglŷn â'r toriadau yr ydym yn eu hystyried, er mwyn ymgysylltu mwy â nhw ynglŷn â sut y bydd y toriadau hyn yn effeithio arnynt a'u cymunedau a beth y gellir ei wneud i leihau'r effaith. Rydym yn cydnabod na fydd cyfradd y toriadau sydd eu hangen yn cael eu rhannu'n gyfartal ar draws ein gwasanaethau, yn bennaf gan fod yn rhaid diogelu rhai gwasanaethau, megis ysgolion, tra bo meysydd eraill yn flaenoriaeth uchel ac yn risg uchel, megis y gwasanaethau cymdeithasol. Mae eraill yn swyddogaethau statudol pwysig y mae'n rhaid i ni barhau i'w gwneud, fel cynllunio, cyflogau, rheolaeth ariannol ac adrodd perfformiad yn rheolaidd i Lywodraeth Cymru a Rheoleiddwyr.

Er y bydd cyfradd y toriadau hyn yn golygu y bydd yn rhaid i ni wneud 'llai gyda llai' byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaethau cyffredinol hanfodol. Nid dim ond cydbwyso'r gyllideb ar gyfer y ddwy flynedd nesaf yw canlyniad y penderfyniadau cyllidebol anodd y mae'n rhaid i ni eu gwneud yn awr, ond byddant hefyd yn siapiro'r gwasanaethau lleol fydd yn cael eu darparu yn y dyfodol. Rydym yn Gyngor sy'n perfformio'n uchel ac ni fydd hyn yn newid, hyd yn oed ar ôl gweithredu'r toriadau hyn.

Fel rhan o adolygu sut yr ydym yn gweithio, rydym yn adolygu ein trefniadau llywodraethu i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddoeth a bod y cyhoedd yn parhau i dderbyn gwasanaethau da a gwerth am arian. Byddwn yn gweithredu trefniadau monitro newydd yn ystod 2015 er mwyn sicrhau bod gan unrhyw ddarparwyr gwasanaeth trydydd parti neu hyd braich drefniadau llywodraethu cadarn, a bydd yn gweithredu trefniadau craffu i fonitro eu perfformiad ariannol a gweithredol.

Rydym hefyd wedi adolygu sut y byddwn yn darparu gwasanaethau trwy ein Cynlluniau Tref ac Ardal yn ystod y flwyddyn i wella eglurder ynghylch bwriadau polisi cyffredinol y Cynlluniau ac i wella cysondeb o ran sut y caent eu datblygu a'u darparu. Bydd gwelliannau hefyd yn sicrhau bod Cynlluniau'n fwy strategol, yn darparu gwybodaeth gliriach ar y buddion a ddisgwylir a sut y byddwn yn mesur yr effaith. Mae'r Cabinet wedi cymeradwyo paratoi rhestrau diwygiedig o brosiectau blaenoriaeth a phroses newydd ar gyfer dyrannu cyllid i'r prosiectau hyn.

Mae gennym becyn gwaith llywodraethu partneriaeth cynhwysfawr sy'n darparu arweiniad i sicrhau, ar gyfer pob partneriaeth, y dylai fod datganiad clir o egwyddorion, amcanion a deilliannau arfaethedig y bartneriaeth. Mae hefyd yn cynnwys arweiniad ar fesur ansawdd gwasanaeth, fel bod cwsmeriaid yn derbyn gwasanaeth da, sut bynnag rydym yn darparu ein gwasanaethau. Rydym yn ymwybodol nad yw bob partneriaeth yn defnyddio'r pecyn, felly mae arnom angen adolygu'r canllaw i sicrhau ei fod yn hawdd i'w ddefnyddio ac yn effeithiol. Mae hwn yn ddarn dilynol o waith o'n hadolygiad o Dirwedd Partneriaethau, a ddechreuodd dan nawdd Bwrdd Partneriaeth Strategol Sir Ddinbych. Mae'r adolygiad hwn wedi llywio polisi lleol a chenedlaethol trwy amlygu cymhlethdod gweithgarwch partneriaeth yn Sir Ddinbych a thu hwnt.

...rydym yn sicrhau bod defnyddwyr gwasanaeth yn derbyn gwasanaeth o ansawdd uchel a gwerth am arian

Rydym yn monitro ein perfformiad yn rheolaidd, yn cyflwyno adroddiadau hanner blwyddyn i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a'r Cabinet ac yn llunio Adroddiad Perfformiad Blynyddol i werthuso cynnydd. Rydym yn bwriadu cynyddu'r adroddiadau i'r Pwyllgorau Archwilio a'r Cabinet i adroddiadau chwarterol i barhau i ganolbwyntio ar berfformiad yn ystod cyfnod o leihad gwasanaeth.

Mae Sir Ddinbych wedi cynnal ei safle fel y cyngor sy'n perfformio orau yng Nghymru am y bedwaredd flwyddyn yn ôl Dangosyddion Strategol Cenedlaethol Llywodraeth Cymru:

- O'r 30 o Ddangosyddion Strategol Cenedlaethol, roedd 16 yn y chwarterel uchaf
- Yn uwch na'r canolrif, mae ein sefyllfa wedi gostwng ychydig, yn awr yn ail yng Nghymru
- Rydym wedi gweld gwelliant mewn 19 o'r dangosyddion
- Rydym wedi perfformio ymysg y gorau yng Nghymru mewn 6 o'r dangosyddion

Mae'r Her Perfformiad Gwasanaeth yn defnyddio amryw o adroddiadau a hunanasesiadau gwasanaeth i adolygu perfformiad yn erbyn y cynllun gwasanaeth, gwybodaeth meincnodi ac adroddiad 'angen a'r galw' sy'n amlygu pwysau posibl y dyfodol a newidiadau yn yr amgylchedd allanol y bydd y gwasanaeth angen ymateb iddo. Mae'r broses hon wedi'i hamlygu fel arfer da yn adroddiad blynyddol diweddar Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).

"O fewn y Cyngor mae diddordeb a chefnogaeth frwd gan yr Aelodau Etholedig. Mae ganddynt rôl allweddol yng nghyfarfodydd enghreifftiol 'her gwasanaeth' lle y maent yn holi swyddogion arweiniol ynglŷn â pherfformiad ac effaith gwasanaethau'r Cyngor".

Rhoddodd Swyddfa Archwilio Cymru adroddiad archwilio diamod ar ein datganiadau ariannol ar gyfer 2013-14, heb godi unrhyw faterion sylweddol na gwendidau sylfaenol yn ein rheolyddion mewnol. Mae ein gwasanaeth Archwilio Mewnol yn adolygu ein systemau ariannol allweddol yn flynyddol ac wedi darparu adroddiadau cadarnhaol yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, yn 2013/14, cynhyrchodd ein gwasanaeth Archwilio Mewnol adroddiad beirniadol ar gaffael gwasanaethau adeiladu oedd yn tynnu sylw at nifer o wendidau, gan gynnwys bod ein strategaeth gaffael wedi dyddio. Yn ystod 2014/15, mae'r Adran Archwilio Mewnol wedi parhau i fonitro cynnydd ar gynllun gweithredu gwella a'i

adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r adolygiadau hyn yn dangos bod cynnydd o ran gwella wedi bod yn araf ac wedi methu nifer o derfynau amser, felly mae caffael yn parhau i fod yn fater llywodraethu sylweddol yn ddiweddarach yn y ddogfen hon.

Mae methodoleg rheoli rhaglen a phrosiect, a system Verto yn gweithio'n dda ar draws y Cyngor, gyda rhai darpariaethau gwirioneddol yn awr yn cael eu gwireddu. Yn gyffredinol, mae gwelededd ein gweithgareddau wedi gwella trwy adrodd yn effeithiol a chyson ar ein prosiectau i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol ac amrywiol bwyllgorau.

Mae system Verto wedi'i datblygu a'i hehangu i ymgorffori prosesau rheoli perfformiad y Cyngor. Mae cynlluniau busnes gwasanaethau sydd ar y gweill yn cael eu datblygu gan ddefnyddio'r system. Trwy hyblygrwydd y system, rydym yn gallu integreiddio ein cynlluniau busnes gwasanaeth gyda gweithgareddau rhaglen a phrosiect, ac felly'n gallu adrodd gan ddefnyddio dibyniaethau allweddol, megis cynnydd yn erbyn canlyniadau neu flaenoriaethau.

Perfformio'n effeithiol mewn swyddogaethau a rolau a ddiffiniwyd yn glir**...rydym yn gwybod beth yw'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau o fewn ein sefydliad**

Mae prif arweiniad llywodraethu'r Cyngor wedi'i gynnwys yn ein Cyfansoddiad cynhwysfawr sy'n:

- nodi rolau a chyfrifoldebau aelodau etholedig a swyddogion, yn arbennig mewn cysylltiad â llywodraethu, er bod angen ei ddiweddarau i ystyried y newid yn nheitlau swyddi a phortffolio aelodau etholedig;
- cynnwys cynllun dirprwyo ffurfiol a chadw'r pwerau i wneud penderfyniadau; a
- chynnwys y broses i'r Cyngor Sir a'r Cabinet fod yn atebol am eu penderfyniadau a'u perfformiad

Mae ein pecyn cymorth llywodraethu partneriaeth yn rhoi arweiniad ar ddiffinio rôl pob partner yn y bartneriaeth a chyfrifoldebau rheolwr atebol ar gyfer staff sy'n cefnogi'r bartneriaeth a statws cyfreithiol. Fodd bynnag, nid yw'n darparu arweiniad clir ynghylch rolau aelodau bwrdd partneriaeth. Rydym eisoes wedi nodi bod angen adolygu'r canllawiau hyn, a bydd angen i ni hyrwyddo ei ddefnydd ar draws holl bartneriaethau Sir Ddinbych.

...rydym yn sicrhau ein bod yn ymgymryd â'r rolau a'r cyfrifoldebau hyn

Mae ein Cyfansoddiad yn cynnwys protocol i sicrhau bod aelodau etholedig a gweithwyr yn deall rolau'r naill a'r llall a'u bod yn gweithio'n effeithiol gyda'i gilydd. Rydym hefyd wedi nodi'n glir rolau a chyfrifoldebau swyddogion allweddol y Cyngor:

- Mae ein Prif Weithredwr yn gyfrifol ac yn atebol i'r sefydliad am bob agwedd o reolaeth weithredol.
- Mae'r Swyddog A151 yn sicrhau fod cyngor addas yn cael ei roi i'r sefydliad ar yr holl faterion ariannol, cadw cofnodion a chyfrifon ariannol cywir, ac yn cynnal system effeithiol o reoli arian yn fewnol.
- Mae'r Swyddog Monitro yn gyfrifol am sicrhau bod y sefydliad yn dilyn y gweithdrefnau a gytunwyd ac yn cydymffurfio â'r holl statudau a rheoliadau perthnasol.

Hyrwyddo gwerthoedd i'r sefydliad cyfan ac arddangos trefn llywodraethol dda trwy ein hymddygiad

---

...rydym yn sicrhau bod gwerthoedd y sefydliad yn cael eu rhoi ar waith a'u bod yn effeithiol

Mae gennym set o werthoedd craidd – **Balchder, Undod, Parch a Chywirdeb** – sydd wedi eu hymgorffori yn y sefydliad a'u hadlewyrchu'n glir yn y Cyfansoddiad, y Fframwaith Llywodraethu Partneriaethau, Rheoliadau Ariannol, Rheolau Gweithdrefnau Contract a'r broses gwerthuso gweithwyr.

Mae ein harweinyddiaeth yn gosod esiampol ar gyfer y sefydliad cyfan drwy greu diwylliant o dryloywder, cefnogaeth a pharch. Rydym yn cynnal ein arolwg staff diweddaraf ar hyn o bryd, ond roedd yr arolwg staff yn 2013 yn dangos bod 83% o weithwyr yn teimlo bod gan y tîm arweinyddiaeth weledigaeth glir ar gyfer y dyfodol, o'i gymharu â 58% yn unig yn arolwg 2011. Roedd yna hefyd lefel uchel o hyder (84%) yn y tîm arweinyddiaeth. Mae'r un lefel o hyder hefyd i'w gweld ar lefel gwasanaeth, gyda 81% yn credu bod gan eu gwasanaeth weledigaeth glir ar gyfer y dyfodol a chanddynt hyder yn eu rheolwr.

Rydym yn parhau i ddatblygu a gwella ein gwaith ar gydraddoldeb a hawliau dynol, er y bydd y penderfyniad i ddileu swydd Swyddog Cydraddoldeb Corfforaethol yn golygu bod yn rhaid i wasanaethau fod yn fwy atebol am eu gwaith gydag unigolion gyda nodweddion a ddiogelir. Rydym yn parhau i weithio gyda Rhwydwaith Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Gogledd Cymru, y mae gennym Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar y cyd â nhw. Yn ogystal â hyn, rydym wedi datblygu a chynhyrchu modiwl e-ddysgu newydd, sydd yng nghanol y broses o gael ei weithredu ar draws y gwasanaethau cwsmeriaid allweddol.

Ond canfu arolwg staff diweddaraf Archwilio Mewnol bod gwaith eto i'w wneud i wella ymwybyddiaeth o drefniadau cydraddoldeb corfforaethol.

...rydym yn darparu arweiniad trwy ymddwyn mewn ffyrdd sy'n dangos safonau uchel o ymddygiad a llywodraethu effeithiol

Mae gennym amrywiol ffyrdd lle gallwn ddangos ein gwerthoedd craidd a safonau ymddygiad uchel a llywodraethu effeithiol, er enghraifft:

- mae gennym drefniadau Rhyddid Gwybodaeth clir a thryloyw i ganiatáu hawl i wybodaeth;
- mae ein cod ymddygiad ar gyfer aelodau etholedig a staff yn rhan o hyfforddiant sefydlu, er ein bod angen sicrhau fod gennym drefniadau i sicrhau ein bod yn codi ymwybyddiaeth am y codau hyn yn rheolaidd;
- mae gennym gofrestr o fuddion ariannol a lletygarwch i aelodau etholedig a gweithwyr i sicrhau tryloywder;
- mae gennym broses i aelodau etholedig ddatgan cysylltiad yn gyffredinol ac mewn cysylltiad â materion penodol a/neu adroddiadau mewn cyfarfodydd;

- mae gennym brotocol i sicrhau bod aelodau etholedig a gweithwyr yn trin y naill a'r llall gyda pharch ac yn ymddwyn yn broffesiynol;
- mae ein fframwaith adborth a chwynion gan gwsmeriaid yn rhoi'r cyfle i gwsmeriaid gyflwyno sylwadau am ymddygiad aelodau etholedig a gweithwyr;
- mae gennym bolisi gwrth-dwyll a llygredigaeth dyddiedig 2006, ond rydym yng nghanol ei adolygu a'i ddiweddarau;
- rydym wedi adolygu ein gweithdrefnau rhannu pryderon sy'n galluogi i faterion gael eu codi gydag amrywiaeth eang o bobl neu gyrff. Mae model newydd y cyfansoddiad yn cynnwys polisi newydd rhannu pryderon. Bydd y drafft, sydd wedi'i ymgynghori gyda'r undebau yn flaenorol, yn cael ei wirio yn erbyn hyn a'i ailddrafftio lle bydd angen ar gyfer ymgynghori ymhellach;
- mae ein trefniadau rheolaeth ariannol yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar Rôl y Prif Swyddog Ariannol o fewn Llywodraeth Leol (2010);
- cynhaliodd ein Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol hunan-asesiad yn 2013/14 oedd yn cadarnhau bod ei gylch gorchwyl yn cydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011;
- yn dilyn yr hunanasesiad uchod, darparodd Bennaeth yr Adain Archwilio Mewnol hyfforddiant i'r aelodau etholedig ar eu cyfrifoldebau llywodraethu;
- roedd adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol yn cadarnhau ein bod yn gweithredu system effeithiol o reolaeth fewnol, llywodraethu a rheoli risg; ac
- rydym yn gweithredu Pwyllgor Safonau effeithiol a diduedd i gynnal ymddygiad da gan aelodau etholedig.

Gwneud penderfyniadau hysbys a thryloyw a rheoli risg

...rydym yn drwyadl a thryloyw yn y modd yr ydym yn gwneud penderfyniadau

Mae gennym fframwaith gwneud penderfyniadau clir i ddangos pwy all wneud pa benderfyniadau ac rydym yn cadw a chyhoeddi cofnod cynhwysfawr o benderfyniadau a wnaed. Mae pob penderfyniad allweddol yn cynnwys asesiad o oblygiadau ariannol, cyfraniad at flaenoriaethau corfforaethol, risg ac effaith cydraddoldeb, er ein bod yn ymwybodol ein bod angen cynnal rhai adolygiadau rheoli ansawdd ar asesiadau o effaith ar gydraddoldeb i sicrhau eu bod yn gadarn.

Rydym yn hysbysebu ein cyfarfodydd 'cyhoeddus' ymlaen llaw fel eu bod yn agored i'r cyhoedd a'r cyfryngau i fod yn bresennol, ac mae'r holl adroddiadau'n cael eu trafod yn agored oni bai eu bod yn cwrdd â meini prawf caeth ar gyfer trafodaeth gyfrinachol.

Mae ein swyddogaeth graffu yn effeithiol, a gefnogir gan dystiolaeth a dadansoddi data, i herio'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau'n adeiladol.

...rydym yn defnyddio gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth o ansawdd da

Mae aelodau etholedig yn derbyn adroddiadau clir, cyson ond cynhwysfawr a chynghor ar gyfer gwneud penderfyniad sy'n egluro'r goblygiadau dros wneud y penderfyniad yn glir. Ni ddylai adroddiadau fod dim mwy na phedair tudalen ac rydym yn defnyddio templed adroddiad corfforaethol i sicrhau bod yr holl wybodaeth wedi'i chynnwys, ynghyd â rhestr wirio sy'n rhaid ei chwblhau ym mhob achos i gadarnhau bod yr holl wybodaeth wedi'i chynnwys yn yr adroddiad cyn ei gyflwyno.

Mae gennym drefniadau i ddarparu a chofnodi cyngor proffesiynol pwrpasol ar faterion sydd â goblygiadau cyfreithiol neu ariannol ymhell cyn gwneud penderfyniadau ac mewn cyfarfodydd. Derbynnir cyngor allanol lle bo'r angen, yn enwedig mewn meysydd arbenigol.

Mae'r Tîm Ymchwil a Gwybodaeth a Swyddfa'r Rhaglen Gorfforaethol wedi uno yn dilyn ailstrwythuro'r gwasanaeth. Bydd y tîm newydd, yn ogystal â'r gweithgareddau busnes arferol, yn canolbwyntio ar weithgareddau newid allweddol ac yn dechrau datblygu llwyfan strategol ar gyfer gwybodaeth rheoli ac adrodd, gan wella prosesau gwneud penderfyniadau.

...mae gennym systemau rheoli risg, rheoli gwybodaeth a rheoliadau effeithiol

Rydym yn adolygu ein Cofrestr Risg Corfforaethol ddwywaith y flwyddyn, gyda phob Cyfarwyddwr Corfforaethol yn ystyried y risg maent yn ei reoli ar hyn o bryd, adolygu camau lliniaru a'r amgylchedd allanol i asesu sgôr y risg ac ychwanegu risgiau newydd fel bo'n briodol. Mae hyn yn cynnwys nodi newidiadau mewn deddfwriaeth sy'n effeithio ar wasanaethau'r Cyngor, megis Deddf newydd Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 a Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn monitro trefniadau rheoli risg ac yn adolygu'r Gofrestr Risg Corfforaethol.

Mae gennym wasanaeth archwilio mewnol annibynnol a gwrthrychol sy'n rhoi sicrwydd ar draws holl wasanaethau'r Cyngor, gan gynnwys partneriaethau. Roedd adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol yn cadarnhau ein bod yn gweithredu system gadarn o reoliadau mewnol, ariannol a gweithredol. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliodd Bennaeth yr Adain Archwilio Mewnol yr adolygiadau hunanasesiad i sicrhau bod y gwasanaeth yn cydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus. Bydd y cynllun gwella sy'n deillio o hyn yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol fel rhan o'r Adroddiad Archwilio Mewnol Blynyddol 2014/15.

Rydym yn trafod unrhyw adroddiadau gan reoleiddwyr allanol ar y lefelau rheoli ac aelod etholedig perthnasol ac yn monitro cynlluniau gweithredu sy'n codi o'r adolygiadau.

Mae rheoli gwybodaeth wedi cael ei ystyried yn hanesyddol fel gwendid llywodraethu sylweddol yn ein Datganiadau Llywodraethu Blynyddol yn dilyn adroddiadau archwilio mewnol ac allanol anffafriol. Ffurfiwyd Tîm Gwybodaeth Gorfforaethol yn ystod 2013 i fynd i'r afael â'r gwendidau hyn. Ers hynny, gwnaed gwelliannau sylweddol, sydd wedi arwain at leihau risg o ambr (mawr) i felyn (cymedrol).

Mae rhai o'r prif gamau a gymerwyd yn cynnwys:

- penodi Rheolwr Gwybodaeth Gorfforaethol i ddarparu arweinyddiaeth strategol yn y maes;
- darparu dull corfforaethol tuag at reoli gwybodaeth trwy lansio Strategaeth Rheoli Gwybodaeth;
- datblygu dull corfforaethol o reoli risg gwybodaeth trwy ddatblygu a lansio Polisi Risg Gwybodaeth;
- gwella lefelau cymhwysedd yn y Cyngor drwy ddatblygu a lansio cyfres o fodiwlau e-ddysgu, gan gynnwys; Diogelu Data, Rhyddid Gwybodaeth, Rheoliadau Gwybodaeth a Rheoli Dogfennau.
- cyflawni achrediad Rhwydwaith Sector Cyhoeddus (PSN);
- datblygu ffordd gyson o drin achosion o dorri rheolau diogelwch gwybodaeth drwy ddatblygu polisi;
- cyflwyno cyfleusterau e-bost diogel drwy Egress;
- penodi Swyddog Hawl i Wybodaeth i reoli'r nifer cynyddol o geisiadau am hawl i wybodaeth; a
- gwella rheolaeth ein dogfennau electronig trwy weithredu EDRMS (system rheoli cofnodion dogfennau electronig).

Fodd bynnag, rydym yn cydnabod fod gennym lawer o waith i'w wneud eto ond rydym wedi nodi hyn yn ein Strategaeth Rheoli Gwybodaeth, er enghraifft:

- gwella trefniadau ar gyfer difa gwastraff cyfrinachol yn ddiogel;
- adnewyddu'r fframwaith polisi diogelwch gwybodaeth;
- ymgorffori EDRMS mewn timau sy'n gwneud defnydd trwm o bapur erbyn mis Mawrth 2016 (diwedd y prosiect).

- ehangu mynediad i ddeunyddiau archif drwy ddatblygu gwell presenoldeb ar-lein.
- datblygu Cofrestr Asedau Gwybodaeth
- cyhoeddi mwy o wybodaeth ar ein gwefan i ddiwallu ein rhwymedigaethau statudol a lleihau nifer y ceisiadau am wybodaeth; a
- chodi ymwybyddiaeth bellach ac ymgorffori rheolau cadw gwybodaeth yn y gwasanaethau.

Mae Polisi Risg Gwybodaeth y Cyngor yn cynnwys gofyniad i gynnwys gwybodaeth benodol yn y 'datganiad llywodraethu blynyddol' a rhannu a thrafod hyn gyda'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Ym mis Mai 2015, cyflwynodd Uwch Swyddog Risg Gwybodaeth y Cyngor y canlynol i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar gyfer 2014/15;

- Ni fu unrhyw dor-amod mawr yn y Ddeddf Diogelu Data gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn.
- Adroddodd yr Uwch Swyddog Risg Gwybodaeth am ddau ddigwyddiad risg gwybodaeth i'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystod y flwyddyn. Cymerodd y Cyngor gamau ar unwaith i ddelio â'r materion a gwella perfformiad yn yr achosion hyn.
- Gwnaed tair cwyn dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ynglŷn â'r Cyngor, a chanlyniad dau ohonynt oedd eu bod o blaid y Cyngor. Yn y trydydd achos, canfuwyd ein bod wedi torri deddfwriaeth trwy gymryd gormod o amser i ymateb i Gais Mynediad i Destun, ond cydnabuwyd bod hwn yn achos cymhleth. Rydym wedi cymryd camau i wella ein prosesau ar gyfer delio gydag achosion cymhleth i sicrhau ymatebion prydlon yn y dyfodol.

Datblygu ein capasiti a'n gallu i fod yn effeithiol

...rydym yn sicrhau fod gan ein haelodau etholedig a gweithwyr yr adnoddau, sgiliau, gwybodaeth a phrofiad maent ei angen i weithio'n dda

Mae gennym raglenni sefydlu ar gyfer aelodau etholedig a gweithwyr i sicrhau bod gwybodaeth allweddol yn cael ei chyflwyno yn ystod camau cynnar ac rydym wedi cyflwyno hyfforddiant sefydlu a gloywi i wasanaethau'n ddiweddar ac wedi cynnal 'archwiliad' o weithwyr newydd i sicrhau bod hyn yn cael ei wneud. Mae'n broses llawer gwell ac mae llawer mwy o sesiynau sefydlu yn cael eu cynnal.

Mae yna broses i werthuso perfformiad aelodau'r Cabinet, sydd wedi ei gryfhau trwy alinio eu blaenoriaethau gyda'r Cynllun Corfforaethol, sydd mewn ymateb i bapur y Prif Weithredwr ar 'Gwella ein Perfformiad'.

Mae Pwyllgorau Archwilio yn llunio adroddiadau blynyddol ar eu gwaith i'r Cyngor Sir ond roedd hunan-asesiad y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn amlygu nad oedd wedi ffurfio rhan o'r trefniant monitro perfformiad hwn yn y blynyddoedd diwethaf. Yn ystod y flwyddyn, cynhyrchodd gadeirydd y Pwyllgor adroddiad fydd yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor yn unol ag adroddiadau blynyddol Archwilio.

Mae gweithwyr yn derbyn gwerthusiad perfformiad blynyddol, sy'n arwain at hyfforddiant a chynlluniau datblygu i'w helpu i gyflawni eu hamcanion a'u rolau'n effeithiol. Rydym wedi gwella perfformiad yn 2013/14, gyda 89% o weithwyr cymwys yn derbyn gwerthusiad blynyddol ond gostyngodd hwn y llynedd ychydig i 88%.

Rydym yn ceisio moderneiddio'r modd rydym yn gweithio fel y gallwn ddefnyddio amser ac adnoddau gwerthfawr yn well. Mae'r Bwrdd Moderneiddio wedi dechrau sawl prosiect sy'n creu effeithiolrwydd darparu gwasanaeth ac rydym wedi datblygu Datganiad Polisi Gweithio'n Hyblyg a chanllawiau sy'n nodi sut rydym yn disgwyl i weithwyr weithio yn y dyfodol a hefyd pa gefnogaeth gallwn ei chynnig. Er mwyn gwella ein heffeithiolrwydd a symudedd, rydym wedi:

- rhoi offer TG newydd ar waith;
- uwchraddio'r Rhwydwaith Ardal Leol a Di-wifr i gefnogi gweithio hyblyg;
- parhau i adolygu gofynion gofod swyddfa;
- cytuno ar bolisi gweithio wrth sawl gweithfan;
- parhau i gyflwyno EDRMS i fwy o wasanaethau;
- gweithredu Cofrestru Anfoneb Canolog, a fydd yn lleihau'r nifer o anfonebau heb eu talu ar amser ac yn osgoi dirwy taliad hwyr; a
- datblygu Strategaeth Gwasanaeth Cwsmer i ddangos sut y byddwn yn darparu gwasanaeth cwsmer rhagorol.

...rydym yn sicrhau y gallwn barhau i berfformio'n effeithiol yn ystod cyfnodau o newid

Mae Partneriaid Busnes AD Strategol yn cynnal ymarfer cynllunio gweithlu gyda phob gwasanaeth yn flynyddol i nodi eu blaenoriaethau am y 12 mis nesaf. Eleni, roedd hyn yn cynnwys adolygiad Rhyddid a Hyblygrwydd. Mae hyn yn galluogi Adnoddau Dynol i ddeall a blaenoriaethu lefel ac amseriad y gefnogaeth y bydd gwasanaethau ei hangen. Mae'r trafodaethau gyda gwasanaethau'n cynnwys amcanion a blaenoriaethau gwasanaeth, proffil gweithlu, heriau a risgiau ar ddod, adnoddau a bylchau mewn sgiliau a swyddi hanfodol. Mae hyn yn caniatáu i Adnoddau Dynol ddatblygu Cynllun Blaenoriaethu Gweithlu, wedi'i gymeradwyo gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Yn ogystal, mae'r data a gasglwyd o werthusiadau perfformiad yn ein galluogi i nodi blaenoriaethau datblygu corfforaethol ar gyfer y 12 mis nesaf.

I gynorthwyo i ddatblygu uwch reolwyr posibl yn y dyfodol, rydym yn defnyddio cynadleddau Rheolwyr Canol i ymgysylltu â nhw. Mae carfan 'Yr Hwb' ar gyfer 2014 wedi dod i ben yn awr, ac roedd aelodau'r tîm yn rhan o amrywiaeth o brosiectau allweddol, gan gynnwys datblygu Achos Busnes Ystafell Bost Electronig, modiwl E-ddysgu Prosiect Cynhwysiad Ariannol, digwyddiadau cyfathrebu a budd-ddeiliaid y Rhaglen Foderneiddio a gweithio ar ddigwyddiadau budd-ddeiliaid Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol. Darparodd Cyfarwyddwyr a Phenathiaid Gwasanaeth fentoriaeth ar gyfer pob aelod o Hwb.

Mae mwy o'n prosiectau yn cael eu darparu o fewn y gwasanaethau, gan elwa o ganlyniad i hyfforddiant helaeth rheoli prosiect a gynhaliwyd dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Arweiniodd hyn at ostyngiad yn ein hadnodd Rheoli Prosiect Corfforaethol, gan gyfrannu at ein gallu i wrthsefyll newid ac at ein heffeithlonrwydd.

Mae ein Strategaeth Wirfoddoli'n cynnig man cychwyn defnyddiol i ddatblygu gweledigaeth gorfforaethol ar gyfer gwirfoddolwyr. Rydym yn parhau i ddatblygu'r Strategaeth hon trwy ddarpariaeth y Cynllun Lles i gymryd i ystyriaeth y datblygiadau ar draws y sir mewn meysydd fel peilot bancio-amser, gweithio mewn partneriaeth a datblygu mentrau i gefnogi gweithwyr i wirfoddoli eu hamser a'u harbenigedd er budd eu cymunedau.

Ymgysylltu â phobl leol a budd-ddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn

---

...rydym yn mabwysiadu dull gweithgar ac wedi'i gynllunio ar gyfer trafodaeth gyda ac atebolrwydd i'n rheoleiddwyr allanol

Rydym yn datblygu dull rhagweithiol ar gyfer rheoleiddio allanol, er enghraifft:

- cyfarfodydd rheolaidd i drafod datblygiadau, eu gwaith a chanlyniadau;
- cynnwys ac ymgynghori â nhw ar benderfyniadau allweddol a all effeithio ar ein trefniadau llywodraethu;
- gweithredu ar unrhyw welliannau maent yn eu nodi yn eu hadroddiadau; a
- chyflwyno eu hadroddiadau i'r pwyllgorau perthnasol i hysbysu aelodau etholedig;

...rydym yn ymgysylltu'n effeithiol gyda'r cyhoedd a budd-ddeiliaid eraill

Rydym yn cyhoeddi ein Datganiad Cyfrifon Blynyddol, gan gynnwys yr hunan-asesiad hwn o lywodraethu a gwella, ar ein gwefan ac mae'n agored i'w archwilio a'i herio gan y cyhoedd am y cyfnod penodedig. Rydym hefyd yn cyhoeddi ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol fel y gall y cyhoedd weld pa mor dda rydym yn perfformio o safbwynt ein Cynllun Corfforaethol.

Mae ein fframwaith cwynion ac adborth cwsmeriaid yn rhoi cyfle i gwsmeriaid fynegi barn am ein gwasanaethau. Rydym yn gwrandao ar y sylwadau hyn wrth wneud penderfyniadau ar gynllunio a gwella gwasanaeth.

Rydym wedi gwella ein hymgysylltu â'r gymuned yn ystod y flwyddyn ac wedi ymrwymo i ymgymryd â mentrau pellach yn 2015, er enghraifft:

- mae ein Strategaeth a Phecyn Gwaith Ymgysylltu â'r Gymuned Corfforaethol ar ein gwefan ac mae'r fewnwyd yn adnodd defnyddiol ar gyfer yr holl wasanaethau. Bydd y Strategaeth yn cael ei hymgorffori o fewn athroniaeth ymgysylltu pob gwasanaeth er mwyn mabwysiadu'r isafswm o ran safonau. Rydym yn rhagweld y bydd y Strategaeth a'r Pecyn Gwaith yn cael eu hadolygu yn y gwanwyn 2015 er mwyn sicrhau ei fod yn 'addas i bwrpas' ac yn ymgorffori'r tueddiadau diweddar mewn cyfleoedd ymgysylltu;
- mae Strategaeth Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc Sir Ddinbych yn cael ei chynhyrchu yn 2015, sef canllaw penodol ar gyfer yr holl wasanaethau a sefydliadau partner. Mae'r strategaeth yn llwyfan i sicrhau ein bod yn cynnwys plant a phobl ifanc mewn penderfyniadau, cynllunio ac adolygu'r gwasanaethau a allai effeithio arnynt yn uniongyrchol (e.e. polisiau ysgol, darpariaeth gwasanaeth ieuencid, cludiant cyhoeddus, gwasanaethau cymdeithasol plant a theuluoedd ac ati) neu'n anuniongyrchol (e.e. priffyrdd, tai, rheoli gwastraff ac ati);
- ymgymryd â mwy o waith i reoli ein polisiau ymgynghori ar-lein a defnyddio teclynnau arolwg ar lein megis 'Survey Monkey';

- sicrhau bod 'Egwyddorion Cenedlaethol Ymgysylltu â'r Cyhoedd' a 'Safonau Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc' wedi'u hymgorffori yn narpariaeth gwasanaethau;
- parhau â'n cyswllt agos gyda'r 37 cyngor dinas, tref a chymuned o fewn y sir trwy gyfarfodydd 'clwstwr' a chyfarfod cyswllt blynyddol a fynychwyd gan ein Prif Weithredwr, Arweinydd y Cyngor a Chadeirydd y Cyngor. Byddwn yn adolygu ein Siarter gyda'r holl gynghorau yn 2015;
- rydym yn datblygu ein hymgysylltiad gyda phreswylwyr a busnesau trwy'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol;
- mae ein Partneriaeth Cyfamod y Lluoedd Arfog yn uno'r holl asiantaethau allweddol i sicrhau ein bod yn diwallu ein hymrwymiad i Gyfamod y Lluoedd Arfog, a rydym wedi trefnu sesiwn lles / galw draw ar gyfer personél y lluoedd arfog a chyn-filwyr;
- yn dilyn llyfogydd trychinebus yn ward dwyreiniol y Rhyl ym mis Rhagfyr 2013, cynhaliwyd nifer o sesiynau 'galw draw' llyfogydd gyda'r preswylwyr yr effeithiwyd arnynt yn ystod 2014 a chynhyrchu newyddlenni lles ac amddiffyn yr arfordir rheolaidd;
- cynhaliwyd arolwg preswylwyr yn 2013, gyda dros 2000 o breswylwyr yn cymryd rhan ac adroddwyd ar hyn yn ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol diwethaf. Cynhelir arolwg tebyg yn 2015; ac
- mae gwirfoddolwyr wedi darparu gwerth ychwanegol a chefnogi gwaith staff cyflogedig i alluogi'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau gwell a mwy effeithiol. Mae gwirfoddolwyr hefyd yn cael boddhad cadarnhaol drwy helpu pobl eraill a datblygu sgiliau newydd a gwneud cyfraniad at fywyd eu cymuned.

Cafwyd trafodaeth ymgysylltu ac ymgynghori helaeth yn 2014 i drafod cynigion cyllideb y Cyngor yn dilyn yr arbedion sylweddol y disgwylir i'r Cyngor eu cyflawni. Hyrwyddwyd trafodaeth gyllidebol 'Torri'r Brethyn' trwy ddatganiadau i'r wasg a sesiynau briffio, cyfryngau cymdeithasol a hyrwyddo mewn adeiladau allweddol. Roedd hyn yn darparu cyfle i breswylwyr gyflwyno eu cyfraniadau mewn dulliau amgen a derbyniwyd dros 822 o ymatebion i'r arolwg.

Yn ogystal â thrafodaeth y gyllideb, mae gwasanaethau'n cynnal gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori unigol, fel arfer ar fater penodol, er enghraifft ar ein hadolygiad o ysgolion, a chynhaliodd Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion Bythefnos Adborth ar ei wasanaethau. Mae'r ymatebion hyn yn dylanwadu ar ddarpariaeth gwasanaeth presennol ac yn y dyfodol.

Wrth ddarparu Cynllun Integredig Sengl Sir Ddinbych (Cefnogi Annibyniaeth a Gwydnwch : Cynllun Lles Sir Ddinbych 2014-2018) ymgysylltwyd â'r gymuned i sefydlu ein gweledigaeth a meysydd blaenoriaeth. Mae'r Cynllun yn gosod y gymuned wrth galon ei athroniaeth ac yn canolbwyntio ar gael effaith gadarnhaol ar gyfer pobl Sir Ddinbych.

Y Cyngor yw'r partner arweiniol ar gyfer darparu Strategaeth Ymgysylltu a Chynllun Gweithredu ar ran y Bwrdd Gwasanaethau Lleol (BGLI). Mae gweithgor, a gadeirir gan y Cyngor, wedi darparu pecynnau gwaith fel rhan o gynllun gweithredu'r Strategaeth, gan gynnwys datblygu gwefan a logo BGLI.

Rydym wedi cwblhau a dechrau sawl cam gweithredu sydd naill ai wedi newid neu fydd yn newid y modd yr ydym yn ymgysylltu â busnesau:

- Busnesau wedi cymeradwyo'r Strategaeth Uchelgais Economaidd a Chymunedol, a oedd yn gosod her i'w chyflawni, gan gynnwys Rhaglen Ymgynghori. Derbyniwyd adborth cadarnhaol gan y gymuned fusnes mewn digwyddiad ar gyfer y sir gyfan 'Agored i Fusnes' yn y Pafiliwn Rhyngwladol Brenhinol yn Llangollen. Mae busnesau a'u cynrychiolwyr yn parhau i ddarparu adborth cadarnhaol ac yn awr yn ymgysylltu yng ngwaith dylunio a llywodraethu ar gyfer y prosiect 'Gwell Busnes i Bawb'.
- Mae Rheolau'r Weithdrefn Gontractau yn awr yn cynnwys cymalau budd cymunedol sy'n hyrwyddo'r defnydd o fusnesau/ llafur/ nwyddau a chyflenwadau lleol yn yr holl gontractau. Mae'r rhain yn orfodol ar gyfer pob prosiect dros £2m. Rydym yn parhau i ymgysylltu gyda chyflenwyr trwy raglen o ddigwyddiadau a drefnwyd gan Busnes Cymru ond mae ein dull newydd o ddatblygu cyflenwyr wedi'i ohirio ar hyn o bryd tra bo'r Uned Caffael Strategol yn adolygu ei gynllun busnes. Fodd bynnag, rydym yn ymgysylltu â'r Trydydd Sector i sicrhau fod ganddynt gyfle i gyflwyno tendr.
- Cynhaliwyd Arolwg Busnes Blynyddol Cyntaf Sir Ddinbych yn 2014, gyda 502 o fusnesau yn cymryd rhan trwy gymysgedd o ymgysylltiad wyneb yn wyneb, ar-lein a dros y ffôn. Cyrhaeddodd yr arolwg nifer o fusnesau bach sefydledig yn benodol. Darparodd yr arolwg gipolwg i hyder a boddhad y busnesau gyda'r amrywiaeth o wasanaethau cymorth busnes a gynigir gan y Cyngor a'i bartneriaid. Roedd hefyd yn darparu manylion strwythur busnes, defnydd o gyfryngau digidol a galw am fand-eang cyflym iawn, ynghyd â'r galw am amrywiaeth o gefnogaeth y gallai'r Cyngor ei gynigir yn y dyfodol. Bydd yr arolwg yn ddigwyddiad blynyddol, gyda'r arolwg newydd yn cael ei lansio ym mis Mawrth 2015. Yn yr un modd mae ein Tîm Gwarchod y Cyhoedd yn ymgysylltu â busnesau lleol fel rhan o'i 'Raglen Cyfeillgar i Fusnes'.

Mae angen i ni sicrhau bod cyfleoedd effeithiol yn bodoli ar gyfer busnesau er mwyn darparu adborth i'r Cyngor. Fel budd-ddeiliaid allweddol wrth gyflwyno'r weledigaeth gyffredinol ar gyfer ein heconomi, mae angen i ni gynyddu cyfranogiad busnes wrth wneud penderfyniadau am y ffordd yr ydym yn cynllunio ac yn buddsoddi cyllidebau ac adnoddau'r Cyngor i greu'r effaith economaidd mwyaf. Yr hyn sy'n braf ei weld yw bod yr 16 o brosiectau blaenoriaeth uchel yn y Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol oll yn cynnig y potensial i fusnesau ymgysylltu ar yr adeg briodol, a bod rhai ohonynt eisoes yn gwneud hyn.

Roedd yr Arweinydd a Chyfarwyddwr Corfforaethol Uchelgais Economaidd a Chymunedol wedi cynllunio i ymgymryd ag ymweliadau blynyddol â Grwpiau Busnes ac â'r 10 busnes mwyaf yn y sir er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi busnesau lleol a hwyluso cyswllt hawdd a hygyrch gydag unigolion uwch sy'n gwneud penderfyniadau yn y Cyngor. Nid yw'r ymweliadau hyn wedi symud ymlaen eto, gan ein bod wedi rhoi blaenoriaeth i gefnogi proses effeithlonrwydd cyllideb Rhyddid a Hyblygrwydd ac adolygu'r tîm Datblygu Economaidd a Busnes. Mae adolygiad y tîm Datblygu Economaidd a Busnes yn cynnwys creu tair rôl i ganiatáu canolbwyntio'n benodol ar ymgysylltu â busnes – un rôl gyffredin i gefnogi rhwydweithio busnes a chyfeirio at gyngor, a dau swyddog arweiniol yn canolbwyntio ar fusnesau allweddol twf uchel a thwf isel.

Mae'r Bwrdd Uchelgais Economaidd a Chymunedol wedi gofyn bod hyn yn flaenoriaeth ar gyfer 2015, gan gyflwyno cynllun i'r Bwrdd yn mis Mawrth 2015. Mae'r Bwrdd wedi awgrymu un ymweliad busnes bob mis. Cynhaliwyd un ymweliad ym mis Ionawr 2015, a oedd yn hynod ddefnyddiol, gan hwyluso cyswllt gyda gwasanaethau perthnasol y Cyngor er mwyn caniatáu i'r busnes drafod ei gynlluniau ar gyfer twf. Derbyniodd y Cyngor adborth o astudiaeth a gynhaliwyd gan gymrawd ymchwil ar ei ran, a siaradodd gydag wyth busnes allweddol, a bydd y Cyngor yn awr yn gallu ymateb i'r adborth.

...rydym yn cymryd agwedd weithredol a chynlluniedig i gyfrifoldeb i'n staff

Mae gennym nifer o offer (polisïau, gweithdrefnau, cynllunio'r gweithlu; 1 i 1) i gynorthwyo i reoli ein hadnoddau staffio yn effeithiol, yn gyson ac yn deg. Mae ein gwasanaeth Adnoddau Dynol Strategol wedi cwblhau rhaglen fawr i wella ei berfformiad ers cael ei nodi fel mater llywodraethu sylweddol yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2012/13. Mae'r gwasanaeth hefyd wedi adrodd ar ei gynnydd ar weithredu gwelliannau sy'n deillio o adroddiad Archwilio Mewnol anffafriol i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Adroddodd adolygiad pellach gan yr adain archwilio mewnol ym mis Awst 2014, bod y Gwasanaeth AD wedi cwblhau cyfran sylweddol o waith i fynd i'r afael â materion a godwyd yn flaenorol ac i gyflawni'n mwyafrif o'r camau gweithredu a nodwyd yn eu cynllun gwella uchelgeisiol.

Rydym yn hyderus y bydd y model AD newydd yn cael ei ymgorffori ar draws y Cyngor a, thrwy ffurfio a chynnal gwell perthnasau rhwng AD a'r gwasanaethau y mae'n eu cefnogi, dylai bod y buddion a ddisgwylir yn cael eu cyflawni o'r diwedd.

Mae gennym amrywiaeth o ffyrdd i sicrhau ein bod yn cynnwys ein gweithwyr a'u cynrychiolwyr yn y broses benderfynu. Rydym yn cynnal arolygon staff rheolaidd ac roedd arolwg 2013 wedi arwain at gynnydd yn y gyfradd ymateb o 37% i 44.6% o'r arolwg yn 2011. Amlygodd yr arolwg fod:

- mwy o weithwyr (83%) yn falch o weithio i'r Cyngor;
- mwy o weithwyr (88%) yn fodlon â'r Cyngor fel cyflogwr;
- dywedodd dros 90% o weithwyr eu bod yn mwynhau eu gwaith, yn gwybod yr hyn a ddisgwylir ganddynt ac yn dod ymlaen yn dda â'u cydweithwyr;
- rheoli newid wedi gwella, ond efallai y gall fod yn well, gan mai dim ond 60% oedd yn teimlo ein bod yn cynllunio ac yn cyflwyno newidiadau yn dda; ac
- mae cyfathrebu wedi gwella, ond efallai y gall fod yn well, gan mai dim ond 64% sy'n teimlo'n wybodus iawn am yr hyn sy'n digwydd yn eu gwasanaeth.

Rydym bellach wedi cynnal ein harolwg 2015 a byddwn yn adrodd ar y canlyniadau yn y 'datganiad llywodraethu blynyddol' y flwyddyn nesaf.

Mae ein gweithdrefnau rhannu pryderon yn sicrhau y gall gweithwyr godi materion sy'n peri pryder gydag ystod eang o bobl/cyff.

Materion llywodraethu arwyddocaol

Bydd y materion llywodraethu arwyddocaol sy'n y tabl isod, a'r materion llai arwyddocaol yr ydym wedi'u nodi yn ein hunanasesiad uchod, yn cael eu hychwanegu at ein Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu sy'n cael ei reoli gan Grŵp Llywodraethu'r Cyngor a'i fonitro gan Bwyllgor Llywodraethu'r Cyngor (Atodiad 1). Roedd y ddau fater llywodraethu arwyddocaol isod wedi'u cynnwys y llynedd ond nid ydynt wedi symud ymlaen ddigon i gael eu tynnu hyd yn hyn.

Mater Llywodraethu Arwyddocaol 1

Yn y dyfodol, rydym yn derbyn y bydd rhai gwasanaethau a swyddogaethau'n dod i ben neu'n cael eu trosglwyddo i eraill a allai eu darparu yn rhatach neu heb unrhyw gostau ychwanegol. Mae angen i ni orffen adolygu ein trefniadau llywodraethu i ystyried hyn, gan sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddoeth a bod y cyhoedd yn parhau i dderbyn gwasanaethau da a gwerth am arian.

Camau arfaethedig i fynd i'r afael â'r mater	Byddwn yn datblygu a gweithredu fframwaith newydd yn ystod 2015 er mwyn sicrhau bod gan unrhyw ddarparwyr gwasanaeth trydydd parti neu hyd braich drefniadau llywodraethu cadarn, a bydd yn gweithredu trefniadau craffu i fonitro eu perfformiad ariannol a gweithredol.
Cyfrifoldeb am y camau	Bydd Pennaeth yr Adain Archwilio Mewnol yn datblygu a lansio'r fframwaith newydd.
Amserlen ar gyfer gwella	Cwblhau'r fframwaith erbyn 30 Mehefin 2015 a'i lansio yn dilyn cymeradwyaeth uwch reolwyr ac aelodau etholedig.

Mater Llywodraethu Arwyddocaol 2

Yn 2013/14, darparodd ein gwasanaeth Archwilio Mewnol adroddiad beirniadol ar gaffael gwasanaethau adeiladu a oedd yn tynnu sylw at nifer o wendidau, gan gynnwys bod ein strategaeth gaffael wedi dyddio. Dengys archwiliad dilynol diweddar yr Archwilwyr Mewnol o'r cynllun gweithredu gwella, er ein bod wedi datblygu strategaeth ddrafft newydd a Rheolau Gweithdrefn Contractau, bod cynnydd o ran gwelliant yn araf ac ar ei hôl hi.

Camau arfaethedig i fynd i'r afael â'r mater	Adolygu'r gwasanaeth caffael a'r cynllun gweithredu a darparu adroddiad diweddar i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.
Cyfrifoldeb am y camau	Pennaeth Cyllid ac Asedau Dros Dro
Amserlen ar gyfer gwella	Medi 2015

Dros y flwyddyn sydd i ddod, rydym yn cynnig y dylid cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu a nodir uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliant a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnodwyd: ..... (Arweinydd).....2015

Llofnodwyd: ..... (Prif Weithredwr) 2015

Cynllun Gweithredu Gwella Llywodraethu

Maes i'w wella	Cam Gweithredu	Cyfrifoldeb	Amserlen
Materion Llywodraethu Arwyddocaol			
Yn y dyfodol, rydym yn derbyn y bydd rhai gwasanaethau a swyddogaethau'n dod i ben neu'n cael eu trosglwyddo i eraill a allai eu darparu yn rhatach neu heb unrhyw gostau ychwanegol. Mae angen i ni orffen adolygu ein trefniadau llywodraethu i ystyried hyn, gan sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddoeth a bod y cyhoedd yn parhau i dderbyn gwasanaethau da a gwerth am arian.	Byddwn yn datblygu a gweithredu fframwaith newydd yn ystod 2015 er mwyn sicrhau bod gan unrhyw ddarparwyr gwasanaeth trydydd parti neu hyd braich drefniadau llywodraethu cadarn, a bydd yn gweithredu trefniadau craffu i fonitro eu perfformiad ariannol a gweithredol.	Bydd Pennaeth yr Adain Archwilio Mewnol yn datblygu a lansio'r fframwaith newydd.	Cwblhau'r fframwaith erbyn 30 Mehefin 2015 a'i lansio yn dilyn cymeradwyaeth uwch reolwyr ac aelodau etholedig.
Yn 2013/14, darparodd ein gwasanaeth Archwilio Mewnol adroddiad beirniadol ar gaffael gwasanaethau adeiladu sy'n tynnu sylw at nifer o wendidau, gan gynnwys bod ein strategaeth gaffael wedi dyddio. Dengys archwiliad dilynol diweddar yr Archwilwyr Mewnol o'r cynllun gweithredu gwella, er ein bod wedi datblygu strategaeth ddrafft newydd a Rheolau Gweithdrefn Contractau, bod cynnydd o ran gwelliant yn araf ac ar ei hôl hi. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol wedi gofyn am adroddiad cynnydd ym mis Mai 2015, gan ddisgwyl y bydd y cynllun gweithredu wedi'i gwblhau.	Adolygu'r gwasanaeth caffael a'r cynllun gweithredu a darparu adroddiad diweddar i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.	Pennaeth Cyllid ac Aседau Dros Dro	Medi 2015

Maes i'w wella	Cam Gweithredu	Cyfrifoldeb	Amserlen
Llywodraethu Partneriaethau			
Nid yw ein pecyn gwaith llywodraethu yn darparu canllawiau clir ar rolau aelodau'r bwrdd partneriaeth. Rydym yn ymwybodol nad yw pob partneriaeth yn defnyddio'r pecyn cymorth partneriaeth, felly, fel rhan o adolygiad cynhwysfawr o'r dirwedd bartneriaeth, mae angen i ni adolygu'r canllawiau i sicrhau ei fod yn hawdd ei ddefnyddio ac yn effeithiol.	Bydd yn ffurfio rhan o'r adolygiad o ddarparwyr gwasanaeth trydydd parti a hyd braich uchod	Bydd Pennaeth yr Adain Archwilio Mewnol yn datblygu a lansio'r fframwaith newydd.	Cwblhau'r fframwaith erbyn 30 Mehefin 2015 a'i lansio yn dilyn cymeradwyaeth uwch reolwyr ac aelodau etholedig.
Cyfansoddiad			
Mae prif ganllaw llywodraethu'r Cyngor yn cael ei ddarparu yn ein Cyfansoddiad cynhwysfawr sy'n nodi'n glir rolau a chyfrifoldebau aelodau etholedig a swyddogion, yn enwedig o ran llywodraethu, er bod angen ei ddiweddarau i ystyried newid mewn teitlau swyddi a phortffolios aelodau etholedig.	Mae Cyfansoddiad Engbreiffiol newydd wedi cael ei ddatblygu ar gyfer Cymru. Bydd ein Cyfansoddiad presennol yn cael ei adolygu yng ngoleuni'r model newydd ac yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu newid mewn teitlau swyddi a phortffolios.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	31 Mawrth 2016
Mae ein codau ymddygiad ar gyfer aelodau etholedig a gweithwyr yn ffurfio rhan o'r hyfforddiant sefydlu, er bod angen inni sicrhau bod gennym drefniadau yn eu lle i sicrhau ein bod yn codi ymwybyddiaeth o'r codau hyn yn rheolaidd.	Mae aelodau etholedig wedi derbyn nifer o sesiynau hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ac mae sesiynau gloywi ar gael pob blwyddyn. Bydd strategaeth ar gyfer cynnal ymwybyddiaeth ymhlith gweithwyr yn cael ei datblygu.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	31 Mawrth 2016
Cydraddoldeb			
Rydym yn parhau â'n gwaith i wella ymwybyddiaeth o faterion cydraddoldeb. Ond canfu arolwg staff Archwilio Mewnol bod gwaith eto i'w wneud i wella ymwybyddiaeth o drefniadau cydraddoldeb corfforaethol.	Cyflwyno adroddiad i'r Grŵp Cydraddoldeb Corfforaethol i benderfynu ar gamau pellach.	Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio	30 Medi 2015
Fframwaith Polisi			
Mae gennym bolisi gwrth-dwyll a llygredigaeth, er nad ydym wedi adolygu na diweddarau hwn ers 2006.	Mae'r polisi hwn wedi cael ei adolygu a bydd polisi drafft newydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd	31 Mawrth 2016

Maes i'w wella	Cam Gweithredu	Cyfrifoldeb	Amserlen
<p>Mae gwerth ymgysylltu busnes effeithiol newydd gael ei gydnabod, sy'n golygu bod gennym lawer mwy o waith i'w wneud cyn i ni weld y manteision sy'n deillio o ddatblygiadau diweddar. Mae angen i ni sicrhau bod cyfleoedd effeithiol ar gael i fusnesau roi adborth ar y gwaith o gyflawni'r Strategaeth / Rhaglen Uchelgais Economaidd a Chymunedol a nodi'r hyn y mae angen i ni ei wneud i sicrhau bod ymgysylltiad â'r Cyngor yn weithgaredd gwerthfawr i fusnesau. Yn y tymor hirach, fel budd-ddeiliaid allweddol wrth gyflwyno'r weledigaeth gyffredinol ar gyfer ein heconomi, mae angen i ni gynyddu cyfranogiad busnes wrth wneud penderfyniadau am y ffordd yr ydym yn cynllunio ac yn buddsoddi cyllidebau ac adnoddau'r Cyngor i greu'r effaith economaidd mwyaf.</p>	<p>Bydd yr Arweinydd a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Uchelgais Economaidd a Chymunedol yn ymgymryd ag ymweliadau blynyddol â Grwpiau Busnes ac â'r 10 busnes mwyaf yn y sir er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi busnesau lleol a hwyluso cyswllt hawdd a hygyrch gydag unigolion uwch sy'n gwneud penderfyniadau yn y Cyngor.</p>	<p>Arweinydd a Chyfarwyddwr Corfforaethol Uchelgais Cymunedol</p>	<p>Blynyddol</p>

ADRAN 7: GEIRFA**CYFNOD CYFRIFO**

Y cyfnod amser y mae a wnelo'r cyfrifon ag o, sydd fel arfer yn gyfnod o ddeuddeg mis yn dechrau ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y fantolen.

POLISIÂU CYFRIFO

Yr egwyddorion, y seiliau, y confensiynau, y rheolau a'r arferion penodol a gymhwysir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

CRONIADAU

Symiau a gânt eu cynnwys yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm a gwariant referniw a chyfalaf a enillwyd neu a wariwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na dderbyniwyd neu na wnaed taliad gwirioneddol ar eu cyfer erbyn 31 Mawrth.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD

Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y newidiadau mewn gwargedau neu ddiffygion actiwaraidd sy'n digwydd oherwydd:

- nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau actiwaraidd a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profi enillion a cholledion); neu
- fod y rhagdybiaethau actiwaraidd wedi amrywio

TREFNIADAU ASIANTAETHOL

Trefniant rhwng dau sefydliad pan fydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y llall, ac yna'n talu'r arian iddo.. Enghraifft o hyn yw casgliadau Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, pan fo'r Cyngor yn gweithredu fel yr asiant bilio ar ran llywodraeth ganolog, yn casglu arian gan dreth dalwyr ar ran llywodraeth ganolog ac yna talu'r arian hwnnw yn ei flaen iddynt.

AMORTEIDDIAD

Dileu dyled yn raddol, megis benthyciad, trwy wneud taliadau rheolaidd dros gyfnod penodedig o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i gyfarch y prifswm a'r llog.

ASED

Eitem y mae iddi werth ariannol i'r awdurdod. Caiff asedau eu dosbarthu naill yn rhai cyfredol neu'n rhai anghyfredol.

- Bydd ased cyfredol yn cael ei defnyddio neu'n peidio â bod o unrhyw werth materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Bydd ased anghyfredol o fudd i'r Awdurdod ac i'r gwasanaeth y mae'n ei wasanaethu am gyfnod sy'n hwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. adeilad ysgol, neu'n anniriaethol, e.e. trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ARCHWILIO CYFRIFON

Adolygiad annibynnol o faterion ariannol yr Awdurdod.

Y FANTOLEN

Datganiad ynglŷn ag asedau, dyledion a chronfeydd wrth gefn a gofnodwyd ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

CYLLIDEB

Y referniw net a'r gwariant cyfalaf rhagweladwy dros y cyfnod cyfrifo.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant wrth gaffael ased anghyfredol, a fydd yn cael ei defnyddio i ddarparu gwasanaethau y tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo presennol neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased anghyfredol bresennol, yn hytrach na dim ond cynnal y gwerth hwnnw'n unig.

ARIANNU CYFALAF

Cyllid y cafwyd gafeael arno i dalu am wariant cyfalaf. Mae amryfal ffyrdd o ariannu gwariant cyfalaf gan gynnwys benthyca, prydlesu, ariannu referniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf y gellir eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd referniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf y mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu mewn cyfnod penodedig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr incwm a wneir wrth waredu tir neu asedau anghyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfran o dderbyniadau cyfalaf Tai i ariannu gwariant cyfalaf newydd, yn rhwym wrth reolau sydd wedi eu hamlinellu gan y Llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i ariannu gwariant referniw ar wahân i Wariant Referniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud.

ARIAN PAROD

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac adneuon ar gais.

CYWERTHOEDD ARIAN PAROD

Buddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod ac sy'n amodol ar risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth.

LLIFOEDD ARIAN

Mewnlif ac all-lif arian parod a chywerthoedd arian parod.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau y mae'r Cyngor yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Esiamplau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASED DIGWYDDIADOL

Ased tebygol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol yw ased digwyddiadol, na ellir cadarnhau ei fodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

DYLED DDIGWYDDIADOL

Gall dyled ddigwyddiadol fod naill ai:

- yn rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau eu bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod, neu
- yn rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol pan nad yw'n debygol fod angen trosglwyddo buddiannau economaidd, neu pan na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddigon dibynadwy.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r craidd corfforaethol a democrataidd yn cynnwys pob gweithgaredd y mae awdurdodau lleol yn ymwneud â nhw yn benodol oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlwrpas. Mae costau'r gweithgareddau hyn felly yn ychwanegol at y costau y byddai rhes o gyrff annibynnol, un-pwrpas, a enwebwyd yn ei wario wrth reoli'r un gwasanaethau. Nid oes sail resymegol felly dros drosrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

COSTAU GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, sydd i'w disgwyl o ganlyniad i wasanaeth gweithwyr yn ystod y cyfnod presennol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN Â BUDDION DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn y mae'r buddion sy'n cael eu derbyn gan eu haelodau yn annibynnol ar y cyfraniadau a delir a heb fod yn gysylltiedig yn uniongyrchol â'r hyn sy'n cael ei fuddsoddi yn y cynllun.

COSTAU ADNEWYDDU DIBRISIEDIG

Dull prisio sy'n rhoi brasamcan gydnabyddedig o werth eiddo arbenigol ar y farchnad. Mae'n rhoi amcangyfrif o werth defnydd presennol y tir ar y farchnad, ynghyd â'r costau adnewyddu gros presennol ar gyfer yr adeilad a llai dirywiad materol yr ased o gymharu â'i gyflwr materol presennol.

DIBRISANT

Mesuriad o gostau traul, defnydd neu ostyngiad arall yn oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol yr Awdurdod yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un ai bod hynny oherwydd defnydd, treigl amser, neu ddarfodiad o ganlyniad i newidiadau technolegol neu newidiadau eraill.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol nac adeiladol i'w dyfarnu, ac a gânt eu dyfarnu'n ôl pwerau disgrisiwn yr Awdurdod megis y Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddiannau, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007.

CYFRADD LLOG GWIRIONEDDOL

Dyma'r gyfradd llog sydd ei hangen i ddisgowntio amcangyfrif y llif yr arian prifswm a'r llog yn ystod oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol er mwyn bod yn hafal â swm y gydnabyddiaeth gychwynnol.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Pob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan y Cyngor yn gyfnewid am wasanaeth a gyflawnwyd gan ei weithwyr.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau o bwys sy'n deillio o faterion neu drafodion sydd o fewn gweithgareddau arferol yr Awdurdod y mae angen eu datgelu ar wahân yn rhinwedd eu maint neu eu nifer er mwyn rhoi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL

Y swm yr amcangyfrifir y dylai eiddo gyfnewid amdano ar ddyddiad prisiad rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn gwerthiant hyd braich, yn dilyn ei farchnata'n briodol fel y bo'r partion wedi gweithredu yn wybodus, yn ddarbodus a

heb eu gorfodi. Tybir y rhoir meddiant, yn wag, i'r prynwr o bob rhan o'r eiddo y mae eu hangen ar y busnes gan ddiystyru unrhyw ddefnydd amgen posibl ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth ar y farchnad fod yn wahanol i'r hyn y byddai ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth gweddillol am y costau lleiaf.

ADENILLION A DDISGWYLIR AR ASED AU PENSIWN

Mewn cynllun â buddion diffiniedig wedi ei ariannu, dyma gyfradd gyfartalog yr adenillion a ddisgwylir yn ystod gweddill oes y rhwymedigaeth sy'n berthynol i'r asedau gwirioneddol sydd wedi eu dal gan y cynllun. Mae'n cynnwys incwm a newidiadau i werth teg ond mae'n net o dreuliau'r cynllun.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau o bwys, sydd â graddfa fawr o abnormaledd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion oddi allan i weithgarwch arferol yr awdurdod nad oed disgwyl iddynt ddigwydd eto. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, nac yn cynnwys eitemau o gyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

GWERTH TEG

Gwerth teg unrhyw ased yw'r swm y gellir ei gyfnewid amdano, neu setliad dyled, rhwng partion gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich.

PRYDLES ARIANNOL

Prydles sy'n trosglwyddo bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau sy'n gysylltiedig â bod yn berchen ar ased i'r prydleswr.

OFFERYN ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n peri bod ased ariannol gan y naill endid ac yn peri bod dyled ariannol neu offeryn ecwiti gan y llall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a dyledion ariannol, o dderbyniadwyon masnachu (anfonebau dyledus) a thaladwyon masnachu (anfonebau dyladwy) syml hyd at ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

GWEITHGAREDDAU CYLLIDO

Gweithgareddau sy'n arwain at newidiadau ym maint ac yng nghyfansoddiad y prifswm a dderbyniwyd neu a ad-delir i ddarparwyr cyllid allanol.

BUSNES GWEITHREDOL

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi gan dybio y bydd y Cyngor yn parhau i fodoli'n weithredol yn y dyfodol rhagweladwy.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau gan y llywodraeth tuag at wariant refeniw neu gyfalaf yn gyfnewid am gydymffurfiaeth yn y gorffennol neu yn y dyfodol ag amodau penodol yn ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gallant fod yn cefnogi gwariant refeniw neu gyfalaf (yn y drefn honno) yr Awdurdod yn gyffredinol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at rai costau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau ac y derbynnir cymhorthdal ar ei gyfer gan Lywodraeth Ganolog.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys gwariant ac incwm sy'n deillio o'r ddarpariaeth tai a gynigir gan yr Awdurdod.

AMHARIAD

Gostyngiad yng ngwerth ased anghyfredol nes bod yn is na'r swm sydd i'w gario ar y fantolen. Gall amhariad fod o ganlyniad i dreuliant budd economaidd (amhariad budd economaidd) neu gwmp cyffredinol mewn prisiau.

INCWM

Symiau y mae'r Cyngor yn eu derbyn neu'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, gan gynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gostau net y flwyddyn ar gyfer y swyddogaethau y mae'n gyfrifol amdanynt, ac sy'n dangos sut mae'r costau hynny wedi cael eu hariannu o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

ASEDAU ISADEILEDD

Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, na ellir ond adfer gwariant arnynt trwy wneud defnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Mae priffyrdd, llwybrau a phontydd yn enghreifftiau.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Ased anariannol adnabyddadwy heb iddo unrhyw sylwedd ffisegol yw ased anniriaethol. Yr asedau anniriaethol y deuir o hyd iddynt amlaf o fewn awdurdodau lleol yw meddalwedd gyfrifiadurol.

COSTAU LLOG (PENSIYNAU)

Mewn cynllun â buddion diffiniedig, y cynnydd disgwylidig yn ystod y cyfnod yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r cynllun oherwydd bod y buddion yn nes o un cyfnod at y setliad.

RHESTRAU EIDDO

Yr eitemau hynny o ddeunyddiau crai ac o gyflenwadau y mae'r Awdurdod wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal ganddynt yn y disgwyl y bydd iddynt ddefnydd yn y dyfodol.

GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

Caffael a gwaredu asedau tymor hir a buddsoddiadau eraill nad ydynt wedi eu cynnwys o fewn cywerthoedd arian parod.

EIDDO BUDDSODDI

Eiddo sy'n cael ei ddal yn unig er mwyn cael enillion rhenti neu adbrisiant cyfalaf neu'r ddau.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Gwneir cyfrif o fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn y datganiadau ar gyfer y gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar i awdurdodau ddatgelu, fel rhan o'r datgeliadau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol, pa gyfran o asedau'r cynllun pensiwn sydd i'w priodoli sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

PRYDLES

Cytundeb pan fo'r prydleswr yn rhoi'r hawl i'r prydlesai ddefnyddio ased am gyfnod, yn gyfnewid am daliad neu gyfres o daliadau.

DYLED

Dyled yw pan fo taliad yn ddyledus gan y Cyngor i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae dyled gyfredol yn swm a ddaw'n daladwy neu y gellid ei alw i mewn o fewn y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwr neu ddyled arian parod.
- Dyled oheriddig yw swm sydd, trwy drefniant, yn daladwy y tu hwnt i'r flwyddyn nesaf ar ryw adeg yn y dyfodol, neu sydd i'w ad-dalu gyda swm blynyddol dros gyfnod o amser.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau, y byddai disgwyl iddynt, pe caent eu gadael allan neu eu camddyfyngu, arwain at lurgunio'r datganiadau ariannol a chamarwain defnyddwyr y cyfrifon maes o law.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW

Yr isafswm y mae'n rhaid codi ar ei gyfer yn y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn gallu darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill sydd wedi cael eu benthycu gan y Cyngor.

CYMHORTHDAL NEGYDDOL

Pe bai'r Cyfrif Cymhorthdal Refeniw Tai yn cynhyrchu canlyniad, sy'n tybio fod incwm y Cyngor yn uwch na'i wariant, byddai sefyllfa o 'Gymhorthdal Negyddol' yn digwydd. Pe digwydd hynny byddai'n rhaid i'r awdurdod dalu swm sy'n gyfwerth â'r gwarged tybiannol, o'i Gyfrif Refeniw Tai i'r Llywodraeth.

GWERTH LLYFR NET

Y swm a nodir ar gyfer asedau anghyfredol yn y fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu eu gwerth presennol llai y symiau cronus a roddir ar gyfer dibrisiant ac amhariad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Gorbenion yw'r rhain nad oes unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt bellach ac felly ni chânt eu dosrannu i wasanaethau.

ARDRETHI ANNOMESTIG

Ardoll ar fusnesau yw Ardreth Annomestig, sy'n seiliedig ar gyfradd genedlaethol yn y bunt, a osodwyd gan y llywodraeth a'i lluosu â gwerth trethiannol asesedig yr eiddo y maent yn ei feddiannu. Fe'i cesglir gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna caiff ei hailddosbarthu i gefnogi costau gwasanaethau.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi nac ariannu.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles pan fo perchnogaeth yr ased anghyfredol yn aros gyda'r prydleswr.

COSTAU GWASANAETH BLAENOROL (PENSIYNAU)

Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn mewn perthynas â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn â buddion diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl dyddiad y prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun sydd wedi eu mesur yn defnyddio'r dull rhagamcanu unedau yn adlewyrchu'r buddiannau y mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu am wasanaeth hyd at ddyddiad y prisiad.

PRAESEPT

Yr ardoll y bydd awdurdodau praeseptio yn ei chodi ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm gan drethdalwyr y cyngor ar eu rhan.

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau materol sy'n ymwneud â blynyddoedd blaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu o gywiro gwallau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau neu addasiadau dro ar ôl tro i'r rhagamcanion cyfrifo yn y blynyddoedd blaenorol.

CYNLLUN ARIANNU PREIFAT(PFI)

Yn nodweddiadol, mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector preifat yn adeiladu neu'n gwella eiddo sy'n cael ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, a gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod amser penodol ar ran y corff sector cyhoeddus. Bydd y corff sector cyhoeddus yn talu am gael defnyddio'r asedau a'r gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

DULL RHAGAMCANU UNEDAU

Dull prisio buddion cronedig lle bydd y rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn darparu ar gyfer rhagamcan enillion. Y buddion cronedig yw'r buddion ar gyfer gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, dim ots a oes hawliau personol neu beidio.

DARPARIAETH

Swm sy'n cael ei roi i un ochr yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n debygol neu'n debygol iawn o ddigwydd, ond mae'r symiau neu'r dyddiadau y byddant yn digwydd yn ansicr.

PARTNERIAETHAU PREIFAT CYHOEDDUS (PPC)

Menter ar y cyd lle bydd partner sector preifat yn cytuno i roi gwasanaethau i, neu ar ran sefydliad sector cyhoeddus. Mae Cynllun Ariannu Preifat yn fath o PPC.

BWRDD BENTHYCA GWAITH CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n darparu benthyciadau am un flwyddyn a mwy i awdurdodau ar gyfraddau llog sydd ddim ond ychydig yn uwch na'r cyfraddau llog y gall y llywodraeth ei hun eu benthyca.

GWERTH TRETHADWY

Gwerth rhent tybiedig blynyddol yr eiddo, sy'n cael ei ddefnyddio i bwrpasau ardrethi annomestig.

PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Credir bod partiön yn gysylltiedig os oes gan un parti y gallu i reoli'r parti arall neu ddylanwadu yn sylweddol ar y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

TRAFODION PARTION CYSYLLTIEDIG

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu unrhyw drafodion pwysig rhwng yr Awdurdod a phartiön cysylltiedig i sicrhau bod budd-ddeiliaid yn ymwybodol pan fydd y trafodion hyn yn digwydd a swm a goblygiadau hynny.

TÂL

Bydd pob swm sy'n cael ei dalu neu ei dderbyn gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (os yw'r symiau hynny yn berthnasol i dreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau sy'n cael eu derbyn, ac eithrio mewn arian parod.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniant arian dros ben, diffyg ariannol a neilltuad arian dros y blynyddoedd diwethaf. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio rhai cronfeydd cyfalaf fel y Gronfa Adbriso Wrth Gefn i dalu'r gwariant presennol.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth gwiredadwy net yr ased ar ddiwedd ei fywyd defnyddiol.

BUDDION YMDDEOL

Pob mathau o ystyriaeth sy'n cael ei roi gan gyflogwr i'w cyfnewid am wasanaethau gan y gweithwyr sy'n daladwy ar ôl cwblhau'r gyflogaeth.

GWARIANT REFENIW

Gwariant darparu gwasanaethau o ddydd i ddydd.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF TRWY STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ddsbarthu fel arian cyfalaf i bwrpasau ariannu pan nad yw'n arwain at nodi gwariant ar y Fantolen fel ased anghyfredol. Mae hyn i'w alluogi i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf. Enghreifftiau o REFCUS yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a dalwyd gan y Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, sy'n cyfrannu at gost cyffredinol eu gwasanaethau.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae cytundeb consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn golygu y bydd y rhoddwr (corff sector cyhoeddus fel arfer) yn cyfleu i'r gweithredwr (endid sector preifat fel arfer), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad i'r cyhoedd i gyfleusterau economaidd a chymdeithasol mawr.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd y farchnad, fel arfer oherwydd rhesymau polisi. Bydd benthyciadau o'r fath yn aml yn cael eu rhoi i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn credu sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BENTHYCA DROS DRO

Arian sy'n cael ei fenthyg am gyfnod o lai na blwyddyn.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH

Arian sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod ar gyfer pwrpasau fel gwobrau, elusennau, prosiectau penodol, ac ar ran plant dan oed.

BYWYD ECONOMAIDD DEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod lle bydd y Cyngor yn cael budd o ddefnyddio ased anghyfredol.

GWAITH AR Y GWEILL

Cost gwaith a wnaed ar brosiect anghyflawn ar ddyddiad y fantolen, ac y dylid rhoi cyfrif amdano.

Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol

Cyngor Sir Ddinbych

Blwyddyn archwilio: 2014-15

Cyhoeddwyd: Medi 2015

Cyfeirnod y ddogfen: 472A2015

Statws yr adroddiad

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ddinbych fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â'r swyddogaethau statudol.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru neu, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Cynnwys

Bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi adroddiad archwilio diamod ar eich datganiadau ariannol. Mae rhai materion i'ch hysbysu amdanynt cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad cryno

Cyflwyniad	4
Statws yr archwiliad	4
Adroddiad archwilio arfaethedig	4
Materion sylweddol sy'n deillio o'r archwiliad	5
Annibyniaeth a gwrthrychedd	6

Atodiadau

Llythyr Sylwadau Terfynol	7
Adroddiad archwilio arfaethedig Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Ddinbych	10
Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed i'r datganiadau ariannol drafft y dylid tynnu sylw'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol atynt	12

Adroddiad cryno

Cyflwyniad

1. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am roi barn ynghylch pa un a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych (y Cyngor) ar 31 Mawrth 2015 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
2. Nid ydym yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol wedi'u datgan yn gywir, ond rydym yn mabwysiadu'r cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rydym yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon.
3. Y swm meintiol a ddefnyddiwn i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol i'r Cyngor yw £3.5 miliwn. Gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoliadol a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd bennu p'un a fernir bod eitem yn berthnasol ai peidio.
4. Mae Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260 yn ei gwneud yn ofynnol i ni gofnodi rhai materion sy'n deillio o'r archwiliad o'r datganiadau ariannol i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu corff mewn da bryd i gymryd camau priodol.
5. Mae'r adroddiad hwn yn nodi, i'w hystyried, y materion sy'n deillio o'r archwiliad o ddatganiadau ariannol y Cyngor ar gyfer 2014-15, y mae angen cyflwyno adroddiad arnynt o dan ISA 260.

Statws yr archwiliad

6. Cawsom y datganiadau ariannol drafft ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 ar 29 Mehefin 2015 ac ar adeg cyflwyno'r adroddiad hwn roedd y meysydd archwilio canlynol heb eu cwblhau:
  - gorffen ein gwaith ar ddatgeliadau partion cysylltiedig a digwyddiadau dilynol;
  - cadarnhau sicrwydd priodol gan archwilydd Cronfa Bensiynau Clwyd ynglŷn â datgeliadau pensiwn yn y datganiadau ariannol;
  - gweithdrefnau cwblhau ac adolygu'r datganiadau ariannol terfynol.
7. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar hynt y materion hyn ar 28 Medi 2015.
8. Rydym yn cyflwyno adroddiad i chi ar y materion mwyaf arwyddocaol sy'n deillio o'r archwiliad, y credwn y dylech eu hystyried cyn cymeradwyo'r datganiadau ariannol. Mae'r tîm archwilio eisoes wedi trafod y materion hyn gyda swyddogion y Cyngor, gan gynnwys Swyddog Adran 151.

Adroddiad archwilio arfaethedig

9. Bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi adroddiad archwilio diamod ar y datganiadau ariannol unwaith y byddwch wedi darparu Llythyr Sylwadau i ni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn [Atodiad 1](#).
10. Nodir yr adroddiad archwilio arfaethedig yn [Atodiad 2](#).

Materion sylweddol sy'n deillio o'r archwiliad

Camddatganiadau nas cywirwyd

11. Ni nodwyd unrhyw gamddatganiadau yn y datganiadau ariannol, nad ydynt wedi cael eu cywiro.

Camddatganiadau a gywirwyd

12. Mae yna gamddatganiadau a gywirwyd gan y rheolwyr, ond yr ystyriwn y dylid tynnu eich sylw atynt gan eu bod yn berthnasol i'ch cyfrifoldebau mewn perthynas â'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol. Fe'u nodir gydag esboniadau yn [Atodiad 3](#).

Materion sylweddol eraill sy'n deillio o'r archwiliad

13. **Nid oes gennym unrhyw bryderon ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol a pharatowyd y datganiadau ariannol drafft i safon dda.** Cafwyd gennym fod y wybodaeth a ddarparwyd yn berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymaradwy ac yn hawdd ei deall. Daethom i'r casgliad bod y polisïau a'r amcangyfrifon cyfrifyddu yn briodol a bod datgeliadau'r datganiadau ariannol yn ddiuedd, yn deg ac yn glir. Fel y gwelwyd dros y blynyddoedd diwethaf, paratowyd y datganiadau ariannol drafft i safon dda ac fe'u hategwyd gan bapurau gwaith cynhwysfawr ac amserol, gan ein helpu i ddilyn yr amserlen gwblhau gyffredinol ar amser. Bu deialog agored ac adeiladol rhwng y Tîm Cyllid a'r tîm archwilio drwy gydol yr archwiliad ac, o ganlyniad, mae'r broses archwilio wedi mynd rhagddi'n ddidrafferth.
14. **Ni ddaethom ar draws unrhyw anawsterau sylweddol yn ystod yr archwiliad.** Cawsom wybodaeth mewn modd amserol a defnyddiol ac ni chyfyngwyd ar ein gwaith.
15. **Ni wnaethom drafod na gohebu â rheolwyr am unrhyw faterion sylweddol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.**
16. **Mae rhai materion sy'n arwyddocaol i'r gwaith o oruchwylio'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.**

Cofrestr asedau sefydlog - o gofio gwerth yr asedau a ddelir gan y Cyngor ac amrywiaeth yr asedau hynny, mae'n bwysig bod y Cyngor yn cadw cofrestr gynhwysfawr a chywir o asedau sefydlog. Mae'r Cyngor wedi cadw taenlenni cymhleth ers sawl blwyddyn i ategu ei gofrestr asedau sefydlog. Er bod taenlenni'r gofrestr asedau sefydlog yn cael eu cadw'n dda a'u bod yn ddefnyddiol wrth baratoi'r cyfrifon a geir yn y datganiad, credwn y dylai'r Cyngor ystyried uwchraddio i gofrestr asedau sefydlog integredig. Bydd hyn yn creu proses symlach o gau cyfrifon, yn hwyluso'r ymarferion prisio blynyddol ac yn gwella'r cyswllt rhwng y swyddogaeth gyfrifyddu (yr Adran Gyllid) a'r swyddogaeth stiwardio a gyflawnir gan y Gwasanaethau Amrywiol. Dylai'r angen i gau cyfrifon awdurdodau lleol yn gynt dros y blynyddoedd nesaf fod yn ysgogydd allweddol yn ystyriaethau'r Cyngor.

Amseroldeb y broses brisio - mae'r datganiadau ariannol blynyddol yn dibynnu i raddau helaeth ar gael gwybodaeth amserol a chywir gan Adran Gwasanaethau

---

Eiddo'r Cyngor. Y llynedd, adroddwyd gennym i'r Adran Gyllid gael y wybodaeth brisio yn hwyr gan olygu bod mwy o risg o wallau wrth drosglwyddo'r wybodaeth brisio i'r gofrestr asedau sefydlog, y cyfrifyfr ariannol a'r datganiadau ariannol. Rydym yn falch o nodi i'r broses hon wella'n sylweddol yn 2014-15. Mae angen i'r Cyngor sicrhau bod y broses hon yn parhau ac, o gofio y bydd angen cau cyfrifon awdurdodau lleol yn gynt dros y blynyddoedd nesaf, bydd angen cael y wybodaeth brisio hyd yn oed yn gynt.

Asesiadau gwerth teg blynyddol mewn perthynas ag anheddau'r cyngor - ailbrisiodd y Cyngor gyfran o'i bortffolio asedau sefydlog ar 1 Ebrill 2014 yn unol â'i bolisi cyfrifyddu i ailbrisio asedau ar sail dreigl bob pum mlynedd. Wrth adolygu'r cyfrifon drafft, gwelsom fod prisiad y Cyngor o'i anheddau wedi gostwng £13 miliwn (gwelsom ailbrisio sylweddol am i lawr yn ystod y flwyddyn flaenorol hefyd). Fel rhan o'n gwaith, gwnaethom ofyn am dystiolaeth gan y prisiwr i geisio sicrwydd ynghylch pa un a allai'r ailbrisiadau am i lawr yn anheddau'r cyngor dros y ddwy flynedd ddiwethaf gael effaith sylweddol ar yr anheddau cyngor hynny nad ydynt wedi'u prasio'n ffurfiol eto fel rhan o'r cylch prasio pum mlynedd. Cawsom y wybodaeth hon ar gais gan y prisiwr i gefnogi ein proses archwilio.

Yn y dyfodol, argymhellwn y dylai'r asesiad hwn gael ei gynnwys yn ffurfiol yn yr ymarferion prasio blynyddol a gynhelir gan y prisiwr ac y dylid dod i gasgliad yn ei gylch cyn paratoi'r datganiadau ariannol. Mae angen cyflwyno'r asesiadau blynyddol i'r Adran Gyllid a'r gwasanaeth archwilio allanol fel rhan o'r papurau gwaith sy'n ategu'r broses brisio.

Adolygu cronfeydd wrth gefn - cadarnhaodd ein harchwiliad o'r datganiadau ariannol fod y Cyngor yn adolygu lefel ei gronfeydd wrth gefn a'i ddarpariaethau yn achos cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u neilltuo a chronfeydd cyffredinol wrth gefn. Ymgorfforwyd y gwaith hwn yn y prosesau pennu cyllidebau ac fel rhan o weithdai'r aelodau. Fodd bynnag, argymhellwn hefyd y dylai'r broses hon bellach gael ei chwblhau'n ffurfiol ar y cam cyfrifon diwedd blwyddyn. Hefyd, argymhellwn y dylid datblygu polisi ffurfiol er mwyn helpu i gynnal ac adolygu sefyllfa'r cronfeydd cyffredinol wrth gefn.

17. **Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol.** Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol y Cyngor yn ystod ein harchwiliad.
18. **Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol iddynt, yn ôl safonau archwilio, gael eu cyfleu i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu.**

Annibyniaeth a gwrthrychedd

19. Fel rhan o'r broses derfynol, mae'n ofynnol i ni roi sylwadau i chi ynghylch ein hannibyniaeth.
20. Rydym wedi cydymffurfio â safonau moesegol ac yn ein barn broffesiynol, rydym yn annibynnol ac ni chaiff ein gwrthrychedd ei beryglu. Nid oes unrhyw gydbertnasau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a Chyngor Sir Ddinbych sy'n effeithio ar ein gwrthrychedd na'n hannibyniaeth yn ein barn ni.

Adroddiad cryno

Llythyr Sylwadau Terfynol

[Pennawd llythyr y corff a archwilir]

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd

CF11 9LJ

28 Medi 2015

Sylwadau ar ddatganiadau ariannol 2014-15

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt ac i ba raddau y maent wedi'u paratoi'n briodol.

Rydym yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran y canlynol:

- Paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15; yn arbennig, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny.
- Cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a roddwyd

Rydym wedi rhoi'r canlynol i chi:

- Mynediad llawn i'r canlynol:
  - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
  - gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani gennym at ddiben yr archwiliad;

-
- mynediad anghyfyngedig i staff yr oedd yn angenrheidiol, yn eich barn chi, i gael tystiolaeth archwilio ganddynt.
  - Canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu camddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
  - Ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir rydym yn ymwybodol ohoni ac sy'n effeithio ar Gyngor Sir Ddinbych ac sy'n ymwneud â:
    - rheolwyr;
    - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
    - eraill lle gallai'r twyll effeithio'n berthnasol ar y datganiadau ariannol.
  - Ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.
  - Ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol.
  - Manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau ar y datganiad ariannol

Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Cyfrifwyd yn briodol am gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig ac fe'u datgelwyd yn briodol.

Addaswyd ar gyfer pob digwyddiad neu datgelwyd pob digwyddiad a ddigwyddodd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen ei addasu neu ei ddatgelu.

Datgelwyd pob achos gwirioneddol neu bosibl hysbys o ymgyfreitha a hawliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol i'r archwilydd, a chyfrifwyd amdanynt a'u datgelu yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau ariannol. Ni nodwyd unrhyw gamddatganiadau yn y datganiadau ariannol, nad ydynt wedi cael eu cywiro.

Sylwadau penodol

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi nodi pob rheolwr allweddol i chi, fel y diffinnir gan IAS 24, ac wedi cynnwys eu cydnabyddiaeth yn y datgeliadau o gydnabyddiaeth rheolwyr allweddol.

Rydym yn cadarnhau ein bod yn fodlon bod y ffigurau a roddwyd mewn perthynas ag Asedau Sefydlog ac Eiddo Buddsoddi yn y Datganiadau o Gyfrifon yn cynrychioli ein hamcangyfrif gorau o werth yr asedau hynny a bod y dulliau prisio a ddefnyddiwyd yn briodol.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau na bwriadau a allai newid gwerth cario a lle y bo'n gymwys fesuriadau neu ddsbarthiadau gwerth teg asedau a rhwymedigaethau a adlewyrchir yn y datganiadau ariannol mewn ffordd berthnasol.

Gallwn gadarnhau nad yw'r awdurdod harbwr wedi'i sefydlu yn gorff statudol eto am nad yw wedi cael Gorchymyn Sefydlu Harbwr. Felly, nid oes rhaid paratoi cyfrifon statudol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar 28 Medi 2015.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd i sicrhau ein bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod yr wybodaeth honno wedi'i throsglwyddo i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Richard Weigh
Swyddog Adran 151

Llofnodwyd gan:

Y Cyngorydd Jason McLellan
Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu
Corfforaethol

Dyddiad: 28 Medi 2015

Dyddiad: 28 Medi 2015

Atodiad 2

Adroddiad archwilio arfaethedig Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Ddinbych

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych a'r nodiadau cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y Datganiad Symudiadau ar y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalennau 9 a 10, y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Sir Ddinbych a pha un a ydynt wedi'u defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynwyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagair Esboniadol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel pe bai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaw i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ddinbych

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar 31 Mawrth 2015 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a geir yn y Rhagair Esboniadol yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad; neu
- mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cynnwys camddatganiadau ffeithiol perthnasol neu mae'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ddinbych yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

**Dros ac ar ran Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru**

**Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
CF11 9LJ**

30 Medi 2015

Atodiad 3

Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed i'r datganiadau ariannol drafft y dylid tynnu sylw'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol atynt

Yn ystod ein harchwiliad, gwnaethom nodi'r camddatganiadau canlynol a gywirwyd gan y rheolwyr, ond yr ystyriwn y dylid tynnu eich sylw atynt gan eu bod yn berthnasol i'ch cyfrifoldebau mewn perthynas â'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol.

	Gwerth y cywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
1	£4,560,000	Adfer yr asedau mentrau cyllid preifat (PFI) a ailbrisiwyd i £ddim fel rhan o'r ymarfer prisio a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn. Mae'r addasiad dibrisio cyfatebol yn cyfateb i £68,400.	Er mwyn sicrhau bod yr asedau PFI a gynhwysir o dan eiddo, offer a chyfarpar, a ddatgelir yn Nodyn 13 (Eiddo, Offer a Chyfarpar), wedi'u datgan yn gywir.
2	£972,972	Roedd nifer o asedau wedi'u cynnwys yn anghywir fel Asedau Cymunedol yn y Nodyn Eiddo, Offer a Chyfarpar. Ar ôl i'r asedau hyn gael eu hailddosbarthu, cafodd swm dibrisiant gwerth £631,492 ei godi yn erbyn yr asedau hyn.	Er mwyn sicrhau y caiff y Nodyn Eiddo, Offer a Chyfarpar a'r datgeliadau cysylltiedig eu cofnodi yn unol â Chod CIPFA.
3	£825,000	Cwblhawyd estyniad i adeilad ysgol yn ystod y flwyddyn a dylid fod wedi'i gynnwys ar y gofrestr asedau sefydlog ac yn y datganiadau ariannol.	Er mwyn sicrhau bod prisiadau tir ac adeiladau eraill yn cael eu cynnwys yn gywir yn y datgeliad Eiddo, Offer a Chyfarpar yn Nodyn 13.
4	£766,013	Yn ystod ein hadolygiad, gwelsom nifer o falansau a oedd wedi'u cyfrifo'n anghywir fel darpariaethau yn Nodyn 20. Dylid eu hailddosbarthu fel cronfeydd wrth gefn.	Er mwyn sicrhau bod darpariaethau a chronfeydd wrth gefn yn cael eu datgan yn gywir yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig.
5	£204,000	Roedd nifer o asedau wedi'u cynnwys yn anghywir yn y Nodyn Eiddo Buddsoddi.	Er mwyn sicrhau y caiff y Nodyn Eiddo Buddsoddi a'r Nodyn Eiddo, Offer a Chyfarpar a'r datgeliadau cysylltiedig eu cofnodi yn unol â Chod CIPFA.
6	£443,799	Roedd dyledwr wedi'i ddosbarthu'n anghywir yn y nodyn Dyledwyr.	Er mwyn sicrhau bod y Nodyn Dyledwyr yn gywir.
7	£78,633	Yn ystod ein hadolygiad, gwelsom y cyfrifwyd yn anghywir am ddarpariaeth yn y Cyfrif Refeniw Tai.	Er mwyn sicrhau bod Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn a'r datganiad ar Symudiadau'r Cyfrif Refeniw Tai yn gywir.

	Gwerth y cywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
8	£1,025,814	Roedd y dyledwr PFI wedi'i ddsbarthu'n anghywir yn Nodyn Dyledwyr 16.	Er mwyn sicrhau bod y Nodyn Dyledwyr yn gywir.
9	£3,181,000	Nodwyd addasiad rhwng cyfanswm gwerth llyfr net yr asedau a oedd wedi'u dosbarthu fel Tir ac Adeiladau Eraill ar y gofrestr asedau a'r gwerthoedd cyfatebol yn y datganiad cyfrifon drafft. Roedd yr addasiad yn ymwneud â'r cyfalafu hanesyddol a'r lleihad cyfatebol mewn gwariant cyfalaf anwellhaol ac nid yw'n effeithio ar y datganiadau ariannol na gwerth llyfr net asedau.	Er mwyn sicrhau bod y gwerthoedd sydd wedi'u cynnwys o dan Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 13) wedi'u cefnogi gan y Gofrestr Asedau Sefydlog.
11	£1,410,230	Cafodd lleihad yn ystod y flwyddyn ei glustnodi'n anghywir i'r gronfa ailbriso wrth gefn. Mae hwn bellach wedi'i glustnodi'n gywir i 'gwarged / diffyg ar ddarparu gwasanaethau'.	Er mwyn sicrhau bod Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn a'r datganiad ar Symudiadau'r Cyfrif Refeniw Tai yn gywir.

O safbwynt addasiadau 1 i 10 uchod, mae'r holl nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys yr effaith ar y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Fantolen, y Cyfrif Incwm a Gwariant Cyfun a'r datganiad Llif Arian Parod, wedi'u haddasu'n briodol yn y datganiadau ariannol.

- 12 Gwnaed nifer o ddiwygiadau a datgeliadau ychwanegol i'r datganiadau ariannol drafft. Mae'r prif ddiwygiadau a datgeliadau wedi'u cynnwys isod:
- Cydnabyddiaeth Swyddogion Nodyn 31 - Gwnaed nifer o addasiadau i fandiau cydnabyddiaeth a'r datgeliad o lwfansau treuliau a'r datgeliad o lwfans swyddog canlyniadau'r Prif Weithredwr.
  - Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen Nodyn 6 - Cafodd datgeliad ychwanegol ei gynnwys yn y cyfrifon mewn perthynas â therfyn Cytundeb y Prosiect PFI ar gyfer Neuadd y Sir, Rhuthun ac adeiladau cysylltiedig ym mis Medi 2015.
  - Cafodd datgeliad ychwanegol ei gynnwys o fewn Incwm Grant (Nodyn 33) ac Ailgysoni â Dadansoddiad Gwrthrychol (Nodyn 27) er mwyn rhoi mwy o eglurder ynglŷn â'r datgeliad o ran cymorthdaliadau a gafwyd oddi wrth yr Adran Gwaith a Phensiynau.
  - Gwnaed nifer o addasiadau ychwanegol i'r nodyn datgeliadau partion cysylltiedig (Nodyn 34).
- 13 Yn ogystal â'r uchod, gwnaed nifer o addasiadau eraill i'r datganiadau ariannol drafft er mwyn sicrhau bod y datganiadau yn cyfrifo ac yn croesgyfrifo a chafodd cysylltiadau a chyfeirnodau priodol eu cynnwys yn y datganiadau ariannol.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Cynghorydd Julian Thompson-Hill
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Cyllid ac Asedau
Teitl:	1. Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys 2014/15 (Atodiad 1) 2. Adroddiad Diweddarau ar Reoli Trysorlys 2015/16 (Atodiad 2)

1 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys 2014/15 (Atodiad 1) yn sôn am weithgarwch buddsoddi a benthyca'r Cyngor yn ystod 2014/15. Mae'n rhoi manylion am y sefyllfa ariannol ar yr adeg honno ac yn dangos sut y cydymffurfiodd y Cyngor â'i Ddangosyddion Darbodus. Mae'r Adroddiad Diweddarau ar Reoli Trysorlys (Atodiad 2) yn rhoi manylion am weithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod 2015/16.
- 1.2 Mae'r term 'rheoli trysorlys' yn cynnwys gwaith rheoli gweithgareddau benthyca, buddsoddiadau a llif arian y cyngor. Mae tua £0.5bn yn mynd drwy gyfrifon banc y cyngor bob blwyddyn. Swm benthyca'r cyngor heb ei dalu ar 31 Mawrth 2015 oedd £144.77m ar gyfradd gyfartalog o 5.40% ac roedd gan y cyngor £28.6m mewn buddsoddiadau ar gyfradd gyfartalog o 0.62%.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Cytunwyd gan y Cyngor ar 27 Hydref 2009 y dylai'r gwaith o lywodraethu Rheoli Trysorlys fod yn destun craffu gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Rhan o'r rôl hon yw cael diweddariad ar weithgareddau rheoli trysorlys ddwywaith y flwyddyn ac i adolygu Adroddiad Rheoli Trysorlys Blynyddol ar gyfer 2014/15.
- 2.2 **Rôl y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol**
  - 2.2.1 Bydd tîm rheoli trysorlys yn darparu adroddiadau a hyfforddiant i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol mewn cydweithrediad â'r amserlen isod:

Pwyllgor	Dyddiad	Teitl yr Adroddiad	Cynnwys Adroddiad yr
Llywodraethu Corfforaethol	Ionawr	Diweddariad /Sesiwn Hyfforddi ar Reoli Trysorlys	- Amgylchedd allanol - Risgiau - Gweithgaredd - Rheolaethau - Gweithgarwch yn y Dyfodol
Llywodraethu Corfforaethol	Ionawr	Strategaeth Rheoli Trysorlys	- Polisi - Strategaeth - Dangosyddion Darbodus
Y Cyngor	Chwefror	Strategaeth Rheoli Trysorlys	Fel uchod
Llywodraethu Corfforaethol	Mis Medi	Diweddariad Rheoli Trysorlys	Fel Diweddariad Rheoli Trysorlys uchod
Llywodraethu Corfforaethol	Mis Medi	Adolygiad o waith Rheoli Trysorlys	- Adolygiad o weithgareddau Rheoli Trysorlys yn ystod y flwyddyn flaenorol - Perfformiad swyddogaeth Rheoli Trysorlys
Cabinet	Mis Medi	Adolygiad o waith Rheoli Trysorlys	Fel uchod

2.2.2 Mae Rheoli Trysorlys yn faes cymhleth sy'n cymryd amser i'w ddeall yn llwyr a darperir diweddariadau rheolaidd. Felly, ystyriwyd bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn fwy priodol na'r Cyngor i gael y diweddariadau hyn fel y gellid neilltuo cyfanswm yr amser a'r ymrwymiad i'r maes hwn.

2.2.3 Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor gael dealltwriaeth o lefel benodol yn y maes hwn a chaiff hyn ei gyflawni drwy ddiweddariadau a sesiynau hyfforddi rheolaidd.

2.2.4 Mae rôl y Pwyllgor yn cynnwys y canlynol:

- Deall y Dangosyddion Darbodus
- Deall effaith benthyca ar sefyllfa'r refereniw
- Deall yr ysgogwyr ehangach sy'n cael effaith ar weithgareddau Rheolwyr Trysorlys y Cyngor
- Sicrhau bod y Cyngor bob amser yn gweithredu mewn modd darbodus mewn perthynas â'i weithgareddau Rheoli Trysorlys

3 Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod aelodau'n nodi perfformiad swyddogaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod 2014/15 a'i fod yn cydymffurfio â'r Dangosyddion Darbodus fel y nodir yn yr Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys 2014/15 (Atodiad 1).
- 3.2 Bod aelodau'n nodi'r adroddiad diweddarau ar y gwaith o Reoli Trysorlys (Atodiad 2).

4 Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Diben Adroddiad Rheoli Trysorlys Blynyddol (Atodiad 1) yw gwneud y canlynol:
- cyflwyno manylion am gyllid cyfalaf, benthyca, ad-drefnu dyledion a thrafodion buddsoddi yn 2014/15;
  - adrodd am oblygiadau risg penderfyniadau a thrafodion y trysorlys;
  - cadarnhau cydymffurfiaeth â therfynau'r trysorlys a Dangosyddion Darbodus.
- 4.3 Mae adroddiad diweddarau Rheoli Trysorlys (Atodiad 2) yn rhoi manylion am y canlynol:
- Amgylchedd economaidd allanol
  - Risgiau
  - Gweithgaredd
  - Rheolaethau
  - Gweithgarwch yn y Dyfodol

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae penderfyniadau buddsoddi a benthyca da yn galluogi i adnoddau ychwanegol gael eu hatgyfeirio at wasanaethau eraill y Cyngor.

6 Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Ddim yn berthnasol.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

- 7.1 Nid oes angen hyn fel rhan o'r adroddiad hwn.

8 Pa ymgynghori a wnaed?

- 8.1 Mae'r Cyngor wedi ymgynghori â'i gynghorwyr trysorlys, Arlingclose Ltd.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1 Mae RhT yn golygu gofalu am symiau sylweddol o arian felly mae'n rhan hanfodol o waith y Cyngor. Mae'n gofyn am strategaeth gadarn a rheolaethau priodol i ddiogelu arian y Cyngor, er mwyn sicrhau enillion rhesymol ar fuddsoddiadau a bod dyled yn cael ei reoli'n effeithiol ac yn ddoeth.
- 9.2 Mabwysiadodd y Cyngor y Cod Ymarfer diwygiedig SSCCCh ar Reoli Trysorfa (Tachwedd 11) yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2012. Mae'n ofyniad gan y Cod hwnnw i'r pwyllgor hwn gael y wybodaeth ddiweddaraf ar weithgareddau Rheoli Trysorlys ddwywaith y flwyddyn ac adolygu Adroddiad Rheoli Trysorlys Blyneddol.
- 9.3 Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo Cynllun Corfforaethol uchelgeisiol sy'n cynnwys buddsoddi tua £124m i ddarparu ei flaenoriaethau dros gyfnod o bum mlynedd. Mae'n hanfodol bod gan y Cyngor swyddogaeth Rheoli Trysorlys gadarn ac effeithiol sy'n ategu'r buddsoddiad hwn a'r holl weithgareddau eraill.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1 Mae Rheoli Trysorlys ynddo'i hun yn risg, ond mae'r Cyngor yn monitro ac yn rheoli'r risgiau hyn fel yr amlinellir yn y prif adroddiad. Fodd bynnag, mae'n amhosibl cael gwared ar y risgiau hyn yn gyfan gwbl. Caiff strategaeth a gweithdrefnau rheoli trysorlys y cyngor eu harchwilio'n flynyddol ac roedd adolygiad yr archwiliad mewnol diwethaf yn gadarnhaol ac ni chodwyd unrhyw faterion sylweddol.

11 Pŵer i wneud y Penderfyniad

- 11.1 Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol ystyried Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar Reoli Trysorlys sy'n penderfynu ar y gofyniad i'r Cabinet dderbyn adroddiad blyneddol ar weithgareddau'r trysorlys yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol.

Appendix 1

DENBIGHSHIRE COUNTY COUNCIL

***ANNUAL TREASURY MANAGEMENT
REPORT
2014/15***

**Richard Weigh
Chief Finance Officer**

CONTENTS

Section	Title
1	Background
2	Economic Background
3	Borrowing Activity
4	Investment Activity
5	Compliance with Prudential Indicators
6	Money Laundering Update
	Annex A - PWLB borrowing rates and UK Money Market rates
	Annex B – Compliance with Prudential Indicators 2014/15
	Annex C – Glossary

1. Background

- 1.1 The Council's treasury management activity is underpinned by CIPFA's Code of Practice on Treasury Management ("the Code"), which requires local authorities to produce annually Prudential Indicators and a Treasury Management Strategy Statement on the likely financing and investment activity. The Code also recommends that members are informed of treasury management activities at least twice a year. Reports are made twice a year to the Corporate Governance Committee which is the committee with responsibility for the scrutiny of the Council's treasury policy, strategy and activity, as well as the annual report made to cabinet and the report to full council for approval of the annual treasury strategy.
- 1.2 Treasury management is defined as: "The management of the local authority's investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities; and the pursuit of optimum performance consistent with those risks."
- 1.3 The Council has borrowed and invested substantial sums of money and is therefore exposed to financial risks including the loss of invested funds and the revenue effect of changing interest rates. The successful identification, monitoring and control of risk are therefore central to the Council's treasury management strategy.

2. Economic Background

Growth and Inflation

- 2.1 The robust pace of GDP growth of 3% in 2014 was underpinned by a buoyant services sector, supplemented by positive contributions from the production and construction sectors. Resurgent house prices, improved consumer confidence and healthy retail sales added to the positive outlook for the UK economy given the important role of the consumer in economic activity.
- 2.2 Annual CPI inflation fell to zero for the year to March 2015, down from 1.6% a year earlier. The key driver was the fall in the oil price (which fell to \$44.35 a barrel a level not seen since March 2009) and a steep drop in wholesale energy prices with extra downward momentum coming from supermarket competition resulting in lower food prices. Bank of England Governor Mark Carney wrote an open letter to the Chancellor in February, explaining that the Bank expected CPI to temporarily turn negative but rebound around the end of 2015 as the lower prices dropped out of the annual rate calculation.

Labour Market

- 2.3 The UK labour market continued to improve and remains resilient across a broad base of measures including real rates of wage growth. January 2015

showed a headline employment rate of 73.3%, while the rate of unemployment fell to 5.7% from 7.2% a year earlier. Comparing the three months to January 2015 with a year earlier, employee pay increased by 1.8% including bonuses and by 1.6% excluding bonuses.

UK Monetary Policy

- 2.4 The Bank of England's MPC maintained interest rates at 0.5% and asset purchases (QE) at £375bn. Its members held a wide range of views on the response to zero CPI inflation, but just as the MPC was prepared to look past the temporary spikes in inflation to nearly 5% a few years ago, they felt it appropriate not to get panicked into response to the current low rate of inflation. The minutes of the MPC meetings reiterated the Committee's stance that the economic headwinds for the UK economy and the legacy of the financial crisis meant that increases in the Bank Rate would be gradual and limited, and below average historical levels.
- 2.5 Political uncertainty had a large bearing on market confidence this year. The possibility of Scottish independence was of concern to the financial markets, however this dissipated following the outcome of September's referendum. The risk of upheaval (the pledge to devolve extensive new powers to the Scottish parliament; English MPs in turn demanding separate laws for England) lingers on. The highly politicised March Budget heralded the start of a closely contested general election campaign and markets braced for yet another hung parliament.

3. Borrowing Activity

- 3.1 The table below shows the level of the Council's borrowing from the Public Works Loan Board (PWLB) at the start and the end of the year.

	Balance at 01/04/2014 £000	Maturing loans £000	Premature repayments £000	New Borrowing £000	Balance at 31/03/2015 £000
Fixed rate loans – Public Works Loan Board (PWLB)	141,648	6,876	0	10,000	144,772
Total borrowing	141,648	6,876	0	10,000	144,772

- 3.2 The Council's strategy in 2014/15 was to internally borrow to fund part of its borrowing requirement and to undertake new external borrowing to fund the remainder. One new loan for £10m was undertaken in August 2014 to take advantage of relatively low rates before the anticipated increase in rates. The loan was at a rate of 3.5% over a 23.5 year period on an Equal Instalment of Principal (EIP) basis.
- 3.3 The use of internal resources to fund the borrowing requirement was sustainable during 2014/15 because the Council had sufficient reserves and balances to avoid the need for external borrowing. We took the view however that the Corporate Plan is progressing so our reserves will reduce

and we will come to a point where we need to borrow in the future. We reviewed our strategy and decided to borrow to take advantage of the low rates at that time. The EIP basis means that we will pay off an equal amount of principal each year so it will not have an adverse impact on our maturity profile. The borrowing we undertook was also affordable as we have a capital financing budget to fund the cost of the borrowing.

- 3.4 Although this will create a cost of carry while the proceeds are temporarily held as investments, we will save in the long term because of the anticipated increase in borrowing rates which will result in higher interest costs. For example, a 1% increase in the rates would cost us approximately £1.2m more in interest based on the example above of a £10m loan over a 23.5 year period.
- 3.5 As a result of maturities and new borrowing during the year, the average rate on the Council's debt decreased from 5.63% at 1 April 2014 to 5.40% at 31 March 2015.
- 3.6 Annex A shows how interest rates for borrowing have moved over the course of the year.

Abolition of the PWLB

- 3.7 In January 2015 the Department of Communities and Local Government (CLG) confirmed that HM Treasury (HMT) would be taking the necessary steps to abolish the PWLB. HMT has confirmed however that its lending function will continue unaffected and local authorities will retain access to borrowing rates which offer good value for money. The authority intends to use the PWLB's replacement as a potential source of borrowing if required.

Welsh HRA Subsidy Reform

- 3.8 The Housing (Wales) Act 2014 became law in Wales on 17 September 2014 and provided for the abolition of the Housing Revenue Account Subsidy (HRAS) system. The Authority was required to buy itself out of the current arrangement by making 'settlement payments' to the Welsh Government. In return the Authority will be able to keep all future rental revenues generated from the housing stock. A cap has been set by the Welsh Government for how much the Authority can continue to borrow for the HRA in the future. The Authority was required to enter into a Voluntary Agreement with Welsh Ministers under section 80B of the Local Government and Housing Act 1989. This Agreement set out all the terms and conditions of settlement.
- 3.9 The Authority was required to make an application for loans totaling £40m on the morning of 31st March 2015. As part of the settlement, the Authority was required to borrow for the full settlement amount from the PWLB at

special Welsh HRA Subsidy Reform interest rates. These were set at a margin above PWLB Standard rates due to the methodology adopted by the Welsh Government and HM Treasury in determining the settlement amounts. The Authority was required to draw down loans that would deliver a minimum interest payment to the PWLB of £1.7m for each of the first five years following settlement.

- 3.10 Receipt of funding from the PWLB took place on 2 April 2015 on which date the Authority was required to make its settlement payment to the Welsh Government to exit the HRA Subsidy system. This transaction has therefore been accounted for in 2015/16.

4. Investment Activity

- 4.1 The Council held cash balances of £28.6m at the end of 2014/15. These represent the Council's Balances and Reserves, working cash balances and also where money has been borrowed before capital expenditure is incurred.
- 4.2 The Welsh Government's Investment Guidance requires local authorities to focus on security (keeping the money safe) and liquidity (making sure we never run out of cash) as the primary objectives of a prudent investment policy. The Council's aim was to achieve a return on investments in line with these principles. The return is important but is a secondary consideration and the priority is the security of the sums invested.
- 4.3 The table below shows the level of the Council's investments at the start and the end of the year.

	Balance at 01/04/2014 £000	Investments Raised £000	Investments Repaid £000	Balance at 31/03/2014 £000
Investments	32,500	308,850	312,750	28,600

- 4.4 The Council's investment income for the year was £0.230m compared to £0.265m in 2013/14 which meant that the low interest rates available in the market continued to have a significant impact on the investment return earned by the Council.
- 4.5 Security of capital remained the Authority's main investment objective. This was maintained by following the Authority's counterparty policy as set out in its Treasury Management Strategy Statement for 2014/15 which defined "high credit quality" organisations as those having a long-term credit rating of A- or higher that are domiciled in the UK or a foreign country with a sovereign rating of AA+ or higher.

Unsecured Bank Deposits

- 4.6 Conventional bank deposits became riskier during 2014/15 because of a lower likelihood that the UK and other governments would support failing banks. As the Banking Reform Act 2014 was implemented in the UK from January 2015, banks were no longer able to rely on government bail-outs if they got into difficulty. They would be required instead to bail themselves out by taking a proportion of investors' deposits to build up their capital. This new risk has been termed 'bail-in' risk and is potentially a greater risk to investors than the 'bail-out' risk of the past.
- 4.7 There were many investors such as companies and charities which were protected but local authorities' deposits were not eligible for protection because public authorities have much better access to credit than citizens.
- 4.8 As a result of the increased risks, we felt it was prudent to reduce our duration limits for unsecured bank and building society investments from 1 year to 6 months in October 2014 and further to 100 days in February 2015.
- 4.9 The Council has also been placing a far greater emphasis on investing with the UK Government's Debt Management Office and other local authorities in order to minimise these risks.

Secured Investment Options

- 4.10 The Council also included secured investment options within its investment strategy such as those described below with a view to using them during 2015/16.

Reverse Repurchase Agreements (REPOs)

- 4.11 These involve the purchase of a security (usually bonds, gilts or other government securities) tied to an agreement to sell it back later at a pre-determined date and price. REPOs provide protection through the ownership of collateral in the form of securities which is significantly more secure than investing in unsecured bank deposits. These are therefore secured investments with banks which are exempt from bail-in risk so they offer a safer alternative at similar rates to unsecured bank deposits.

Covered Bonds

- 4.12 These are also secured investments with banks which are exempt from bail-in risk and they offer a secure option for our long term investments.

(The glossary in Annex C provides definitions of the various treasury terms used)

Credit Risk Management

- 4.13 Counterparty credit quality was assessed and monitored with reference to the following:
- credit ratings (minimum long-term counterparty rating of A- across rating agencies Fitch / S&P / Moody's);
  - credit default swap prices;
  - financial statements;
  - information on potential government support;
  - share prices.
- 4.14 The credit rating of Natwest Bank is below the Authority's minimum credit criterion of A- so it has been withdrawn from the counterparty investment list. However, Natwest is the Council's banker and has been used for operational and liquidity purposes.

Liquidity Management

- 4.15 In keeping with the WG's Guidance on Investments, the Council maintained a sufficient level of liquidity through the use of overnight deposits and instant access call accounts. The Authority uses purpose-built cash flow forecasting software to determine the maximum period for which funds may prudently be committed.

Yield

- 4.16 The Council sought to achieve the best return balanced against its objectives of security and liquidity. The UK Bank Rate was maintained at 0.5% through the year. Short term money market rates also remained at very low levels which had a significant impact on investment income.
- 4.17 All investments made during the year complied with the Council's agreed Treasury Management Strategy, Prudential Indicators, Treasury Management Practices and prescribed limits. Maturing investments were repaid to the Council in full and in a timely manner.

5. Compliance with Prudential Indicators

- 5.1 The Council can confirm that it has complied with its Prudential Indicators for 2014/15, which were set in February 2014 as part of the Council's Treasury Management Strategy Statement. Details can be found in Annex B.
- 5.2 In compliance with the requirements of the CIPFA Code of Practice this report provides members with a summary report of the treasury management activity during 2014/15. None of the Prudential Indicators have been breached and a prudent approach has been taken in relation to investment activity with priority being given to security and liquidity over yield.

6. Money Laundering Update

- 6.1 The Council is alert to the possibility that it may become the subject of an attempt to involve it in a transaction involving the laundering of money. Accordingly, it maintains procedures for verifying and recording the identity of counterparties and reporting suspicions, and will ensure that relevant staff are properly trained.

- 6.2 The Chief Finance Officer has been appointed as the Money Laundering Reporting Officer. There haven't been any cases of money laundering reported since the start of Denbighshire to date and we consider the risk to the Council to be minimal.

Interest Rates 2014/15

Public Works Loan Board (PWLB) borrowing rates and UK Money Market rates during the year were:

Example PWLB Borrowing rates (The rate at which the Council could borrow money from the Government)

Start Date	Length of Loan		
	1yr %	19½-20 yrs %	49½-50 yrs %
01-Apr-14	1.44	4.41	4.47
30-Sep-14	1.57	3.96	4.03
31-Mar-15	1.31	3.20	3.28

Example Bank Rate, Money Market rates (The rate at which the Council could invest with banks)

Date	Bank Rate %	7-day Investment Rates %	1-month Investment Rates %	6-month Investment Rates %
01-Apr-14	0.50	0.39	0.42	0.56
30-Sep-14	0.50	0.45	0.43	0.66
31-Mar-15	0.50	0.62	0.43	0.74

Compliance with Prudential Indicators 2014/15

1 Estimated and Actual Capital Expenditure

- 1.1 This indicator is set to ensure that the level of proposed investment in capital assets remains within sustainable limits and, in particular, to consider the impact on the Council Tax and in the case of the HRA, housing rent levels.

Capital Expenditure	2014/15 Estimated February 2014 £000	2014/15 Revised February 2015 £000	2014/15 Outturn March 2015 £000
Non-HRA	23,903	24,051	32,078
Corporate Plan	13,895	11,857	
HRA	6,178	5,382	3,585
Total	43,976	41,290	35,663

2 Estimated and Actual Ratio of Financing Costs to Net Revenue Stream

- 2.1 This is an indicator of affordability and demonstrates the revenue implications of capital investment decisions by highlighting the proportion of the revenue budget required to meet the borrowing costs associated with capital spending. The financing costs include existing and proposed capital commitments.

Ratio of Financing Costs to Net Revenue Stream	2014/15 Estimated February 2014 £000	2014/15 Revised February 2015 £000	2014/15 Outturn March 2015 £000
Financing Costs	13,002	13,330	13,330
Net Revenue Stream	187,683	188,183	188,183
Non-HRA Ratio	6.93%	7.08%	7.08%
Financing Costs	3,249	3,205	3,016
Net Revenue Stream	13,260	13,080	13,080
HRA Ratio	24.50%	24.50%	23.06%

3 Capital Financing Requirement

- 3.1 The Capital Financing Requirement (CFR) measures the Council's underlying need to borrow for a capital purpose. In order to ensure that over the medium term net borrowing will only be for a capital purpose, the Council ensures that net external borrowing does not, except in the short term, exceed the CFR in the preceding year plus the estimates of any additional CFR for the current and next two financial years. This is demonstrated in the following table:

Capital Financing Requirement - Non-PFI Basis	31/03/2015 Estimated February 2014 £000	31/03/2015 Revised February 2015 £000	31/03/2015 Outturn March 2015 £000
Non-HRA	161,803	152,757	149,617
HRA	31,705	29,760	27,994
Total	193,508	182,517	177,611
Borrowing	161,598	154,773	144,773
PFI Liability	10,437	10,437	10,437

NB The outturn figures are taken from the pre-audited Statement of Accounts 2014/15 so they may be subject to change.

Note that the projected debt level at 31/03/15 was originally estimated in February 2014 to be £7m higher than the revised estimate because the original estimate was based on the capital expenditure in the Capital Plan to be funded by borrowing for 2014/15. In practice, the Council internally borrowed during the year to fund part of its borrowing requirement and undertook new external borrowing of £10m to fund the remainder.

4 **Authorised Limit and Operational Boundary for External Debt**

Summary Table:

2014/15	March 2015 £000
External Borrowing	144,773
Internal Borrowing	32,838
Operational Boundary	215,000
Authorised Limit	220,000

- 4.1 **Operational Boundary:** This limit is set to reflect the Council's best view of the most likely prudent (i.e. not worst case) levels of borrowing activity.
- 4.2 **Authorised Limit:** This is the maximum amount of external debt that can be outstanding at one time during the financial year. The limit, which is expressed gross of investments, is consistent with the Council's existing commitments, proposals for capital expenditure and financing and with its approved treasury policy and strategy and also provides headroom over and above for unusual cash movements.
- 4.3 The levels of debt are measured on an ongoing basis during the year for compliance with the Authorised Limit and the Operational Boundary. The Council maintained its total external borrowing and other long-term liabilities within both limits; at its peak this figure was £141.7m. In addition to external borrowing, the Council uses its own reserves and balances to fund capital expenditure and this is known as internal borrowing as shown in the table above.

5 Upper Limits for Fixed Interest Rate Exposure and Variable Interest Rate Exposure

- 5.1 These indicators allow the Council to manage the extent to which it is exposed to changes in interest rates. The exposures are calculated on a net basis i.e. fixed rate debt net of fixed rate investments. The upper limit for variable rate exposure allows for the use of variable rate debt to offset exposure to changes in short-term rates on our portfolio of investments.

	2014/15 Estimated %	2014/15 Actual Peak Exposure %
Upper Limit for Fixed Rate Exposure	100	100
Upper Limit for Variable Rate Exposure	40	0

6 Maturity Structure of Fixed Rate borrowing

- 6.1 This indicator is to limit large concentrations of fixed rate debt needing to be replaced at times of uncertainty over interest rates and is designed to protect against excessive exposures to interest rate changes in any one period, in particular in the course of the next ten years.
- 6.2 It is calculated as the amount of projected borrowing that is fixed rate maturing in each period as a percentage of total projected borrowing that is fixed rate.

Maturity structure of fixed rate borrowing	Upper limit %	Lower limit %	Actual Borrowing as at 31/03/2015 £000	Percentage of total as at 31/03/2015 %
under 12 months	10	0	3,652	2.52
12 months and within 24 months	10	0	4,440	3.07
24 months and within 5 years	20	0	10,295	7.11
5 years and within 10 years	25	0	13,548	9.36
10 years and above	100	50	112,837	77.94
Total			144,772	100

7 Total principal sums invested for periods longer than 364 days

- 7.1 This indicator is set in order to allow the Council to manage the risk inherent in investments longer than 364 days. For 2014/15 this limit was set at £10m. The Council did not have any investments which exceeded 364 days during 2014/15 because the policy was to limit investments to a shorter period than 1 year.

8 Adoption of the CIPFA Treasury Management Code

- 8.1 The Council confirms its adoption of the CIPFA Code of Treasury Management at its Council meeting on 26 March 2002. The Council has incorporated the changes from the revised CIPFA Code of Practice into its treasury policies, procedures and practices.

GLOSSARY - Useful guide to Treasury Management Terms and Acronyms

BANK OF ENGLAND	UK's Central Bank
BANK RATE	Bank of England Interest Rate (also known as Base Rate)
CPI	Consumer Price Index – a measure of the increase in prices
RPI	Retail Price Index – a measure of the increase in prices
DMO	Debt Management Office – issuer of gilts on behalf of HM Treasury
FSA	Financial Services Authority - the UK financial watchdog
GDP	Gross Domestic Product – a measure of financial output of the UK
LIBID	London Interbank Bid Rate - International rate that banks lend to other banks
LIBOR	London Interbank Offer Rate – International rate that banks borrow from other banks (the most widely used benchmark or reference for short term interest rates)
PWLB	Public Works Loan Board – a Government department that lends money to Public Sector Organisations
MPC	Monetary Policy Committee - the committee of the Bank of England that sets the Bank Rate
LONG TERM RATES	More than 12 months duration
SHORT TERM RATES	Less than 12 months duration
BOND (GENERAL)	An investment in which an investor loans money to a public or private company that borrows the funds for a defined period of time at a fixed interest rate
GOVERNMENT BOND	A type of bond issued by a national government generally with a promise to pay periodic interest payments and to repay the face value on the maturity date
CORPORATE BOND	A type of bond issued by a corporation to raise money in order to expand its business

COVERED BOND

A corporate bond issued by a financial institution but with an extra layer of protection for investors whereby the investor has recourse to a pool of assets that secures or “covers” the bond if the financial institution becomes insolvent

GILT

A bond that is issued by the British government which is classed as a low risk investment as the capital investment is guaranteed by the government

REPO

A repurchase agreement involving the selling of a security (usually bonds or gilts) with the agreement to buy it back at a higher price at a specific future date
For the party selling the security (and agreeing to repurchase it in the future) it is a REPO
For the party on the other end of the transaction e.g. the local authority (buying the security and agreeing to sell in the future) it is a reverse REPO

FTSE 100

Financial Times Stock Exchange 100 - An index composed of the 100 largest companies listed on the London Stock Exchange which provides a good indication of the performance of major UK companies

Treasury Management (TM) Update Report

1 Changes in the external environment

Economic Outlook

- 1.1 Over the past few weeks we have seen volatility in financial markets as fears over the Greek debt crisis continued and in response to the news more recently regarding the slow-down in economic growth in China. The European Central Bank (ECB) has downgraded its growth and inflation outlook in response to the turbulence in China's financial markets which is a reminder of the emerging economic consequences of globalisation.

2 Investment Strategy

- 2.1 As a result of the increased risks, we felt it was prudent to amend our investment strategy in February 2015 for 2015/16 in order to reduce our dependence on conventional bank deposits as highlighted below.

Unsecured Bank Deposits

- 2.2 Conventional bank deposits became riskier during 2014/15 because of a lower likelihood that the UK and other governments would support failing banks. As the Banking Reform Act 2014 was implemented in the UK from January 2015, banks were no longer able to rely on government bail-outs if they got into difficulty. They would be required instead to bail themselves out by taking a proportion of investors' deposits to build up their capital. This new risk has been termed 'bail-in' risk and is potentially a greater risk to investors than the 'bail-out' risk of the past.
- 2.3 There were many investors such as companies and charities which were protected but local authorities' deposits were not eligible for protection because public authorities have much better access to credit than citizens.
- 2.4 As a result of the increased risks, the Council has been placing a far greater emphasis on investing with the UK Government's Debt Management Office and other local authorities in order to minimise these risks.

Secured Investment Options

- 2.5 The Council also included secured investment options within its investment strategy such as those described below with a view to using them during 2015/16.

Reverse Repurchase Agreements (REPOs)

- 2.6 These involve the purchase of a security (usually bonds, gilts or other government securities) tied to an agreement to sell it back later at a pre-determined date and price. REPOs provide protection through the ownership of collateral in the form of securities which is significantly more secure than investing in unsecured bank deposits. These are therefore secured investments with banks which are exempt from bail-in risk so they offer a safer alternative at similar rates to unsecured bank deposits.
- 2.7 There have been delays with the implementation of REPOs for local authorities because of legal formalities but these are expected to be resolved soon so they should be available as a safer investment alternative in the near future.

Covered Bonds

- 2.8 These are also secured investments with banks which are exempt from bail-in risk and they offer a secure option for our long term investments.

(The glossary in Appendix 1 Annex C provides definitions of the various treasury terms used)

3 Borrowing Strategy

- 3.1 The Welsh Government concluded negotiations earlier this year with HM Treasury regarding the reform of the HRA subsidy system in Wales. We borrowed £40m from the Public Works Loan Board (PWLB) on 02/04/15 to buy ourselves out of the subsidy scheme to become self-financing.
- 3.2 We also terminated the PFI contract on the Council offices in Ruthin on 04/09/15 and as planned, we used a significant proportion of our investment balances to achieve this by buying ourselves out of the PFI agreement. The termination will save the council a considerable amount of money and provide greater flexibility in the use of the assets covered by the PFI agreement. As a result of this, we still have sufficient cash to cover our monthly outgoings and we can also access temporary borrowing from other local authorities should the need arise. The move reduces our exposure to the bail-in risks outlined above and other risks associated with significant cash holdings.
- 3.3 We will also continue to monitor interest rates to ensure that we undertake long term borrowing from the PWLB at the most advantageous time to fund our on-going Capital commitments. We are able to borrow at discounted rates from the PWLB to fund our capital programme and we will take advantage of this at the appropriate time.

4 Controls

4.1 Prudential Indicators

The Council sets prudential indicators which set boundaries within which our treasury management activity operates. The indicators are calculated to demonstrate that the Council's borrowing is affordable and include measures that show the impact of capital and borrowing decisions over the medium term. The Council has remained within all of its borrowing and investment limits for 2015/16 agreed by Council in February 2015. The Council has not deviated from the Capital related indicators either.

4.2 Audit Reviews

The Internal Audit review undertaken in February 2015 concluded that good controls within the Treasury management function continue to ensure that it manages its key risks effectively. This is demonstrated by the function's effective management of the recent Housing Revenue Subsidy Account buy-out process. The report listed the following key areas which have been managed well:

- There is regular reporting to elected members on the Council's treasury management activities, and the Corporate Governance Committee approved the annual Treasury Management Strategy Statement and Prudential Indicators in January 2015.
- Investments are only made with permitted institutions detailed in the Treasury Management Strategy Statement, within their specified limits, and a contract with an independent treasury advisory company provides assurance that the investment strategy and decisions are sound.
- Sufficient business continuity arrangements are in place to provide cover within the treasury management function in the absence of the Technical Accountant. A clear separation of duties also exists within the process.
- Since our last review, the Council has borrowed £20m to fund its Corporate Plan. We are satisfied that where loans have been taken out, they are with an agreed lender, an appropriate separation of duty exists within the process and they were authorised by either the former Head of Finance and Assets or the Chief Accountant.
- At the time of our review, the Finance Department had appropriate arrangements in place to effectively manage the upcoming changes to the Housing Revenue Subsidy Account from a treasury management perspective, i.e. whereby the Council will borrow and pay approximately £40m to HM

Treasury to buy itself out of the Housing Revenue Subsidy scheme and become self-financing from April 2015. This is following changes in legislation for how local authorities in Wales manage finances in relation to their housing stocks. *Please note*, following the completion of our testing, we were advised by the Chief Accountant that this transaction has now taken place.

5 Future

5.1 TM Strategy for next six months

As the Corporate Plan is progressing, we will continue to review our cash position to ensure that we undertake borrowing if required. The Council will also monitor market conditions and interest rate levels to ensure that external borrowing is undertaken at the optimal time in line with our TM strategy.

5.2 Reports

The next reports will be the Treasury Management Strategy Statement and Prudential Indicators 2016/17 and the TM Update Report 2015/16 which will be reported to the Corporate Governance Committee in January.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Hugh Irving, Aelod Arweiniol Cwsmeriaid a Llyfrgelloedd Tony Ward, Pen Reolwr - Cefnogi Busnes
Awdur yr Adroddiad:	Clare O'Gorman, Swyddog Cwynion Corfforaethol
Teitl:	Adroddiad Blynyddol Eich Llais 2014/15

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o'r adborth a dderbyniwyd drwy bolisi adborth cwsmeriaid Cyngor Sir Ddinbych *Eich Llais* yn ystod y cyfnod 01.04.14 – 31.03.15.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi trosolwg i'r Pwyllgor o faint a math yr adborth a gafwyd yn ystod 2014/15 er mwyn galluogi'r Pwyllgor i gytuno bod gan y cyngor system gadarn yn ei lle ar gyfer ymdrin ag adborth cwsmeriaid.

Darparu gwybodaeth i'r Pwyllgor ynglŷn ag adroddiad blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a'r llythyr cysylltiedig.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymhellir bod y Pwyllgor yn cytuno a oes angen unrhyw wybodaeth bellach er mwyn sicrhau ei hun bod gan y cyngor system gadarn yn ei lle ar gyfer ymdrin ag adborth cwsmeriaid.

4. Manylion yr Adroddiad

Penawdau ar gyfer 2014/15 (gweler atodiad 1 am fanylion pellach).

- Cofnodwyd cyfanswm o 411 o gwynion - gostyngiad o 19% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol lle cafwyd 510 cwyn. Mae newidiadau yn y ffordd y mae cwynion yn cael eu cofnodi yn cyfrif ar gyfer hyn yn rhannol. Yn flaenorol, cafodd cwynion a oedd yn dwysau i gam 2 eu cyfrif eto, i bob pwrpas roeddent yn cael eu cyfrif ddwywaith.
- Mae perfformiad cyffredinol ar gyfer y flwyddyn yn 91% (365/400) o gwynion cam 1 wedi derbyn ymateb o fewn terfynau amser *Eich Llais*. **Nid yw hyn yn cyrraedd y targed corfforaethol o 95%.**

- Mae perfformiad cyffredinol ar gyfer y flwyddyn yn 84% (32/38) o gwynion cam 2 wedi derbyn ymateb o fewn terfynau amser *Eich Llais*. **Nid yw hyn yn cyrraedd y targed corfforaethol o 95%.**
- Cynyddodd y nifer o gŵynion a ddeliwyd yn llwyddiannus â nhw ar gam 1, h.y. nid oeddent wedi datblygu i gam 2, i 93% (i fyny o 91% y llynedd).
- Cofnodwyd cyfanswm o 708 o gwynion - gostyngiad o 5% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol lle cafwyd 749 cwyn.
- Cofnodwyd cyfanswm o 76 o awgrymiadau - cynnydd o 13% o'i gymharu â chyfanswm y flwyddyn flaenorol o 67 o awgrymiadau.

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Gwnaed 29 o gŵynion i'r Ombwdsmon yn ystod 2014/15. Mae hyn yn uwch na chyfartaledd awdurdodau lleol Cymru, gweler atodiad 2 am fanylion pellach. Cafodd un adroddiad adran 21 ei gyhoeddi a oedd yn ymwneud ag ymchwiliad Diogelu Oedolion Diamddiffyn, Gofal Cymdeithasol i Oedolion. Mae adroddiadau Adran 21 yn cael eu cyhoeddi gan yr Ombwdsmon pan fydd y corff cyhoeddus yn cytuno i weithredu argymhellion a wneir gan yr Ombwdsmon, ac yn cadarnhau ei fod yn fodlon nad oes unrhyw fudd cyhoeddus yn gysylltiedig. Mae crynodeb o'r gŵyn wedi ei gynnwys yn Atodiad 3.

Gwnaed dwy gŵyn yn ymwneud ag Aelodau yn torri eu cod ymddygiad yn ystod 2014/15. Cafodd y ddwy gŵyn eu cau ar ôl ystyriaeth gychwynnol, gweler atodiad 4 am fanylion pellach.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae cynllun *Eich Llais* yn cyfrannu'n uniongyrchol at y nod corfforaethol canlynol: *Cyngor rhagorol, agos at y gymuned.*

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r holl gostau sy'n ymwneud ag adborth cwsmeriaid yn cael eu hamsugno yn y cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Ddim yn berthnasol.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Adroddiadau misol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, gan adrodd yn ôl bob chwarter i'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad, ac adroddiadau blynyddol i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes goblygiadau ariannol amlwg yn sgil yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Drwy beidio â delio â chwynion yn effeithiol, efallai y bydd enw da'r cyngor yn dioddef.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Erthygl 15 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor mewn perthynas â monitro ac ymdrin â chwynion.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Table 1: Overall complaint response times – 4 year comparison

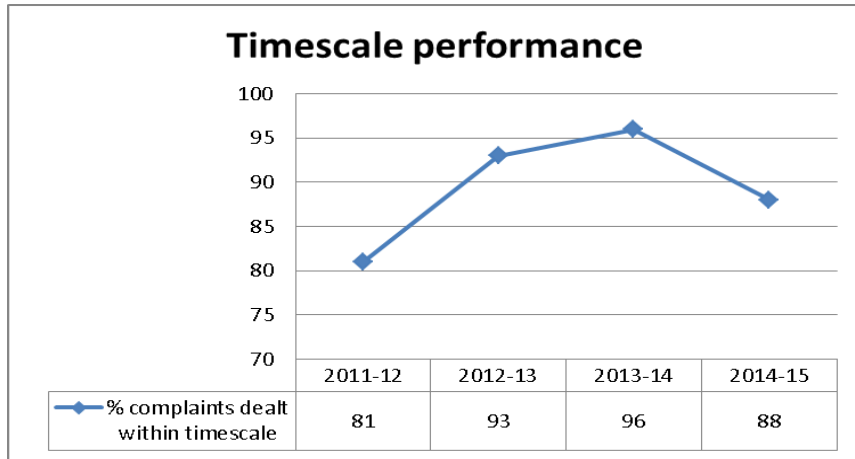

Table 2: Complaint response times by service – 2014-15

Service	Total Stage 1			Total Stage 2		
	Rec'd	Within	%	Rec'd	Within	%
Business Improvement & Modernisation	1	1	100%	0	0	-
Legal and Democratic Services	2	2	100%	1	0	0%
Customers and Education Support	18	16	89%	1	1	100%
Education	3	3	100%	1	0	0%
Environment	83	76	92%	2	2	100%
Finance and Assets	28	23	82%	4	4	100%
Housing and Community Development	52	47	90%	2	2	100%
Planning and Public Protection	82	77	94%	17	15	88%
Highways and Infrastructure	84	75	89%	9	7	78%
Communication, Marketing and Leisure	45	45	100%	1	1	100%
HR	2	0	0%	0	0	-
Corporate Total	400	365	91%	38	32	84%

Table 3: compliments by service – 3 year comparison

Service Area	2012/13	2013/14	2014/15
Social Services Adults	355	219	213
Social Services Children	49	58	54
Business Planning and Performance	0	4	11
Legal and Democratic Services	2	1	0
Customers and Education Support	19	49	36
Education	0	0	1
Environment	212	165	176
Finance and Assets	1	0	4
Housing Services	56	62	59
Regeneration	2	0	n/a
Planning and Public Protection	25	46	15
Highways and Infrastructure	75	75	64
Communication, Marketing and Leisure	24	70	75
	820	749	708

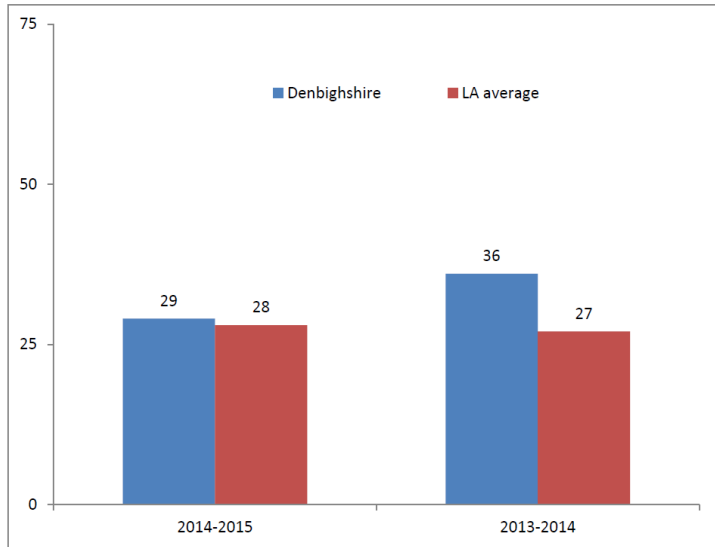
Table 4: social services complaints data – 3 year comparison

Service Area	2012/13	2013/14	2014/15
Social Services	118	97	75

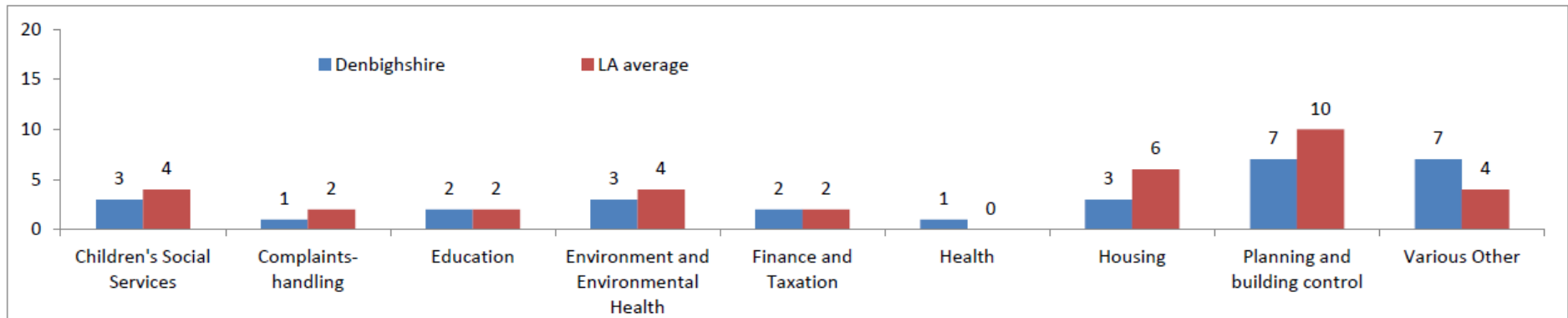
Public Services Ombudsman for Wales – complaints data 2014/15

Chart 1: comparison of complaints received by the Ombudsman with average, adjusted for population distribution

Tudalen 266

Chart 2: comparison of complaints by subject category with LA average

Public Services Ombudsman for Wales – investigation summary**Health****Other reports - Upheld****Denbighshire County Council – Other****Case reference 201400421 – Report issued October 2014**

Mr P complained about the Protection of Vulnerable Adults (POVA) investigation following an incident when the district nurse had failed to gain access to his mother's home. Mr P's mother was found unwell later the same day and was admitted to hospital. He was also unhappy with the way the Health Board dealt with his complaint about the response by the District Nursing Service ('the DNS').

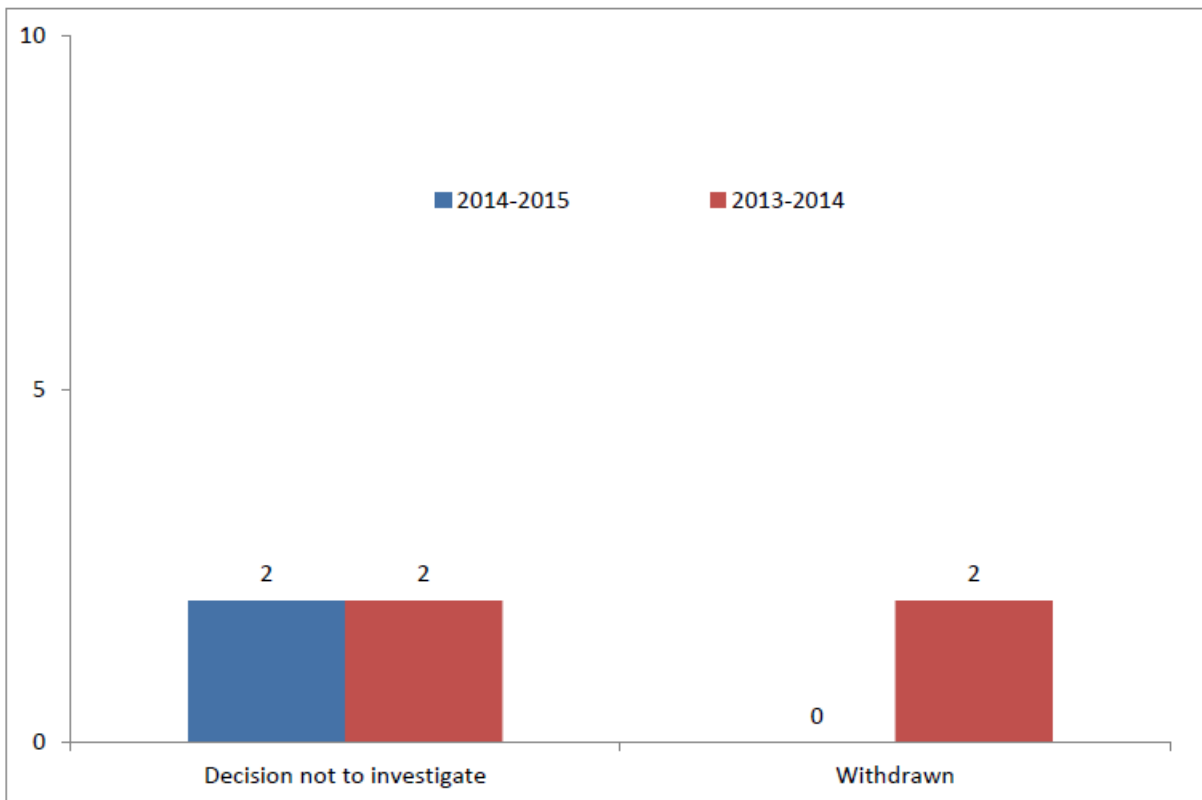
The Ombudsman found shortcomings in the Council's direction of the POVA investigation, which was not sufficiently robust. The initial decision taken at the strategy meeting was based on inadequate information. The Council also failed to start a health-led investigation into the response of the DNS, at the outset, which muddled and delayed matters. Overall, the process was protracted and reactive to prompts from the family. A number of changes to the outcome were made before a final POVA decision was reached which took into account the finding of a "failure to follow process" reached in the Health Board investigation.

It was not unreasonable for the Health Board to delay its own investigation initially, pending the outcome of the POVA investigation, but progress was slow and its poor complaint handling added to the delay.

The Ombudsman recommended that:

- a) the Council and the Health Board should apologise to Mr P and make a payment of £500 (£300 to be met by the Council) for the delay;
- b) the Council should provide details of the results of audits of POVA arrangements to test that the process was robust, informed and rigorous;
- c) the Health Board should produce evidence to this office to show that audits have been completed to test the recording of the following:
  - emergency or second contact at the DNS base
  - individual patient care planning (taking into account visiting patterns and patient preference).

Chart 3: code of conduct complaints

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	28 Medi 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Barbara Smith - Aelod Arweiniol Moderneiddio a Thai Alan Smith - Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio
Awdur yr Adroddiad:	Ivan Butler - Pennaeth Archwilio Mewnol
Teitl:	Monitro Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir gan y Cyngor

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi cyfle i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol roi sylwadau ar y fframwaith drafft ar gyfer sefydlu a monitro Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor a chyfrannu at y fframwaith hwnnw.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Gofynnodd y Pwyllgor am adroddiad cynnydd yn ei gyfarfod ar 20 Mai 2015 a 27 Gorffennaf 2015.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn rhoi sylwadau ac adborth ar y fframwaith drafft.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Cafodd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol adroddiad ar 20 Mai 2015 yn amlinellu'r cynllun prosiect ar gyfer datblygu fframwaith newydd i ddarparu arweiniad ar sefydlu, monitro ac adrodd ar y gwasanaethau a ddarperir gan Ddarparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor .

4.2 Bydd y fframwaith newydd yn sicrhau bod gan y Cyngor system gadarn i fonitro llywodraethu, perfformiad ariannol, perfformiad gweithredol a'r defnydd o arian y Cyngor.

4.3 Mae'r ddogfen ddrafft yn Atodiad 1, 'Fframwaith ar gyfer Darparu Gwasanaethau gyda Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir gan y Cyngor' bellach wedi ei gynhyrchu i gynnwys y canlynol:

- Pam fod angen fframwaith arnom
- Rhai pethau y mae'n rhaid eu gwneud

- Rôl uwch reolwyr ac aelodau etholedig
- Cynrychiolaeth y Cyngor ar Ddarparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor
- Manylion am y gofynion ar gyfer sefydlu, monitro ac adrodd ar Ddarparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor
- Atodiadau sy'n darparu canllawiau manylach ar achosion busnes, cytundebau cyfreithiol a chytundebau lefel gwasanaeth.

4.4 Cyflwynwyd y ddogfen ddrafft i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol (CET) ar 21 Medi 2015, sy'n golygu nad oedd sylwadau'r CET ac awgrymiadau am unrhyw newidiadau i'r fframwaith wedi dod i law ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Felly, bydd diweddariad ar lafar yn cael ei ddarparu yng nghyfarfod y Pwyllgor.

4.5 Yna, bydd fersiwn ddrafft terfynol o'r ddogfen yn cael ei thrafod yn yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 1 Hydref 2015 cyn cael ei mabwysiadu a'i lansio'n ffurfiol yn ddiweddarach y mis hwnnw.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Nid oes angen unrhyw benderfyniad ar yr adroddiad hwn; fodd bynnag, gall y gwaith a wneir gan Ddarparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor gyfrannu'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol at Flaenoriaethau Corfforaethol, yn dibynnu ar y gwasanaeth a ddarperir.

6. **Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Nid oes costau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.**

Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi eu gwarchod.

8. **Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?**

Ymgynghorwyd â'r Tîm Gweithredol Corfforaethol (CET) ar 21 Medi 2015, sy'n golygu nad oedd eu sylwadau ac awgrymiadau am unrhyw newidiadau i'r fframwaith wedi dod i law ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn.

9. **Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.

10. **Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

Bydd y fframwaith newydd yn sicrhau bod y Cyngor yn mynd i'r afael â'r risgiau canlynol:

- Mae cael cyfarwyddyd a threfniadau cyson ar gyfer sefydlu a chofnodi Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor yn golygu y bydd yn gwbl ymwybodol o'r holl Ddarparwyr y bydd yn ymdrin â nhw.
- Mae cael trefniadau monitro rheolaidd a chadarn yn golygu na fydd yn ariannu Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor nad ydynt yn darparu'r canlyniadau a fwriadwyd a bydd yn ymwybodol o'r Darparwyr sy'n perfformio'n wael, yn weithredol a/ neu'n ariannol.
- Mae cael trefniadau llywodraethu cadarn dros Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor yn lleihau'r tebygolrwydd o fethiant yn ei stiwardiaeth o gyllid cyhoeddus.
- Mae cael systemau rhybuddio cynnar trwy wybodaeth fonitro rheolaidd yn lleihau'r tebygolrwydd y bydd yn dioddef colled ariannol o ganlyniad i Ddarparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor yn peidio â bodoli ac ni ddylai orfod camu i mewn gyda threfniadau at raid i ddarparu gwasanaethau.
- Mae cael achosion busnes cadarn ar gyfer cymeradwyo trefniadau Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor yn golygu y gall sicrhau bod y Darparwyr yn rhannu gwerthoedd y Cyngor ac ni ddylai ddwyn anfri ar y Cyngor drwy ei ymddygiad.
- Mae cael cytundebau cyfreithiol cadarn a chytundebau lefel gwasanaeth yn sicrhau bod y ddau sefydliad yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau ac yn cryfhau sefyllfa'r Cyngor mewn achos o anghydfod.
- Mae darparu arweiniad a chefnogaeth gadarn i'w aelodau etholedig sy'n eistedd ar gyrff allanol yn diogelu eu buddiannau, yn gwella'r tebygolrwydd o archwilio cadarn ac yn egluro'r sefyllfa gyfreithiol a'r gwrthdaro o ran buddiannau sy'n ymwneud â swyddi cyfarwyddwyr ac ymddiriedolwyr.
- At ei gilydd, mae'r fframwaith yn golygu na ddylai Cyngor Sir Ddinbych ddioddef niwed sylweddol i'w enw da oherwydd methiant Darparwyr Gwasanaeth a Ariennir y Cyngor.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Framework for Delivering Services with Council- funded Service Providers

Date Agreed & Implemented		Version 0.5	Draft framework for consultation
Agreed by			
Review date			
Review frequency			

Contents

Introduction & Background	1
Why do we need a framework?.....	1
Some ‘must dos’	2
The role of senior management and elected members	3
Council representation on CFSPs.....	4
Framework Summary	5
Category 1 Requirements	6
Category 2 Requirements	7
Appendix 1 – Business Cases	8
Appendix 2 – Legal Agreements.....	9
Appendix 3 – Service Level Agreements	10

Introduction & Background

Why do we need a framework?

1. While government funding to local authorities has reduced year on year, the public's expectations for good quality services has increased and there has also been an increasing interest from stakeholders in the governance of local authorities.
2. In January 2014, the 'Commission on Public Service Delivery' report (commonly called the 'Williams review') examined public service provision in Wales. The main message from this review was that things must change for public services to survive, as they cannot cope with the financial pressures and increasing demand on their resources, but that this change cannot be incremental. The report stresses that organisations need to look at new delivery models, e.g. collaboration and third party delivery but also insists that scrutiny of governance and performance needs to improve.
3. As the Council moves towards funding more organisations to deliver services on its behalf, it needs to ensure that these organisations have appropriate governance arrangements in place. In particular, this Framework relates to:
  - 'arms-length' organisations where the Council has transferred service delivery to another organisation;
  - organisations to which the Council has provided grant funding to deliver services on its behalf; and
  - delivery of services in partnership.
4. Where the Council is using Council-funded service providers (CFSPs), it needs to ensure that:

- ✓ it has guidance and consistent arrangements for setting up and recording CFSPs so that it is fully aware of all such organisations that it deals with;
- ✓ there are appropriate monitoring arrangements so that it will not fund CFSPs that do not deliver intended outcomes and it will be aware of such organisations that perform poorly, operationally and/or financially;
- ✓ there are appropriate governance arrangements over CFSPs, reducing the likelihood of failure in DCC's stewardship of public funds;
- ✓ it has early warning mechanisms through regular monitoring information, reducing the likelihood that the Council suffers financial loss due to a CFSP ceasing to exist and it should not have to step in with contingency arrangements to deliver services;
- ✓ there are business cases for approval of CFSP arrangements so that the Council can ensure that CFSPs share its values and should not bring it into disrepute through their behaviour;

- ✓ it has appropriate legal agreements and/or service level agreements to ensure that both organisations understand their roles and responsibilities and the Council strengthens its position in the event of dispute; and
- ✓ it provides robust guidance and support to its elected members and officers who sit on outside bodies to protect their interests, to improve the likelihood of robust scrutiny and clarify the legal position and conflicts of interest relating to directorships and trustees.

Some 'must dos'

5. Overall, the framework means that the Council should not suffer significant damage to its reputation due to failure of a CFSP; however, to ensure that arrangements for considering and setting up CFSPs are robust, the following points are crucial:

- ↪ The Council's officers and elected members must comply with this guidance when considering use of and developing arrangements with CFSPs shown in paragraph 3 above.
- ↪ Officers and elected members must base any decision to use a CFSP on a sound options appraisal and an approved business case, including risk assessment and EQIA (Equality Impact Assessment).
- ↪ All CFSPs should be subject to some form of legal agreement, which must include clauses to terminate or review delivery arrangements at the outset, taking into account the impact on services and their users, employees and assets.
- ↪ CFSPs should only be used to help meet a statutory need or to help deliver the Council's corporate priorities (there may be exceptions, e.g. where Welsh Government provides grant funding that the Council administers on its behalf).
- ↪ The decision to use CFSPs should consider governance at the outset to ensure that the Council and the CFSP can effectively scrutinise performance and be held accountable; monitor costs, performance and risk; and engage service users and citizens.
- ↪ Officers and elected members must clearly understand the role of boards, committees and the Council in the articles of association or other constitutional documents of the CFSP.
- ↪ The Council must set clear criteria for appointing representatives to boards of CFSPs, including skills, experience and payment.

The role of senior management and elected members

6. In addition to the above, Corporate Executive Team (CET) and elected members need to ask some critical governance questions when considering use of a CFSP and when approving business cases for their use:

- ? Are we clear about our overall expectations of the CFSP?
- ? Do these expectations align with the Council's corporate priorities?
- ? How well do we understand the financial commitment and risks flowing from the decision to use the CFSP?
- ? How do we ensure that the governance arrangements in the CFSP are sound and that those with an active role receive adequate training and advice?
- ? How will we safeguard our interests, such as assets and other resources made available to the CFSP?
- ? How will we know how well the CFSP is doing, through our scrutiny of both operational and financial performance?

Council representation on CFSPs

---

7. The Council must consider very carefully the question of representation on CFSP boards or committees. For example, elected members or officers who become directors will assume personal responsibilities under the Companies Act and it is possible that conflicts of interest will arise for such members and officers between the company and the Council.
8. It is crucial for the Council to provide advice and guidance to elected members and officers on their responsibilities to the Council and the CFSP. In particular, they should be fully aware of their respective codes of conduct within the Council's Constitution, which state that they have a duty to act in the Council's interests as a whole but outline the impact of becoming a director or trustee of a CFSP where they must act in the interests of the CFSP.
9. One very important point to stress is that having elected members or senior managers on CFSP boards or committees does not constitute adequate monitoring. There must be systematic and regular monitoring of service and financial performance of CFSPs, with formal reports to the relevant Council committee.
10. In particular, Council representatives on CFSPs must:

- ↪ be aware of how well the CFSP is meeting the Council's corporate priorities;
- ↪ carry out scrutiny or management roles effectively, taking action on shortcomings or under-performance;
- ↪ be risk aware and satisfied that risks to the Council and the CFSP are identified and managed effectively;
- ↪ act quickly on potential conflicts of interest;
- ↪ take action to ensure that funding is withheld or reviewed, or the agreement terminated, particularly where services or public money are at risk;
- ↪ take action where the CFSP is not meeting its intended objectives, or where they diverge from the Council's corporate priorities;
- ↪ periodically review delivery arrangements to ensure that the CFSP makes best use of resources and that robust governance is in place; and
- ↪ take action to ensure that CFSPs are reviewed or wound up where they are no longer active or effective, or contribute to the Council's priorities.

Framework Summary

---

11. Under CFSP arrangements, delivery of a service becomes the responsibility of a separate organisation or group of organisations and the Council loses direct control over day-to-day management of the service; however, it remains accountable for how public money is spent and the quality of services delivered.
12. There are also on-going financial and reputational risks if things go wrong. In 'A Statement on the Role of the Finance Director in Local Government', CIPFA recognises that:

'the statutory role of the finance director does not stop at the boundaries of the local authority but extends into its partnerships, devolved arrangements, joint ventures and companies in which the authority has an interest'.

13. However, it is important that the level of monitoring introduced is commensurate with the risk involved, which is mainly linked to the level of funding provided and the impact that failure of the service would have on the Council's reputation and on the public. This Framework therefore uses a risk-based approach with two categories of CFSP based on the Council's financial commitment.
14. The following sections of this Framework provide further details on the arrangements required for each category. It should be noted that these categories apply where the CFSP is delivering a service on behalf of the Council, not where the Council is just making a contribution to an organisation.

Category 1 - Services delivered through Council grant or contribution, partnership working or transfer of service >£100k per year

Category 2 - Services delivered through Council grant or contribution, partnership working or transfer of service £10k-£100k per year

Category 1 Requirements

Services delivered through Council grant or contribution, partnership working or transfer of service > £100k per year

Set Up	Approval	Monitoring within relevant service	Reporting to elected members
<ul style="list-style-type: none"> •Business case (see Appendix 1) •Legal agreement, depending on type of arrangement (see Appendix 2) •Service level agreement (see Appendix 3) •Review of financial soundness to be carried out by central Finance. 	Cabinet decision	Quarterly <ul style="list-style-type: none"> •<i>Financial report</i> - financial accounts, performance against budgets, forecasts for the financial year. •<i>Operational performance report</i> - performance against the service level agreement, forecasts for the financial year. 	Half-yearly <ul style="list-style-type: none"> •Financial and operational performance report to Corporate Governance Committee
		Annually <ul style="list-style-type: none"> •<i>Forward plan</i> - financial and operational plan for the year ahead. •<i>Financial report (in addition to the above quarterly report)</i> - external auditor's report. •<i>Governance assessment</i> - self-assessment checklist to include equalities; sustainability; HR practices; data protection and handling; FOI principles; standards and behaviour; and arrangements for engaging citizens and service users. 	Annually <ul style="list-style-type: none"> •In addition to the above, an annual report on governance arrangements to the Corporate Governance Committee

Category 2 Requirements

Services delivered through Council grant or contribution, partnership working or transfer of service £10k–£100k per

Set Up	Approval	Monitoring within relevant service	Reporting to elected members
<ul style="list-style-type: none"> •Business case (see Appendix 1) •Legal agreement, depending on type of arrangement (see Appendix 2) •Service level agreement (see Appendix 3) 	Corporate Executive Team	<p>Half-yearly</p> <ul style="list-style-type: none"> •<i>Financial report</i> – financial accounts, performance against budgets, forecasts for the financial year. •<i>Operational performance report</i> - performance against the service level agreement, forecasts for the financial year. 	<p>Annually</p> <ul style="list-style-type: none"> •Financial and operational performance report to Corporate Governance Committee

year

Appendix 1 – Business Cases

---

15. The content of a business case will depend on the type of service that the CFSP is providing but should fundamentally follow the Council's business case process used for projects within Verto.
16. All business cases should include:
- a description and scope of service that the CFSP will provide, including a proposed start date;
  - aims and objectives of the service that the CFSP will provide, linked to the Council's corporate priorities;
  - the Council's financial contribution to the CFSP;
  - monitoring arrangements and responsibilities of the CFSP's governance and performance;
  - circumstances for terminating the CFSP agreement;
  - an Equality Impact Assessment (if a change to service delivery);
  - an assessment of benefits of the new service delivery arrangements using the CFSP;
  - a financial and operational risk assessment of the CFSP arrangements;
  - a three-year financial budget and operational plan of the CFSP;
  - start-up costs of the CFSP arrangements;
  - HR implications of the CFSP arrangement e.g. TUPE;
  - the Council's recurring liabilities relating to the CFSP arrangements;
  - any EU and other procurement regulation implications of the CFSP arrangements;
  - elected member and/or officer representation on the CFSP;
  - options for service delivery that have been explored, including consultation;
  - contingency plan arrangements to ensure continued service delivery in the event of the CFSP's failure; and
  - arrangements for audit access to the CFSP personnel and records.

Appendix 2 – Legal Agreements

---

17. Legal Services will decide on the type of agreement that is needed, depending on the CFSP arrangements being put in place.
18. Legal arrangements should include:
  - the name of the CFSP;
  - a general statement of the CFSP's aims, objectives and goals;
  - a service level agreement (see Appendix 3);
  - the extent of the Council's financial commitment to the CFSP;
  - the nature of financial relationship between the Council and the CFSP e.g. loan, grant, shareholding;
  - criteria for making and receiving payments to and from the CFSP;
  - procedures to alert the Council should any problem arise between formal monitoring stages;
  - dispute resolution arrangements;
  - the Council's criteria and arrangements for terminating the funding agreement with the CFSP;
  - the Council's exit strategy from the CFSP;
  - the level of Council representation on the CFSP i.e. elected members and/or officers;
  - details of any transfer of Council assets to the CFSP and destination of such assets;
  - Council policies to be adhered to by the CFSP, e.g. procurement policy, HR policies, equal opportunities, data protection;
  - responsibility and accountability of the 'management committee' of the CFSP;
  - access to records and accounts of the CFSP by Council representatives and auditors;
  - procedures for the Council to obtain information in respect of complaints made to the CFSP; and
  - any other relevant information, e.g. insurance arrangements at the CFSP.

Appendix 3 – Service Level Agreements

---

19. A service level agreement is an important document that allows the Council to monitor the CFSP's financial and operational performance and should include:
- a general statement of the aims, objectives and goals of the CFSP;
  - reporting requirements of the CFSP to the Council, including information required, timescales, responsibilities etc.;
  - the Council's monitoring arrangements, responsibilities etc.;
  - arrangements and responsibilities for the CFSP notifying the Council of any financial, performance or governance issues arising between formal monitoring periods;
  - specific measurements of achievement of the above objectives, including targets, timescales etc.; and
  - requirement for the CFSP to maintain a financial and operational risk assessment on a regular basis.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

18 Tachwedd 2015		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
Tudalen 285	7	Adroddiad Hunanwerthuso'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith
	8	Adolygiad Cofrestr Risg Corfforaethol	Rheolwraig Tîm Cynllunio Strategol / Liz Grieve
	9	Cyfansoddiad Model Newydd	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd / Gary Williams
	10	Cylch Gorchwyl Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd / Gary Williams
27 Ionawr 2016		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	7	Adroddiad Gwelliant Blynyddol – Y Wybodaeth Ddiweddaraf	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	8	Gwydnwch Ariannol Cyngorau yng Nghymru – Y Wybodaeth Ddiweddaraf	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	9	Adroddiad Rheoli Trysorlys	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	10	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Jason McLellan
23 Mawrth 2016		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
28 Ebrill 2016	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
27 Ebrill 2016		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol –	

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

		adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	7	Adroddiad Blynyddol Adain Archwilio Mewnol	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler
	8	Cynllun Sicrwydd Blynyddol Archwilio Mewnol 2015/16	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler
	9	Cynllun Gwella Llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2015/16	Pennaeth Archwilio Mewnol / Ivan Butler
	10	Amlinelliad o Gyfrifon Archwilio Ariannol Blynyddol a Hysbysiad o Ardystiad o Gyfrifon	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
15 Mehefin 2016		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
28 Ebrill 2016	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
28 Ebrill 2016	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
13 Gorffennaf 2016		Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

		Dderbyniwyd	/ Alan Smith, Keith Amos
	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	7	Adolygiad Ymarfer Plant	Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd / Leighton Rees
Tudalen 288	8	Datganiad Cyfrifon Drafft	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
	9	Adroddiad Gwella Blynyddol SAC - 2015/16	Swyddfa Archwilio Cymru
	Medi 2016	Eitemau Sefydlog	
	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Archwilio	Cydlynnydd Archwilio / Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol Diweddar a Dderbyniwyd	Pennaeth Busnes, Cynllunio a Pherfformiad / Alan Smith, Keith Amos
	3	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Pennaeth Gwasanaethau Archwilio Mewnol / Ivan Butler, Cyng Julian Thompson-Hill
	4	Adborth o'r Cyfarfod Cydraddoldeb Corfforaethol – adroddiad llafar	
	5	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol	
	6	Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh
		Adroddiadau	
	6	Proses y Gyllideb 2016/17	Prif Swyddog Cyllid / Richard Weigh

DS Nid yw union ddyddiad cyhoeddi adroddiadau achlysurol gan er enghraifft Swyddfa Archwilio Cymru neu Adroddiadau Blynyddol gan yr Ombwdsmon yn hysbys ar hyn o bryd. Bydd dyddiad cyfarfod yn cael ei neilltuo ar eu cyfer gynted ag y bo'n ymarferol.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Diwygiwyd 10/09/2015 CIW

Tudalen 289

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag